

MUSEOVIRASTO / RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija	Aika		
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Kristiinankaupunki			

Osoite
Kristiinankaupunki

Tutkimuksen laatu

Rakennushistoria *perustiijatilais 1600-1700-l.*

Työselostus

Rakennushistoria 4 s. (käsikirj.) *otteila*

Piirrokset

Valokuvat

Kopio valokuvasta, joka on otettu vuoden 1894 markkinoista.

Muuta

Bouppteckningar 1691-1765. Vaasan maakunta-arkisto. 63 s. (käsinkirj. 57 s.)

KRISTIINIANKAUPUNKI:

Sakomelakiden sihallista rakennehistoria 1640-45.

E. Åkerblad omäi 1774 oikentulla siedä penuksen Lätillehdet.

Se laimi 1779-80 osittain (s. 241)

Kung:na oli 1791 Lapettilehdet (s. 242)

Tuuli myöytyi oli 1726 2, 1740 12 lypl (s. 244)

Ensomäen höökkä valomislu 1659 (s. 205) se oli laskais-
les laudottha. 1684 piti katta pihittäin koukulla
ja seistä koukulla. 1690 penuksellinen koukka. Kuo p
Lapule penuksellattien.

Lapuli, 1675. Kust. skall uppställas efter del maner som
på Vaxholm byggd är (s. 256). Se oli kung:toni aiantein
1678. 1682 se pidi land. - Månd. oli sille akt. edd kopt.

Kirkko p. oli 1692; Lapuli säilyi.

Ulrika Eleonora rdt. 1698-1700, parh. 1701. (ss. 259-60)

1775 laajattien Nils Stora bökille uderjä rakennehistoria
sin piestekus on säilynyt Luonnielkipesä (268)

Saaremaa li 1762

Kuo o: hukki seurathien 1774 lajennustune elekt seintille.

Pedagogie laimi aluei muodostalassa. 1671 se oli
oja o latsoain laasse. Sen. v:an se sai oman huden
Nyl. Lantiosa. K. ghetarkuva sai 1782.

Krislin var Jeanp aukri:

Tulli laukkes lagt Petter Nymansson ja Ernst Collmeyer
saivat hiltuksen Tullia kaupalieme hiltu eli-
mäe. Tulahti ovaat R.U.A:osa SLÖderna aikaisia
Tarkkuus lopakkuu 1773.

13 ... Rödstuga ... ett stycke från stranden...

Tullia myö, ette kaup. oli kesävalt hiltiäiden
allepaa hilti. Maistostähti oli anonymp. kaup. lagirile-
miste (1773), mille sihke ei suostuttu.

3 3 Oli tarki hiltipaa hilti maa- ja merialtti.

ed. hilti hilti- ja aih., pölk. ei.

4 3 Rastihusessa oli vankihuone (Väghus)

jölkä oli $6\frac{3}{4}$ kyyt pit., $5\frac{1}{2}$ kyyt korj $4\frac{1}{2}$ kool.

6 3 Kaup. allepaa hilti on 70-80 vuotius
och nedelags boder på hilti vallnat ut byggde.

7 3 Kaup. pölk. hilti hilti.

8 3 Tullia hiltia jölkä "iistahet" (hilti-
daksi).

10 3 Tulliaidat huonat.

12 3 Vuori hilti kahdet mäellihintat; hilti- ja kyy-
kuusa. Lisäksi 3:1 mäessädella ja kyydä-
myös Vuoran ja U-käärpäyn mäellihintaille.

Abrraham Capans; Kort beskrifning af Christine-
stads. Tidningar utgivna af ett sällskap i Åbo.
1785 n:o 19 p 12.

... Den har 4 länggor och 2 hörna eller hörngator
alla slen lagda. I midspon är ett synligt
torg belagt. De med en- eller tvåvånings
hus - Kyrkan som vetter mot ett torg kyr-
ka längst. Skolan ingås i en gata invid ostre
fullen.

45 handlände, 35 handverkare
År 1784 1783.

Peakti muore, 1652-57 rüle. ensimmäinen saalimaae
vusi s. alettin 1666. Se valm. viimastelain 1682. Rööni
rul. 1685. 1830 mitan jäälseen se jändiilin hylkäsmäär
1731 päälettin rüle. vesi. Kuvaus ss 337-40.
Nyl. saalih. rul. 1857-58.

Rakennuskants; 1748 liilitatagi, 1803 kihledivva lõvme-
kabat.

Kaljuja linnaomises la annediv a määräp 1009. Väistlettin
1747. Täps saaliv kättelein 1770-l. aluse

1 Los Lee on Coop.

3. Key concepts

Lösungen: 1. Blatt

Start orange 'black'

- C 3 0 West polyland salt wood late
✓ 2 9 - - salt land. - - - (Colca Lach)
✓ 2 3 Paracat. polyland. - - -
✓ 2 7 West unbroken. - - - , W
✓ 4 17 East Paracat. 2. Davis. ground. Colca Lach.
✓ 4 2 Paracat. 2. Davis. unbroken. ground. Colca Lach.

Raabla. 1.

- ✓ 1 6 Massalikia sanguinosa. ~~✓~~
- ✓ 1 3 Puglyia s. rot.
- ✓ 2 2 Ditch and Gerstlella sanguinosa. ~~✓~~
- ✓ 2 5 1-cell. epigeal s. ~~✓~~
- ✓ 2 7 1-leaf - - - cell. epigeal s. ~~✓~~
- ✓ 2 9 2-leaf epigeal s. ~~✓~~
- ✓ 2 6 6 days old. ~~✓~~
- ✓ 3 a Epigeal s. of Dicentra & o. long. Gerstlella.
- ✓ 3 2 Semig. s. (Kotipisto)
- ✓ 3 c 2-leaf epigeal s. ~~✓~~
- ✓ 4 0 Semihem. epigeal s. Kotipisto. PYP. /Kangaslahti 7.

(1 day old)

- ✓ 2 1-cell 2 days germt.
- ✓ 4 1 1 day. Kotipisto
- ✓ 3 2-leaf milieuviala HOP
- ✓ 5 - - - germs epigeal s. (Kotipisto, Kotipisto, Kotipisto)

Raabla. 1.

- ✓ 4 2 2-leaf epigeal s. Kotipisto ~~✓~~
- ✓ Leibelli - ~~✓~~
- ✓ 5 3 Valt. 5 of the germt.
- ✓ 5 5 2-leaf Ditch milieuviala. Kotipisto.
- ✓ 6 7 Puglyia s. ~~✓~~
- ✓ 5 0 Horaria epigeal Kotipisto
- ✓ 5 4 Pilosella s. subulata on sand d. epigeal

(< Vaasan maaekunta-arkisto)

Bouppteckningen 1754-1765

- S. 126. Åhr 1758 den 23 augusti saamanträddde
nu efter Rådstupswurattens i dag Kongiordé Utslag
fölljande af Råtten Ledamöter, herr Borgmästaren
Nils Wetterbladh, samt de af rätten förordnade
och af Parterne godkiände Wänderingsmän, Råd-
männen Olof Cabeen och Casper Lebell, tillika
med Notarien Johan Arosell at förrätta Boup-
teckningen. Efter afledne handelsman Hans Berg,
som med döden aflidit den 16 Maii 1756 och
efter sig lämnat änkan Brita Heldman eller Berg,
men inga Bröstanswingar, hvarföre des Tido-
arfwingar om uppteckning anhållit, hvilcken
uppteckning i anseende till den begjärte och af
rätten beviljade förlängning, med andre före-
komne omständigheter som rådstupswurattens
Probo bredare utwisan blifvit härlills upskutne.
Härvid infant sig och, efter hoos rätten skiedd
anmälan, herr Landssecreteraren Johan Mathesius
å egen wägnar, samtankans Fullmäktig Notarius
Publicus och häfsrätsadvocaten herr Isaac Clo-
berg, som ock å sielr arfwingarnes wägnar
deras Fullmäktig vice häradshöfdingen och
Konglige häfsrätsadvocaten, Wohlborne herr
Lars Anders Skenberg. Deyr uppgörs ägen-
domen dehls af änkan Berg, dehls af hennes
wagherr Landssecreteraren Mathesius dehls
och af änkan's döttrison Joseph Goldan, och
- S. 127.

2)

blef wändersat soan följer.

Fastägandom
den 25 aug. eftermidd^n

Kopparmynt
daler öre

Gården № 1 i Tredie quateret, belägen
straxt Når om torget emellan Siö
och mellan gatan med derpå stående
åbyggand, som är 2^{ne} Camrar i Söder
emot torget med fahrstuga, golp, spislar,
fönster, dörrar, lås och nycklar, en ovälfd
kiellare av Sten inpå gården, med
liten öfverbyggnad, port med lås och
nyckel samt gångjärn och en odugel.
brun i portgången, en stor sahl åfwen
emot torget och Cammare med sine
golp, spislar, fönster, dörrar, lås och
nycklar, samt farrstuga, en mindre
sahl i hörnet med gatbad öster åh
Siögatan samt Tiöck och farrstuga
alt med sine tillbehör, en port öster
ut åt Siögatan, Bagerstuga och Brän-
hues med sine spislar, backugn,
fönster, dörrar, lås och nycklar alt
under dö tak, på närra siden en boda,
Wedliden, stall, afsättshues, Fåhues
med foderlade alt under dö tak,
väster på gården en gammal bad-
stuga med flere gamle hus alt i

en rad och under ett tak, som brukas till bodar, ett Lider med Port emot torget, samt liten fotboda in på gården med lås och nyckel, av plankad krydd -
gård emot torget längs med hela
gården, hvarunder äfven besättning -
rättigheten af Donationsjorden i
Tiö k by hörer, att värderat till 4 000 -

Uthus

En stor fotboda öster om gården
med fyra rum 2^{ne} äpwen och 2^{ne}
under med sine lårar, gälp, båtta,
dörar, lås och nycklar samt trappa
En badstuga med ugn, dörlås och
nyckel 15 -

En såkallad Slaktarbod vid Sjön
med 2^{ne} dörar, men ett lås och
nyckel 140 -

Tvåne Sjöboder med bräd skäp
emellan, ett under ett tak, ale med
sine lås och nycklar värderade
till 20 deler hvardera boda,
samt skäpter till 10 deler till -
sammaas 50 -

en tvåne Sjöbodar längre ut
på Sjön något i från hvarandre,
den södra med sitt lås och nyckel
den nära äpwen med lås och nyckel 24 - 76 -

4)

Transport —

En boda på Tierholmen med lås och nyckel	—	9 -
En boda i Ahlesundet med lås och nyckel	—	18 -
Twoune stycken lador på dienqärden å 12 daler stycket	—	36 -
80 lader der samma stådes	—	12 -
En gammal Wäderqvarn på Södra qvarnberget med alt behör av stenar och innauredskaps	—	30 -

Giärdor och ängar

den 23 aug. förmiddⁿ

En giärde, Hägmans Storgiärden kallad, med alt hvard innan den nuvarande hägnaden är, af andre giärdor tillagde, med 4 lador	—	600 -
Närre Ahlesunds giärden med lade	—	150 -
Södra Ahlesunds giärden med lade	—	200 -
Långhegen med lade	—	100 -
Fästgiärden med lade	—	100 -
Biellklada giärden med lade	—	200 -
Lillsmeds giärden med lade	—	100 -

den 23 aug. eftermidd.

Glasgiärden med lade	—	120 -
Yttermansgiärden	—	200 -
Tunasgiärden med lade	—	150 -

Transport —

Kurka gårdan med 2 ^{ne} lador	150 -
Kläcken Hansgårdan med lade	150 -
Friscens Skutskatgårde med lade	150 - X

X den 24 förmidd. var byxhågång

den 24 aug. eftermiddⁿ

Anders Persången med lade

Solpången med 2^{ne} lador

72 -

200 #

den 24 [?] gavdes uppå Stårbhurts
begärer en stund till Eftermidd.

den 25 aug. Eftermidd.

Lerolinska gården belägen i andre
quateret N: 22 med gammal åbygg-
nad bestående af en stugustan, med
Cammare innanpå i hvilken
är golj, spis, fönster och dör. halv-
stan sent fähus och lade till-
sammans

100 - #

d. 29 blef hvarcken förr eller
eftermidd. någon ägendorp upgivnen
ehem förrättningsmånerne sig till
then änkan i Stårbhuset inpusno.

6)

d. 1 Sept. Eftermiddⁿ ²
 + mindre <sup>med gammal Stenhus (ej äreln
äbygg- ^{hona})</sup>
 En gård i Åbo Stad på öshole
 gränden, Peldanske gården kallad
 belägen vid Åhn, med Stenhus
 hvilken gård är ~~pögiatd~~ ^{gård?} ^{6?}
 tagen för 6 000 daler men an-
 sägs nu ej högre kunna vär-
 deras ut
^{2/3} i Bremerska eller Ruterska
 huset i Stockholm beläget vid
 Södermalmsgt i hörnet emellan
 af Horns- och Götgatan uti
 quateret Fapster under № 4
 å fri och egen grund belägen
 Stenhus som enligt illastratens
 i Stockholm givne fasta under
 d. 15 Jolis 1751 samt efter
 värderings och utbrytningsinstru-
 mentet af d. 1. Sept. 1749 med
 the i fasta brevurk nämnde
 tillhörigheter handelsman Berg
 i listtiden är till ärtiand för
 en summa af 14500 daler
 kopparmynt samt ähr skiand
 120 daler beörda mynt, men
 som samma hus [#] d. 1. Sept.

hvilket Enkan Berg gör en (ränta
 till större summa sätta ² ^{hona})
 än det

Transport

7

1749 blifvit af Registratens i
Stockholm deputerade wärderet
till 24 000 daler kopparmynt,
och theröver finnes någon
trabyggnad, som sedermera
nog förfallit, så ausågo
wärderingsmännen des Wärde
till

22 000-

är en gård i Stockholm, belägen
på Södermalm på siden åt
skiepsvarvets icke långt ifrån
Catharina kyrka om hvilken
Wahl apl. handelsman Berg
d. åhr , slutat
köp med hattmäkeren Ohmans
änka.

till 10 000 daler
kopparmynt av således gjöra
sig betalt för en sin ägande
jordbruks, men som sedermera
uppats rättegång emellan
köparen och hennes övriga
? och hundt desutom
består av några få gamla
trähus belägen på en nog opläggen
och trång tomt. Så upptages
det nu tilsvidare till

1000-

36712-

8)

Fartyg och Skieppan dehlar.

— — —

Bouppteckningar 1754-65

S. 210 -

Åhr 1760 den 13 augusti vro under-
skrefne, efter den ädle och högtärade
Magistratens förordnande, uppå wederbörandes
begärän och kallande, at uppteckne och wärde
den befintlige Faste och Lösa Ågendomen
som befants efter apledne Råd- och handels-
mannen Carl Zederman, hvilken med döden
afplidt den 9 sidstl^{ne} Maii och efterlämnat
sig des Enke Madame Maria Zederman, samt
2^{ne} Söner och 2^{ne} Dötrar, Sonerne adjuncten
i Solz, wyrdig och Wällände herr Carl och
handelsbetienten Simon, samt döttrarne Elisabeth
gift med Cappelan i Pörtom wyrdig och
Wällände, hrr Math. Kiöping och Maria Zeder-
manner, gift med handelsmannen i Wase
Daniel Nordin, alle hyndige. Ock som den
ädle och högtärade Magistraten under den 26
Sidsledne Julii ej allernast utsåd denne dag
till Uppteckningen, utan ock, wederbörande grän-
varande anfvingarne derom låtit, genom Ut-
drag af Protocollt Kungjöra, at antingen

S. 211.

Sjelyre eller utgunderas ombud, som up-
teckningen biwiste, jämte nästnämnde Pro-
tocolls Utdrag fölgde ock en Skrift, som
hos Rådstupswännen blifvit upptekit, hvar-
utinna såwel apledne Råd- och handels-
man Carl Zederman i lifstiden, som des

kiäresta uthändigat under den 12 April
1759 uti wittnens närvaro, hvor utinna
de tillägga sin yngste son Simon all
besittel. Fast- och Lösegendom efter
deras död, med mera som siffror skriften
utvisar, öfver hvilken arfwingarne
havva at innom den i lagen föresatte
tiden, med sine utlåtelser deröfver till
Rådstupwurzeten inkomma, at sedan
samtel. arfwingarne sig infunnit, up-
gägs egendomen af dehls Sankt
dels arfwingarne.

Fasta ägendomen

Kopparmynt

Tomten belägen i 7de Quartéret
wid Siögatan № 4 bestående
af 3084 Quadrat alnar mär-
derades till

30 -

1. Bygning söder om Porten,
beståendes af 1. Yahl 2^{ne}
Kamrar, med behörige golfs,
Fönster, Dörrar med gängjärn
och hokor, lås och nycklar,
Spisar med Spiseld, samt
väggfest säng i hvarandra
Cammaren, fahrsluga med
et litet bräd Contoir dör
och lås, samt parstugdörrar,

Transport —

Transport —

alt under godt tak, wärderades till
sammas till

600 -

1. Mindre Bygging norr om Porten
med Sahl och 2^{ne} Kamrar med
Spislar och spield, samt golp, fönster
dörar med gångjärn och hukor, lås
och nycklar, samt 2^{ne} väggfaste
sängar i Sahlen, Järtunga och
Bagarstuga med Bakuga, Spis och
Spield, golp, dör med lås, och
fönster, med behörige gode tak,
dör i Järtugan, wärderades till

200 -

1. Dubbel Port emellan Byggingarne
med gångjärnhukor och klinke

12 -

S.212. 1 gammal drängstuga norr på
gården, med Spis och spield, samt
golp, tak, fönster, dör och lås
wärderades till

36 -

2 Kjellare af grästeken väld, med
dör och lås, samt en liten
bode åfwan uppå, med tak, golp,
dör och lås, wärderades till

100 -

1 stall med 4 spiller, tak, golp,
dör och lås, wärderades till

24 -

1 Nyt Fåhus öster föder på
gården behållit till alle dehlar

48 -

1 gammal Foderlade den bredwid

9 -

1 gammal Wedliden med Porten
öster på gården som är emellan

Transport —

Transport —

Stallet och Lådet, Porten med gångjärnhakor och klinke vändrades tillsammans
1 apotekshus med ett litet Swinkus
bredvid, inpå gården tillsammans

10 -

6 -

Öster om gården

1 Badstuga med laxa, tak, golv
och dör, ugn, fahrstuga fram ou före
med dör, lås och nyckel

78 -

2 ne gamla Redskapsliden med skäf
emellan och det ene med dör

24 -

1 Siöboda med underbyggnad, dör
och lås

120 -

1 ^{gammal} _{gt.} Nothaus

6 -

Norr om gården

1 Större Stolpboda, med mellanbotten
samt lärar, sē i öfva som Andra
rummet, tak, golv, dör och lås, samt
gammal trappa, utan före

72 -

1 Dito mindre utan lärar med mel-
lanbotten, tak, golv, dör och lås, samt
trappa utan före

54 -

1 Steenlagd brun inpå gården be-
rädes med det var silt i synnerhet vid
flöd

6 -

1 Liten gång port emellan norra
byggningen och drängstugan, samt planket

2 -

1 ql. Wädergård på norra qvarn-

Transport —

Transport —

berget, med alt innaurede, som är nog
för dämpwad, Wändsyllaren och läng-
släkaren nogt rutne, kan ej nyttjas,
förän den nedläges och omlägas,
prövades till

$\frac{1}{2}$ boda med hen Communist. Aspe-
green i Ahlesundet

$\frac{1}{3}$ i et Nöthus ^{geologal} gt. och förfallet
mid Björnösundet

(Transport — 1929)

Giändor

S. 136. --- den 8 Sept. wro uppteknings- och
värderingsmännen hos hen Borgmästaren kl. 9
för midd. förfamdale at fullfölja upptekningen
ut; Bergske Sterbhuse, men som hen Lands-
secreteraren Mathesius hos herr Borgmästaren
en stund för ut anmält hinder till sådant full-
följande i dag bestående der utinna thet fles
Frn var sluk sängliggande, des Stängson
Joseph Pelden bortrest och hen Secreteraren
sely är sinnad följa med fullmäktigen
Moberg till Läpsfjord si blyfwo Rådmän Olof
Calleen och Not. Joh. Anhelle afskickade
at höra Ankan Berg om sådant uppskops wro
des wilje hvilken upp till frågan der om,
till sådant jakade emeden för de anmälte
hinder intet hade någon hieps till ärendemus
frangifwande i dag.

I anseende hvartill och chun några
af förrättningarna upp arfwingernes
begärän och hen Borgmästarens anställande
eftermiddⁿ ärhindrade Ankan nu upptekningens
förföljande then ihe heller t^o af heane
samtycktes

S. 137. d. 11. Sept. förmidd. uti Wästia Siöboden.

Uti Slachtaboden

T. Ytter Siöboden

Uts. Lidret emot torget

J Stället

J boden på gärdens

Östermård.

1	Stenbord i Stora Såhlen med fot	9-
1	Twå bord i med fot	3-
24	ST. Måhlade tråslöbler a 24 öre stycket	18-
1	måhlad matskål i kökstugan med knoppar under	4-
1	litet skåp i köket måhlad utan lås och nyckel	1. 6
1	åttkantigt bord i köket med fot	- 16
1	Fatl.(?) bänk i köket	- 24
1	dito	- 16
1	bordbänk i köket	1 -

S. 141 ---

J mindre Såhlen

1	Stenbord med lång lida under och fot	12-
1	gammal Pulpit med fot samt lås och nyckel	5-
1	gammal dito särre	3 -
1	gammal måhlad matskål med 2 ^{ne} dörar samt lås och nyckel	2 -
1	gammal dito större	3 -

1 litet Nyckelskåp med lås och nyckel	1 -
1 Fumbeslagen kista med lås och nyckel gl. gammal målning (gammal mässing)	6 -
1 Syskrin med lås och nyckel	1 -
1 Schatull av Sk med Ryskt beslag	4 -
1 Skattlåda med beslag, lås och nyckel av Sk	3 -
1 gl. Flaskfoder med 6 hela flaskor och thes ⁿ skruvvar	2. 8
1 Dits Foutral	- 8
	42. 16

1 Wäggühr	60 -
1 liten flätad korg	- 12
1 Täfel	- 3
1 drickskård av Kokus not	- 8
1 Skrin med beslag utan nyckel	- 24
1 grön flätad korg	- (103:33)

I lilla Cammenen

1 gl. Skåp med beslag lås och nyckel	2 -
1 gl. Fäubänk	- 16
1 litet gl. nyckelskåp utan nyckel	- 24

I lång Cammenen

1 litet bord med fot	1:16
2 st. Ländstolar med ? a 9 daler	18 -

4 st. Rips	Karmstöbler	
a 4 deler		16 -
1 gl. Ekshåp med 4 dörrar		
i 2 ^{ne} uppsättningar med belys		
lös och mycklar samt lådes		76 -
1 Spegel med förgylta ramar		
18 deler		18 -
1 Tafla med Christi bön i åtta-		
gårdens, med förgyllda ram		9 -
2 ^{ne} med deras ram till bort-		
bildes med gl. förgylte		
ramar		18 -
1 gl. koppar fyla ^(?) med		
Frelsarens Bild med garmal		
förguld krusig ^(?) ram		1:16
Sländ tång		1:16
? af ? grått		
och rött som prövora yder		
och båtar		9 -
2 ^{ne} st. mycka ? Stöbler		
med framtjus av 5 deler st.		10 -
1 liten garmal vindrig spegel		
med glittrar ram		2 -
		<hr/>
		419:8

I Port Campaner

- - -

- - -

Åhr 1764 d. 2 Januarii blef efter den högt-
årade Magistratens förordnande under detta dato,
behörig Besiktningers Inventering af underskrifne
hållen i theane Stads Rådstuguvakkallare, med the
hertill anslagne huus, hvilka Rådman Carl Åblad
i från 1761 års början till närvarande tid under
arende innehöft, men nu kommer af avträda till
handelsman Anders Löfgren, soa källaren emot
arende för på följande trene år vid en å
rådhusrätt hållen auction inrepat;
och var nu så wil Rådman Åblad, som
handelsman Löfgren närvarande, så förrättningen
företogs på följande sätt:

S. 354.

1. Besägs thea till källaren anslagne
Södra kamaren, som till väggen, golv och tak
fants vara försvarlig; kakelugnen som till en
tredjedel är ständande i theane Cammare war
med des egns dör åfwan försvarlig, dock bör
med hvit limning förses. I theane Cammare
är en fönsterluft med tvonne hela fönster
och en skryp, samt Fodringar innan och utan;
den ena luckan för theane fönsterluft war
högligen bortfallen och den andre åfven nödig
förbättring farfowande. För Cammare war en
gammal, men försvarlig dörr med lis och gång-
järn, samt Fodringar innan och utan. I Cam-
maren war en bänk vid norra väggen

fastspikad, och ett gammalt bord med fot.

2. Norra Cammaren af lika storlek, fanns till väggen, tak och golv, äfven i förra varligt stånd, men tvonne tiljor varo af åkommens röte i änderne felaktige. Kakelugnen som går genom väggen khr Södra Cammaren till $\frac{2}{3}$ delar, var eljest i någorlunda godt stånd, men bör i anseende till några Sprickor leerslås och hultlimmas.

Dörren för Cammaren var försedd med behörige gångjern, lås och nyckel, med fördingen innan och utan. I Cammaren fanns en väggfast säng och en bänk, samt en söndrig lång stöhl. Sängen var försedd med kants; men utan negre bottenbräden. En fönsterluft med tvonne fönster, i hvilka 2de rutor var söndriga.

S. 155. Och ebaru en fönsterluke vid förra Inventeringen funnits, så var likväl Thessamma nu äfven borta, så att inga lukor vid denne fönsterluft funnos.

3. Et i theune Norra Cammare med bräder af plankat, och äfven källareluckan ståndande litet Contoir med dörrlås och gångjern, fanns nu i samma skick och stånd, som vid förra Inventeringen, utan att gångjernen på källareluckan, efter så skickt bepröfvande, hit intil blifvit lagade.

4. Ytterna utanför dese tvonne Camrar, fanns i samma stånd, som vid

förra Inventeringen, till väggen, golv och tak, utan att then ta på golvets befin felige bristfällighet vid dörren och spisen blixtigt reparerad. Spisen i huvileken fanns spåll utan handtag med hål å ena ändan, bär leerslås och huvitlinnas. I salen varo trene fönsterluster med tvåne fönster i hvardera luften, af hvilke tvåne varo hel nya och de övrige ägven försvarlige, men 9 rutor sönderbrähta. Inga luckor varo för denna fönster tillfinnandes, utan allenaast i norra luften, en utnödt skrep. Dörren för salen var väl försedd med lås och gångjern, samt utanlill et järnhandtag; men myckelen till thenna dörr skall ägven brukas åt det i norra kamaren varande Contoirs lås. I salen fanns et litet bord med fot, och en söntrig mindre långstöhl, samt en dito lång bordsfot, utan skifwa, och et bättre lång sätte, jämte väggfaste bänkar å trene sidor af salen.

S. 356. 5. Sieljwa källaren, som är under salen belägen, finnes vara af sten murad och väpfd till huvileken tvåne ingångar ås giwide, den ena genom luckan i Contoires, och den andra genom en qvist åt gatan, som är med dörr, utan lås försedd, hvad det juva^(?) rummet beträffar, så är det

med en ej försvarlig dörr försedt,
men hvadlant bör öfveralt leerslås,
äfven som mellanqafvelen åt norra dör-
ren, vhr hvilken stenar nedgallit, taf-
var en skyndsam förbättring utom det
trapporne till norra dörren bör lagas, så-
som för mycket förfallne.

6. Sist besägs arrestrummet,
hvarutinnan arrendatoren hafpt sin weed,
och befants nu som till förene ware med
dörrgångjern och aspe försedt, dock utan
lös; tröskelen befants nu som före detta
ware halv utaf huggen.

Wäggarna i thesse rum woro nog
orene, och den Norra Kammaren illa stinkande
af orenlighet.

Således wera synd och befunnit,
intyga åhr och dag, som föreskrifvit står.
Dlof Cabea. Lars Lundgrén

Bouppsteckningen 1754-65

S. 22. --- Tomten belägen i första Quartetet emot Långgatan, mellan hem Tullman Wallmans i Norr och Sjömannen Mårten Backmans i Söder belägne Tomter bestående Långden i Öster och Väster 48 1/2 alnar samt bredden Norr och Söder 33 alnar, hvilken tomト handelsman Gust. Mattsson ap jn i millj lmnade upp begärav åt dess Sohn handelsman Isaac Nordberg till årsättning jn at omkistningar som vid dess avledne hustrus begravning uppgått hvilken Sonen Nordberg mödgått m'dhållne, se m'da han Gustav Mattsson i arrende till dess medellöshet ei' shall kunnat det ringaste besparing a dertill, hvur före denne tom ei' kunde till värdering upptagas — — —

S. 77. --- Tomten belägen i första Quartetet emot Långgatan, mellan Källaren hem Johan Wallmans i Norr, Sjömannen Mårten Backmans i Söder och Väster om hem Rödman Casper Lebells Gårds Tomter, med des deni varande Breen pröfvarades kåsta — — — 30 daler

S. 86. --- Tomten belägen i andra quartetet vid Strandgatan ap qvarteret alnar mellan Johan Nisslas i Söder och Anders Beckmans samt Snick Beckströms i Norr varande

tomter uppförs med Donations Jord i Tiöck till 60 -
- - -

S. 90. --- Tomten belägen i I qvarteret Söder
om gården som löper ifrån stranden till Wästra
Tullen qatan samt straxt Söder om
Borgaren Johan Ströms Tomt uppförs med Donations
Jorden i Tiöck som på certor upteknad finnes
till 24 -

- - -

S. 92. --- Tomten belägen i I die qvarteret Söder
om gränden i hörnet som löper ifrån stranden
till Wästra Tullen, på Långgatan och straxt Norr
om Borgaren Johan Ströms gårdstomt, uppförs med
Donations Jorden i Tiöck 24 -

- - -

S. 105 --- Faste ägendorpen. En ny gård,
belägen i Fierde qvarteret vid Sion, under № 1
År 1750 upptagen, med the om Röstringen,
thar på till dato blyxtigt gjurde efter hällen
bok 5/205.15

- - -

S. 111. --- Tomten belägen i första qvarteret
emellan Erik Nymans gård i Söder, och Linds
Inkes gård i Norr, Wänderas till 12 -
- - -

S. 114. --- 1 st. obetygat tomt belägen
i Tredje qvarteret på Långgatan, emellan
handelsman Hans Bergs tomt i Söder
och Skräddaren Asps tomt i Norr vändered
till --- 40 -

S. 122. --- Gårdstörter belägen i andra
qvarteret på Långgatan emellan Borgaren och
Skiepsbyggmästaren Gabriel Backmans samt
Jones Strengs intas Gårdstörter i Söder och
timmerman Joseph Asplunds Gårdstont i Norr,
som består efter Chartan af qvardrat
alor upptjös med Donations jord och Brunnens
till --- 70 -

1 st. Bygning emot Långgatan Norr om
Porten beläende af 8 m Sahl och 2 ne kamrar
innenföre alt i bönigt skick som sig bör
vänderes med Port sköfwe och Porthalvwan
t:u --- 256 -

(Bouppteckningar 1754-65.)

S. 155.

Ax Lekar Rid- och handelsman hem
Hans Berghs Sterbhus

Debet

Följande oanmängliga Reparationer är
giorde på de 2^{ne} tredie debtar. af
brunne Sterbhus bebor.

1. gjort åtskillig Reparationer, s^e på taket
som ananstades daler 47.28

2. inlagt gälp i bagare stugan samt dör-
städas reparat kåsten
tillika med spisen 61.28

3. låtit förfärdig^x en Jernleestång i tres-
pan och dörpöre betr. 71.16

4. låtit reparera kåsten i köket samt
dörstädas, låtit insätta et spisell, efter
den förrut ej var något 52:16

5. i lilla Kammar innan för boden
efter bran synes beginnande, nederväist
den quable Kaklunga, som elden utgick
på alla ställen, och den i stället, uppsat
en grön kaklunga, som hästar med alla
des tillhörigheter med flera omkästa. 97:16 150-

6. I stora Kamr innan för saln efter
bransynens beginnande låtit under-
ripta den aldeles obrukeliga Kaklunga,
och i stället uppsat en stor ble^o och
mit med alla des tillhöriger, jämte 58st.

slata gälpsterar dörunder efter räkning
låtit reparera taket öfver Kaklunga, 412:15

upmålat hekla taket	83.16
lätit insättia en ny dör med des foder, längjern samt des inmaring	73.24
et läss på andre dörren lätit jeanne muren i grän galjoret til taket, soa ? op en kärsteens pipa, som gick i grän rummet under, vilket hörer fru (ron (?)) til, och den blest til mur- karne med alla öprige om hestu. 621.7	12 -
7. I kammaron utanpå ? efter berausynens gätsjinnande uppsatt en ny kaklung, med alle des tillhörighet efter räk.	39.16 621.7
af gär som ? för de tucane Kaklungen	212 -
upmålat taket därslädes	15 - 197
8. I salstaket reparerat någon målning, som aplike bly. skied	36
9. Stenlagt i portgången på gården, jeante huggen sten, för kielarnas Conservation.	13
Stenlagat gatan på åt Götgatan, med gus, sand - - -	42.16

Stockholm den 8 September 1758
Bragt Wetterblad

(Boupptekningar 1754-65)

S. 161.

Åhr 1758 den 20 November woro räntelige
rådstupwurattens Leda möter församlade, enligt
theres beslut under d. 13 i theuue månad, at
föreläga Boupptekningen hos förra handelsman
Casper Lebell, efter des kiereste Madame
Aune Lubholm, som åhr 1756 den 31 Januari
med döden aflidit och efterlämnat sig des
handelsman Casper Lebell, samt fyra stycken
Barn Sönerne probsten i Björneborg höglérde
herr Magister Michael Lebell, Råd- och handels-
man här i Staden herr Casper Lebell samt
~~och dottern Madame Aune Margerita Lebell,~~
handelsman Johan Lebell, hvilken sidsta nu
är wistande i Stockholm, emeden den then
upptekning som under d. 30 Aprili 1756
blifvit hållen intet kunnat antages för des
då ringa upgivande skuld, hvaraföre råd-
stupwuratten som intet bör å dragg sig
något answar för bevällte handelmanns sief
klokhet och tredoske, hvilken upp i flere
giwide århindringar honom till redigere up-
givande, aumant, men sådant oaktadt hantil
utdragit, her rätten varit nödgat förelägga honom
Tijo däbler silvermynt wite om han nu ej
efter kommer sin skyldighet, hantianan, samt
pålägga begge des här varande Söner at gifwa
vidhanden, hvad de wet des Fader äg,
vid deras moders dödsfall. Deyre tillhörs
före handelmann Casper Lebell at nu upgivwa

ägendoron, som den vid dödsfallet befunto, då han utlät sig det han ville deligen åthålla, det han med sin hustru har i Sverige intet vänt -- ? hvarpore han ock mente sig intet vara skyldig uppgifwa något, men åberopade sig den förra up- tekningen som upplästes. Neabl.

Fasta ägendoron.

Tonten som är belägen i andra quateret vid Strandgatan och består av 3935 quadat alnar mellan Johan Nervistans i Söder och Anders Beckmans samt Eric Beckströms i Når varande Tonten, uppfördes med besittningen av Donationsjöden i Tröckby till 60-

Äbyggnaden på Tonten

1	gammal Byggning bestående av en Sahl	
2	ne Camrar och Tröck i gavstuga med des tillbehör	100-
1	götbode på gården, gammal	6-
1	Stenlagd källare med byggad öfwan på	12-
1	gammalt Weddider	4.16
1	Badstuga aldeles förfallen	4.16
1	gammal port med des tillbehör	3-
1	utgammalt Fähus låkande	2.8
1	affärsbus utan verande	-
1	Stall med mellanskäle och pöderlada och port skejs emellan med tillbehör	60 -
1	Stenlagd brun	6 -

Utgårdar

1	gårda väster om kyrko -
---	-------------------------

bärget med ny lade 150 408.8

Uppgåx nu

1 Wädergåxan med tillbehör 80 -
1 höolada i Storängen 24 -

104 -

Transport

512.8

Lösa Ågendorpen

(Boupprättningar 1754-65)

S. 166.

--- Ut i det så kallade Peldarska huset, har
underskriften förfärdigt följande
Neameligen

1758 d. 26 Sept. insatt 12 stycken	
rätor, á 8 öre stycket	— 3
2 ^{ne} förtes i nytt Bly á 1 daler	
24 öre stycket	3.16
tillägt 12 rätor á 8 öre stycket	3
Et litet nytt förtor	1.16
Summa	11 daler
	Koppermynt

dessa nærmånda 11 daler koppermynt
är av Commissarien herr Andelin Betalte,
som här medelst tack sam. quitteras av
Åbo den 11. November 1758.

And. Hagerstein

S. 174

Tonten belägen i 3de quarteret på Strand-
gatan Söder om gränden som skilljer 3^{ne}
och 4de quarteret ifrån varandra i öster
Söder hörnet satt norrom handelsman
Ivan Nagells gärdstomt nyfiken med hems
åbyggt, så att den ånnu behöver anseelig
uppgörelse och daför upptas till — 24 —

~~S. 126~~

~~Tomps Obrygd,~~

S. 128.

19. 6. 1759

— — —

Fasta ägendomen

Halfva gården belägen uti 3 die qvarteret
N:o 12 b vid Stora gatan mellan Borgaren
Carl Danmarks i Når, samt Dloz Sundelius
i Söder om Twänggården och som Backman
meddelat gåfvo bref af d. 29 Martii 1754
åhållit af Per Grelsons Antea Brita Skman
uti witness Votariken Johan Arveses
och Borgaren Mich Jfwars Öpver Ward,
och hennu efter bemälte sin första man
tillkommit Wändorades till

30 —

— — —

— — —

S. 185

— — — Fasta ägen domen
Helfären uti gården o. 10 i Fierde
quartet på meller gatan i hörnet här
om gränden som är upp till gvarnbygat,
samt Borgarens Anders Mandelius Gård
i Söder om, omedan den andre
helfären till kommar dottern Catharina
och son Johan efter deras aledne
Fader Collander, hvilken halva
debl Wändandes till ————— 16 —

S. 191

— — — Fasta ägen domen.
Gårdell. Tomten No 9 i andre
quartet belägen i Wästra hörnet
på östra länggatan norr om Wästra
gränden samt Jacob Strandmans
gård, med Stenlagd Brun, samt
Donatius äga i Tiöch Wändandes
till ————— 24 —

S. 197. - - -

Fasta ägendorpen

Halfva Södra tomta af nr. 38 i första
qvarteret mellan Simon Linds äker
i Söder om, och den halvva som den
måg Johan Alman behömma, bestående
af 1269 quadrat alnar vändande
till ----- deler 15 -

S. 199 - - -

Fasta ägendorpen

Tomten belägen i 2^a quartetet under
nr 16 Når om handelsman Anders
Holms gård i hörnet vid Stora gatan
om 3666 quadrat alnar vändande
till ----- deler 10 -

- - -

S. 227 - - -

Tomten belägen i 3de qvarteret norr
om Borgaren Carl Dangreus gårdstomt
ut i hörnet vid Parlagic gatan, uppteges
med gården tillhörig Donatius förd 60 -

- - -

Bouptekninger 1691-1753

S. 15. d. 1692 d. 23 Januarij, var af den ?
 Magistraten, på Wederbörandernes anhållan, underskrevne
 nämnde, at af Rådmans Markus Peterssons ägendom
 uthmåta och tillvärdera, Mantahls Commissarien
 Wälbet. de Priss, jörson kella dle honom opwan
 bem de dats, tilldömdde 266 daler "28 1/2 öre Kopper-
 mynt, hvilket förrättades d. 16. Febr. som följer
 Kopparmynt

Gården

1	Bygning med porten bestående af 1 Stæg, cammare, klock, fahrstæg, medh 6 sängiar, 3 bohl, 10 fönster, samt 3 spisjeler, 1 fäst- bank, 1 skep, 4 dörar och 1 läs daler	150 -
1	1 st. gl. framstæga med 2 ^{ne} sängier, 1 bohl, 1 fönster, 1 spis och spissel, samt 1 längstöö	
1	st. boohl och 1 lijten källare under, samt 1 gammalt port	24 -
1	st. visthus på gården	10-daler
1	weedhlieder och på gården	5 -
1	st. fäbhus, stall och 1 lijten råsk- boohl under et tak	22 -
1	badstæg med färdstæg back i gården	16:28 1/2
1	lijten brun på gården]

Christine Stadh actum ut Supre Summe 266 28
 Hindrich Nolden. Brich Larsson. And. Björnström.

Å. 1692 d. 13 Februarij wore Under-
stregne kallade af Hindrich Petrusson och dess
Stiix mögan Henrich ? och Math. Hin-
richsson att märda den ägdom som lemnat
är efter Henrich Petrussons sal. hushus Ingelborg
Birch d^o dödelige avgång, och i följe af den
Märdening som 1667 d. 6 Maij efter hennes
Före sal. men Samuel Nilsson skedde och
dess 4 barn 1 son och 3 döttrar tilldeles,
i summe att bekröna, nembl^u kopparmynt
449 daler 6 1/2 öre, så att hvaradera efter
sin sal. fader Samuel på sin blets borde
hafwa 112 daler 9 1/2 öre men finnes nu
inhet Wahre i bekräftl^u att denne dem
emellan ähr 705 daler kopparmynt som
nedan före märdening list^u ut hafwa, derut
af belöper nu på hvar loth af de 4 Samuel
Nilssons barn 76 daler 98 öre kopparmynt.

Gården

Kopparmynt

I Bygning överst på gården med 2 ^{ne} Galler, stege, farstuga, dörar, fönster, läs, 5 sängar. I liften Contor, I spij- ser och spjell	daler	130 -
I bygning och uppe i gården med farstuga utan spjss, en säng, I fönster, dörar och läs		24 -
I st. bohl. med riths och stöhler		12 -
I st. liften bod ned läs		12 -
I st. foderhus ned 3 väggian		4 -
I stort dito takbrott		5 -
I st. gammal Stel		10
Summa Latens		127 -

Transport

197 -

1 st. fähus

4 -

1 st. bodh utanför porten
med läs

12 -

1 st. med läs

2 -

1 st. port upp på gården

1 -

1 st. dito nedentill

—

1 st. förgallen väder & värn,

doch dugeligt innan verk

28 -

245 -

— Åker, ång och —

S. 24. Å 1693 d. 24 Januari vore undertecknade
efter herranne Borgmester och Rådh imposition, för-
ordnade att inventera Sahl. handelsmannens Jacob
Niessons uti Bort befinnflige & verlåtten saker
och att i achttagz den frånvarande sons
Niess Jakobssons agh prætension, hvilket
förrättades som följer:

Fast i Staden

Gården med dess påslända hus :

1 Ny Stuga med Porten med Cammar, farstuga
och dess tillbehör

1 Stuga och Cammar med dess tillbehör

1 Stuga på gården och farstuga med dess
behör

1 lijthen Källare med Bicktaek

1 gl. Badstuga

1 gl. Stue

1 Fähus

- | gammal Bodh
- | " Wedliden
- | dito gammalt
- | gl. print
- | st. brun
- | gl. lade
- | Ny bodh på gården

Uthusen

- | gammal bodh
 - | dito utan lask
 - | lithen träh bodh på Tiernhellen
 - | gl. Wäderqwarn brublig
 - 1/2 Rija med 1/2 lade
 - | litet hus utan tré Stagnet
afset (?) till Smidie ?
 - | litet gl. fiskbodh med aleander
-

S. 36.

Anno 1694 d. 19 Februei blyfwo wij
underskryne för ordnade av gl. Borgmestere
och Raadh till överse och vredere Thomas
Hindrickson Bgendorf i löft och fast
huijkt blyf efterkomnit som följer
nemligh.

De gamla husen som der ähr :
Bagarstagen medh kamare och

farster åhr uträti och ingen spis som dager	16
en uth Ruti stuga mitt emot	1
en liten bast med spis	6
en gammal bodh så gåt som utan tak fchuse ?	5
gammal bodh ^W medh väster porten	4
en gammal lade	7
gammel basta	1
gammal liden	16
en gammal bodh medh östra porten	1
en väder quarn	16
en gammal Ric medh boden uth Ruti	8
	2
	15
	2

Hus ge Rådh saker

S. 38.

År 1694 d. 4 idpr. vore undertecknade
af herrane Borgmestare och Rådh för-
ordnade att inventera och vederha för
efter handelsmans sahl. Thomas Esons
Sankias Beata Johansdotter uthi Bot
Gindtel. Ågendorp, emedan hon är sinnad
uthi annat gifte att tråde och hon i följe
deraf efter lagh sine onyndige 3 barn
af mittne will och förrättadh som följer:

Fasta staden

Kopparmynt

Gården med dess påläende hus, be-
slagande

1°	1 Stuga med Porten med spisj, 5 st. hele fönster			
	2 ^{ne} Sängiar, 2 smä bordh, venderades på delen	68 -		
2°	1 Camer med Stugan utan spisj och mellanträd och 2 ^{ne} söndriga fönster och gälf på	24 -		
3°	1 köök med Stugan, med li <th>then</th> baakugn och 2 ^{ne} fönster med 2 ^{ne} dörrar, utan läss	then	72 -	
4°	1 förstuga med Stugan hohl färdig med läss uti dörren på delen	9 -		
5°	1 poorth redh på gården med sin bchoor			
6°	1 st. tråhus på	daler	12 -	
7°	1 st. lada		9 -	
8°	1 hytta med bjuden utan tak	daler	4 -	
9	timber till badstugan		4 -	
10	1 liten brun med gården		4 -	
11	1 Poorth		2 16	
		daler 183		

Fahrkestan

— — —

S. 41.

år 1694 d. 5 November were undertäcknade
hos sal. Erich Hindersons Enke Christin
Tones dot. Efter heunes Trägne anhållen samt
handelsmens Oluf En. sons samtycke hvilken
hon till sige Berns Förmyndere skedt hafrar
till att inventera och vordra hennes befristeligh
Egendom. Inleden hans för medelst Guds Försyn,
i annat gifte tråd will, dy efter hem Borgest.
Imposition blef detta efterkommit och förråndes
som följer.

Husen

En Bagerstuga medh Fönster Spisjs Back-
ugn

En liten Cammar i Fahrstugan, far-
stuga och

En halv Bygdel granskuga inalles för

En Poorth bodh för

Stör fäthuus

En ladhus

En Li:jen Brunn för

En gammal Poorth för

Stör gammalt hemmel hus

Löös ohren

Koppervmynt

60

12

12

6

3

1

46

S. 43.

Auno 1695 d. 23 November, på
Christine Stads Rådshus, anhållas Nota-

rien Wellam Mansijn, och Kyrckisvärden Jacob Jacobsson Ryttare omvärdning och Bytsonen, Öfwer dhen quarlithen shaap som är lemnat efter Mansijns schl. hustru, för denne dygdesanna Elisabet Jacobsdotter Ryttare hvilken vidh sin yttre, fördnade, föremönde sin Broder, till sin lille Såns Joremie Hindessons Tutor, och förflyttare, Regianandes äfwanberörde Regge, os undeskrepne, dertill som och på efter följeende sät är estekommith Väml. .

Fasth uti Gårdar

En ny Stuga medh Porten
med 12 st. fönster, spis och
Spieldh, dörr medh lås och
goda gängsjem, jern? 3 st.

Läge Beshiar, fahrstuga
och en litten hall Cammer

uthi för

hoppmynt
daler | öre

120 | 7 | 11

Transport | 120 |

En st. längt Bodh

4 | 16

En st. mindre dito

2 | -

En längt Stöhl

- | 12

? | ?

- | 16

En källare stuga medh 6 st. fönster

Spis och Spield 2 st.

Jengian och 2 st. längt Back

medh lås och dörr

45 | -

En L. Hwäljdh källare

50 | -

Begar Stuga medh Cammer,

Förstuga och en af planke Fahr-
stuga Cammer, 4 st. Jengian,

F st. fönster, medh 3 st. Spiser,
och en Backugn, Bentian

? dörar sängt

En	gell Beck	för	100 -
En	gammal	?	6 -
En	gammal	Dödh	6 -
St	gammalt Wedhlieden		2 -
En	Hööbadhe medh	?	6 -
En	mått Badstuga	för	2 k -
En	gl. Badstuga	för	4 -
En	gammal Höl, medh Porth och ? ofver för		8 -
En	Brun i Gården		12 -
En	dito Weder på gården		1 -
En	ny Porth och Planck;		
	Gården Roth Siön för		12 -
St	st. gammalt Fäckhus för		2 -
St	st. gammalt Swinhus		
	och Präiset till ? för		1 -
St	gammalt Wedhlieden Söder på Gården		2 -
En	Steen ? medh fönster		10 -
St	gammalt Dödh i Begravstugan, Sempt et gälbordh och en langs- stöhl	item	
St	gälbordh i fönstugn Cammen		2:66
St	lägt Fäbordh i heller Stugan med fönster		2 -
7	st. Gemens Karmstöller		3:16

En gammal Siöbodh	4 -
När Bodh för	8 -
En Bodh medh Stranden	5 -
En stor Bodh medh fö rorithen	24 -
Halvwa Wädher Quam	25
	Summa
	524:12

Åker

— — — —

S. 51. d. 1626 d. 1 Novemb. blex op
undersigne efter följaende Inventarium
förs sal. Johan Måhassons qvarthöfthenskap,
opnöddet, wthi Inckians hustra Anna Måhs dotters,
Sonsors hars och mägernes nähr-
vars

Nembl.

Faste hus

J. R. Den gammal Stuga, medh Spijs, Baekiga och Spield, med tree nya fönster	daler	25 -
J. R. Den Cammere, der hoos, med förgallen muur och huvne qembla fönster	daler	9 -
J. R. Den fengtage med Cammere		6 -
Den Stuga med Yllertack, uthen gelyc ne fönster		14 -
J. R. Den Baadstuga med Spijs och Uga		15 -
Den gammal Fördh boddh		3 -
Et Fäshus		4 -
Et gammalt Ställ		2 -
		28

Engar

S. 60.

Aars 1697 d. 12 April vore undertheknade af denne Stads borg. Rådstuga Rådts fördraade att Inventera och värdera Boegaren Mitts Anderssons befindeliga Egendom, hvarutifor dher tvaåne onyndige Barn efter sin död. Moders hälften börs tillfalla, hvilket på fölende Sätt blef förrått. Nembl.

Farte Huus

En Stuga Större medh öfvarntak,
uthan mittantak, golv, dör, spis,
förråd ellers annat tillbehör 15 -

En gammal Stuga medh spis, Back-
ugn och förråd, samt John Stuga 15 -

En fothbodh på gården 10 -

Et gammalt fäste Huus
en baks 6 -

10

Dordrep

S. 62

Aars 1697 d. 12 april vore under-
theknade af denne Stads Rådstuga-
Rådts fördraade att Inventera och värdera
Boegaren Mitts Anderssons befindeliga Egendom,
hvarutifor dher tvaåne onyndige
Barn, efter sin död. Moders hälften börs
tillfalla, hvilket på fölende Sätt blef
förrått, Nembl.

Farte Huus

— — Stuga Större med öfvarntak,

uthan millantack, galp, dör, spis,
 Fönster eller annat tillbehör daler 25 -
 gammal Stuga med spis, Backugn
 och fönster, samt

Färdstuga	15 -
Fodtbodar på gården	10 -
Färdhus	6 -
Lada	10 -

Börsrap

S. 67.

Inventory uppr. Sel. off. hos Henderson & Charles
 & Wahrs & Hanrap opfört d. 11. Aug. 1697
 Åker

Hus

Stugor, Färdstuga med mera,

Spisar med spisar

St. Fönster	daler	80 -
Bodh		6 -
Fodtbodh		10 -
Wedlidens		2 -
Gammal Bäddstuga		2 -
Färdhus		12 -
gammal Lada		4 -
Gammal Bodh medt Ablekund		3 -
Sidbodh		4
huf Wädersgårdm		18

Börsrap

141

S. 76. År 1698 d. 20 Juny blef följeande
 Inventarium och Wärdning uppe sal. handelmanns
 Anders Mattsons & Wahnlithen Egendom uti
 löst och fast opröld
 Vemb.

Herr	Kopparmynt daler	Öre	daler	Öre
1 Stuga medh Cammar, Fästuga, Köch och 1 Fästugacammar,				
3 Spjittar medh dheres Spjelde,				
Baskugn i Köket, 6 st. Sängjär- dorar, Läss, Bondh och Ränchiar medh 11 st. Fönster in alle				
1 Fähus				
1 Stu				
1 Nedlijder				
1 Höslada				
1 Brunn				
1 Tothbodh på gården Latrine				
1 Port medh Planchet				
1 Tompt benk uti gården				
1 Hul Wärding Wahm			30	280
Öher				

S. 87. År 1708 d. 17 Martz blef följeande
 Inventarium efter Borgmästare och Bondh påläg-
 gdes af undertecknade opröld af. Handel-
 mans Wallt. Hinderson Sons Egendom uti

Löst och Fast. Vembl.

Husen i Mangården

Kopparsmynt

1 St. Stuga med gaten	
Söder om porten med gatstuga och fahrstuga Cammare,	
5 st. Fönster, spiss och späld, dörrar medh lis, bordh och bänckian	50 -
1 St. Dagstuga med Cammare och farrstuga, 6 st. Fönster, Spissan och Bänck, ugn i Stugan, Smygt Spredder, Bordh, och bänckian	
5 St. Gangians, dörrar och Lås	65 -
? St. gammal Käst bordh med ett bälde	4 -
Latrine	- 24
2 (?) St. Små hus	- 24
1 St. (?) portbordh	25 -
1 St. gl. Bedstuga medh Fahrstugan	6:16
Sten Stu Stöde	- 16
1 St. gl. Wedliden medh Stöde	7 -
1 St. Brun	2 -
<u>Mangårdsport</u> med Stall? och Planchet	4 -
Husen i Fågården	
1 St. Fågårds Hus	Smygt

Transport 161:16

Transport	161 : 16
Fågårds Port med liden	11 : 16
1 st. Hööksle	7 -
1 st. Stål	10 -
Huven uthom gården	— 190-
1 st. Siöbord	10 -
1 st. Bord medt Able- sundet gl.	7 17-

Åker och Ång

S. 91. År 1701 d. 10 Januarij blefvo under-
tecknade, efter Borgarers her Olofssons arbiller,
av Borgmestare och Råd tillfälle att Invatara
och vänden, dher Själdom uti lönt och fort,
hvilket berättades som följer

Kopparmöt

Gården

Byggningen med gatan beklände
uti en Stuga medt Kammar,

Spis och Backugn i Stugan

8 (7) st. Fönster Bordh och

bänckiar, 2 st. Fängiar, dör
medt lås, Spis i Kammar.

2 st. Fönster, Bordh och bänckiar

en Säng, dör med lås

Fästugan medt dör och lås

2 ne Ami Cammar i Fästugan,
uthan mellantak, port medt

Svaka

1 st. Footbordh på gården

1 st. Bedstuga

150 -

16 -

8 -

1 St. Fähus och kökhus medt farstuga eneller Locus privatus	16 - 1:16
---	--------------

191:16

Boodshus

§. 96. År 1706 d. 6 April blef af Borgmesterne
och Ridders befaling följaende Inventarium
och Wärdning, uti frambl. Borgarens illats
Danielssons Herbhuse af undertecknade up-
fattad.

Venbl.

Ropparmynt

Hus

En Bygning söder om
Porten vid hörnet, bestående
af en Stuga och Cammar
medt 2ne Spisjor, bjudes,
Backugn, Spield, 5 H. fönster (?)
dörrar, en gamal underbygg-
ning för (?). Stugadörr,
Samt källare under Stugan med
en kökse Hall

50 -

Den Badstuga norr om Porten
medt Spisjö och Badstuga-
Ngn Samt Farstuga och en
liten Farstuga Cammar
1 St. Stel

12 -
4 -

delen 66

1 St. Boodh

12 -

Käppar

den 17/11 d. 11 April blef framledare
John Nyman 2 gradon och generalitets
af understecknade framstälde och verderade
som här under Specificerade finnes.

	Kopparavg daler 8. öre
Gården	
2 ne (?) Stugor medh 2 ^o st. Spisar och 2 Backugor och Spiseld, 11 st.	
Fönster 4 st. Dörrar samt Bord och Bänkar 7 st. dörrar med lås 1 st. Baadslaga med Skinsten opp igenom läket och en Jordborda medh skif carlkan	100 -
1 st. gammalt Fåhus och Ställ medh ett litet skif carlkan	30 -
1 st. (?) Fötboden på Gården	15 -
1 st. gammalt klyde	18 -
1 gammal lada	2 -
Latrine	4 -
1 st. Boda i Åklesundet	2 -
1 st. Post med Tak öfver och Plank	1 -
1 st. Rijten töppe Söder i Skatan	8 -
	3 -
	15 -
Transport	290 . 8
Tees	

8. 119. Anno 1711 d. 21 Martii blefwo up-
teklade och viderade framförde Brich Vil-
sons och dess framförde hustrus Marie Garl
dåters qvarliten skaps och Egendom. Neabl.^m
Gården

1 st. Blijter Stuga medh spis Spield och
Baskogn samt 1 fönster, dör med läs
mycket av gångjärn

1 gammal odugl. Stuga framför
med dörrläs och gångjärn med
Förstuga inti blyter Cammar

1 st. Badstuga medh et blyter
Brud skif väster uppi

1 gammalt fähus medh lada

1 st. Wedh blyder med Poter

1 st. Forthboda på gården

1 st. Pot med gångjärn och Plank

1 st. Brunn

40 -

10 -

4 -

2 -

10 -

3 -

3 -

— --
— --

Y. 125

Anno 1711 d. 8 Julii inventrades
Bårgårens Anders Markessons Egendom
af undertecknade
Kembl.

1 St. Stuga med Cannor backtill tvåne spisar med spälld och en back- ugn	
7 St. Fönster, 4 St. Särgen, Faststuga framföre deruthi en liten Cannare, 2 ^{ne} St. Bord och sät Stiöps i väin deler 50 -	
1 St. Footboden på gården	" 20 -
1 St. Dredstuga med murar opp igenom taket	" 8 -
1 St. gassalt blyder med torv och Svala	" 14 -
1 St. Fåhus med en gavbl. Ladu och Skif onellars	" 10 -
1 St. gassalt Stu	" 8 -
1 St. Pont med takr ofwan	" 2:16
1 St. Siöbida i stranden	" 1 -
1 St. Dito i Ahlsundet	" 1 -
Plank om kringgården	" 6 -
	<hr/>
	114:16

Hærsgrädd

S. 139. Å. 1723 d. 3 Januarii uppe i handels-
meunerne Jacob, Hans och Anders Strandheims
sö f. sine egne Wägas hovs Magistraten
giorde ansökning, som r. at inrigten deras
yngste Broder Jöhrs, som ännu onyndig är,
för delt uti deras Fader och Moderos Stör-
huns, wroo undschrifte at vändra och
inväters Sölpwa Gården at den under
lydande ägor och begrund den bröli af
föliande brökeffekten, menbl.

1. En Stuga öter på gården med
förlagvad spiss, utan spield, gälp,
dör, fönster och andra innantrömen,
samt aldeles förfallet övertäck
 2. En Camras utan spiss och andra
tillbehörigheter ägor, wahl som stugan 150 -
under samme lock
 3. En fersstuga där enkollen utan
gälp, dör
 4. Dito En Baganstuga utan gälp,
förlagf. egen at spiss, merendels
förfallen
 5. En Stuga och båten Camras Doda
på gården med nedfallen spiss,
utan gälp dörer fönster, saapt
med rutit tak
- 80 -

Transport

230 -

Transport 200 -

Fr Brugge stuga med sändrig ugn, samt till tack och väggen af lärke försänd	40 -
Fr Lüten stuga norr i gården med järnstuga aldeles förfallen	30 -
Ft uth gammalt fähus	8 -
Fr gl. fähus uts. tack	3 -
Ft gammalt stall uts. tack	6 -
Fr Stilpbod uts. tack	15 -
2 ^{ne} gl. ?	15 -
Fr gammal Bodstuga	6 -
Fr gl. Bod på Tjernholmen uts. tack	4 -
Fr Lüten gl. fiskbod på Åhl- sundet aldeles förfallen	1 -
	260 -

Åter

S. 140

Efter den högtävlade Magistraten's befallning
hade vi) undertecknade värderat sitt.
Tullmanns Daniel Hamberg och des
ägendorf.

Nämnl.

Jacot Engquist

1 Stuga med 2^{ne} Camra att
förfälla

dekor 26 -

1 gammalt fähus med foder
lada

12 -

1 gammal fotboda	15 -
1/2 " Vädergåva	16 -
1/2 liter gjärda	20
2 ^{ne} shoghäng ? med vätt som intet har värderas	
	89 -

Johan Hansberg

1 Stuga med en liten afdel	
Rummus i Fröstugan	24 -
1 fähus med foderboda	14 -
1/2 opphuggne boda	5 -
Dater	47 -

Johan Jacobsson Jus

1 stuga med kammar och förtuga	30 -
1 gammalt fähus	6 -
1 foderboda	10 -
1 St. ?	12 -
	58 -

Brick Rotberg

1 gammal förfallna stuga	12 -
1 gammalt fähus med foder- boda	10 -
1 brödstuga	10 -
1 gammal boda	6 -
Dater	28 -

Jah. Lars Mithenssons Stabbans
1 gammel Stuga 20 -
1 st. Dits aldelas förfallen
några träd 6 -
1 aldelas gammel badstuga 5 -
1 gammal broda 8 -
dater 79 -

— — —
— — —

S. 152. Anno 1723 den 16 Januarii woro Underskrefne efter Weder-böranders åstundan och begäran sammankombne, at ööwerse, wärdera och lagl. inventera, sahl. handelsmannen Mats Jonson Bergs qvar-lämnaade Egendom, så i lööst som fast; dess efterlåtne arfwingar, Borgaren Hindrich Perssons hustru Maria Berg, Sönerne Jonas, Hans, Johan, Mats och Hindrich Berg, än Systren Margareta, som äger Borgaren Anders Strandheim, samt 2^{ne} Syster, som äro i Ryssland fångne, nemnl. dottern Anna och Sonen Anders, till säkerhet hwilka twenne senare äro omyndige och ännu intet ernådt sina armos Disce-tionis och förrättades samma agrunds som folier.

Gården med dess Fastigheter och tillhörande appertimenter

Kopparmyn
daler öre

En stuga norr på gården med fördarwfat öfverstaak,	
mellan taak någorlunda behållet, intet gålf, ingen	
Muur, inga Fönster väggarne wählbehåldne	100 -
En Stugu med Cammar, Farstugu och Kök, under samma	
Taak lijkaledes beskaffade	150 -
En ny Stugu med Farstuga wed Porten, utan mellantaak,	
doch Bielker, utan Fönster, gålf och dörrar, med gam-	
mal Källare under	100 -
En gammal gårdhbod med Port och Portskiuhl	40 -
En lijten Stuga mitt på gården utan gålf, spield,	
fönster	30 -
hwar wid observeres at Sonen Mats Berg reparerat	
deruppå till 20 daler hwilcket ankommer på uthgående	
?	
dessutom äro Sängarns, Bord, Spield och fönster med	
mera som der inne löss wara kunna Mats tillhörige	
och i inventario nemte	
Ett nytt Stall på gården utan dör och gålf	45 -
Ett Fähuus, utan taak med Port och Skiuhl och	
2 ^{ne} gamla höoladare	50 -
En gammal Badstuga aldeles odugelig	1:28
En Siöbod på Bohlwärket	98 -
En Footbod	30 -
En Wädergwarn med Stenar och ?	36 -
En uthgammal Fiskbod wid Ahlsundet	3 -

683:28

Uthågor

S. 156. Anno 1723 d. 6 Julii blefwo fordom Borgmestarens nu sahl. herr Elia Gawelii gård och fastigheter efter begäran, wederbörande till säkerhett lagl. invent. - och wärderadt. Nembl.

Fasta eller gården som är belägen Norr om Torget wid hörnet närmast Sahl. Rådman Johan Finshells till Wäster och Borgaren Jacob Hindersson Östmans till Norr, i hörnet, gårdar, bestående Tompter af föliande Huus och Lägligheter.

1.	En Byggning i hörnet, emot Stranden, består af en <u>Ahl</u> å 4 famnar i fyrkant, fahrstugu, Cammar och kiök, samt <u>windar</u> <u>åfwan</u> <u>uppå</u> , med gammalt nedrutet och fördarfwat <u>Bräftaak</u> , förfallne Spijs och Skårstenar, utan gälf, förar, fönster och innandörrar	250 -
2.	Twänne nedfallne Cammar väster om Porten medh förstuga	50 -
3.	En källare med gråstens muur och väggar, Bielktaak gammalt och förfallet	28 -
4.	Ett gammalt Stall, till brandwed	3 -
		<u>171/133/141</u>
5.	En liten Stuga Norr i gården gentemot Porten å 2 famnar i Längd, med farstuga aldeles gämla och nedfallne	20 -
6.	Ett gammalt förfallet Bryggehuus med nedfallen muur	10 -
7.	Ett gammalt Trähuus till Brändwed (?)	4 -
8.	En nedfallen Brunn	15 -
9.	En liten gammal Badstuga	6 -
XXX	Tillökning på dessa Huusen för lägligheten skull	<u>100 -</u>
		486

uppå handelsmannens i Lapstrand Mårthen Backmans äägnar Brodren Elias Backman dåttren Anna Backman Borgaren Johan Hamberg hustru och uppå kiöpmannens Nielss ~~H~~ammermans hustrus Margaretha Backmans och å egne vägnar äfwen berörde dess broder Elias Backman samt Borgaren Michel Ifwår som warande Maria Michelsdotters Sohn hwilkens Moor warit åfwanberörde Wahborg Johansdotter, men fadern Michel Andila, berättandes arfwingarne att ej något arfsskrifte blifwit efter deras afledne Fader Mårten Back, men i Swärige (?) hållit, hwarföre Sterbhusets Qvarlåtenskap både för fäderne och Möderne kommer arfwingarne emellan nu att anseas, undantagandes Michel Ifwar hwilken allenast des Moors möderne undfåhr huartill de närvärande arfwingarne och nu samtyckte och som Elias Backman warit wid dess moders dödh i huset. Så antyds hohom nu att låta all Egendömmen som den wijd dödsfallet, efter besagde dess Moder befants och dett Lijckmäktigt Kongl. Åbo håfrätts universale af den 24 Feb. 1724 hwilket nu uplöstes hwarföre berörde Egendöhm på sätt som föllier upgafs. Nembl.

Fast Egendom

Bygningen Nårr om Porten bestående af fölljande rum. Bembl.

1. En liten gammal Stuga medh reparerat taak Nårr om Porten och wid Siögatan <u>målad men målningen är fördärfwad</u> medh Spijs och döre gått	30 -
2. En källare där under muret medh grästen och Bräd taak uppå	24 -
3. Ett kök medh Spijs och Bakugn uti Farstugan med planckade väggar	17 -
4. En stuga medh Spijs och Cammar bredwijd Når på gården och i samma byggning som åfwan nämbda huus äro med gult tak samt Spis-cammaren som räcker up till taket	42 -
5. En gärdh Bod	15 -
6. Ett gammalt Stall	10 -
7. En gammal Port väster på gården.	3 -

Söder sidan på gården

1 Ett gammal Lijder	6 -
2 En gammal Badstuga	9 -
3 En bygning Söder på gården wid Porten och Siögatan bestående af en Stuga, en Cammare och en farstuga med gälf brädtak och en twänne Spijsar uthi en Pipa opsatt litet för flijckten	100 -

Transport

S. 161. Fast Egendom. Bygningen Norr om Porten bestående af fölliande rum nembl. 1 ⁰ een liten gammal Stuga med reparerat taak Norr om Porten och Wijd Siögatan målad men mählningen är fördarfwad med Spijs och före gått.	30 -
2. En källare derunder murat med grästen och Trädtak uppå	24 -
3. Ett kök med Spis och Backugn uti förstuga med <u>Planckade</u> Wäggar	17 -
4. En stuga med Spijs och Cammar bredwijd Borr på Gården och i samma bygning som åfwannskående åfwannembde huus äro med gammal tak samt Spijscammaren som räcker åp till taket	42 -
5. En gårthbod	15 -
6. Ett gammalt Stall	10 -
7. En gammal Port wester (?) på gården	3 -
XX	
Söder sidan på gården	
1 gammal lider	6 -
2 xx en gammal badstuga	9 -
3 en bygning söder på gården Wid Porten och Siögatan bestående af en Stuga en Cammare och fahrstugu med gälf, trädak och ² nne spisar uti en pipa opsatt litet för fljichten	100-
4. En brun 1 1/2 f. diup	12-
5. En gårth Port Wijd Siön med stålper och <u>Trä</u> Hiuhl	6 -
6 En Siöbod Wid Stranden med trädak som Watnet fördh af grundwalen böör aldeles nedertagas	20 -
7. För Tompten och des belägenhet Wid Siöstranden	40 -
8. En Boodarij (?) I Ahlesundet utan taak och döör daler	340
Trans port	340

Utägor

S. 164. Anno 1727 d. 30 Maii woro undertechnade Magistratens ledmöter uti afledne Borgarens här i Staden Mårthen Backmans Sterbhuus att inventera den Qvarlåtenskap, som lembnadt efter berörde Backman hwilken åhr 1715 in Januarii i ~~1715~~ öö Sochen wijd Waseholm i Sverige under flychten genom döden afgått, och efter dess hustru Walborg Johansdotter som här i Staden in Maij 1726 aflidit, hwilken Egendom och då blef wärderad. Närvarande deras Barn och arfwingar som Sönerne Erich Rotberg, Hinrich Backman och

4. En Brun 1 1/2 famn. diup	12 -
5. En gårds Port wid Siön med Stålpar och bräd skiuhl	6 -
6. En Siöbod wid Stranden medh bräd Tak som vattnet fördt af grundwahlen böör aldeles nedertagas	20 -
7. Tompten och des belägenhet wid Siöstranden	40 -
8. En bod wid Ahlesundet utan Tak och döör	6 -
	<hr/>
	340 -

Utagor

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija			Aika
Timo Keinänen			Heinäkuu 1966
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Kristiinankaupunki	II	47	144

Osoite

Itäinen Pitkäkatu 47 - Läntinen Pitkäkatu 8

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 6 s.

Piirrokset

Asemapiirroksia 2 kpl.

Valokuvat

Muuta

oletta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 76 vuodelta 1834. Tarmon arkisto. VA. 2 s.

KRIISTIINANKAUPUNKI

II/47/144

Itäinen Pitkäkatu 47 - Läntinen Pitkäkatu 8

Inventoitu heinäkuussa 1966

Timo Keinänen

Inventointiin liittyvät piirrokset Rak.hist.tston piir.arkistossa,

Lähteet::

Jarle, P-O, Kristinestads byggnadshistoria. Kristiinankaupungin maistraatti, palovakuutuskirjat n:o 76(v.1834 ja 1846). Tarmo ark., VA.

Omistajat:

Vuonna 1834 tontin omisti kauppias A.Z. Holmström. Kauppias C.W. Kraepelin omisti tontin pvk:n mukaan 1856 ja hänen mukaansa päära-kennusta sanotaankin usein Kraepelinin taloksi. V 1901 tontti oli merimies Anders Lagerin hallussa ja v.1916 se kuului panimonestari S.K. Skadelle ja tämän jälkeen Kansalliskauppa Oy Samolle.

Tontti.

Tontin n:o vuoden 1825 kartassa on 144. Tontti on itä-länsi-suuntainen ja suorakaiteenmuotoinen ulottuen It.Läntiselle Pitkälleka-dulle. Tontti on muita tämän korttelin tontteja suurempi.

Päärakennus on tontin itälaidalla It.Pitkäkadun varrella, ulkora-kennusrivit ovat tontin etelä-ja pohjoissivulla ja ulottuvat pää-rakennuksesta Länt.Pitkäkadulle. Sisäänpäynti tontille on alunpe-rin ollut vain Länt.Pitkäkadulta.

Päärakennus

on pvk:n mukaan rakennettu 1812 ja vuorattu 1813 sekä maalattu pu-navärellä. Talo on kaksikerroksinen, hirsistä rakennettu asuinraken-nus. Rakennusta kattaa satulakatto, joka on tehty 1900-luvun alku-puolella, kun alkuperäinen mansardikatto poistettiin. Rakennuksen vuoraus on uusittu 1900-luvun alussa aika ikävän näköiseksi. Ny-kyinen väri on vaalean harmaa.

Kivijalkaon harmaakivikvaadereista, jotka kylmämuurauksella on lii-tetty toisiinsa. Kvaaderien koko on (100-230)x35x55 cm. It.Pitkä-kadun fasadiissa kivijalan korkeus on 140-160 cm. Kivijalassa on kolme n.25x20 cm suuruisista tuuletusaukkoja. Samoin katufasadin ki-vijalassa on oviaukko I-kerroksessaolevaan myymälään.

** ilmeisesti uusittu 1900-l. alussa*

Pihan puolella Kivijalka on eteläosassa kvaadereista (2 kpl) ja muualla lohko-ja luonnonkivistä muurattu. Kuistin molemmin puolin on portaat kellareihin. Pohjoispualeinen kellarit on alkuperäinen, etelänpuoleinen on uusi.

Eteläpäädyssä kivijalan korkeus on 100-150 cm, se on kvaadereista kuten myös pohjoispäädyssä. Täällä kivijalka on roiskerapattu.

Kellarit.

Rakennuksen pohjoisosassa oleva kellarit on alkuperäinen. Se on tiiliä holvattu ja rapattu. Kellarissa on laakea tynnyriholvi. Kellarin koko on 440x370x200 cm. Katossa kaksi lihanriiputuskoukkua (25) ja itäseinässä on nelikulmainen syvennys.

Eteläpuoleinen kellarit on tehty 1900-luvulla keskuslämmityksen panahuoneeksi.

Fasadit.

Fasadit on uudelleenvuorattu 1900-luvun alussa, jolloin myös nykyinen satulakatto tehtiin. Vanhasta valokuvasta päätellen (Idyllinen Kristiinankaupunki s.47) lienee rakennus 1800-luvulla ollut valkeaksi rapattu. Toisaalta eteläpäädyssä oli mansardikaton aikainen vaakalaudoitus.

It.Pitkäkadun fasadi jakaantuu vertikaalisesti neljään vyöhykkeeseen. Alinman muodostaa 90 cm korkea pystylaudoitettu vyöhyke, joka ulottuu viistosta vesilistasta ikkunoitten alapuolelle. Toinen vyöhyke on vaakalaudoitettu ja ulottuu toisen kerroksen ikkunoitten yläreunan tasalle. Kolmas vyöhyke on pystylaudoitettu kuten ensimäinenkin. Neljäs, arkitraavivyöhyke on vaakalaudoitettu.

Ikkuna-akseliita fasadissa on 7. Pohj.lukien 1,2 ja 3. ikkuna ovat säännöllisin etäisyyksin toisistaan ja 4 seuraavaa muodostaa kaksi kahden ikkunan ryhmää. Alakerrassa on 5.ikkuna-akselissa ovi ja eteläisimmän ikkunaparin keskellä 1 ikkuna. Ullakkoikkunoita on arkitraavissa akseleilla 7.

Huoneikkunat ovat kooltaan . Ne ovat 4-ruutuisia ja kehykset muodostavat latinalaisen ristin. Ullakkoikkunat ovat 2-ruutuisia. Kaikki fasadin ikkunankehysteet ovat sileää lautaa.

Fasadin kolme alinta vyöhykettä jakaa pystylaudat viiteen vertikaalivyöhykkeeseen. Onko näissä mahdollisesti pitkänurkat en saanur varmuutta.

Pohjoispääty on vaakalaudoitettu n. 9cm leveällä uurretulla laudalla. Keskellä satulakaton kolmiopäättyä on 6-ruutuinen ikkuna, jossa on 1800-luvun kulmaraudat.

Eteläpääty on vaakalaudoitettu n. 18-19 cm leveällä urretulla laudalla, jossa uurros on suorakulmainen. Tässä päädyssä vuoraus on muita vanhempi. Ylhäällä katonrajassa on vuorauksessa kulmissa sauma, joka osoittaa ent. mansardikaton alalappeen paikan. Päädyssä on keskellä ullakkokamarin ikkuna sekä I-kerroksessa keskiakselin itäpuolella sekundaari ikkuna. Ikkunankehkykset ovat siileää lauttaa. Ullakkoikkunan kulmaraudat ovat 1800-luvun tyyppiä. Pihafasadia hallitsee keskellä lautarakenteinen, 5-kulmainen kuisti. Sekä kuisti että runko-osa on laudoitettu 9 cm leveällä urretulla puoliponttilaudalla (Uurros laudassa on loivasti kaartuva). Tämä laudoitus ulottuu vesilistasta arkkitraaviin, joka on vaakalaudoitettu kuten katufasadissakin. Fasadin jakaa vertikaalivýhykkeisiin seinästä n. 5 cm ulkonevat pystylaudoitetut pilasterit, mahdollisesti pitkänurkat (kts. katu-fasadi). Ikkuna-akseleita on 6. Pohj.lukien 3. jääd kuistin sisälle ja siinä on ovet. 4. akselilla on alakerrassa ovi.

Kuisti on 5-sivuinen, tasakattoinen ja kaksikerroksinen. Vyölistä jakaa kuistin kahteen osaan. Kuisti on uusgoottilaistyylinen suippokaarisine ikkunoineen ja ovineen. Alakerrassa on keskellä ovi ja sen eteläpuolella sivulla ikkunapari, jotka tosin ulkopuolelta on peitetty kovalevyllä. Toisessa kerroksessa on myös keskellä ovi, jonka eteen on tehty sekundaari parveke. Muilla neljällä sivulla on ikkunaparit. Samanlainen suippokaarinen ovi on toisessa kerroksessa myös kuistista huoneeseen.

Ikkunoitten ja ovien yläosan muodostaa suippokaarinen ikkuna, jonka keskellä on rombi-kuvio ja sen kulmissa ympyräkuvio. Rombi on vaa-leanvihreää lasia ja ympyrät violettia lasia. Ikkunat ovat 6-ruutuisia ja viistot poikkipienat jakavat ruudut vielä neljään osaan. Lähes samanlainen on kuisti ollut ent. kapteeni Ekmanin talossa (Kansallismuseon kuva 43034).

Sisätillat on uusittu täydellisesti, kun rakennuksessa toimi tukku-kauppa. Alakerrasta on avattu leveät portaat yläkertaan ja kiinteä sisustus on uusittu. Alakerran huoneet on lautaseinillä jaettu pienempiin osiin.

- Huonekorkeus on alakerrassa 270 cm ja yläkerrassa 290 cm.
 - Salin korkeus yläkerrassa on 310 cm.
- Yläkerran ikkunoissa on profiloitu kehyslista (piirros).
- Yläkerrassa huoneitten välillä on pariovi (piir.), jollaisia rakennuksessa on ollut useampia ja muutamia on vielä jäljellä ulla-kolla.
 - Huoneessa on vanha jalkalista (piirros).

- Huoneessa on keskellä pohjoisseinää 170 cm korkea ruskea jugend-uuni, muut uunit ovat pönttöuuneja.

Ullakko ja kattorakenteet.

Pääty ja väliseinät on salvottu harjaan saakka. Kattolaudat lepäävät vuoliaisten varassa. Tasakerran korkeus on 60 cm ja tästä ylöspäin n. 40 cm on arkkitraavi räystääseen saakka lauloista. Tässä osassa on nykyiset ullakkoikkunat (90x35 cm). Väliseinät ja päätyseinät on sivuulta viistot alkuperäisen mansardikaton lappeen mukaan. Tilkkeenä on rakennuksessa käytetty sammalta.

Rakennushistoria

Talo on rakennettu 1812. Tällöin se oli mansardikattoinen. Nykyinen kuisti lienee 1800-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta. Rakennuksen nykyinen vuoraus sekä satulakatto ovat vuosisadan vaihteen tieinoilla tehty.

Rakennus 2. Entinen pääkitupa ja renkikamari, joka nyt on varastorakennuksena. Se on p.vk:n mukaan rakennettu 1814. Talo on 1-kerrosinen, satulakattoinen, pitkänurkalle salvottu hirsirakennus. Rakennuksessa on ennen ollut mansardikatto, joka 1900-luvun alussa muutettiin satulakatoksi. Tällöin muutettiin myös lautakatto mustiin lasitettuihin tiiliin, jotka lienevät peräisin pääärakennuksen katosta.

Kivijalka on n. 40 cm korkea ja se on sementillä rapattu paitsi pohjoisfasadiissa, jossa kivijalka on luonnonkivistä.

Fasadit on pystyrimalaudoitettu ja punamullattu.

Eteläfasadin jakavat laudoitetut pitkänurkat kolmeen osaan. Keskimäisessä osassa on ovi eteiseen ja molemmissa muissa on ikkuna. Pystyrimalaudoitus ulottuu kivijalasta arkkitraaviin, joka on vakaalaudoitettu. Arkkitraavissa on 3 ullakkoikkunaa. Arkkitraavin korkeus on n. 70 cm. Pystyrimalaudoituksessa lautojen leveys on 20-25 cm ja rimojen 5-6 cm. Vuoraus on kiinnitetty suurikantaisilla taotuilla nauhoilla.

Pohjoisfasadi on pystyrimalaudoitettu ja vuoraus on kiinnitetty tehdasnauhoilla.

Itäpääty on pystyrimalaudoitettu aina räystääseen saakka. Vuoraus on tehty eteläfasadin vuorosta myöhemmin ja se on kiinnitetty hirsiseinään tehdasanuloilla. Itäpäädyssä on keskellä 6-ruutuinen ikkuna. Ikkunanpuitteissa on jäljellä vanhojen kulmarautojen kannat. Keskellä on myös 4-ruutuinen ullakkoikkuna. Päädyyn laudoitus on

tehty ennen mansardikaton poistamista sillä vuorauksessa näkyy viisito sauma.

Länsipäätä on pystyrimalaukoitettu.

Pohjakaava ja sisätilat

Pohjakaava on paritupa, jossa läntinen huone on ollut pakaritupa ja itäinen renkikamari. Keskellä on eteinen ja pienempi kamari. Huone 1 on ent. pakaritupa, jonka koillisnurkassa on lähes puolit lattiasta täyttävä leivinuunin sementtiperusta. Tämä perusta on suurennettu nykyiseen kokoonsa 1925. Lattia on 18-20 mm leveistä laudoista. Seinissä on helmpontti panelointi. Huoneen korkeus on 245 cm. Poikittaiset kattolaudat lepäävät 80-90 mm välein toisistaan olevien ^{vesijen} kattoparrujen varassa. Kattolaudat ovat 25-35 cm leveitä.

Huone 2 on ikkunaton kamari. Sen koillisnurkassa on ollut uuni, joka oli poistettu.

Huone 3 on ent. renkikamari. Huonekorkeus on 260 cm. Länsiseinässä on ovi eteiseen sekä sekundaari ovi huoneeseen 2. Huoneessa oli tapettien alla hirsiseinässä sinisenharmaa maalaus.

Eteishuoneesta on luukku ullakolle sekä ovi huoneisiin 1, 2 ja 3. Tapettien alla oli hirsiseinä valkoiseksi kalkittu.

Vesikatto on mustista lasitetuista kattoliilistä. Kattolaudat lepäävät 5 vuoliaisen varassa. Tasakerta on renkituvan kohdalla lattian tasolla. Länsiosassa tasakerran korkeus on 45 cm. Tässä osassa on ilmeisesti vähemmän lattiatäytettä kuin itäosassa. Arkkitraavi on laudoista ja laudat on naubattu n. 1 m välein oleviin pystyhirsiin. Pääty ja väliseinät on salvottu harjaan saakka. Harjan korkeus on n. 250 cm. Pääty ja väliseinässä näkyi mansardikaton muoto. Ullakon lattiatäytteenä oli hiekka.

Ikkunat sekä eteläfasadissa että itäpäädyssä ovat 6-ruutuisia ja niissä on 1800-luvun kulmaraudat. Ikkunoitten koko on n. 100x140 cm.

Eteläinen ulkorakennusrivi muodostuu kolmesta erillisestä rakennuksesta. I-osassa on aitta, II-osassa makasiini ja III-osassa makan siineja, talli ja käymälä. Tämä osa ulottuu aina Länt. Pitkäkadulle saakka.

I-osa on aitta. Se on kaksikerroksinen pitkänurkalle salvottu hirsirakennus. Rakennuksen pohjois- ja länsisivut on pystyrimalaudioitettu, muilla sivuilla ei ole laudoitusta. Rakennusta kattaa satulakatto ja kateaineena on mustat lasitetut kattotilet. Rakennus on perinteellistä tyyppiä oleva aitta, jossa alakerros on ylempää n. 30 cm kapeampi ja yläkerta muodostaa "katoksen".

Kivijalkaa ei varsinaisesti ole vaan rakennus on hirsistä tehdyt tukirakenteen päällä. Aitassa ei ole ikkunoita. Ovi on pohjoissivulla ja toisessa kerroksessa on tämän yläpuolella luukku.

II-osa ja III-osa liittyvät toisiinsa yhtenäisellä pystyllä peiterimalaudioituksella, joka on kiinnitetty seinään tehdastekoisilla nauhoilla. II-osassa on 1 makasiini. III-osassa on suorakäiteenmuotoinen rakennus jaettu väliseinillä neljään osaan. Lisäksi on eteläpäähän myöhemmin rakennettu osa, joka on toiminut myymälänä. Tässä on kaksi ikkunaa Länt. Pitkäkadulle. Ikkunan koko on 90-200 cm, oven 90-200 cm. Ikkunassa on sisäpuolella luukut, joissa on lehtisaranat. (piir.) Tässä osassa katto on länsipäädyssä aumattu.

Tontin pohjoislaudalla on lisäksi ulkorakennusrivi pakarituvan viereessä. Nämä ovat pitkänurkalle salvottuja hirsistä rakennettuja vajoja.

Länsipäässä on lisäksi kaksi lautarakenteista uutta vajaa.

Ulkorakennukset tullaan siirtämään museoon Lebellin talon tontille.

Tontti III/144

n:o 76

Vak. vuosi 1834

Omistaja: Kauppias A. Z. Holmström

Rakennukset:

n:o 1. Uusista hirsistä 1812 rakennettu 2-kerroksinen rakennus, vuorattu 1813, maalattu punavärillä.

8 huonetta alakerrassa: 2 eteistä, sali, 3 kamaria ja myymälä (yht. 4 kaakeliuunia) keittiö, jossa liesi ja pienehkö paistouuni.

Yläkerrassa 6 huonetta: eteinen, 2 salia ja 3 kamaria (yht. 5 kaakeliuunia).

36 1/2 x 13 x 19 3/4 kyyntiä.

Lautakatto.

Kivijalka keskimäärin 2 kyyntiä korkea, siinä on holvattu kellarit, jonne kiviportaat.

- 22 ikkuna-aukkoja, 2x3 kyyntiä. Yhdessä ikkunassa luukut.

- 4 ikkuna-aukkoja 2x2 1/2 kyyntiä.

- 3 pienempää d:o

- 4 paria "beklädda" ovia

- 5 paria tupla puoliranskaisia peiliovia

- 9 kpl yksinkertaisia puoliranskaisia peiliovia

- 2 kpl yksinkertaisia sileitä ovia

- 2 porsliinikaakeliuunia

- 5 kaakeliuunia

- 2 tiiliuunia, joissa veistoskoristelua

- 3 savupiippua

n:o 2. Uusista hirsistä rakennettu puurakennus 1814. Yksi kerros, vuoraamaton, maalattu punavärillä. 4 huonetta: eteinen, renkikamari ja kamari, (yht. 2 kaakeliuunia) sekä tupa, jossa liesi ja leivinuuni.

21 1/2 x 11 1/2 x 10 1/2 kyyntiä.

Kivijalka 1 kyyntiä.

- 4 ikkuna-aukkoja, 2x2 kyyntiä.

- 1 pienempi d:o

- 1 pari "beklädda" ovia.

- 3 kpl vuorattuja puoliransk. ovia

- 2 savupiippua

n:o 3. Uusiata hirsistä 1809 rakennettu puurakennus, yksi kerros ja päällerakennettu sisääntyyntiportti pihalle.

4 huonetta: polttohuone ja kamari pohjoispuolella porttia ja 2 vau-nuliiteriä eteläpuolella porttia.

n:o 4. Ulkohuonerakennus uusista hirsistä 1815, molemmilta sivulta vuorattu, maalattu punavärillä. Vain yksi huone, sisustettu makasiiniksi $8\frac{1}{2} \times 9 \times 9\frac{1}{2}$ kyn.

Lautakatto. Perustana hirsiä, 1 $\frac{3}{4}$ korkea, 1 ovi.

n:o 5. Ulkohuonerakennus uusista hirsistä 1806, vuoraamaton, maalattu punavärillä. Makasiini ilman tulisijaa.

$8 \times 9 \times 9\frac{1}{2}$ kyn.

Rakennus on $\frac{3}{4}$ kyn. korkuisilla kulmakivillä.

1 ovi, 1 luukku.

n:o 6. Uusista hirsistä 1816 rakennettu, vuoraamaton punavärillä maalattu puurakennus.

4 huonetta: 2 makasiinia, talli ja lantahuone. $40 \times 9 \times 9\frac{1}{2}$ kyn.
Kulmakivet $\frac{3}{4}$ kyn.

- 2 "bekläddia" ovea

- 2 porttia

- 3 luukkua

n:o 7. Ulkohuonerakennus osaksi uusista osaksi vanhoista hirsistä, 1811, maalattu punavärillä.

3 huonetta: eteinen, navetta ja rehuvarasto. $26\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2} \times 8$ kyn.
Kulmakivet 1 kyn.

- 3 yksinkertaista ovea

- 1 pienehkö ikkuna

n:o 8. Etelään avoin lautarakenteinen halkovaja. $12 \times 8\frac{1}{2} \times 8$ kyn.

Vakuutus 1846

Rak. 3. Ei enää olemassa

Rak. 1. Musta lasitettu tiilikatto

Rak. 5. Lautakatto

Rak. 6. Uusi lautakatto ja 1844 uusista hirsistä rakennettu lisära- kennus, 11 kyn pitkä, ulottuen Länt. Pitkäkadulle.

1 huone: myymälä, rak. pituus ja leveys kuten vanhassa osassa.

1 ikkuna-aulko $1\frac{21}{24} \times 2\frac{13}{24}$ kyn.

2 ullakkoikkunaa

Rak. 7. Lautakatto

Rak. 8. Siirretty uuteen paikkaan

Tarkastuksessa 1856 on omistajana C.W.Krapelin

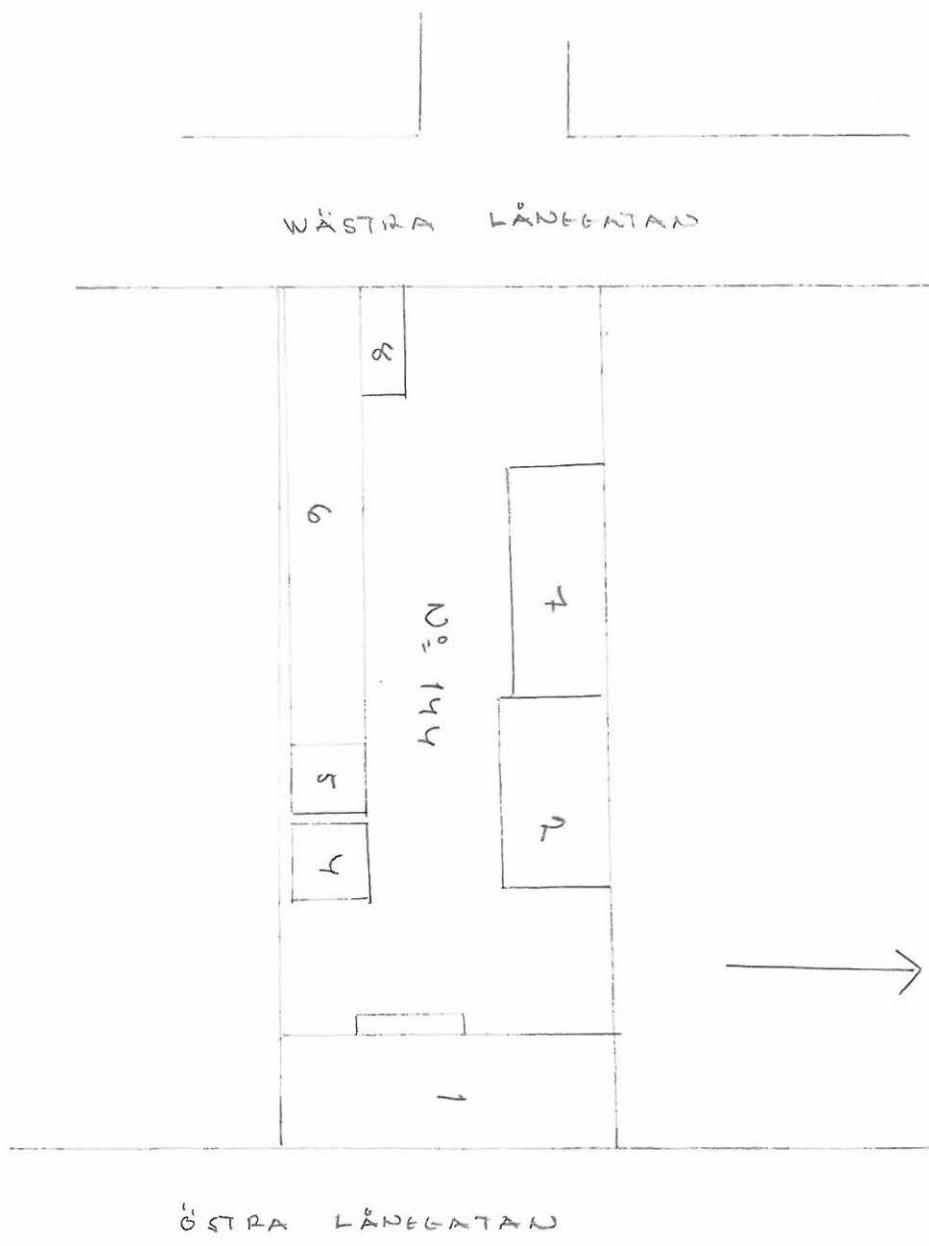
1901

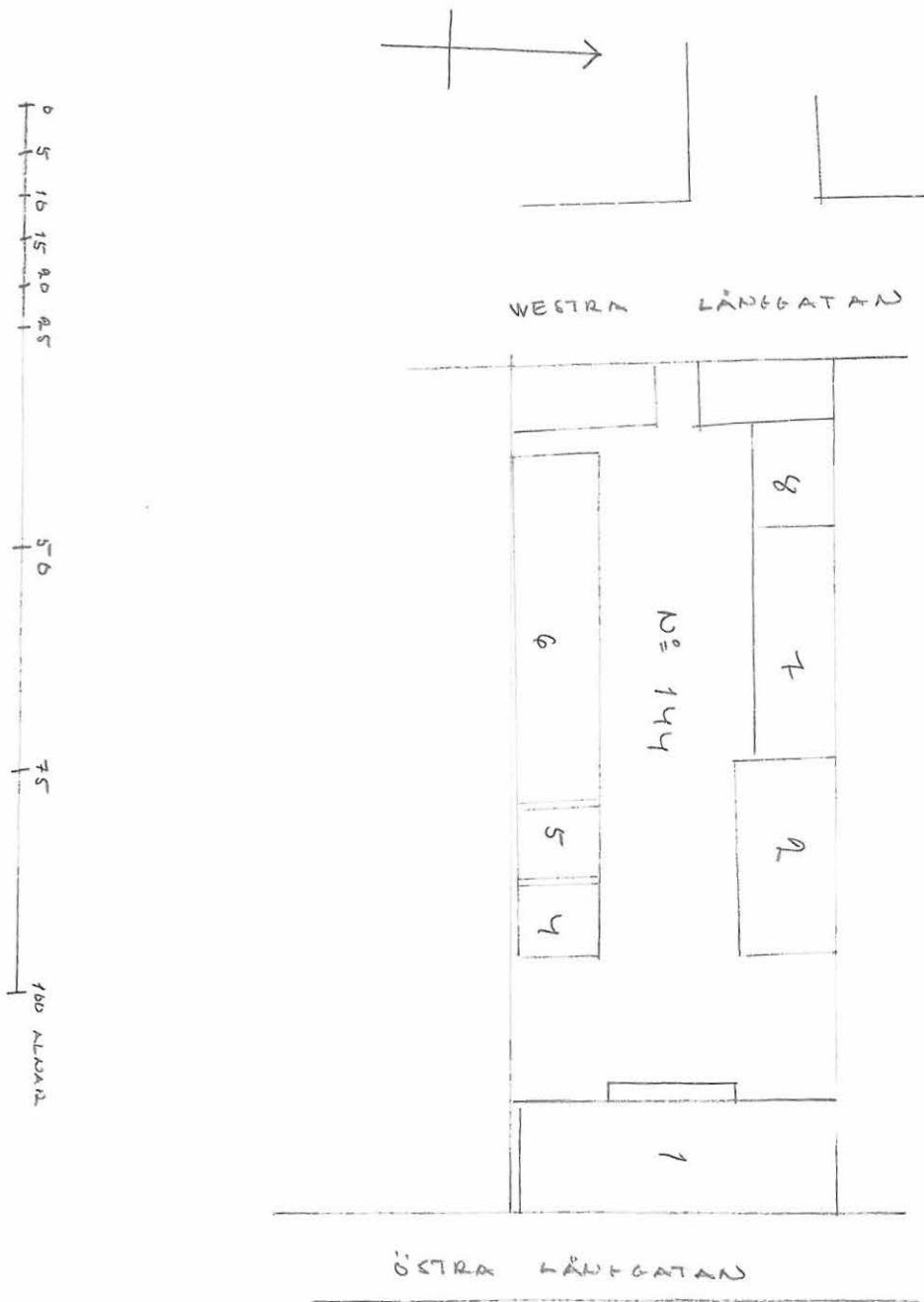
merimies Anders Lager

1916

panimomest. S.K. Skade

154

Utdrag ur Katarina församlingens byggnadsinventarie, sannolikt från 1700-talet
 och tekniskt ritning
 av Per-Olof
 Jönsson (1948)

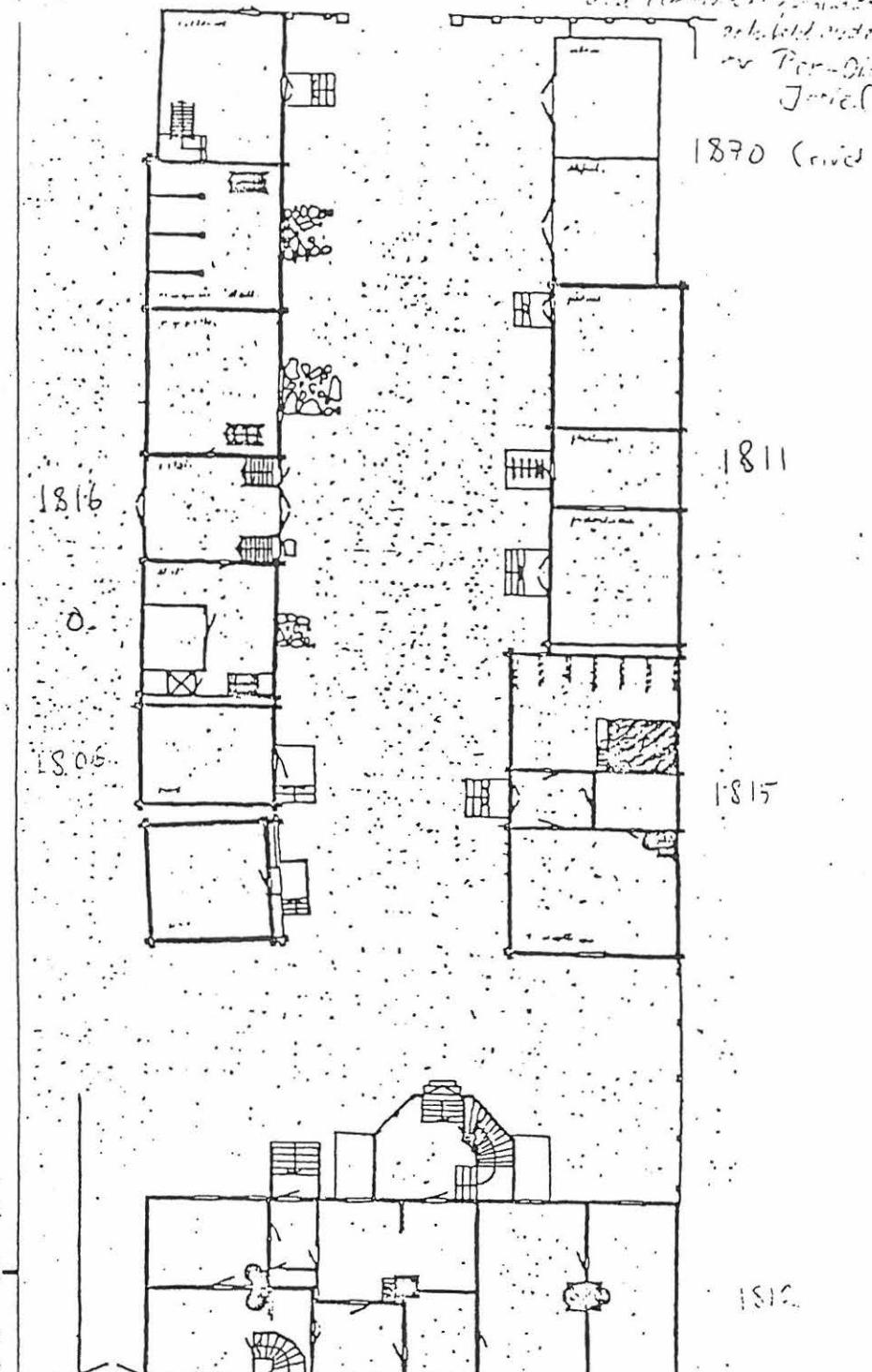

Fig. 99. Plan av gårds-
 byggningen på tomtens
 nr 144 vid Östralång-
 gatan 47. Huvudbyggnaden
 härstammar från år
 1812; bagarstugan nere
 t.h. från år 1815, ut-
 huslängan uppe t.v.
 från 1806 och 1816, fö-
 huset och foderladan
 t.h. från år 1811 och
 skjulet uppe t.h. från
 år 1870.

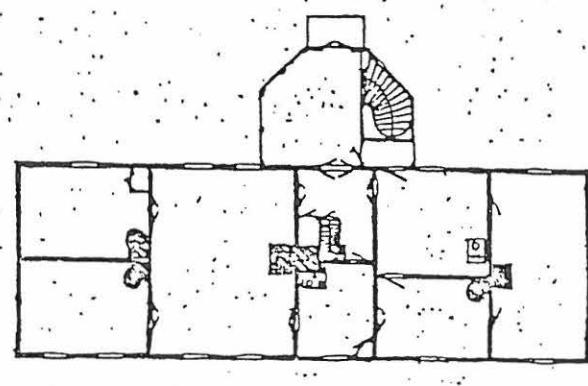

Fig. 100. Samma som
 föregående. Plan av
 käraktärshusets över-
 våning.

Planteckning
av öbyggnadernas läge i undertecknads
egendegård № 144 i III kv. av Kristinestad jöntedör-
Nº 155 & 164. till gränsandehus. № 154 & 165

Hyrkogat.

Vestral länggatan.

10.90

№ 148.

№ 5.

Tomten № 144 i III kv.

№ 149

№ 3.

2.70

3.00

2.60

a.

10.80

8.70

10.00

№ 1.

№ 2.

№ 143

61

62

D

Östra länggatan.

7.40

10.

5.

0

10

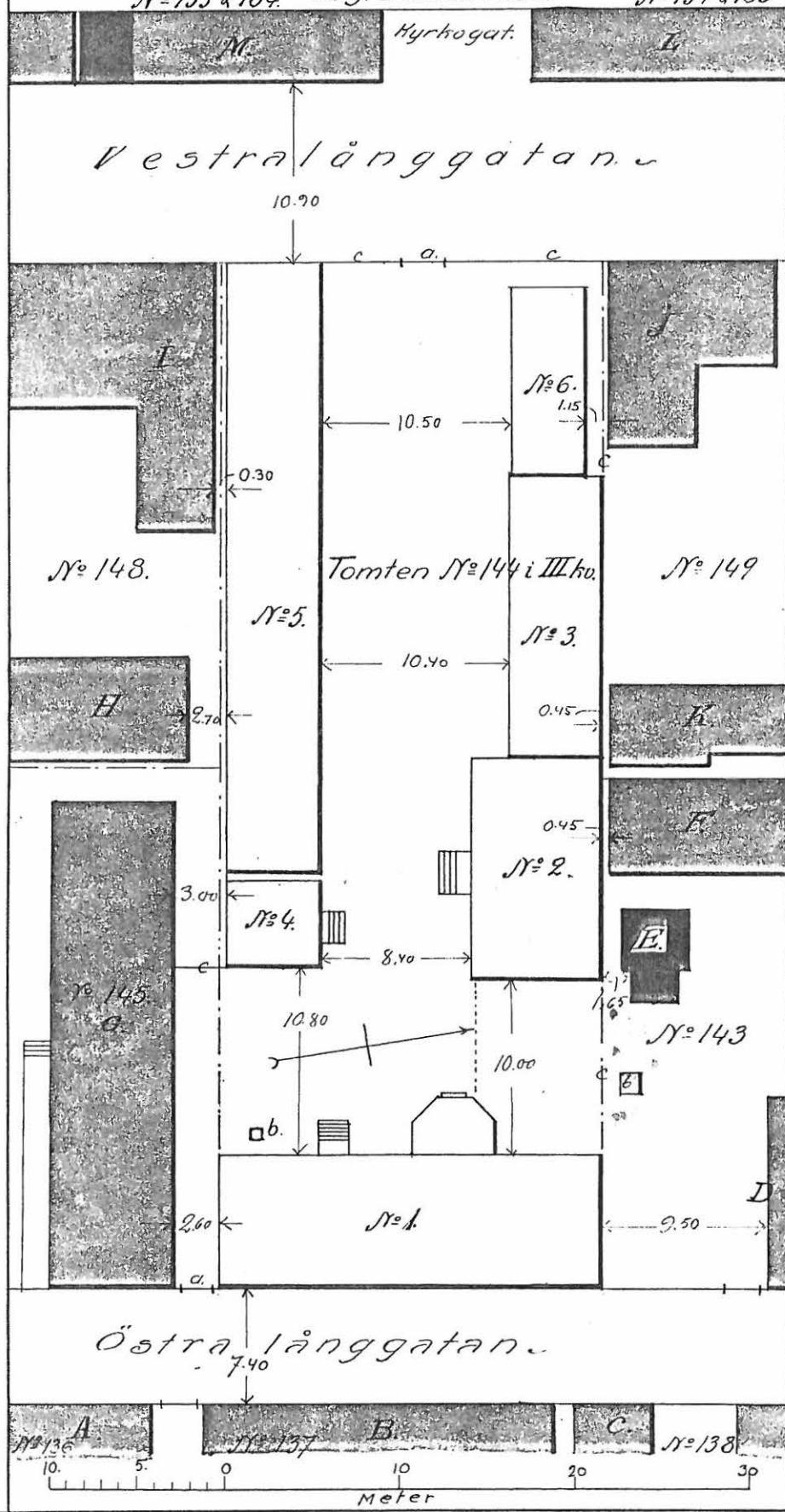
20

30

Meter

№ 138

Planteckning.
av åbyggnadernas läge å undertecknads
egande gård N:o 144 i III kv. av Kristinestad jämte dör-
N:o 155 & 164. till grönsandehus. N:o 154 & 165

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija		Aika	
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Rauma			

Osoite

Alisenkatu, Helsingin Osake Pankin ~~tar~~ (HOP) talo

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 5 s. (käsinkirj.)

Piirrokset

Asema-, pohjakaavio-, fasadi- ja yksityiskohtapiirroksia 5 kpl.

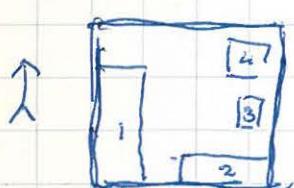
Valokuvat

Muuta

Palovakuutus 1909 1 s. (käsinkirj.)

HOP: a lens:

Toutti siipilisee Alisen ja Gaderi kulttuuri. Se on m. melko aina sama. ~~Toutti~~ Toutti on melko sa-lemusta. Päiväk. siipilisee koiri puuhalla pääsy Alisel-letadelle, sivu-alle⁽²⁾, myös osuu koirien kohde. Palveluna siipilisee Alisen Gaderin varellakin. Toinen ~~läs~~^{läs} laidalla on kaksi rokkaa, joista toinen (3) on 2. kerro. Se on koko ulkorakennus (4). Tuhellei touttilla kovatku-
ja kevät

glossin corona. Alisarba delle epatisee
porfir kantte. - Tonin ~~polyacrylate~~^{gum} -
on falle? . Dike on osittain leu-
nelly mukab leinillo, ositha se leos & se
midne.

Passagens:

Pácsalurus on ~~several~~^{among} the ~~most~~^{common} species, 2-boro. pedale,
jordi-leathers on ~~salient~~^{salient} kals. P. hor. guadalupe on
polyvinyl as adiro. Kalsi keis hiz, kellosia liukiuensis
Iapli of ~~paedynus~~^{pedynus} galapag. malabito varos loode, ja
mymenon & alienus the elens-alurus.

Kinjal on lehlyg kypilliseen uskarsupliid. See on enalehvaline, ega äsäde mälesti lõhkuvist haavaastetusti. Nc on lihtlyg laiides. Lõa lilla. Kohseimilte kinjalide peitlased on ^{raatlike} rööpauud myshäim. P: ka Pihar peal. Kinjaleste on jäävne kroo, mille mõistetaval sinisest, ette se on olnud stammatik (vältsed) kinjalaste on poly. fazaadid. 2 seadlikku onikku, mille jaotusest alustan.

1. Lellan - signore ros. Leontine ella. Ecce ad honor
~~2. Dolan~~ - pilus ad honor et ad honor honor - honor honor

nuance *see-see* on our firmata. *Kellari latte* on
multilayered *hikar*. *Kellari bibisella* perosse-
nobla on nypso soily *kg* *hameen*. *Isolni* on side-
piece *tili* *hame*. - *Eis hameen latte* on *hameen-*
leivilebble. *Nelppa* *kg* *perosse* *la* on other *hameen-*
leivit. *Eis lila* *liilet*:

$$\begin{array}{r}
 10,5 \times 4,5 \\
 10 \quad \times 5 \\
 \hline
 4 \quad \times 22 \\
 4,5 \quad \times 22
 \end{array}$$

Var. Bellon'sholm'ski let voikulavat mese lta,
jotka se kinee mieleen nippoteksi.

Elderly Ian Kathleen or Lailee Lymee hasui.

Seinat oot valleal, ~~month~~, Uks-ov. on reider-
men.

Fosadi t

Pihesineen 2. J. Kaiser Galzi leivikin ja hiltanis cheis fili-
. Seinäpäike addeä prof. gallikä suupelti vesiä hiltor (sena
kuin Ali 2. 13). Seinäpäike muovat vahvassa vahdissa
laudalla, joka on 16,5-17,5 cm. Tässä myös kylmäesi-
cipätkseen ikkuna. Seinäpäike päätyy lähteen, joka
on lähdöllä 13 seino-lisätor kohden ($\frac{1}{4}$) pikkuna on
tähdyn pääla pöntti laudalla, joka on 15,5-17 cm. Vähän
myös kylmäesiipin avauksista allakin ikkunat eivät vallakkeli
pönttien oireiden.

Ihennat Seinässä cr 9. Ne ovat usein, omilla profilioidulla muotilaudalla ovat alleperäiset. Keskilohko on yleinen ja se on alleperäinen. Eteläisimpien ihennat ovat omilla muotilaudalla pienenpätki. Ihennat Ihennat on 3, ne sijaitsevat etelässä lähellä 3, 4 ja 7 cinctiä. Ihennat on läpäistävät. Ne ovat suorat ja he ovat muotilaudat, 2-osaiset. Sotkien ihennat, ettu prof. muotilaudat ovat alleperäiset. Et. Sotkien 2 ja 3 sotkien 5 ja 6. Ihennat ovat usein, niiden jlop. on seiniä lautat. Niillä on 5-6 sotkia luo muotilaudat kuten eteläiset ihennat.

Leukemia and some other diseases less severe.
Seizures possibly prof. in some forms of cancer.

Georgi Leinti (el), joka joobee osanman odes lus li veibit
jäi on siis püsiseid käigule, on+st. kui si kohale
võnkuv laudole ja osklikkus peistab. Se on põhja-ala-
laor n. relii, mõtle sen kaetlise ja kaetlase pilt
ja mõistetud. Kesklinn Tasseene on põhja-ala pelli kätte.
Seint ja laulur Jeklen, eelusti laiar eestamaa osas-
Alampi ~~Georgi~~ ^(20,5-21 cm) mõistetud, on tihedat põhjalaudola, (de
ja vanaas eestmaale ^(22 cm) ylampi mõistetud laas ja põhjat
põhjapõhjalaudola. Tossi mõistetud on tihedat,
ja õiden põmet mõõdetud jaanri kuni 15 cm. Kesklinn
Tasseene ja kaetlase põse on Georgi : kõrvalide
ylampi kõle penderituid mõistetud mõõtus, joka
kõrvalide ja relii mõõtmeid Jeklen. Seint põhja põf.
Kõllo li laen.

Ulo-om. Si joëlsce Keinti ihöseiaasest jf een ylofve-
lolla on markanti. Ulo-om sis-tp. mausevert
porlant, jaidi ylofve-ssz Keinti battintasest jf
vars. Sis-ai-leyph. si joëlsvert. Jölli-, on usith.
Keinti pitheille si joëlsle on perlit.

Keistis sessile or irregular 74-21 cm longisello pgs -
lytto peripenthi landolla. Se on myt vori elan-
niros, on the ~~at~~^{at} ~~leeder~~ se on olbet fellaires -
lytto sis-tile on olbet vihro, j'le e & yltto-
keilkeri periklesa mytigiesle.

3 kleinste p. aus Getto und Lublinia.

P. encrustans - into Leptothrix. Se on scale-like
cellular wall area. Size like a feuille with the al-
osidic area. Kept itself out 3-feuilles of new land at
each Measures a thin feuille. Out of the car-
on one; was. was large! The old. slipper one
2-oside, 3-feuilles one!

kenksin alle o- ja la- ja la- ja sellaisi siestä
leänti.

Piis 2 on

3. poly: Kliene on aitup, ~~on~~ on 6-ruumine, kalmesandat ~~et~~ ei. hüpopt. 3. klienaidel ylosp. ei ole sras. kaunias, vaa-
se on lõvastatu palkikasibell.

Elelopooly mõedatku piharaino ylis posalely õ. Jekne on
ca 3 jo. mõni laulik ont paf. ylosp. on ehitatud nei-
mikas. Jekne ont sunia. Ne eigeilised laasid usk-
omadate, pütsi laulise. Jekne on: Kliene alle
a 1917-18 aastal Põhde'st on tõtta ka omi.
Jekneid on mõnialas elus siipialse 3. värba on kliene.

Valdaja on kliendatki posalely on pihafesadik laulku-
ne. Seinu laulik on kliendlik kliessi aliki. ja front-
laam. Tõt on mõnialas mões kliendalase.

Frontooni laulik on sun, püspigotid illuna, pole
kliplää vombilinna mõnilaudaik. Mõis pihapal-
e on: kli. Frontooni pih on mõnialas põhilaundal-
siti kliestan kliessi ^{prof. kli.} kliessi. Fr. on kli. kliessi.
Kliessi on kliestan aliki kliest, kli kliessi pih-
pilaudat pih kliest, pole pihvaid mõneid. Aliki
on pihapõhilaundas kli kliessi aliki kliest kliessi.
kli kliestan pihalase. Pihapihvaid mõneid
prof. kliest. Varsi on pihetööly pih, ette se aliki
kliessi on kliessi. Varsi kliessi ylis pih. Kli-
pilaud on 2-osa set, kli kliessi kliessi pih profi-
tihvaid abacus. Pihvaid on mõsi. Pihvaid kliessi aliki
seine on sõnasse laasida rak seina kaunosa.

Pihvaid võtis. on aitpo: kliene. Ne oot kli nain
muile: kliendile kaunosa. Võtikud on kli-
sant. kli mõsse: kliendise, mõtse kliendise on
kliendlik riiklikku pihp pihlakal kli. 3. kliendil
alusp. on kliendli. Tõmäri mõnialas pihvaid on
mõtlik, pole: kli mõsse kliendlik kaunosa kli
kliendil.

Seinap

Disabiliti me lehni pene li obens. Sei nrossi on 4
 tiluna, jaoste me lehni li pene li le genn on oale-
 tiluna. Vars: tiluna oot uudek. Poh, lehni 2, 4
 ja 5/12 yloq. on ualehan i tiluna, ak. ja lyypitain
 on same kui oale, mossa orossi. Sei nrossi: tilunaidi
 ylokenane on rikkeoshi goaf.

Sei nrossi pohlyg si tekoshi prof. Ratto lis laan.
 Poh. Pohly. pohlyt on mynahim elis oalems,

Pohly. pohlyt on 1 pihalelme kultain allup. : tiluna
 Sei i loq. pihni allup. tiluna Sei nrossi pihalelme
 ylokenane elis oale. Pohly: fiosa on mynah pohly-
 lehni pihalelme oale.

Udalaan: tilunaidi on 3.

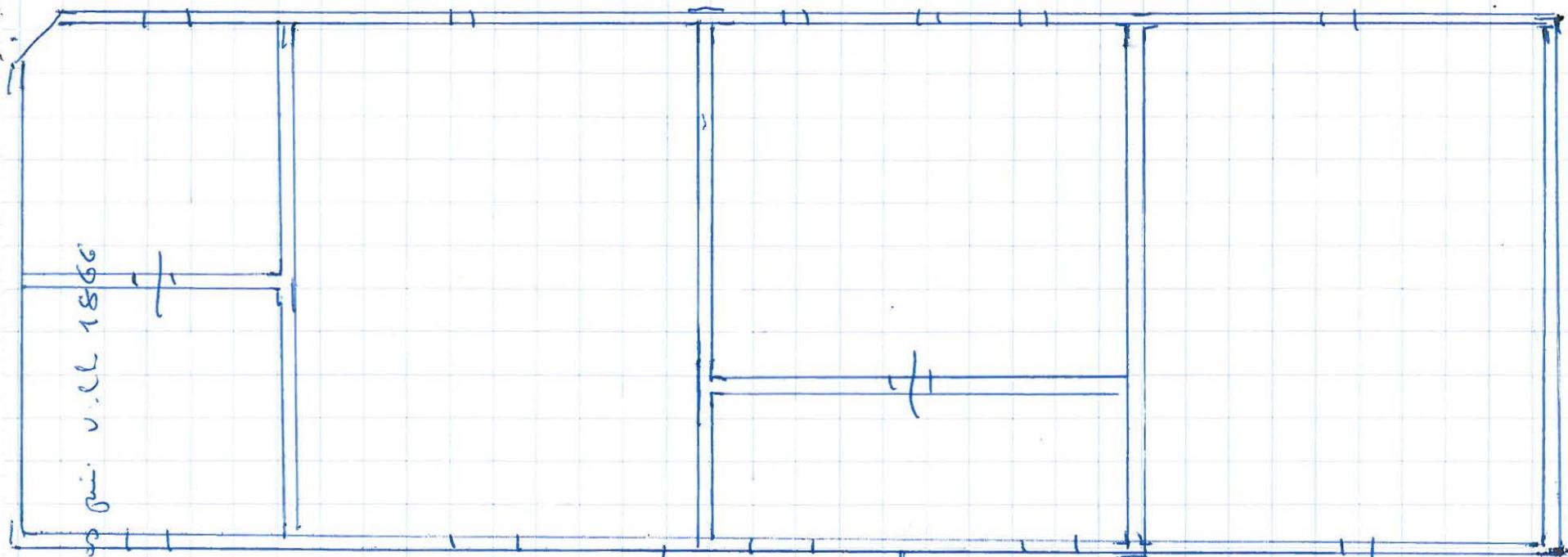
Mutter pohly on samal. kui oale mott Sei nrossi.

Wattlaak o. levan omair amekolan krot.

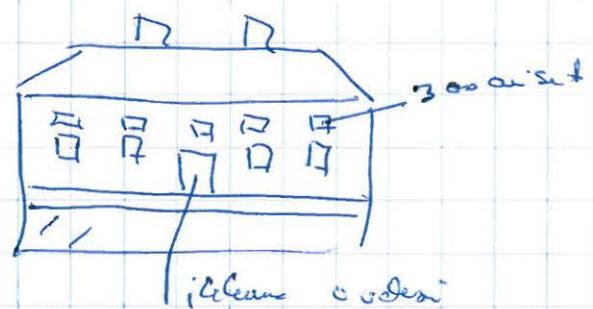
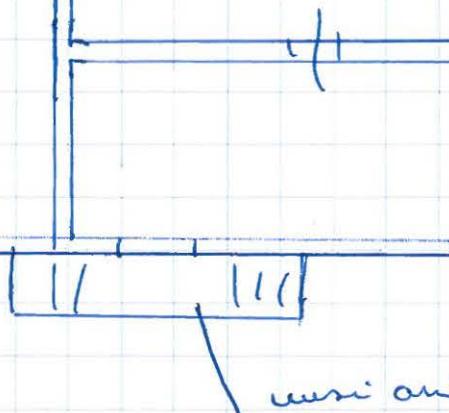
Pohlysalin ja enne oale vahitlape lehni lis laan
~~ki~~ - oaleme.

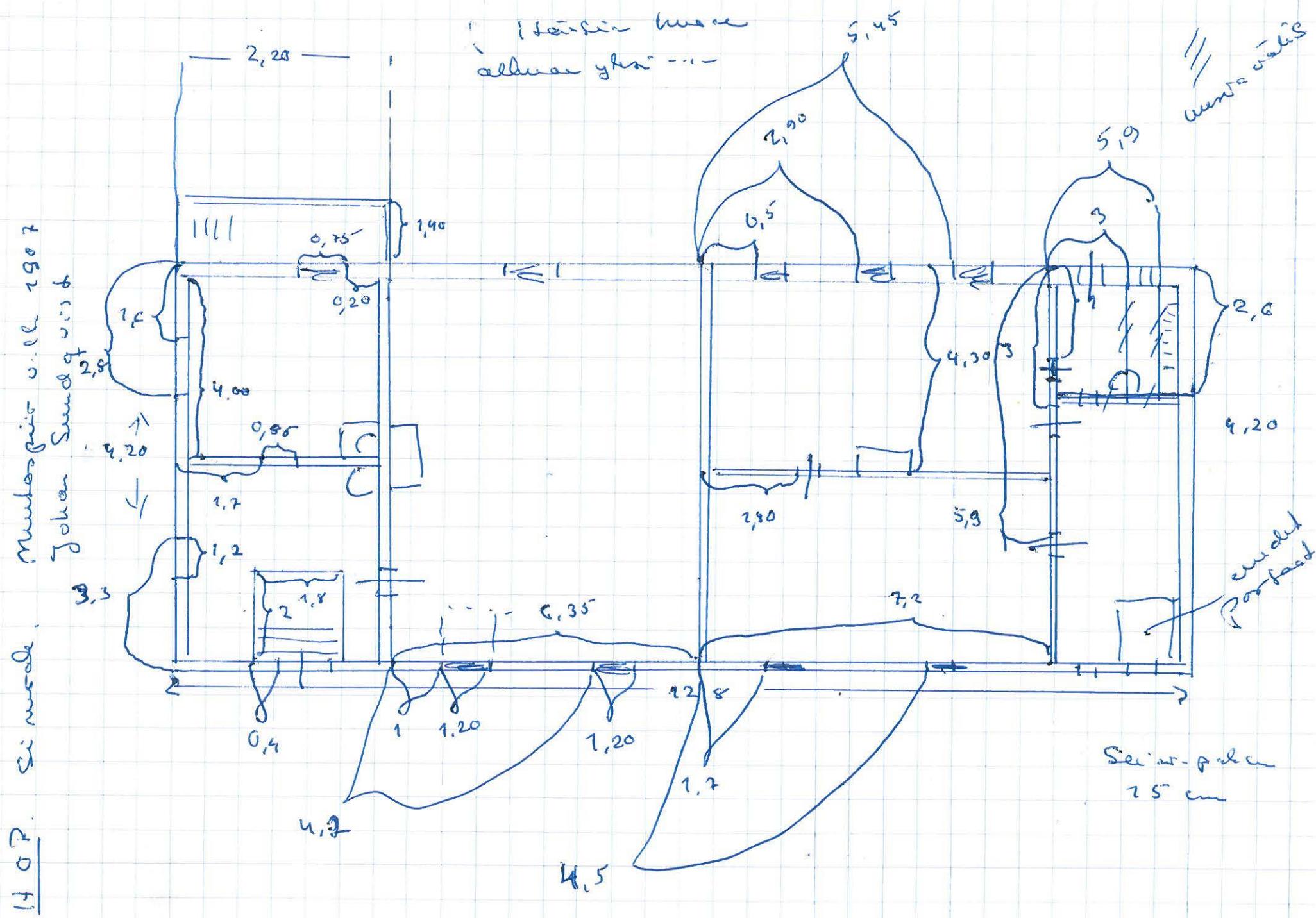
Kai Oli: kiret oot pohlytay.

Voorst, otoorit lehni, listat ja neen! laulat sunkeise,
 ja neen! ja pohly pohlyt. neen! laulat uudleke.

1. top scale. 2. meng guni
2. center meng guni
meng guni scale 19.2 ft

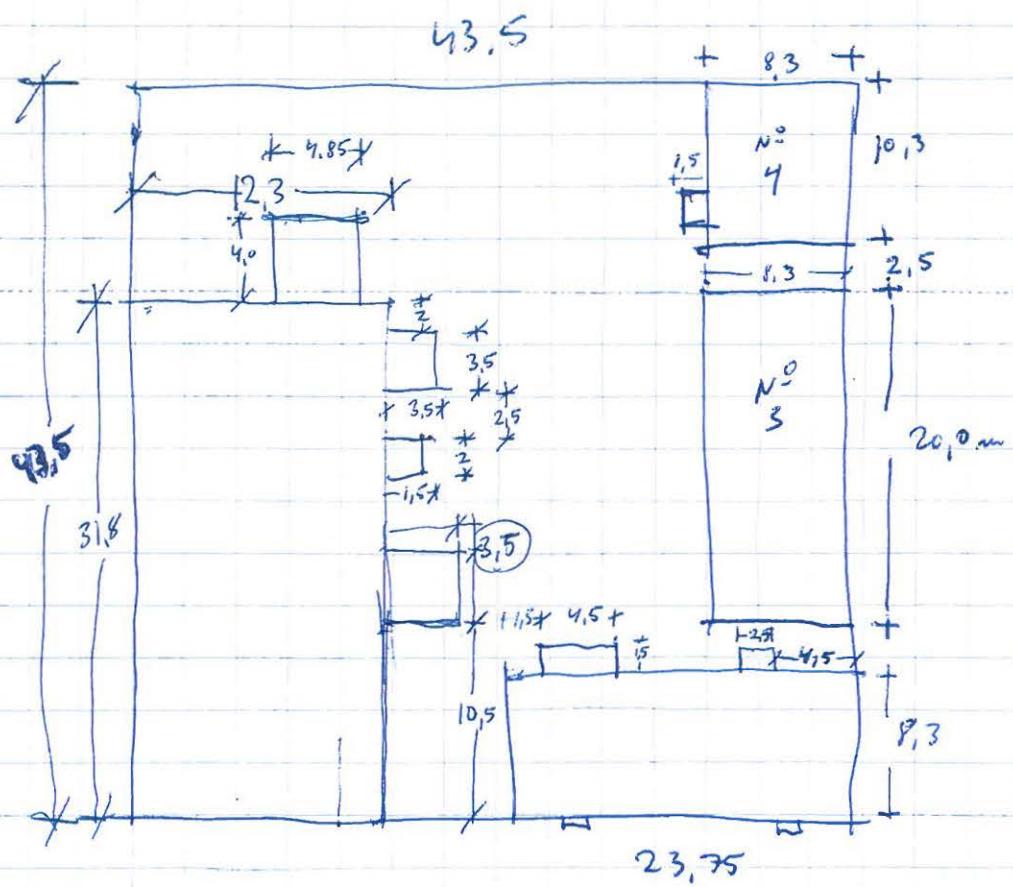

ITOP.

Palo vakt. 1909.

1. Døl. 1857-58, land. oligosomt-mønster, Pelti-bøtte. Sis. 14 ørnink., 2 støffer, 2 knostar, 13 kastellicenner, 1 knithorn, 2 kyllingar
2. Døl. 1856-57, har øt 1808 restkunstens till. ~~Ja kunnan~~ 8 benningsen, under vannet, os 2 kastelar p. sinistre p. andasida, 8 kya vortsette 2 parilla ulle-ørter p. mørkessida.
3. Døl. 1857; sis. 2 gullbært, 1 næromulinen, 2 "versar", 1 mønster
4. Døl. 1857, finnmark. Sis. 1-ker: 3 ørninksmønster, kivinlega p. øvre lufa, 3 kastellicenner, 1 knibbet-vann; 2 ker. 1/ ørnink. 3 --- ---

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija		Aika	
Timo Keinänen		Heinäkuu 1966	
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Kristiinankaupunki	I	24	6

Osoite
Läntinen Pitkäkatu 53

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 4 s.

Piirrokset

Asema- ja pohjakaaviopiirroksia 2 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 4931 vuodelta 1862. Tarmon arkisto. VA. 1 s.

KRISTIINANKAUPUNKI

I/24/6

Läntinen Pitkäkatu 53

Inventoitu heinäkuussa 1966

Timo Keinänen

Inventointiin liittyvät piirrokset Rak.hist.tston piir.arkistossa.

Lähteet:

Palovakuutuskirja n:o 4931, Taron arkisto, VA.

Omistajat: V. 1863 tontin omisti laivurinleski M.Holmudd. V:sta 1870 lähtien se on ollut Weckströmin suvun hallussa. Nykyisin tontin omistaa Åke Weckström.

Tontti on suorakaiteenmuotoinen ja sijaitsee korttelissa 24 siten, että tonttia rajoittaa idässä Länt.Pitkäkatu ja muilla sivuilla naapuritontit. Vuoden 1825 kartassa tontin n:o oli I/67, nykyinen n:o on I/24/6. Rakennuksia tontilla on yhteensä kolme. Pääraken-nus on tontin itäsivulla fasadi Länt.Pitkäkadulle. Ulkorakennuk-set ovat tontin sivuilla, rak.2 länsisivulla ja rak.3 eteläsivulla.

Päärakennus on suorakaiteenmuotoinen, yksikerroksinen pitkänurkka-le salvottu hirsirakennus, jota kattaa aumakatto. Talo on raken-nettu 1834 ja rakennettu lisää 1844. Pihan puolella on kaksi kuis-tia sekä pohjoispäädyssä lisäksi lautarakenteinen kuisti, josta on sisäänpääsy. Talossa on nykyään 12 huonetta ja 2 eteistä. Pvk:ssa mainitaan rakennuksessa olleen 8 huonetta ja tambuurin sekä pää-l-lerakennetun (överbygd) kuistin.

Kivijalka on uusittu v. 1919 jolloin se tehtiin kvaadereista. Ka-tufasadissa kivijalkaan on vielä myöhemmin korjattu niin, että ki-vijalan alaosa on nykyisin sementistä. Pihafasadissa kivijalka on kvaadereista ja harmaakivilohkareista. Tällä kivijalka ei ole yhtenäinen vaan se muodostuu kivipilareista. Pohjoispäädyn sekun-daarin kuistin kivijalka on luonnonkivistä ladottu.

Länt.Pitkäkadun fasadi on jaoteltu vuorauksella kahteen horison-ttaalivyöhykkeeseen, ikkunavyöhykkeeseen ja arkkitraaviin. Ikkuna-vyöhyke on laudoitettu pystyllä peiterimalaudoituksella. Laudat ovat 19-21 cm leveitä, rimat ovat 6 cm leveitä ja niissä on kul-missa tavallinen pyöristävä profiili. Arkkitraavi on vaakalaudoi-

tettu 20-35 cm leveällä sileällä laudalla. Ikkunavyöhykkeen korkeus on 365 cm, arkkitraavin 95 cm. Arkkitraavi päättyy ylhäällä kapeaan profiloituun räystäslistaan. Vesilista ja vyöhykkeitten välinen lista ovat sileää lautaa. Laudoitetut pitkänurkat jakavat ikkunavyöhykkeen vertikaalisesti viiteen osaan (pohj.lukien 2:1:1:2:1). Jokaisella akselilla on T-ruutuinen huoneikkuna sekä 2-ruutuinen ullakkoikkuna.

Pitkänurkat on laudoitettu ja ne muodostavat pilasterit, joissa on kapea profiloitu lista ylhäällä kapiteelina.

Ikkunoissa on uusklassilliset kehykset, samoin ullakkoikkunoissa (kts. piirrokset).

Eteläpääty on vuorattu kuten katufasadikin. Pitkänurkka jakaa alemman vyöhykkeen kahteen osaan, joista kadun puoleinen on leveämpi. Arkkitraavissa on 4-ruutuinen ullakkokamarin ikkuna. Se lienee tehty myöhemmin, sillä ikkunan kohdalla on räystäslistasta veistetty osa pois, jotta ikkuna voitaisiin avata. Muita ikkunoita ei päädyssä ole.

Pohjoispääty on laudoitettu kuten katufasadikin. Päädyn länsiosassa on lautarakenteinen kuisti. Itäosassa on yksi huoneikkuna.

Pihafasadi on vuorattu kuten katufasadi. Pitkänurkat jakavat fasadin viiteen vyöhykkeeseen (pohj.lukien 1:1:1:4:1). Pohjoispäässä on vielä fasadin jatkeen ed. mainittu kuisti. Levein, 4 vyöhyke on myöhemmin tehty kuin muut, sillä tässä on ennen ollut avokuisti. Tässä vyöhykkeessä on ikkuna ja 3 ovea (2eteisiin ja 1 ullakolle). Ovien edessä on kuistit (2). Kuistien portaat ja lattiat ovat segmenttiä. Kuistien kattoa kannattavat pilasterit ovat peräisin ent. höyrylaivanlaiturista.

Ikkunoita on yhteensä 5 ja niissä on kaikissa T-ruudutus. Ullakkoikkunoita on pihafasadissa yhteensä 3, eteläisimmällä ikkuna-akselissa on samanlainen ullakkoikkuna kuin katufasadissakin. Molemmat muut ullakkoikkunat ovat kahdella pohjoisimmalla akselilla, ne ovat eteläisempää pienempiä (80x35 cm) eikä niissä ole kehyksiä.

SISÄTILAT

Rakennuksen sisätiloja on alkuperäisestä muutettu. Avokuistiin on tehty huoneita (huoneet 1, 4 ja 6) ja väliseinällä on jaettu huone 12 kahteen osaan 12a ja 12b. Pvk:n mainitseman 8 huoneen ja tammurin tilalla on nykyisin 12 huonetta.

Huone 1 on eteinen ja se on emtisen avokuistin kohdalla. Korkeus

270 cm. Ovilistat ja ovet huoneisiin (kts.piirros).

Huone 2 on keittiö. Korkeus 250 cm. Sisustus sekundaari.

Huone 3, kamari, josta ikkuna kadulle. Korkeus 230 cm.

Huone 4 on keittiö ent. avokuistin kohdalla. Lattia on huoneen 1 lattiaa korkeammalla ja huonekorkeus on 260 cm.

Huone 5 on kamari, josta on kaksi ikkunaa kadulle. Eteläseinästä on erotettu sekundaari komerotila.

Huone 6 on eteinen, joka on ent. avokuistin kohdalla. Lattialaudat ovat 21-23 cm. Eteisen pohjoissivulla on portaat ullakolle. Ovissa on kaikissa samanlaiset uusklassilliset kehykset ja huoneen 6 ja 7 välinen ovi on 3-peilinen puoliranskalainen ovi (kts.piirros).

Huone 7 ja huone 8, sekundaari sisustus.

Huoneissa 9, 10 ja 11 on kiinteä sisustus myös uusittu täydellisesti.

Huone 12 on jaettu väliseinällä kahteen osaan.

Ullakko

Rakennuksen eriaikaisuus näkyi ullakolla. Tasakerran korkeus on eteläosassa 165 cm ja pohjoisosassa 150 cm. Kattotuolit ovat myös hieman erilaiset, eteläosassa kontti on aivan pystysuorassa, pohjoisosassa se on viistossa. Kontti ja käpälä tukevat jalasorteen joka on väliseinähirsien päällä siis n. 150 cm korkeudella. (kts. ullakon leikkauspiirros).

Eteläosan muodostaa kadun puolella pitkänurkan, johon pohjoisosa liittyy karoilla. Pihan puolella ei pitkänurkkasalvosta ollut, koska täällä on ollut veranta, jonka seinän punamultaus näkyi eteläisimässä seinässä 60 cm ullakon lattiasta ylöspäin.

Eteläpäädyssä on ullakkokamari, josta on ikkuna eteläpäätyyn (90x 105 cm). Kattolautojen välistä näkyi vanhaa pärekattoa. Nykyisin kateaineena on huopa.

Rakenne. Talo on rakennettu nelikulmaisiksi palhotuista hirsistä ja vuorattu pystylaudoituksesta. Tilkkeenä hirsissä on käytetty samalta. Rakennus on salvottu pitkänurkalle, mutta arkitraavin tassolla on hirsissä lyhytnurkkasalvos.

Rakennushistoria. Talo on rakennettu kahdessa osassa 1834 ja 1844. En kuitenkaan saanut selvyyttä kumpi osista on ensin rakennettu. Rakennuksen eteläosassa on ollut avokuistu pihan puolella, joka ilmeisesti vuosisadan vaihteessa on rakennettu huoneiksi. Muuten rakennus on säilyttänyt vanhan 1800-luvun asunsa.

Rakennus 2 on entinen pakarituparakennus, joka on rakennettu 1846. Se on yksikerroksinen, pitkänurkalle salvottu hirsirakennus, jota kattaa satulakatto. Rakennus on vuorattu pystyllä peiterimalaudoi-tuksella ja punamullattu. Ikkunankehykset ja laudoitetut pitkänur-kat ovat valkoiset.

Kivijalka on lohko ja luonnonkivistä muurattu.

Kuisti keskellä pihafasadia on sekundaari.

Rakennuksen sisätilat on uusittu. Huoneita on kaksi, molemmat ny-kyisin asuinhuoneita.

Rakennus 3 hirsistä pitkänurkalle salvottu ulkorakennus, jossa on ollut navetat ja käymälät.

Rakennus 4 on tontin eteläsivulla ja siinä on varastotiloja, ent. vajarakennus. Se on rakennettu hirsistä pitkänurkalle salvoen ja vuorattu pystylaudoituksesta.

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 4931, v. 1862.

Tontin n:o I/67

Omistaja: Laivurinleski M. Holmudd

Rakennus 1. Rak. 1834 ja lisärakennettu 1844. Vuorattu ja maalattu keltaisella öljyvärillä. Lauta-ja tuohikatto.

40 x 16 x 13 kyynt.

8 huonetta tambuurin ja ylirakennetun (överbygd) kuistin lisäksi. 6 kaakeliuunia ja keittiöliesi. Lisäksi ullakkohuone, jossa kaa-
keliuuni.

Rakennus 2. Asuinrakennus 1843, vuoraamaton, mutta maalattu punavärillä. Lauta-ja tuohikatto.

15 1/2 x 8 x 8 1/2 kyynt.

2 huonetta: pakaritupa ja kamari.

Rakennus 3. Ulkorakennus hirsistä 1838, maalattu punavärillä, vuoraamaton. Lauta-ja tuohikatto.

22 3/4 x 7 x 7 1/2 kyynt.

Navetta ja sen eteinen, vaja ja ruokasäiliö.

Rakennus 4. Ulkorakennus hirsistä 1845, vuoraamaton, mutta maalattu punavärillä. Lauta-ja tuohikatto.

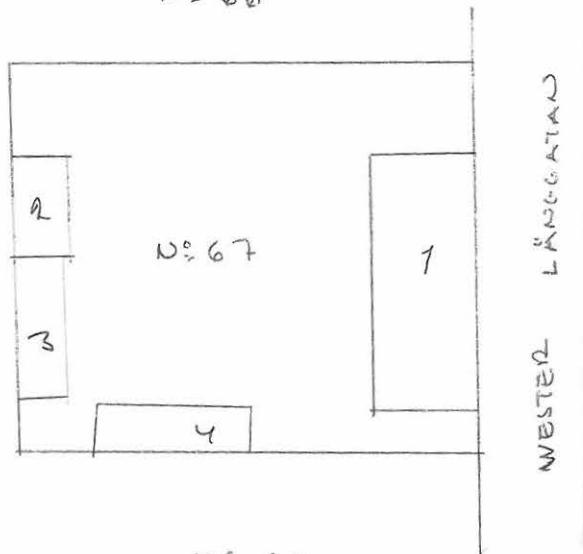
24 x 7 x 8 kyynt.

Talli, halko-ja vaunuliiteri.

L11TE PUKUHON

N° 4931

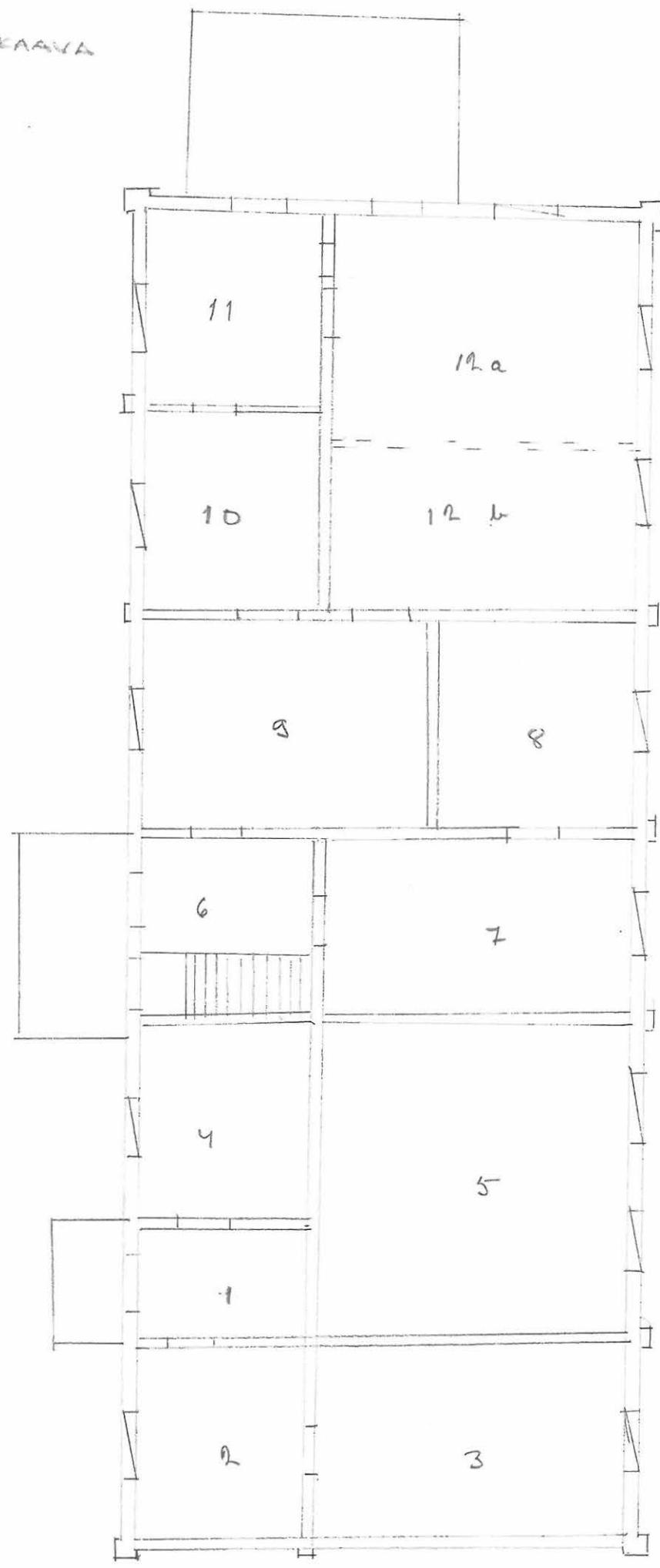
N° 66

KRISTIINANKAUPUNKI

I / 24/6

PÄÄRAKENNUKSEN PÖHJAKAAVA

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija			Aika
Ritva Tuomi			Heinäkuu 1966
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Kristiinankaupunki	I	32	58

Osoite
Läntinen Pitkäkatu 35

Tutkimuksen laatu
Inventointi

Työsselostus
Inventointikertomus 7 s.

Piirrokset
Asema- ja pohjakaaviopiirroksia 3 kpl.

Valokuvat

Muuta
Kopio palovakuutuskirjasta n:o 13361 vuodelta 1885. Tarmon arkisto. VA. 1 s.

KRISTIINANKAUPUNKI, tontti 58, kortteli 32, kaupunginosa I
Läntinen Pitkäkatu 35

Inventoitu heinäkuussa 1966
Ritva Tuomi

Inventointikertomukseen liittyvät mittauspiirustukset Kansallismuseon piirustusarkistossa.

KIRJALLIGET LÄHTEET:

- Jarle P-O, Kristinestads byggnadshistoria, maistraatin arkistossa oleva kappale.
- Palovakuutuskirja № 13361 v:lt 1885. Tarmon arkisto, VA.
- Valokuvat № 28768-9, Kansallismuseon valokuva-arkisto.

TONTIN OMISTAA nykyisin maalarimestari Siltanen. Vuonna 1885 omistaja oli merikapteeni Henrik Wilhelm Gylander, vuonna 1897 rääätälimestari I. Bärlund ja vuonna 1905 Bärlundin perilliset. Sekä Jarlen tutkimuksessa että Kansallismuseon valokuvien yhteydessä taloa nimitetään Argillanderin taloksi.

Liite TONTTI 58 on itä-länsisuuntainen ulottuen kortteliin poikki Aitaka-ja. piir. 1dulta Läntiselle Pitkäkadulle. 1800-luvulla oli tonttiin yhdistetty Hållfastinkadulle ulottuva tontti 78. Maa viettää tontin keskikohdalta katuja kohden. Rakennuksia on kolme. Päärakennus sijaitsee tontin itäreunassa Läntisen Pitkäkadun varrella. Ulkorakennus sijaitsee lähes keskellä tonttia, sen pohjoisreunassa. Lähellä Aitakatua on yksikerroksinen mökki, jota ei inventoinut, sillä siihen ei pääsyt sisälle. Vastapäätä päärakennusta Läntisen Pitkäkadun itäpuolella on kaupungin uusi kirkko ja puisto. Viereisellä tontilla 59 on yksikerroksinen asuintalo, joka on rakennettu aivan päärakennuksen viereen ja tontilla 57 on samoin vanha yksikerroksinen asuinrakennus, joka on juuri uusittu sisältä ja ulkoa.

Liite PÄÄRAKENNUS on kaksikerroksinen hirsistä salvottu asuinrakennus, joka on rakennettu vuonna 1815. Molemissa kerroksissa on neljä huonetta. Sisäänkäynti on nykyisin pihan puolelta. Kadun puolella on ovi, joka on poistettu käytöstä. Inventoitaessa taloasa tehtiin parhaillaan sisäkorjauksia, joiden yhteydessä rakennettiin pihan puolelle oven yläpuolelle parveke. Nykyään talo on yksinomaan asutona, aikaisemmin tällä vuosisalalla talossa on ollut leipurinliike, jonka nyymälän sisäänkäynti oli katuovesta.

KIVIJALKA on kadun puolella noin 30 cm korkea, luonnonkivien päälä on paksu rappaus, jossa on käytetty sementin ja hiekan sekaista laastia. Kivijalka levenee maan pintaan kohden. Päädyissä ja pihafasadissa on alushirrsien alla matala, muuraamaton luonnonkivikerros. Kellaria ei ole.

FASADIT on vuorattu pystysuuntaisella saumarimalaukoituksella. Räystään alla on noin 30 cm korkea vyöhyke, joka on vuorattu vaaka-suuntaisilla sileillä laudoilla, ja johon väliseinien pitkänurkat eivät ulotu. Päädyissä saumarimavuoraus jatkuu harjan alla olevaan kolmioon asti, ja vaakalautavyöhyke kiertää harjan alla kuten pitkillä sivuilla. Pitkänurkkien päät on vuorattu sileillä pystylaukoilla, nurkissa kummankin seinän hirrenpäät on vuorattu erikseen. Saumarimojen välimatkat vaihtelevat mutta ne ovat keskimäärin n. 30 cm rimojen keskeltä keskelle mitattuna, ja rimojen leveys on n. 7-8 cm. Molemilla pitkillä sivuilla on vuorauksessa noin 1 m räystään alapuolella epätasainen sauma. Katufasadissa on seinäpinnan suuntaisesta laudasta ja niiden alla olevasta vinosta laudasta muodostuva vesilista kivijalan pääällä. Seinäpinnat ja listat on maalattu punamullalla ja ikkunoiden ja ovien kehyslaudat ovat valkoiset. Punamultauksen alla on paikoitellen keltamultaa.

KATUFASADI jakaantuu väliseinien pitkänurkkien avulla neljään keskenään erisuuruiseen vyöhykkeeseen. Keskellä fasadia on kapea vyöhyke, jossa on toisen kerroksen ikkuna ja vinosti sen alla ulkoovi. Tämän eteläpuolella oleva seinäpinta on kokonaisuudessaan yhtä vyöhykettä, jossa on kaksi toisen kerroksen ikkunaa ja kaksi ensimmäisen kerroksen ikkunaa. Pohjoispuolella oleva seinäpinta jakaantuu kahteen vyöhykkeeseen joista lähinnä pohjoispäätyä oleva on vain vähän keskimmäistä vyöhykettä kapeampi ja näiden välissä oleva molempia leveämpi. Pohjoisreunan kahdessa vyöhykkeessä on kummassakin yksi ikkuna-akseli. Ensimmäisen kerroksen ikkunoissa ja ovessa on sileät sivu- ja alakehyslaudat, yläkehysenä on muita leveämpi, sileä lauta, jonka pääällä on sivuille levenevä profiloitulista sekä vino räystäslauta. Toisen kerroksen ikkunoissa on sileät yhtä leveät kehyslaudat joka sivulla ja ikkunan ala- ja yläpuolella on vino lauta.

PIHAFASADI LÄNTeen: jakaantuu vastaaviin vyöhykkeisiin kuin katufasadi sillä kaikki väliseinät ulottuvat poikki talon. Jokaisessa vyöhykkeessä, myös eteläisimmässä, on yksi ikkuna-akseli. Pohjoisreunan ikkunat ovat muita kapeampia, niiden leveys on puolet normaalilikkunoiden leveydestä. Keskimmäisessä vyöhykkeessä on ulko-ovi, joka

samoin kuin kadun puoleinen ovi on epäsymmetrisesti vyöhykkeen pohjoisreunassa. Toisessa kerroksessa keskellä vyöhykettä oli ovi, jonka yläosassa oli normaalikokoinen ikkuna ja jolle oli maalattu samanlaiset valkoiset ikkunankehykset kuin muissa ikkunoissa on. Oven alaosa oli punamullattu niin että se sulautui muuhun seinäpintaan. Inventoinnin aikana oven eteen rakennettiin paksuja pyöreiden hirsipylväiden varassa oleva parveke ja ovi korvattiin uudella laaka-ovella. Oven alkuperäistä tarkoitusta ei tiedetä, Jarle olettaa ettei talossa alun perin ole ollut sisäportaita vaan käyti toiseen kerrokseen on tapahtunut ulkoportaita myöten tämän oven kautta. Pihaikkunoissa on samanlaiset kehyslaudat kuin kadunpuoleisessa toisen kerroksen ikkunoissa.

PÄÄDYISSÄ ei ole ikkunoita asuinkerroksen kohdalla. Pohjoispäädyssä on ollut 75x55 cm kokoinen ullakkoikkuna, joka on peitetty vuorauksella ja sen paikalla on pyöreä tuuletusaukko vuorauksessa. Pohjoispääty on vuorattu kuten piha-ja katufasadi, eteläpääty on 50 cm kapeaan talojen väliseen solaan pään eikä sitä ole vuorattu eikä maalattu.

IKKUNAT ovat 98x98 cm kokoisia lukuunottamatta kahta pihanpuoleista ikkunaa, jotka ovat 50x98 cm kokoisia. Kaikki ikkunat ovat alunperin olleet neliruutuisia niin, että niissä on keskellä pystyvälikarri mutta nyt ovat vain kadun puolella kolme pohjoispään toisen kerroksen ikkunaa ja pihan puolella eteläisin ensimmäisen kerroksen ja toiseksi pohjoisin toisen kerroksen ikkuna sekä sen vieressä ollut oven ikkuna neliruutuisia. Muut ikkunat ovat pystyvälikarmin jakaamat kaksiruutuiset. Kapeat ikkunat ovat poikkipienan kaksiruutuisiksi jakamat. Melkein kaikissa ikkunoissa on ainakin toisessa puoliskossa vanhat 1800-luvun tyypiset kulmarautasaranat, jotka on vähitellen korvattu sileillä saranoissa ja erillisillä kulmaraudoilla.

ULKO-OVET. Kadun puoleinen ulko-ovi on sekundääri ^{hen} ~~vaikkakin se on (omistajan omenä)~~ laudoista vanhaa mallia jäljitellen. Ovi on kuten jo mainittiin poistettu käytöstä, se on sisäpuolelta peitetty tapetoinnilla. Valokuvien mukaan sen paikalla oli aikaisemmin tällä vuosisadalla yksinkertainen peiliovio. Pihanpuoleinen ulko-ovi on 118x167 cm kokoinen pariovi, joka on ulkopuolelta tehty 21 cm leveistä vaakasuuntaisista sivuista pyörristetyistä ponttilaudoista ja sisäpuolelta sileistä 22-25 cm leveistä pystylaudoista. Ovessa on koukkusaranat, joiden lehdet ovat pystysuuntaan soikeat. Avainkilpi ja vedin ovat yhtä rautaa. Sisäpuolella on vanha rautasalpa, nykyinen

lukko on uusi, avainkilpi kuului vanhaan lukkoon. Oven yläpuolella on matala kolmiruutuinen ikkuna.

Liite

POHJAKAAVA. Kaikki väliseinät ulottuvat poikki talon. Molemmissa kerroksissa on keskenään täysin identtinen pohjakaava. Huoneet sijaitsevat peräkkäin niin, että eteläpäässä on suurin huone, sen vieressä on molemmissa kerroksissa eteinen ja nykyisin portaikko toiseen kerrokseen ja pohjoispäässä on kaksi peräkkäistä huonetta. Huoneet 1 ja 7 ovat nykyisin keittiöitä, huoneesta 2 on erotettu lautaseinäinen sekundääri WC ja huone 4 on varastohuoneena. Palovakuutuskirja mainitsee toisessa kerroksessa 4 asuinhuonetta ja eteisen, mahdollisesti huone 6 on ollut pitkittäisellä väliseinällä kahtia jaettu, jolloin pohjakaava toisessa kerroksessa on ollut kuten Jarle mainitsee paritupatyyppiä varustettuna pitkittäiskamarilla pohjoispäässä. Keskellä taloa on todennäköisesti ollut porttikäytävä pihalle, sillä omistajan kertoman mukaan havaittiin taloa korjattaessa että huoneen 2 lattian alla oli poljettu maa ja seinät olivat punamullatut. Lisäksi huoneessa 2 on pitkittäissuuntaiset kattoparrut toisin kuin muissa huoneissa missä parrut ovat talon suhteen poikittaissuuntaiset. Jarle mainitsee, että porttikäytävän kapeuden vuoksi siinä on tuskin voinut olla portaita toiseen kerrokseen ja siksi portaikko olisi ollut pihan puolella kuten jo mainittiin. Lisäksi Jarle olettaa, että pohjakaavaltaan tällaisena talo on tuskin ollut päärakennus, vaan paremminkin luhtirakennus ja itse päärakennus olisi sijainnut kauempana tontilla.

SISÄINVENTOINTI. Suurin osa kiinteästä sisustuksesta oli uusittu hiljattain.

I-kerros.

Huone 1. Huonekorkeus on 195 cm. Neliskulmaisiksi veistetyt kattoparrut ovat osittain näkyvissä, mutta ne on maalattu valkoisiksi ja niiden välit on peitetty neliskulmaisilla kuitulevylaatoilla. Seinät on vuorattu maalatuilla lastulevyllä ja lattialla on korkkimatto. Huoneen luoteisnurkassa on savupiippu ja palomuuri, mutta nykyinen liesi on sähkölämmittinen.

Huone 2. Huonetta korjattiin parhaillaan viereisen huoneen kaltaiseksi.

Huone 3. Katto on samanlainen kuin huoneessa 1, seinät on tapetoitu ja lattialla on korkkimatto. Huoneen luoteisnurkassa on mahdollisesti alkuperäinen uuni. (-uunit)

Huone 4. Kuten edellinen huone. Lounaisnurkassa on uuni.

II-kerros,

Huone 5. Huonekorkeus 200 cm. Huone on korjattu samaan tapaan kuin huone 1, kattoparrut on peitetty. Lattian kattaminen oli osittain kesken ja lähellä ovea olivat veistetyt 20-60 cm leveät lattialankut näkyvissä. Seinää 5-6 ei oltu vielä kokonaan peitetty lastulevyllä. Hirsiin oli liimattu mahdollisesti tilikirjan lehtiä, joissa ei näkynyt vuosilukua. Uuni oli poistettu.

Huone 6. Katto on peitetty neliskulmaisilla kuitulevylaatoilla niin että parrut eivät olleet näkyvissä. Huonekorkeus on 230 cm.

Huone 7. Huonekorkeus on 195 cm mitattuna palkkien alareunaan. Neliskulmaisiksi veistetyt kattopalkit on jätetty maalaamattomina näkyviin erään parrun sivussa on veistettynä nimi ja päivämäärä DAN KOSANDER 5D/5M 1795, tekstin N:n vino viiva on piirretty väärin pään. Mikäli teksti todella on tehty rakennusvaiheessa olisi talo 20 vuotta vanhempi kuin palovakuutuskrijassa mainitaan.

Huone 8. Huonekorkeus on 195 cm. Lattialla on korkkimatto, seinät on tapetoitu ja katto sekä parrut erikseen on peitetty kuitulevyllä. Huoneen lounaisnurkassa oli vanha uuni, joka purettiin pian inventoinnin jälkeen.

OVENT JA LISTAT.

Ovi 1-2 on 75x174 cm kokoinen uudelleen paneloitu, ilmeisesti puoliranskalainen peiliovi.

Ovi 2-3 on 85x175 cm kokoinen puoliranskalainen kolmipeilinen ovi, jonka peilien korkeudet ovat ylhäältä luetellen 62,5-31,5-47 cm ja leveys 67 cm. Huoneen 3 puolella on sivuilla kaksiuurteiset ja yläpuolella profiloitu, sivuille levenevä kehyslista. Samanlaiset kehykset on myös ovessa 3-4 huoneen 3 puolella. Itse ovi on tehty pystylaudoista.

Oven 5-6 kehykset oli poistettu huoneen 5 puolelta, mutta huoneen 6 puolella on samanlaiset kehykset kuin huoneessa 3. Ovi on kolmipeilinen puoliranskalainen 88x170 cm kokoinen ja sen peilien korkeudet ovat ylhäältä luetellen 69-24-34 cm ja leveys 68 cm.

Ovessa on koukkusaranat, joissa on soikea, päästä kapeneva lehti.

Ovi 6-7 on omistajan kertoman mukaan aikaisemmin sijainnut keskellä seinää. Koukkusaranat ovat samanlaiset kuin ovessa 5-6. Ovi on 83x183 cm kokoinen ja puoliranskalainen, peilien koot ovat: (75-26-41) x61 cm. Kehykset ovat uudet.

Ovi 7-8 on poistettu, sen aukko on 80x165 cm kokoinen.

Ikkunoiden sisäkehyslaudat ovat uudet ja sileät, katto-ja jaljalistat on poistettu.

Piir.3

UUNIT.

Uuni huoneessa 3 on kustavilaistyypinen rapattu tiiliuuni. Se sijaitsee kulmittain huoneen luoteisnurkassa. Uunin alaosa on kuutiomainen ja yläosa lieriö, jonka jalusta ja kapiteeli ovat runsaasti profiloidut. Rappaus on sileäksi hierrettyä ja pinta on maalattu. Tiilet ovat noin 23x11x7 cm kokoiset. Uunissa on yksi savupelti. Suuluukut ovat peltiä, niissä on koukkusaranat sekä avattavat läpät vedon aikaansaamiseksi.

Piir.4

Uuni huoneessa 4 on samoin rapattu tiiliuuni, joka kuitenkin on edellistä huomattavasti vaativammampi. Se sijaitsee kulmittain huoneen lounaisnurkassa ja sen etusivu on kolmetahoinen. Yläosa ulkonee profiloidusti noin 5 cm ja alaosa saman verran. Uunin fasadi on muuten litteä mutta tulipesän yläpuolella on 16 cm syvä nischi. Rappauspinta on sileä ja se on hiljattain maalattu harmaanvalkoisella roiskemaalausella. Uunissa on yksi savupelti. Tiilet ovat samankokoiset kuin viereisen huoneen uunissa, tiiltien leveimmällä sivulla on tehtaan merkkinä kaksi toisensa leikkaavaa diagonaalieuurrosta. Eräässä tulipesän tiilessä on kirjaimet DCAF tai DCRE. Huoneessa 8 oli yksinkertainen rapattu tiiliuuni. Uuni oli lieriömäinen, sen korkeus oli noin 90 cm ja halkaisija cm. Profiloitu kapiteeli ulkoni 6 cm ja sileä jalusta 3 cm. Tulipesän pääällä oli körö, jonka syvyys oli 15 cm, leveys 28 cm ja lakikorkeus 24 cm. Uunissa oli yksi savupelti ja peltiset suuluukut.

VESIKATTO, on harjakatto, joka on aikaisemmin ollut katettu tiilellä, nyt kateaineena on huopa. Harjan korkeus on ullakon lattiasta 180 cm ja tasakerran korkeus on noin 40 cm. Päätyseinät on salvottu harjaan asti, niiden varassa on harjavuoliainen ja yksi vuoliainen kummallakin lappeella. Vuoliaisten pääällä on sahatut selkäpuut, jotka kannattavat harjan suuntaista ruodelaudoitusta. Harjavuoliaista tukevat lisäksi sekundäärifit pystyparrut. Ullakon lattian täytteenä on sahanpurua. Ullakolle ei ole portaita, sinne pääsee huoneen 6 katossa olevan luukun kautta.

RAKENNE. Talo on rakennettu neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä pitkänurkalle salvotien. Hirsien välissä on tilkkeenä sammalta ja ainakin paikoitellen tilkuja. Välikattoja kannattavat sivuseiniin salvotut parrut, huoneen 2 kattoparrut on salvottu poikittaisiin väliseiniin.

RAKENNUSHISTORIA. Talo on palovakuutuskirjan mukaan rakennettu vuonna 1825, mutta saattaa olla rakennettu jo vuonna 1795. Aluksi

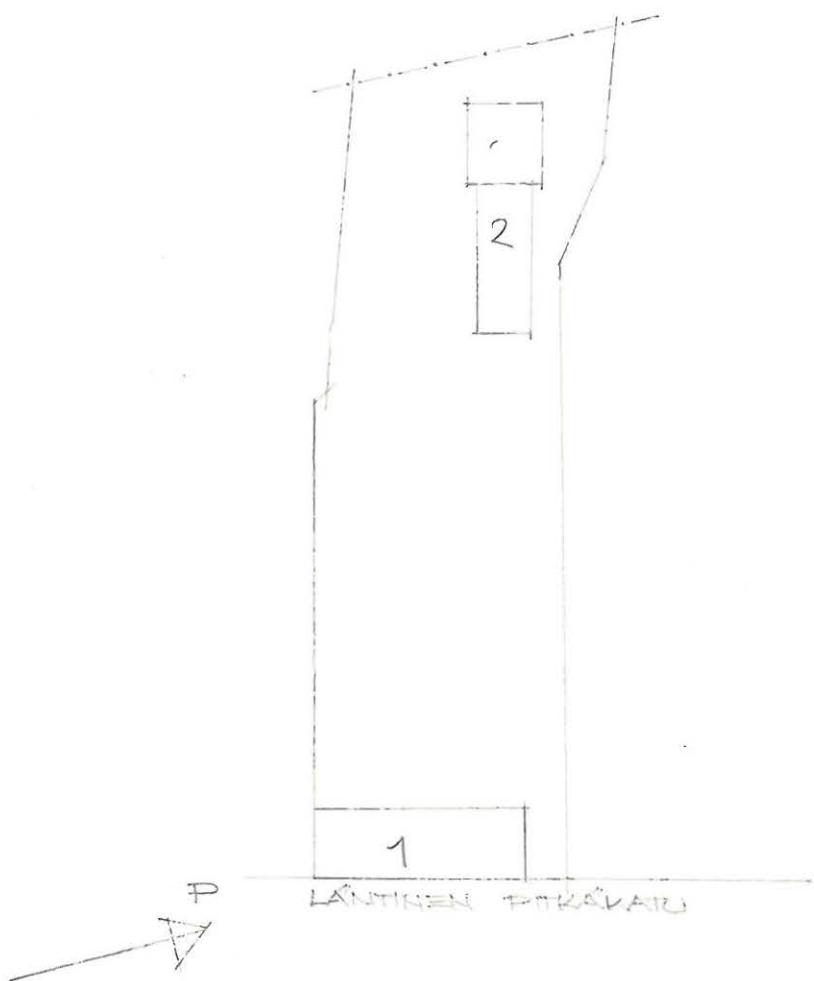
7

talona läpi meni porttikäytävä pihalle, se oli kuitenkin muutettu huoneeksi vuoteen 1885 mennessä. Nykyinen vuoraus saattaa olla peräisin 1800-luvulta.

ULKORAKENNUUS on rakennettu vuoden 1885 jälkeen joskin osa taloa voi olla siirretty nykyiselle paikalleen muualta samalta tontilta. Rakennuksen länsipäässä on hirsistä pitkänurkalle salvottu osa, jossa on liiteri ja sauna. Harjakatto on vuoliaisten varassa. Itäpää on hirsirunkoinen ja pystylautaseinäinen. Siinä on kaksi liiteriä, lantala ja käymälä. Oviissa on pitkälehtiset koukkusaranat.

LIITE

Asemapiirustus. Mittakaava 1:500.

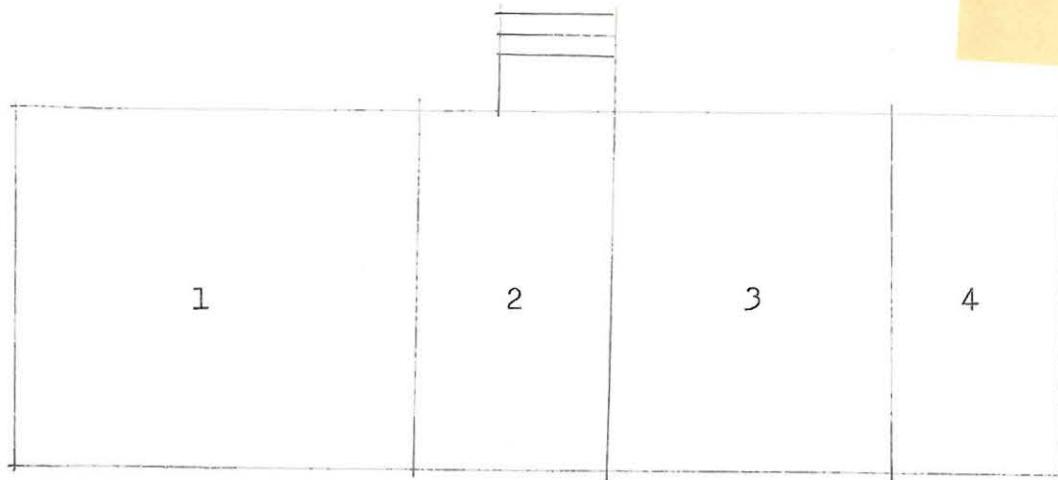

LIITE

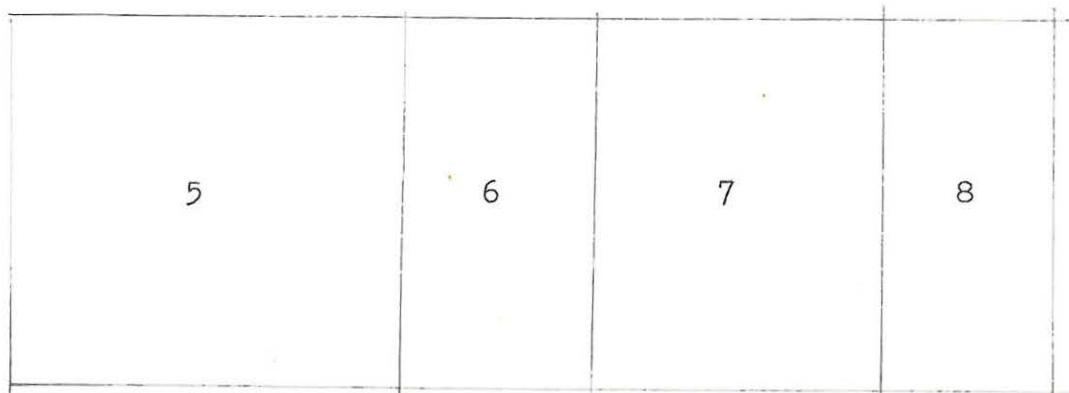
Pohjakaavio Kansallismuseon arkistossa olevan mititaulun mukaan. Mittakaava 1:100.

osa- ja osuuspiirteet
portaat
uutio - ore
joi avais
I kerros
komariaisen
seuraapisi

I KERROS:

II KERROS:

LIITE

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 13361 v:ltä 1885.
Tarmon arkisto, VA.

Omistaja merikapteeni Henrik Wilhelm Gylander

Talo 1

Puinen vuonna 1815 rakennettu asuintalo, joka on vuorattu ja maalattu. Pituus 25 3/4 kyn., leveys 9 kyn. ja korkeus 11 1/2 kyn. Tiilikatto, 2 kerrosta, ensimmäisessä kerroksessa 2 asuinhuonetta, keittiö ja eteinen, sisäänkäynti pihalta ja kadulta. Toisessa kerroksessa 4 asuinhuonetta ja eteinen.

Ensimmäisessä kerroksessa 2 kaakeliuunia ja liesi, toisessa 2 kaakeliuunia.

Talo 2

Vuonna 1830 rakennettu leivintuparakennus, joka on vuorattu ja maalattu. Pärekkatto. Eteinen ja leivintupa.

Talo 3

Vuonna 1842 rakennettu asuintalo jossa on eteinen ja tupula. Vuorattu ja maalattu, pärekkatto.

Talo 4

Vuonna 1825 rakennettu talousaitta.

Talo 5

Vuonna 1830 rakennettu makasiinirakennus.

Talo 6

Aitta. Ei vakuutettu.

Talo 7

Vuonna 1850 rakennettu ulkorakennus, jossa navetta, talli, vaja, puuvaja, työkaluvaja, lantala ja käymälä.

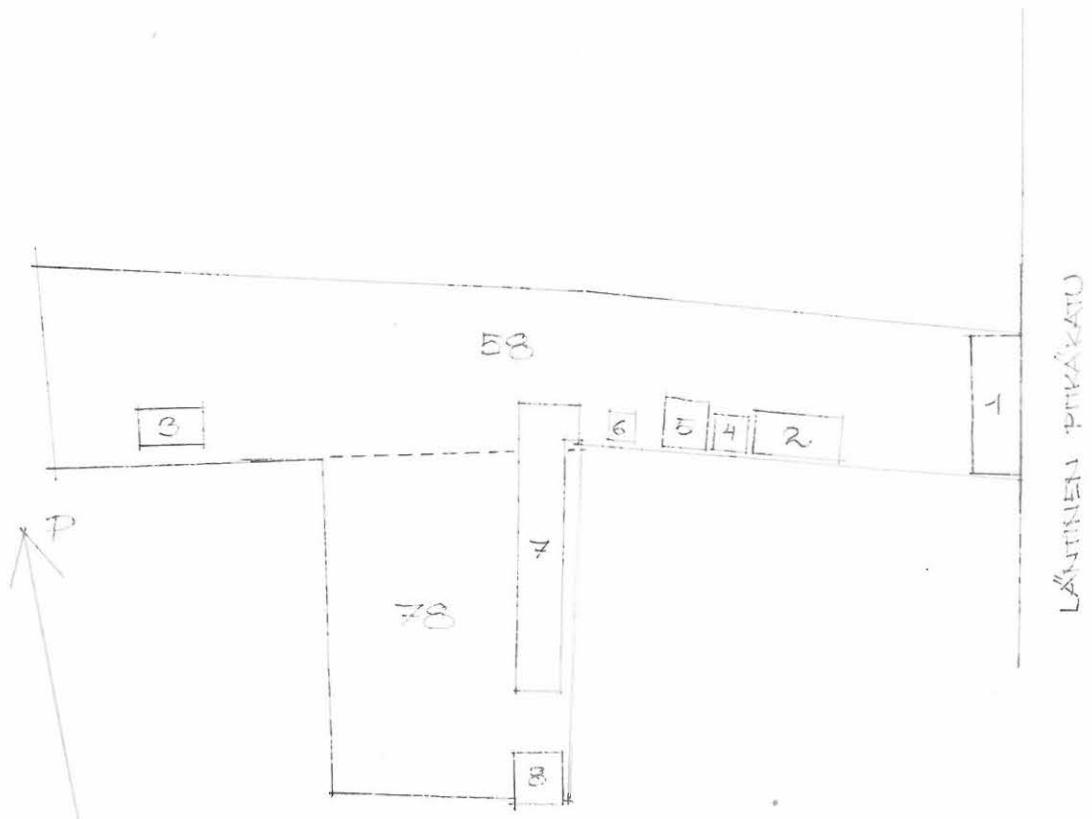
Talo 8

Ulkorakennus, ei vakuutettu.

Vuonna 1897 talon omistaa räätälimestari I. Bärlundi ja vuonna 1905 hinen perillisensä.

LIITE

Palovakuutuskirjaan N:o 13361 liitetty asemapiirustus.

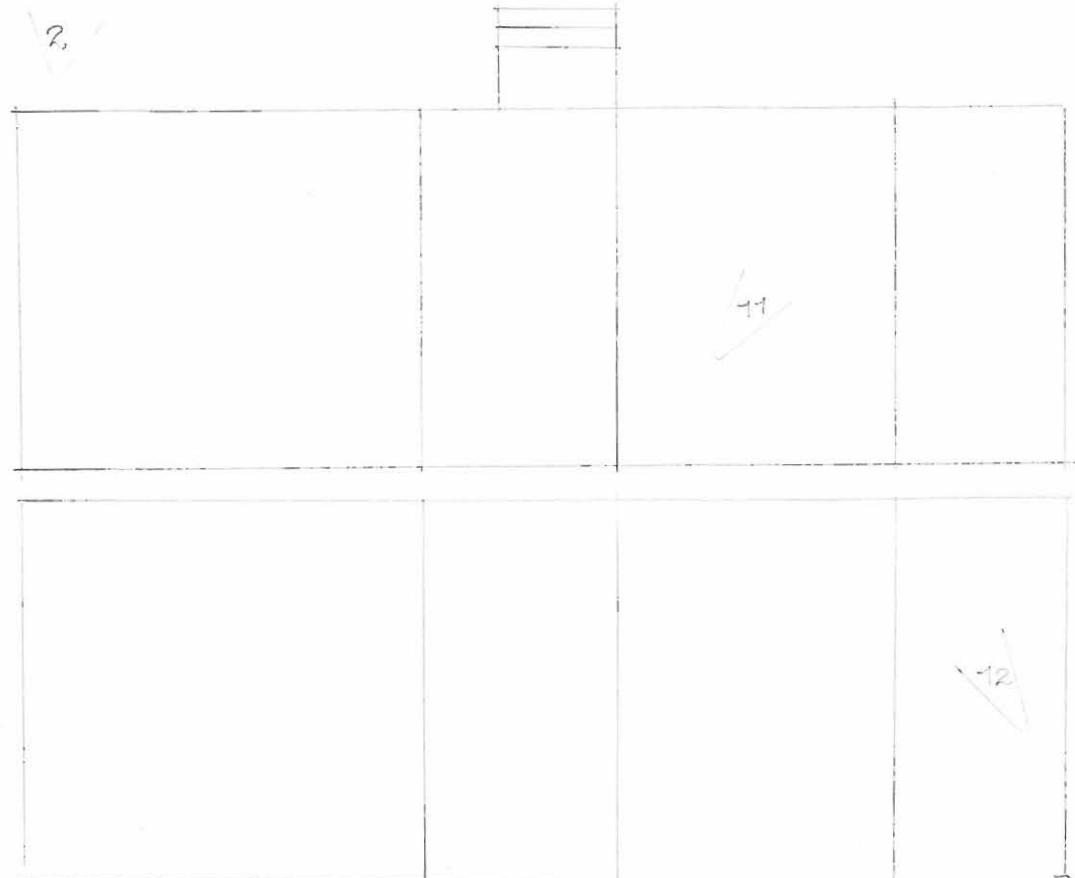
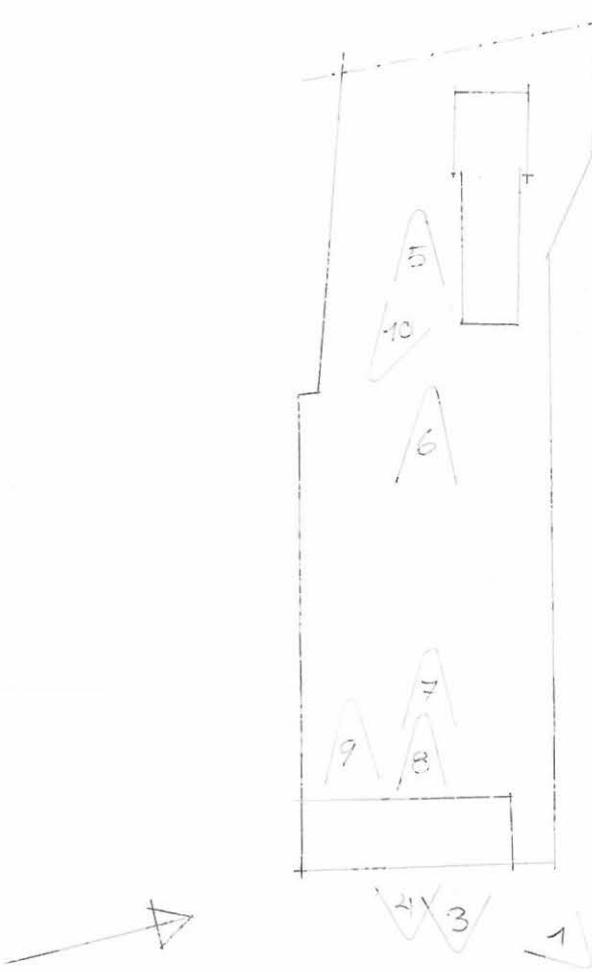

LAATIMATTA - PRIVAATI

LIITE

Valokuvat.

1. Katufasadi koillisesta.
2. Katufasadi idästä
3. Katufasadin ikkunat
4. " Ovi
5. Pihafasadi lännestä
6. "
7. Pihanpuoleinen ulko-ovi ja sen yläpuolella oleva ovi korjausten aikana.
8. Toisen kerroksen pihaovi ennen korjauksia.
9. Pihanpuoleinen ikkuna.
10. Ulkorakennus.
11. Uuni huoneessa 3.
12. Uuni huoneessa 8.

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija				Aika
Ritva Tuomi				Heinäkuu 1966
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti	
Kristiinankaupunki	I	36		2

Osoite
Rantakatu 44

Tutkimuksen laatu
Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 9 s.

Piirrokset

Asema-, fasadi- ja pohjakaaviopiirroksia 8 kpl.

Valokuvat

Muuta

Lyhennelmät palovakuutuskirjoista n:o 153 vuosilta 1834 ja 1840 sekä n:o 8759 vuodelta 1875. Tarmon arkisto. VA. 2 s.

Kuvakulmat

KRISTIJNANKAUPUNKI, tontti 2, kortteli 36, kaupunginosa I
(vuoden 1825 asemakaavan mukaan tontti 90, kaupunginosa II)
Rantakatu 44

Inventoitu heinäkuussa 1966
Ritva Tuomi

- Kertomukseen liittyvät mittauspiirustukset Kansallismuseon piirustusarkistossa.

LÄHTEET.

- Muutospipirustukset vuosilta, 1888, 1902, 1907, 1912, 1924 maist-
raatin arkistossa.
- Per-Olof Jarle: Kristinestads byggnadshistoria (Monste, Krist. V. Härnstaatt)
- Palovakuutuskirjat n:o 153 (2kpl) vuosilta 1834 ja 1840, sekä
n:o 8759 vuodelta 1875. Tarmon arkisto, VA.

TALON ON OMISTANUT vuodesta 1963 - 1964 kauppayhtiö Talas.

Vuonna 1834 oli omistaja pk:n mukaan kauppias, raatimies J.W. Frem-
deling 1840-1860 luvulla Fremdelingen perilliset, vuonna 1871 kaup-
pias H.W. Kjellberg, 1875 kauppias Reinhold Soltin, 1885 kauppias
P. G. Rönnlund, 1902 rva Olga Holm ja myöhemmin tällä vuosisadalla
leipuri Kyyny.

Liite-
kuva 1 TONTTI

Suorakaiteen muotoisen tontin länsisivu rajoittuu pohjois-eteläsuun-
taiseen Rantakatuun. Itäsi vu rajoittui aikaisemmin kaupunginlah-
teen mutta nykyisin katuun. Eteläisellä naapuritontilla 36/3 on
yksikerroksinen puutalo, pohjoisella 36/3 kaksikerroksinen tiili-
nen tavaratalo. Tontilla on aikaisemmin ollut seuraava rakennus-
ryhmittely: päärakennus Rantakadun varrella ja molempia sivuja reu-
nustivat ulkorakennusrivit, keskellä oli piha ja puutarha ja ran-
nassa lastauslaiturit. Näistä on nykyisin jäljellä päärakennus
(talo 1) ja ulkorakennusrivi tontin eteläreunassa, (talo 2). Tontin
itäreunassa on linja-autoasemarakennus ja sen ja talon 1 välissä
on linja-autojen laituripiha.

TALO 1 on palovakuutuskirjan mukaan rakennettu v. 1770. Se on kak-
sikerroksinen vuorattu hirsirakennus, jossa on aumakatto. Pohjois-
päädyssä on pulpettikattoinen samoin kaksikerroksinen lisäraken-
nus, jonka huoneet ovat yhteydessä päärakennuksen huoneisiin. Pi-
han puolella on kaksi avokuistia, joiden päällä on parvekkeet.
Ensimmäisessä kerroksessa on kaksi liikehuoneistoa ja toisessa kaksi
asuntoa, joista toisen yhteydessä on valokuvaamo.

KIVIJALKA. Kadun puolella ei ole näkyvissä kivijalkaa. Vesilista on noin 20-30 cm korkeudella kadun pinnasta, ja sokkeli on suoja-ttu sileällä vaakalaudoituksella, jonka takana on ainakin yksi hirsikerta näkyvissä. Vuoden 1902 muutospiirustukseen on piirretty näkyviin kvaaderikivijalka. Pohjoisen sivurakennuksen sokkelissa on betonikuori, tai sokkeli on kokonaan betonia. Pihafasadin kivijalan korkeus on noin 40-50 cm, se on muurattu lohko-ja luonnon-kivistä ja on kokonaan sileäksi rapattu. Eteläisen kuistin alla on aukko kivijalkaan, samoin saman kuistin pohjoispuolella on puu-luukulla suljettu aukko. Talossa ei ole kellaria.

FASADIT ovat runsaasti jäsennellyt. Ylinnä on ulkoneva profiloitu räystäslista, jonka alla on hammaslista. Arkkitraavin sileä vaaka-laudoitettu vyöhyke on noin 90 cm korkea. Sen alla on profiloitu vesilista. Jäljellä oleva osa seinäpintaa sokkelin yläreunaan asti on vuorattu noin 22 cm leveällä pontatuilla ja uurretuilla laaka-laudoilla. Sokkelin yläreunan vesilista on vino, se muodostuu yhdestä laudasta.

piir.1 Fasadien vertikaalijaottelun muodostavat sileää pystylautaa olevat pilasterit, joiden leveys on 50 cm ja syvyys n. 10 cm. Sitä onko pilasterien sisällä pitkänurkkien hirrenpäät vai onko pilasterit tehty vuorauksen päälle, ei voinut nähdä. Vuoden 1888 pilastereilla on ollut ulkonevat profiloitut jalustat, nyt on laudat uusittu noin 50 cm korkeudelle ja pilasterien alaosa on sileää.

Arkkitraavin alla oleva vesilista kiertää pilasterit muodostaen niille välikapiteelin, jonka alla on lisäksi neljä pyöreäprofiliista vaakasuoraa rimaa, jotka kiertävät pilasterin. Arkkitraavis-sa pilasteri on samoin tehty pystylaudioista, sivut ovat sileät, ja etusivu on koristeltu pystysuorin rihlauksin. Pilasterit ulottuvat hammaslistan alareunaan asti, ylinnä on profiloitu kapiteeli.

Liite-kuva 2 LÄNSIFASADI RANTAKADULLE. Pilasterit jakavat fasadin vertikaali- sesti viiteen vyöhykkeeseen, joissa ikkuna-akselien luku on ete-lästä pohjoiseen lueteltuna 2-1-2-1-2-1, Ikkuna-akseleissa on ylinnä arkkitraavin lunetti-ikkuna ja sen alla toisen kerroksen kuusiruutuinen ja ensimmäisen kerroksen aikaisemmin neliruutuinen, nyt kaksiruutuinen ikkuna. (-ikkunat) Toisen kerroksen kolmen keskimmäisen vyöhykkeen ikkunankehykset ovat muita koristeellisemmat. Sivurakennus ulottuu vain räystäslistan alaosaan eikä siinä ole ullakkoikkunaa. Pohjoispäässä on kaksi suurta näyteikkunaa. Fasa-dissa on kolme ulko-ovea ensimmäisen kerroksen liikehuoneistoihin. Oviaukko A fasadin pohjoisreunassa näkyy jo vuoden 1888 muutos-

piirustuksessa, itse ovi on myöhempি. 1902 tehtiin ovi B sekä ikkuna sen viereen, ja vuonna 1907 ovi C kahden ikkunan väliin. Ovi A kuten valokuvassa, ovet B ja C ovat yksinkertaisia kaksipeilisiä ovia, joiden yläpeilin paikalla on neljä lasiruutua. Ovi C on nyt suljettu pois käytästä. Oven A edessä on graniittipaasi, muiden ovien edessä on puuportaat. Oven B ylälista ulottuu pilasterista pilasteriin ja vuoraus oven vieressä on uusi.

Liite-kuva 2 ITÄFASADI on seinäpinnan jaottelun ja vuorauksen suhteen samanlainen kuin länsifasadi. Ulko-ovien edessä on lautaportaat, joiden päällä on neljän pystyhirren kannattamat parvekkeet. Parvekkeiden ja portaiden kaiteet ovat rautaa. Parvekkeet esintyvät nykyisellä paikallaan vuoden 1912 muutospirustuksen asemapiirustuksessa. Palovakuutuskirjan asemapiirustuksessa vuodelta 1834 on ulkokuisti oven D edessä. Vuoden 1840 piirustukseen ei ole merkitty mitään kuistia, vuoden 1875 piirustuksessa on fasadin keskellä pitkä kuisti, josta on kahdet portaat pihalle ja lisäksi pohjoisreunassa on avoportaat pihalle.

Nykyiset ulko-ovet ovat uusia.

ETELÄPÄÄTY. Pilasteri jakaa päädyn kahteen osaan. Toisessa kerroksessa on kaksi ikkunaa ja arkkitraavissa kaksi lunetti-ikkunaa.

POHJOISPÄÄTY. Lisärakennuksen vuoraus on samanaikainen kuin päärakennuksen. Ensimmäisessä kerroksessa huoneen 12 kohdalla on neliruutuinen ikkuna.

IKKUNAT I-kerros. Ikkunat ovat kooltaan 113x132 cm. Ne ovat aikaisemmin olleet neliruutuiset, mutta ovat nyt kaksiruutuiset ja kaksiosaiset, keskellä on pystyvälikarmi. Ikkuna 16 on kuten mainittu neliruutuinen.

Katufasadin ikkunat 1 ja 2 ovat uusia näyteikkunoita, ikkunoissa 4-8 on 1800-luvun tyyppiset kulmarautasaranat, pihafasadin ensimmäisen kerroksen ikkunoissa on erilliset kulmaraudat ja saranat. Katuikkunoiden kehyslaudat: Jyrkästi profiloitu yläkehys, loivasti profiloidut sivukehyslaudat, joiden alaosassa on sivulle levenevä jalusta. Jalusta ulottuu sileään alakehyslaudan alapuolelle. PihaiKKunoien kehyslaudat: Ylä- ja alakehyslaudat ovat loivasti profiloidut ja sivukehyslaudat kaksiruutuiset.

II-kerroksen ikkunat ovat kaikki kuusiruutuisia ja neliosaisia niin, että yläosassa (1:2) on poikkivälikarmi ja keskellä pystyvälikarmi, joka jakaa myös yläosan kahdeksi erikseen aukeavaksi

tuuletusikkunaksi. Ikkunoiden koko on n. 113x172 cm. Ikkunoita kiertää sileää, joka puolelta yhtä leveä kehyslauta, jonka ulkoreuna on kapea, uurrettu lista. Tämän yläpuolella on yläkehyskoriste, joka vaihtelee eri ikkunoissa seuraavasti: Ikkunoissa 17, 18, 19, 24, 25 ja pihan puolella vastaavasti ikkunoissa 28, 29, 33, 34, ja parvekkeen E oven päällä, sekä eteläpäädyn ikkunoissa on kolmesta laudasta tehty profiloitu räystäslista ja tämän alla olevassa leveässä laudassa on suorakaiidekuvio. Ikkunan 17 räystäslistan profilointi on muita pyöreämpi. Ikkunan 28 räystäslistan alla on kapea hammaslista.

piir.2 Ikkunoissa 20, 21, 22, 23 ja 30, 31, 32 ja parvekkeen D oven päällä on edellisen lisäksi kehyksen päällä poikkileikkauseltaan samanlaisesta listasta kuin räystäslista tehty kolmio, jonka keskiosa on sileää lauttaa. Suorakaiteen molemmen puolin on konsolit, joiden etuosa on uurrettu ja sivut koristettu kaiverruksin. Ikkunoissa 28 ja 17 on erilliset kulmaraudat ja saranat, muissa toisen kerroksen ikkunoissa on 1800-luvun tyyppiset kulmarautasaranat.

ULLAKKOIKKUNAT sijaitsevat ulkopuolella kiinni vesilistassa ja sisäpuolella ullakon lattian tason yläpuolella. Ikkunat ovat lunetti-ikkunoita, joissa on keskellä pystyvälikarmi. molemmat ympyrän neljännekset jakautuvat säteensuuntaisilla puupienoilla vielä puoliksi ja lähellä keskipistettä on 15 cm säteinen puulevy. Ikkunan leveys on noin 114 cm ja korkeus 53 cm. Ikkunan karmit hirsiaukossa ovat puolipyöreäksi tai vuotettua puuta, ulkokehyslaudat ovat sileät. Vain ikkunat 36, 39, 41 kadun puolella sekä ikkunat 43 ja 44 eteläpäädyssä ja ikkunat 46, 48, 58 pihan puolella ovat aitoja muut ovat vuorauksessa olevia valeikkunoita.

VÄRIT. Nykyisin talo on kokonaan valkoiseksi maalattu. Palovakutuskirja mainitsee, että talo maalattiin punavärillä (rödfärg) v. 1780. Kansallismuseon kokoelmissa olevan valokuvan mukaan talo on myös ollut vaaleaksi maalattu ja ikkunankehykset ja pilasterit tummat.

SISÄTILAT JA POHJAKAAVA. Palovakutuskirjan mukaan kuuluu talon liiteku- vanhimpaan osaan ensimmäisen kerroksen huoneet 1-6 ja toisen ker- vat 3,4 roksen huoneet 13-18. Tämän osan poikittaiset väliseinät jatkuvat piir. ullakolle. Huoneiden 3 ja 4 sekä 15 ja 16 välinen pitkittäinen vä- liseini on samassa kohdassa molemissa kerroksissa, muut vanhimman osan väliseinät sen sijaan eivät ole yhtenäiset.

Asukkaiden kertoman mukaan havaittiin huoneen 7 seinässä korjausten yhteydessä punamultausta. Taloa jatkettiin pvk:n mukaan 1838 huoneilla 7-10 ja 19-22. Huoneiden 9 ja 10 välinen seinä jatkuu toiseen kerrokseen asti, muut väliseinät eivät ole yhtenäisiä eikä mikään niistä jatku ullakolle asti. Päädyn lisärakennus on todennäköisesti ollut rakennettuna jo vuonna 1875, mutta mahdollisesti eri asussa kuin nyt.

Tärkeimät myöhemmät muutokset huonejärjestysessä ovat seuraavat: Huoneet 9 ja 11 ovat yhtä huonetta. Huone 7 on liitetty eteläpään huoneisiin, ovi 7-8 on suljettu. Huoneet 1, 3, 5, 7 ja 6 ovat yhtenäisesti myymälätilaa, niiden väliseiniin on sahattu leveät oviaukot. Ovi 3-4 on suljettu. Yläkerran huoneet 17 ja 18 ovat vuoden 1912 muutospiirustuksessa yhtä huonetta. Nyt se on jaettu pitkittäisellä väliseinällä em. huoneiksi, jotka molemmat on edelleen ajettu poikkiseinillä kahdeksi huoneeksi. Lisäksi huoneissa 18a ja b on lähellä sisäseinää sekundaarit valokuvaajan pimeä huone ja WC. Huoneet 20 ja 22 ovat yhtä huonetta niin, että väliseinään on sahattu leveä oviaukko. Ovet 15-17 ja 16-18 ovat suljetut.

HUONEINVENTCINTI: I-kerros.

Huoneet 1, 3, 5, 6, ja 7. HK 250 cm.

Sisustus on pääasiassa uusittu: lattioilla on korkkimatto, huoneen 1 seinät ovat 130 cm korkeudelle paneloidut helmiponttilaudalla, samoin on katto helmiponttilautaa, muiden huoneiden katto on peitetty huokoisilla kuitulevyillä ja seinät ovat maalattua pahvia. Huoneessa 5 on profiloitu kattolista ja huoneessa 1 loivasti profiloidut ikkunankehyslistat, muut listat ovat uusia ja sileitä.

Huoneet 2 ja 4. HK 255 cm.

Huoneessa 2 on 10 cm leveät lattialaudat, huoneessa 4 korkkimatto. Huoneen 2 seinät ovat tapetoidut, huoneen 4 seinät vuorattu helmiponttilaudalla. Molemmissa huoneissa on 22-24 cm leveät kattolaudat. Oissa 4-2, 4-3, 4-6 on kaksiuurteiset sivukehyslaudat ja loivasti profiloitut, sivuille levenevät yläkehyslaudat.

Huone 9-11 on myymälähuone. HK 255 cm.

Lattialla on korkkimatto, seinät on vuorattu helmiponttilaudalla ja katto on paperoitu. Ulko-oven edessä on tuulikaappi.

Huoneet 8 ja 10. HK 240 cm.

Huoneessa 8 on 34-35 cm leveät, huoneessa 10 20-23 cm leveät lattialankut. Seinät ovat tapetoidut. Huoneen 8 katto on paperoitu ja kattolista on paperin peitossa, huoneessa 10 on 23-25 cm leveät kattolaudat ja profiloitu kattolista. Ikkunoissa on loivasti profiloitut, sivuille levenevät yläkehyslistat ja kaksiuurteiset sivukehyslistat.

Ovessa 10-9 huoneen 10 puolella ja ovessa 10-12 molempien huoneiden puolella on samanlaiset kehyslaudat kuin ikkunoissa.

III-kerros.

Huoneet 13, 14 ja 15. HK 325 cm.

Lattioilla on korkkimatto, keittiössä, huoneessa 15 seinät on peitetty maalatulla pahvilla, muiden huoneiden seinät on tapetoitu. Kaikissa huoneissa on paperoitu katto. Huoneissa on vinot, sileät kattolistat.

Ikkunankehyskset: 15 cm korkea sileää, sivulta suora yläkehyslauta, jonka yläreunassa on kupera ulkonema. Sivukehyslaudat ovat 8,5 cm leveät ja niissä on kaksi pystyuurretta. Alakehyslauta on kapea ja sileää. Ovien kehyskset: matalasti profiloidut sivukehyslaudat ja yläkehyslauta kuten ikkunoissa.

Huone 16.

Lattialaudat ovat 20-30 cm leveitä, katto on paperoitu ja seinät ovat alaosassa helmponttilautaa ja yläosassa maalattua pahvia.

piir.5

Oven 16-18 kehys: kuten piirustuksessa.

Huoneet 17-24. HK 315 cm. Huoneessa 23 on 18 cm leveät lattialaudat, samoin huoneessa 24, muissa huoneissa on korkkimatto. Seinät on tapetoitu. Huoneessa 24 on katto kuitulevyllaatoilla peitetty, huoneessa 23 ovat noin 15 cm leveät kattolaudat näkyvissä, muissa huoneissa on paperoitu katto.

Huoneissa 18a ja b on samanlaiset ikkunankehyskset kuin huoneissa 8 ja 10 ensimmäisessä kerroksessa. Oven 18-20 ja oven 22-24 kehyskset ovat samantyyliset kuin oven 14-16.

OVET.

Vanhimpia tyyppejä ovat: 1) ensimmäisen kerroksen ovi 4-2, 4-3 ja 4-6, ovi on kooltaan 85x200 cm, kolmipeilinen niin, että huoneen 4 puolella on kohopeilit, ja toisella puolella puoliranskalaiset syväpeilit. Peilien korkeus ylhäältä: 80-26-47 cm ja leveys 65 cm. Saranat ovat suippopäiset ja sileät, uudet.

piir.5

2) Toisen kerroksen ovi 13-15, 13-14, 14-16, 16-18, 15-17, 18-20, 17-19, 19-20, joka on kolmipeilinen täysranskalainen pariovi.

Useimmissa on jäljellä pallopäiset saranat, kolme kummallakin puolella.

Huoneen 16 parvekkeen ovessa oli pallopäiset saranat, mutta itse ovi oli uusi.

UUNIT.

Huoneissa 1, 7, 8, 9 ja 21 on peltinen pönttöuuni.

- Huoneen 3 uuni on peitetty lastulevykehysellä.

- Huoneessa 2 on 130x300 cm kokoinen rapattu leivinuuni ja keittoliesi, jonka yläpuolella on peltinen höyrykupu.

- Huoneen 5 uuni on rapattu tiiliuuni, joka sijaitsee kulmittain nurkassa. Uunin korkeus on 210 cm, leveys 97 ja syvyys 45 cm. Uunin alaosa 160 cm korkeudelle, ja kapiteeli ulkonevat tästä (-pystyleikkaus). Sivusärmät ovat pyöristetyt.

Uunissa on yksi savupelti. Tulipesän luukut ovat uudet. 160 cm korkeudella on 37x49 cm kokoinen lämpökomero, joka on nyt muurattu kiinni. Komerossa on uudet messinkiluukut, mutta reunoissa on vanhojen luukkujen sarananpuolikkaat jäljellä. Uuni on hiljattain maalattu vaalean harmaaksi, uusen maalin alla on kiiltävä, ruskea maalikerros.

- Huoneessa 6 on edellistä vaativatommampi rapattu tiiliuuni, joka samoin on kulmittain nurkassa. Sen korkeus on noin 230 cm, etusivu on 50 ja seiniä vasten kohtisuorat sivut 35 cm leveitä. Profiloitu kapiteeli ulkonee tästä noin 5 cm, alaosa 8 cm ja jalusta edelleen 5 cm. 110 cm korkeudella on ulkoneva hylly ja sen yläpuolella 100 cm korkea, alaosasta 50 cm leveä ja 22 cm syvä nischi. Uuni on maalattu kiiltävän ruskeaksi, ilmeisesti samanväriseksi kuin huoneen 5 uuni on aikaisemmin ollut. Yksi savupelti.

- Huoneessa 10 on vasten sivuseinää poikkileikkaukseltaan suorakaitteenmuotoinen 85 cm leveä, 58 cm syvä ja 220 cm korkea rapattu tiiliuuni. Profiloitu kapiteeli ulkonee 5 cm, alaosa 110 cm korkeudella 3 cm ja jalusta edelleen 3 cm. Sivusärmät ovat viistetyt. Lämpökomero on 23,5 cm leveä, 28 cm korkea ja 23 cm syvä. Sen peltiluukuissa on 6,5 cm pitkät pallopääsaranat. Tulipesän luukut ovat uudet. Yksi savupelti. Uuni on maalattu vaalean ruskeaksi.

- Huoneessa 13 on pyöreä kaakeliuuni, joka on maalattu öljyväriillä. Uunin korkeus on 315 cm ja halkaisija 70 cm. Kaakelit ovat 24,5x31 cm kokoiset. Kapiteelina on 30 cm korkea ja profiloiden 10 cm ulkoneva koristekaakelivähyke, jossa on lehtiaiheita. Jalusta ulkonee 43 cm korkeudella 13 cm. Suuluukuissa on pallopääsaranat. Yksi savupelti.

- Huoneessa 15 on rapattu pyöreä tiiliuuni. Sen korkeus on 320 cm ja halkaisija 70 cm. 40 cm korkea kapiteeli kaartuu ylöspäin ja se on koristeltu reliefimäisillä kasvikuvioilla, 135 cm korkeudella uunia kiertää munasauva ja alaosa ulkoneen 5 cm. 45 cm korkea jalusta ulkonee tästä vielä 5 cm. Uuni on maalattu kellertäväksi. Yksi savupelti. Suuluukut ovat uudet.

- Huoneessa 14 on poikkileikkaukseltaan suorakaiteen muotoinen rapattu tiiliuuni, joka on 320 cm korkea ja 130 cm leveä, uuni sijaitsee nurkassa ja sen toinen sivu on sekundaarin kiinteän ko-

meron peitossa. Kapiteeli on lievästi profiloitu ja jalusta ulko-nee 6 cm. Kolmet savupellit.

Pohjoispään asunnosta on kaikki uunit poistettu.

VESIKATTO

Talossa on aumakatto. Kateaineena on pelti. Sivurakennuksen katto on päätyseinien suuntainen pulpettikatto. Ullakolla on tasakerran korkeus noin 130 cm, ja harjan korkeus 390 cm. Ruodelaudoitus on harjaa vasten kohtisuora, sen laudat ovat osittain uusia, mutta joukossa on muutamia kaksoisista vesikattolautoja. Kattotuolit ovat noin 190-200 cm päässä toisistaan. 110 cm korkeudella oleva jalasorsi nojaa väliseiniin 120-130 cm etäisyydellä ulkoseinistä. Käpälää kannattaa myös toinen jalasorsi edellisen vieressä noin 30-40 cm seinään päin. Kontti on vain lievästi vino, kattotuolien osat liittyvät toisiinsa kannattajajalitoksin. Selkäpuiden alapäät ulottuvat seinien ulkopuolelle, ja selkäpuut liittyvät harjalla toisiinsa puulitoksin ja puutaipein. Kitapuut ovat 215 cm korkeudella ja liittyvät selkäpuihin kannattajajalitoksin. Kattoa on korotettu noin 20 cm asettamalla entisten neliskulmaisiksi palhotujen selkäpuijen päälle uudet sahattua lankkua olevat selkäpuut. Ne kannattavat poikkisuuntaista ruodelaudoitusta niin, että harjan suuntaiset lankut kulkevat selkäpuijen yläreunassa olevien kolojen kautta. Vanhemmissa selkäpuissa on samoin entisten pitkittäiskannattajien kolot jäljellä.

Väliseinien pätät ovat 170-180 cm pitkiä ja ulottuvat tasakerran korkeudelle. Seinähirret ovat neliskulmaisiksi palhottuja, ullakolla ei seinissä näkynyt tilkettä. Ullakon lattia on tasaisesti peitetty naukaamattomin laudoin.

Ullakon portaiden vieressä olevassa tapetoimattomassa seinässä näkyi toisen kerroksen lattiasta noin 240 cm korkeudella 150 cm matkalla kahden mahdollisesti entisen pitkittäiskannattajan kolot, joissa oli hirsien kaulat jäljellä.

RAKENNUSHISTORIA.

Talo rakennettiin 1770, vuorattiin ja maalattiin punavärillä 1780, lisärakennettiin ja korotettiin n. 150 cm (2 1/2 kyyн.) vuonna 1838. Vuonna 1859 oli talossa tulipalo, jolloin vuoraus, pilasterit ja listat samoinkuin ikkunaruudut tuhoutuivat. 1860-luvulla talo vuorattiin uudelleen nykyiseen asuunsa. 1880-luvulta lähtien tehtiin katufasadissa ja pohjakaavassa lukuisia muutoksia kuten edellä on mainittu.

TALO 2 vuodelta 1839.

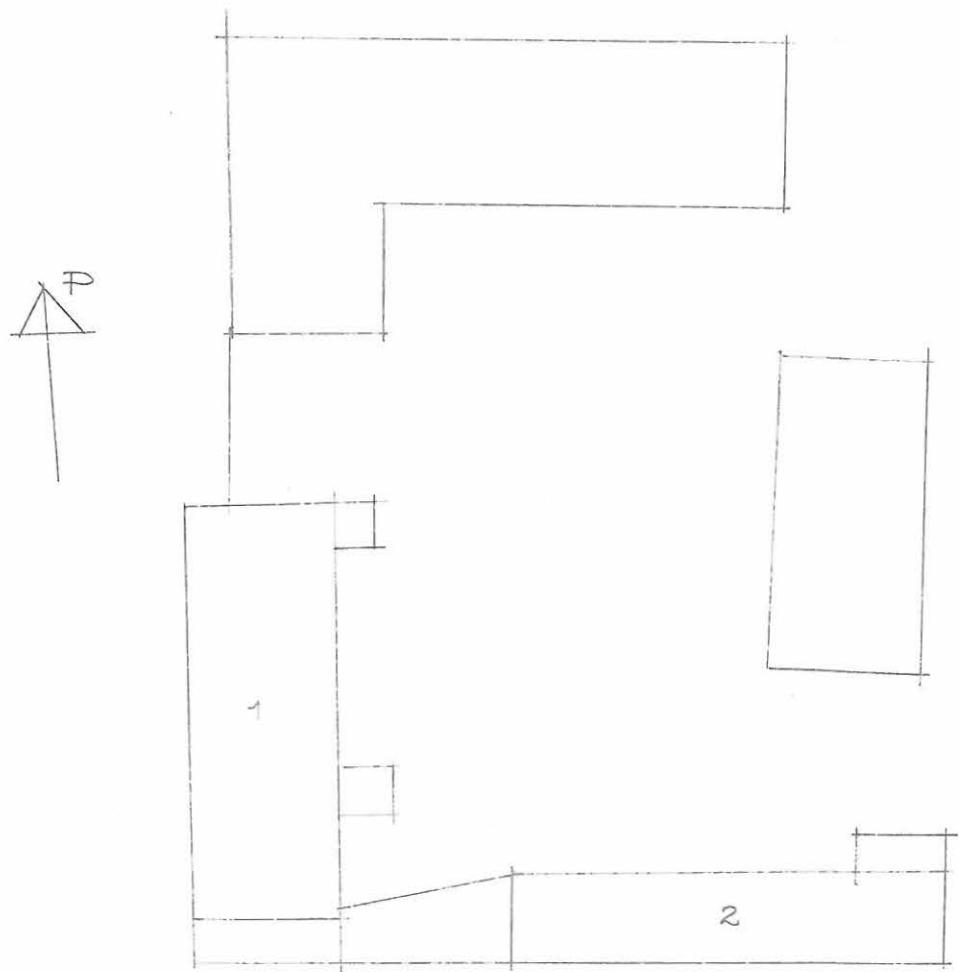
Lähinnä taloa 1, kiinni sekä siinä, että talossa 2 on pulpettikattoinen neljän vajan rivi.

Talo 2 on aumakattoinen hirsirakennus, jonka itäpäässä on kahden huoneen ja ullakkokamarin käsittävä asunto ja muu osa on leipomona. Molemmat talot on vuorattu vaakasuoralla holkkiuurretulla ponttilaudalla, ja maalattu vaalean ruskeaksi.

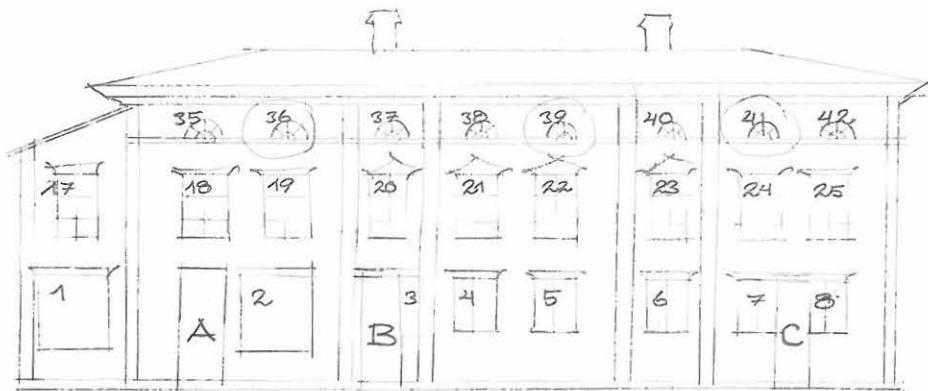
Ikkunat ovat T-ikkunat ja niissä on 1800-luvun tyyppiset kulmarautasaranat.

Fasadin itäpäässä on asunnon edessä lautarakenteinen kuisti.

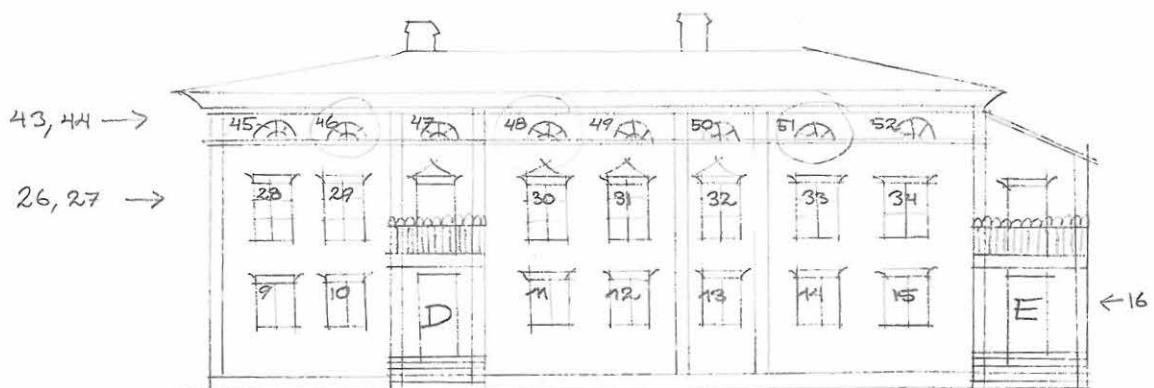
LITE 1, ASEMAPIRUSTUS, MITAKAAVA 1:500

LITE 2.

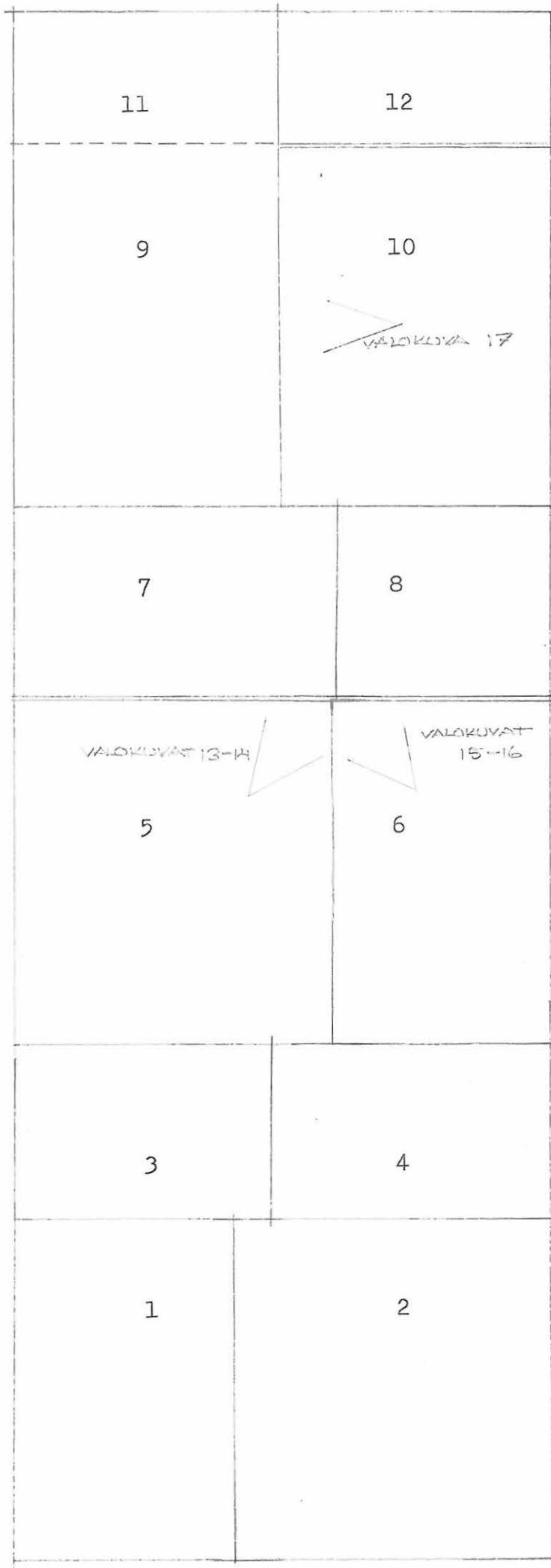
RANTAKADUN FASADI

PIHAFASADI

I K K U N A T X, N U M E R O I N T I

LINTE 3.

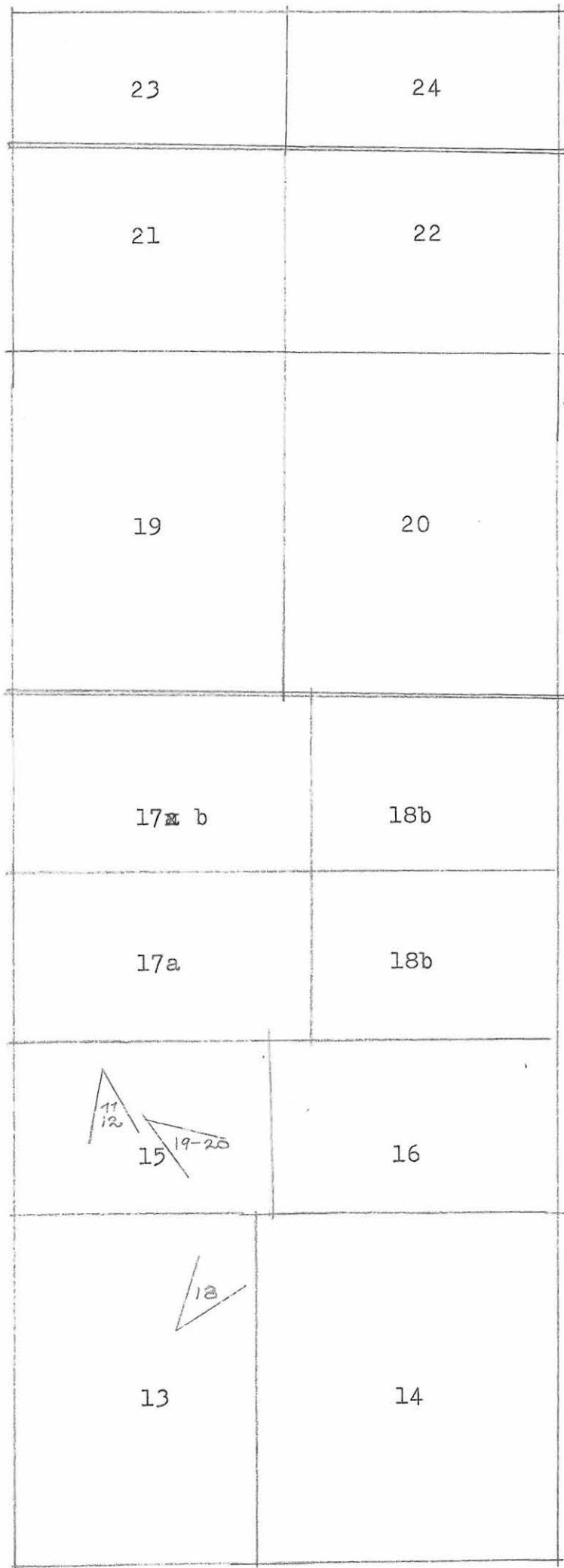

I K E R R O S
P O H J A K A A V I O

mittakaava 1: 100

LINNE 4.

II K E R R O S
P O H J A K A A V I O

mittakaava 1:100

LIITE 5

Lyhennelmä palovakuutuskirjoista n:o 153 1) v:ltä 1834, 2) v:ltä 1840 ja 8759 v:ltä 1875. Tarmon arkisto, VA.

153/1834

Omistaja kauppias J.W.Fremdeling.

Talo 1, rakennus kuusipuista, rakennettu uusista hirsistä 1770.

Vuorattu 1780, maalattu punavärillä. 2-kerrosta.

Alakerrassa 6 huonetta: eteinen, sali, 3 kamaria, keittiö. 2 kaakeliuunia, 1 liesi ja 1 keittiöliesi sekä leivinuuni.

Yläkerrassa 6 huonetta: eteinen, sali ja 4 kamaria. Yht. 5 kaakeliuunia.

Talon keskikorkeus on 15 1/2 kynn., pituus 26 1/2 kynn. ja leveys 17 kynn. Lautakatto ja asfalttihuopakate. 1/2 kynn. korkea kivijalka. 20 ikkunaa, jonka koko on 2 kynn. 3 tuum.x 2 1/2 kynn.

2 pienempää ikkunaa

1 kuistin pariovi

11 puoliranskalaista peililovea

1 vuorattu ovi

5:ssä yläkerran huoneessa on yhteensä 140 kynärää sileää seinäpanelia, joka on maalattu öljyvärellä.

2 kaakeliuunia

6 tiiliuunia

4 savupiippua

Talo 2. Lautarakenteinen liiteri, rak. 1828.

Talo 3. Yksikerroksinen puutalo, rak. 1833. 2 huonetta: eteinen ja kamari.

Talo 4. Liiteri, rak. honkalaudoista ristikkorungolle v. 1829.

Maalattu punavärillä. Lautakatto, ei kivijalkaa.

Talo 5. Talousmakasiini, rak. 1800.

Talo 6. Hirsinen ulkorakennus, rak. 1829.

Talo 7. Hirsij- ja lautarakenteinen liiteri. Rak. 1829.

Talo 8. Makasiinirakennus, rak. 1829.

- Lankkuaita, ajoportti ja 2 porttia.

153/1840

Omistaja sama kuin edellä.

Talo 1 on lisärakennettu v. 1838. Vuorattu 1839 ja maalattu keltaisella öljyvärellä

Alakerrassa 10 huonetta: 2 eteistä, sali, 5 kamaria, myymälä ja keittiö. Yht. 5 kaakeliuunia ja liesi.

Yläkerrassa 9 huonetta: eteinen, sali ja 7 kamaria. 7 kaakeliuunia.

Talon korkeus on 18 kynn., pituus 46 kynn. ja leveys 17 kynn.

Kivijalka on 1/2 kynn. korkea.

18 kpl 2 kyyн. 3 tuum. leveitä ja 3 kyyн. korkeita ikkunoita.
15 kpl edellisten levyisiä 2 1/2 kyyн. korkeita ikkunoita.
13 kpl puoliranskalaisia ovia.
1 kpl eteiseni puoliranskalaisten pariovi.
2 eteisen (beklädda) pariovea.
520 kyyн. öljymaalattua seinäpanelia.
4 posliinikaakeliuunia
9 öljymaalattua tiiliuunia

Talo 3. Honkapuutalo, rak. 1838, vuorattu 1839, maalattu keltaisella öljyväriillä.
1-kerros, 6 huonetta: eteinen, 2 kamaria, 2 tupaa ja 1 makasiinihuone. Lautakatto.

8759/1875

Omistaja kauppias Reinhold Soltin.

Talo 1. Alakerros: 11 asuinhuonetta
Yläkerros: 9 asuinhuonetta.

Kauppapuoti kadulle.

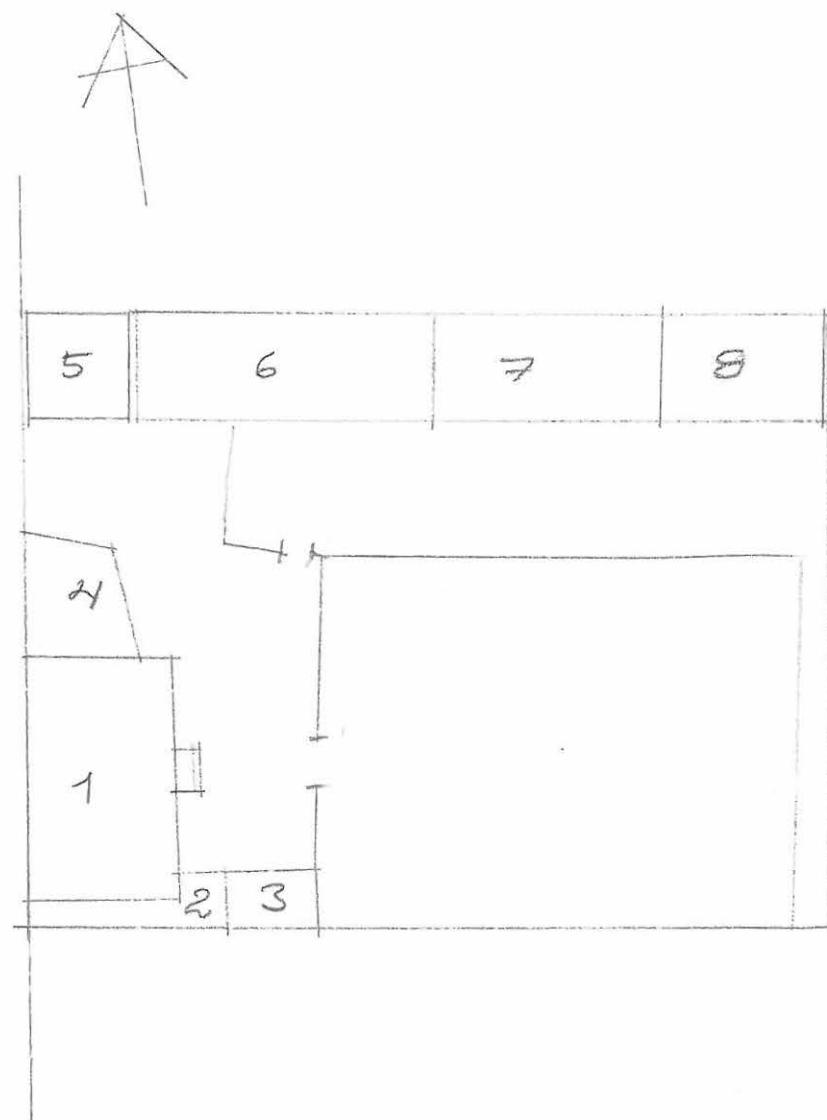
Pilareilla lepäävä parveke.

Talo 2. Lautarakenteinen liiteri, 1839.

Talo 3. Puinen asuinrakennus, 1838.

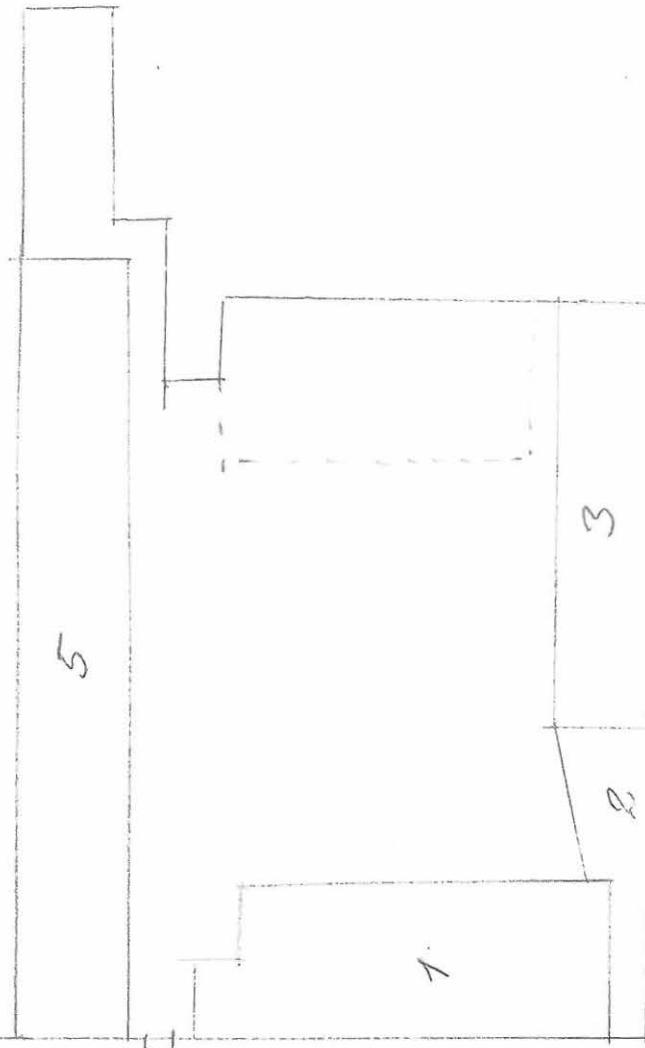
Talo 4. Ulkorakennus 1838.

LITELA, VIODEN 1834 PALOVAKUUTUSKIRJAAN LIITETY
ASEMAPIIRUSTUS

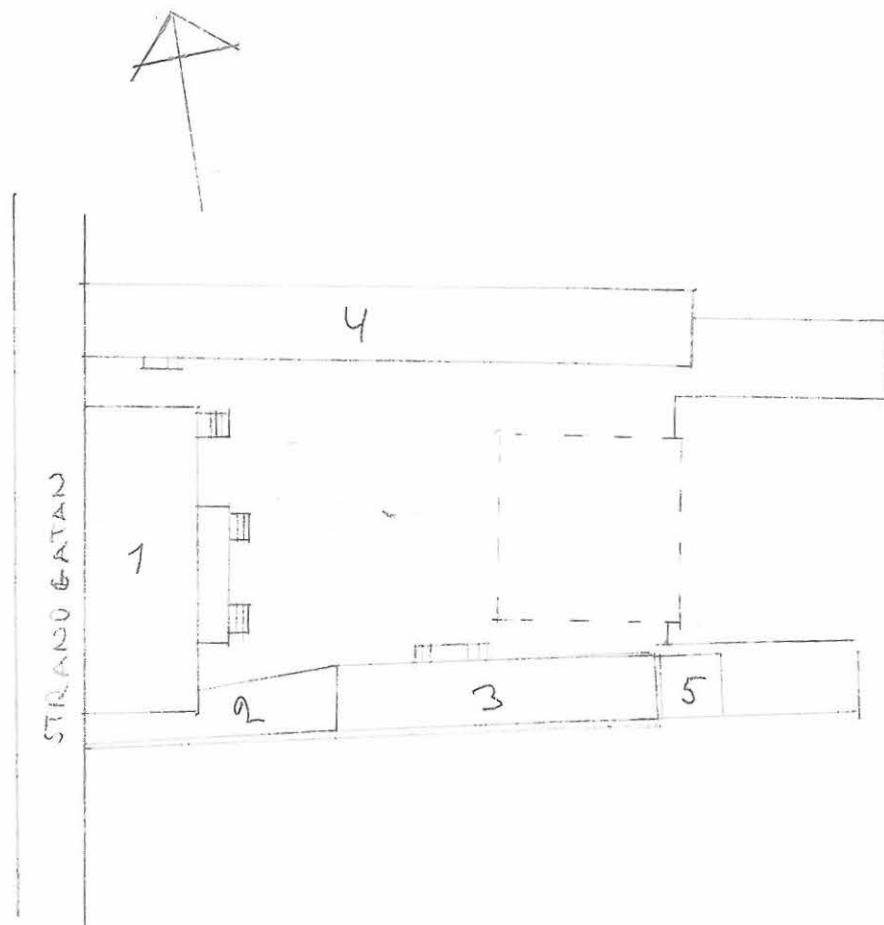

LITTE 6B, VUODEN 1840 PALOYKOUTUS KIRJAAN LIHETTY

ASEMAPIIRUSTUS

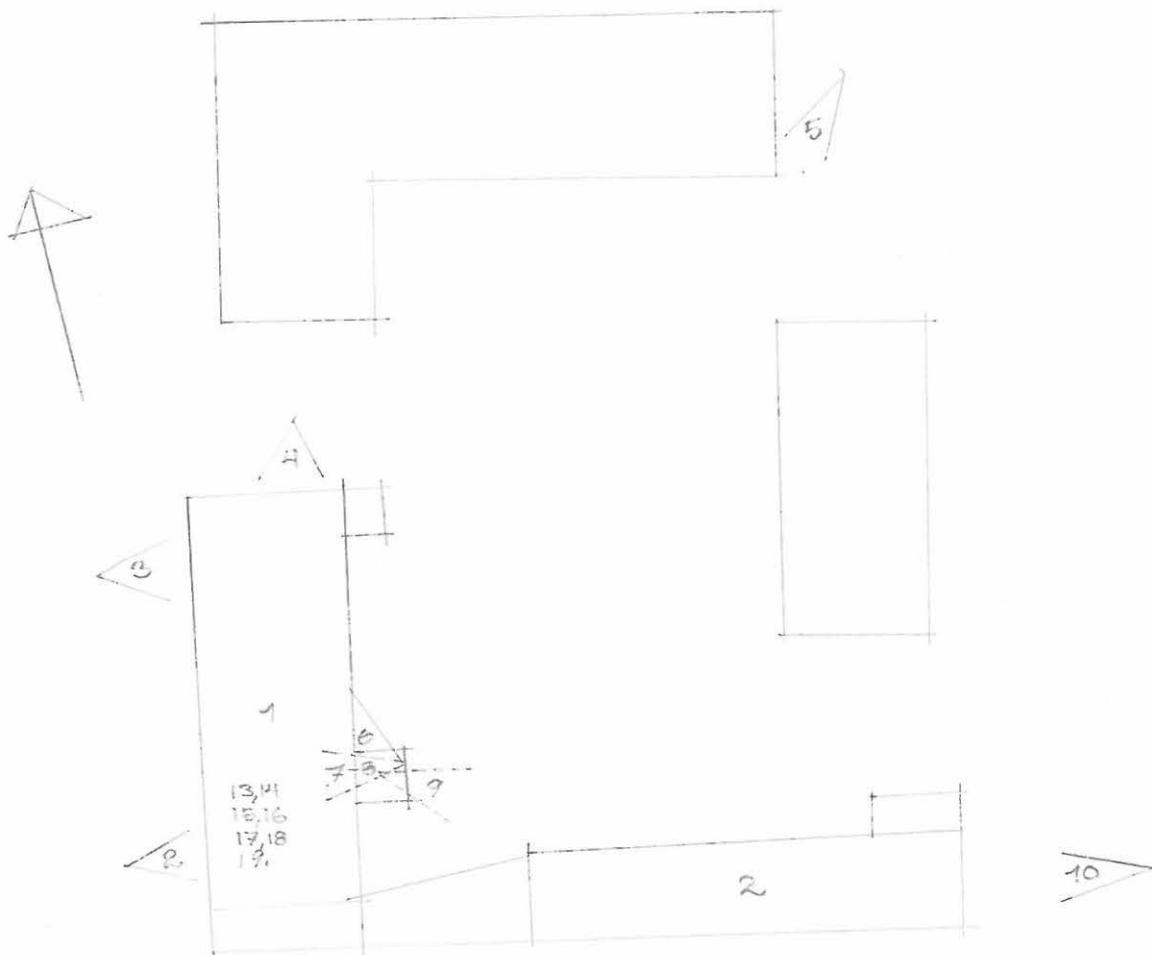

LIITE 6C, VUODEN 1875 PALOVAKUUTUSKIRJAAN LIITETTY
ASEMAPITIRUSTUS.

LITE, VALOKUVAT.

SISÄKUVAT OH MERKITYT PÖHJAKAAVIOIHIN.

1. KATUPASADI ETELASTÄ
2. KATUPASADIN II KERROKSEN IKKUNA
3. KATUPASADIN ULKO-OVI
4. PÄÄHUOISPAÄÄDYN IKKUNA
5. PIHAPASADI KOILO SESTÄ
6.-7.-8. II KERROKSEN IKKUNAT
9. ULKORAKENNUS
10. ULKORAKENNUKSEN HÄPÄÄTÄY,
11.-12. OVI 13-15
13.-14. UUNI HUONEESSA 5
15.-16. UUNI HUONEESSA 6
17. UUNI HUONEESSA 10
18. UUNI HUONEESSA 13
19-20 UUNI HUONEESSA 15.

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija			Aika
Timo Keinänen			Heinäkuu 1966
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Kristiinankaupunki	II	48	138

Osoite
Itäinen Pitkäkatu 42

Tutkimuksen laatu
Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 6 s.

Piirrokset

Asema-, pohjakaavio- ja yksityiskohtapiirroksia 5 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 3443 vuodelta 1854. Tarmon arkisto. VA. 1 s.

Kuvakulmat

KRISTIINANKAUPUNKI

II/48/138

Itäinen Pitkäkatu 42

Inventoitu heinäkuussa 1966
Timo Keinänen

Lähteet:

Palovakuutuskirja n:o 3443, v. 1853, Tarmon arkisto, VA
Jarle, P-O, Kristinestads byggnadshistoria, Kristiinankaupungin maistraatti.
Inventointiin liittyvät piirrokset Rak.hist.tston pirustusarkisto.

Tontti on suorakaiteenmuotoinen ja sijaitsee korttelin 48 keskellä Itäisen Pitkäkadun varrella.

Rakennuksia tontilla on kolme. Päärakennus on tontin länsilaidalla It.Pitkäkadun varrella, rakennus 2 on tontin eteläsivulla ja ulkorakennus rak. 3 tontin itäsivulla.

Päärakennus on suorakaiteenmuotoinen, kaksikerroksinen pitkänurkalle salvottu hirsirakennus. Se on pvk:n mukaan rakennettu 1819 sekä uusittu ja korjattu 1853. Tällöin rakennus ilmeisesti korotettiin kaksi-kerroksiseksi ja siihen tehtiin pihan puolelle portaittokuisti. Nykyinen empiretyylinen vuoraus on myös tältä ajalta. Rakennuksen molemissa kerroksissa on 4 huonetta. Rakennusta kattaa matala aumakatto, kateaineena on pelti.

Kivijalka on uusittu. Se on nykyisin sementtiä tai siinä on ainakin sementtikuori. Pihan puolella oli kuistin sisäpuolella näkyvissä vanhaa luonnonkivistä muurattua kivijalkaa. Sisäpuolelta kivijalka oli matala eikä rakennuksen alla ole kellaria. Kivijalan korkeus on katufasadissa 50-60 cm, eteläpäädyssä 0-50 cm, pohjoispäädyssä n. 45 cm ja pihafasadissa n. 60 cm. Kuistissa ei ole lainkaan kivijalkaa vaan se on rakennettu hirsistä tehdylle tukirakenteelle.

Fasadit on vuorattu vaakalaudoituksella.

Katufasadi jakautuu horisontaalisesti kahteen vyöhykkeeseen: ikkunavyöhykkeeseen ja arkkitraaviin. Ikkunavyöhyke on vaakalaudoitettu 20-22 cm leveällä uurretulla puoliponttilaudalla, jossa uuros on suorakulmainen. Arkkitraavi on vaakalaudoitettu sileällä

laudalla (3lautakerrosta).

Pitkänurkat jakavat fasadin kolmeen vyöhykkeeseen (300-480-300 cm), joissa kussakin on yksi ikkuna molemmissa kerroksissa. Pitkänurkat on laudoitettu ja ne muodostavat pilasterit. Nämä ulottuvat ainoastaan ikkunavyöhykkeen yläreunaan saakka, arkkitraavissa ei ole pitkänurkkapilastereita. Pilasterit on pystylaudoitettu ja ne kapenevat ylöspäin, alhaalla pilasterin leveys on n. 30 cm. Jalustaa ei pilastereissa ole, vaan ne alkavat suoraan vaakasuorasta vesilistasta kivijalan yläpuolelta ja päättyvät arkkitraavin tasalla profiloituun kapiteeliin.

Fasadin kaikki kuusi ikkunaa ovat samanlaisia. Ne ovat T-ikkunoita ja niissä on samanlaiset kehykset. Ala- ja sivukehykset ovat sileää lautaa, ulkoreunassa on laudan päällä kapea rima, ikkunan yläkehys muodostuu leveästä laudasta, jossa on suorakaiteen muotoinen peili ja tämän sisällä rombikuvio, sekä viistosta vesilistasta, jota kannattaa puolipyöreäksi veistetty lauta (ikkunakehyksen profiili - piirros). Yläkerran ikkunoissa on jouduttu yläkehyn lauttaa kaventamaan, jotta ikkunankehys mahtuisi räystään alle. Nämä ikkunat jaottelevat myös arkkitraavivyöhykkeen ulottumalla räystääseen saakka. Räystäs on laudoitettu eikä selkäpuiden jatkeet näy ulos. Fasadin yleisvaikutelma jo antaa kuvan, että rakennusta on korettau sillä yläkerran räystään alle "ahdetut" ikkunat ja arkkitraaviin päättyvät ullakkoikkunat ja rakennuksen fasadin leveyteen nähden suhteeton korkeus antavat tämän vaikutelman.

Eteläpääty muodostuu runko-osasta ja kaksikerroksisesta kuistista (kts kuisti). Runko-osa on laudoitettu kuten katufasadikin. Ikkunoita ei ole lukuunottamatta yläkerrassa päädyn keskiakselin itäpuolella olevaa sekundaaria kapeaa kylpyhuoneen ikkunaa.

Pohjoispääty on samoin vuorattu kuten katufasadikin vaakalaudoituksella. Kuten eteläpäädyssäkin niin täällä kadunpuoleisessa pilastriissa on kapiteeli, pihan puoleinen sensijaan jatkuu molemmissa suoraan räystääseen saakka. Ikkunoita ei tässä päädyssä ole.

Pihafasadi. Pitkänurkkapilasterit jakavat pihafasadin samoinkuin katufasadin kolmeen horisontaaliseen vyöhykkeeseen. Pihafasadissa laudoitetut pitkänurkat ulottuvat räystääseen saakka. Koko eteläsimmän vyöhykkeen samoinkuin osan keskivyöhykkeestä täyttää vuorauksen päälle rakennettu kuisti. Runko-osassa on näkyvissä kaksi ikkuna-akselia, joissa ikkunat kehysineen ovat samanlaiset kuin katufasadissakin. Kewkiosan ikkunan yläpuolella on luukku ullakolle.

Kuisti on 2-kerroksinen ja siinä on portaat toiseen kerrokseen. Se on lautarakenteinen ja rakennettu kahdessa osassa. Kuistia on jatkettu pohjoisosassa mikä näkyi jatketusta ja eri laudasta tehdystä satila-katosta, kuistin pohjoisosassa elevasta runko-osan vuorauksen maalauksesta sekä kuistin hirsisestä tukirakennelmaasta.

Kuisti on laudoitettu pystyrimalaudoituksella. Rimat ovat n. 5 cm leveitä ja niissä on kulmissa pyöristävä profili. Kuistin itäisivulla on laudoitusta uusittu 250 cm korkeudelle. Samoin on tämän yläpuolella sauma. Tässä on saattanut olla ikkuna.

Sisäänkäynti on eteläisivulta, jossa on kaksi ovea, toinen ensimmäisen kerroksen eteiseen ja toinen toisen kerroksen portaikkoon. Näiden yläpuolella on toisessa kerroksessa 3-levyinen ikkuna. Kuistin koilliskulmassa on toisessa kerroksessa ikkuna, jossa on 1 ruutu pohjoissivulla sekä kaksi ruutua itäisivulla. Kuistin pohjoissivulla on lisäksi parveke.

Kuistissa ei ole kivijalkaa vaan se on hirsistä tehdyn tukiristikon päällä. Kuisti on n. 50 cm runko-osaa matalampana.

Pohjakaava ja sisätilat. Rakennus käsittää molemissa kerroksissa neljä huonetta. Kaksi poikittaista väliseinää jakaa suorakaiteenmuotoisen rakennuksen kolmeen osaan, joista keskimmäinen on sivuosia leveämpi. Eteläisimmän osan jakaa väliseinä kahteen osaan, eteiseen ja keittiöön. Tämä väliseinä on Jarlen mukaan tehty myöhemmin.

Sisätilat:

- huonekorkeus on alakerrassa n. 230 cm ja yläkerrassa n. 250 cm.
- kaikissa huoneissa on uudet korkkimatot, tapetoidut seinät ja paperoidut katot.
- alakerrassa uunit ovat peltiä, huoneen 2 uuni on nelikulmainen ja huoneen 1 uuni pyöreä. Yläkerrassa huoneessa 6 on vaalean vihreä nelikulmainen sileä uuni sekä huoneessa 5 pönttöuuni.
- ikkunakehykset ovat kaikki samaa tyyppiä, liite.
- ovet: alakerran eteisen (huone 4) eteläseinästä on erotettu komero, jonka ovi on nelipeilinen ja siinä on ruotsalaismallinen 1700-luvun "lehtisarana". Oven peilin alin väri oli tummanvihreä (ovi 2). Eteisestä kuistille on pariovi, jonka ylimässä peilissä on soikea lasi-ikkuna. Alimmassa peilissä on pystysuora, keskimmäisessä vaakasuora uurros, ylin peili on sileä. Alin maalikerros tässä ovessa oli väristään punaruskea, alimmassa peilissä tumman vihreä (ovi 3). Ovi keittiöön on yksinkertainen 3-peilinen ovi, jossa on pallopäiset saranat (ovi 1).

Eteisestä huoneeseen 2 on 3-peilinen pariovi (ovi 4).

Kaikissa muissa ovissa on samanlaiset kehykset.

- muu kiinteä sisustus on sekundaaria. Keittiöt on uusittu ja yläkerrassa on eteisen eteläosasta erotettu kylpyhuone-WC, josta on ikkuna eteläpäättyyn.

Ullakko. Sisäänpäynti ullakolle on pihafasadin katonrajassa olevalta luukusta, jonka pääsee tikkapuita pitkin. Ullakko on hyvin matala n. 150 cm, lattialla on paksu hiekka ja purukerros. Tasakerta on lattiatäytteen yläreunan tasalla samoin jalkaorsi. Selkäpuita tukee kontti ja käpälä, jotka ovat kohtisuorassa toisiaan vastaan.

Rakennushistoria. Talo on hirsistä rakennettu 1819. v. 1853 on tehty korjausia ja rakennusta lienee tällöin korotettu 2-kerroksiseksi samoin vuorauksia on tältä ajalta sekä ikkunakehykset. Rakennuksen korkeus ei ole tasapainoisessa suhteessa sen leveyteen ja suuret yläkerran ikkunat heti räystään alapuolella eivät ole tasapainoisia eikä fasadilla ole selkeää empireasua. Toisaalta, jos pitkänurkkasalvostus ulottuu alkuperäiseen räystään tasalle on ensimmäisen kerroksen yläpuolella hyvin leveä osa, jossa on saattanut olla 4-ruutuiset ullakkoikkunat tai tavallista suuremmat ullakkoikkunat. Varmaa asiasta ei rakennusinventoinissa pystynyt toteamaan.

Rakennus 2 on tontin etelälaidalla. Se on yksikerroksinen, pitkänurkalle salvottu hirsirakennus, jossa on kaksi kamaria ja pakaritupa. Talo on rakennettu 1846. Rakennusta kattaa satulakatto, jonka eteläpää on aumattu. Rakennus on laudoitettu ja punamullattu, pitkänurkat ja ikkunakehykset ovat valkoiset.

Kivijalka on lohko-ja luonnonkivistä muurattu. Kivijalka muodostuu pilareista, jotka kannattavat hirsivasoja. Tontilla maa viettää itään ja niinpä rakennuksen kivijalkaa ei länsipäässä ole lainkaan maanpinnan yläpuolella, eteläpäässä kivijalan korkeus on n. 130 cm.

Fasadit on vuorattu vaakalaudoituksella. Laudoitus on 21-22 cm leveistä uurretuista laudoista. Pitkänurkat on pystylaudoitettu. Pohjoisfasadin jatkavat pitkänurkat viiteen vertikaalivyöhykkeeseen. Eteläisimmässä vyöhykkeessä on kaksi 6 ruutuista ikkunaa ja niiden keskellä yläpuolella ullakkoikkuna. Ikkunat ovat kooltaan n. 105x135 cm ja niissä on 1800-luvun kulmaraudat. Ullakkoikkunat 70x20 cm. Ikkunoissa on profiloidut kehykset (kts. piirros). Toisessa vyöhykkeessä on pariovi eteiseen sekä tämän yläpuolella ullakkoikkuna. Oviaukon molemmin puolin on seinässä pystylaudoitus oven yläreunan tasalle, josta alkaa vaakalaudoitus. Oven kehykset ovat uusklassista

tyyppiä: sivukehykset ovat kaksiuraista lautaa ja yläkehysessä on profiloointi.

Kolmannessa vyöhykkeessä on 3-levyinen ikkuna ja sivukehykset ovat sileää lautaa. Neljännessä vyöhykkeessä on ovi, jonka paikalla lienee ollut ikkuna, sillä vuorausta on uusittu oven kohdalla 115 cm korkeudelle. Kolmannen vyöhykkeen väliset pilasterit kapenevat ylös-päin kuten päärakennuksessa, muut ovat suoria.

Länsipääty on vaakalaudoitettu kuten fasadikin ja siinä on keskellä yksi 6-ruutuinen ikkuna, jossa on 1800-luvun kulmaraudat. Ikkunankehysset ovat samanlaiset kuin pihafasadin ikkunoissa (piir.).

Eteläfasadissa on II vyöhykkeessä (idästä lukien) ikkuna. Vuoraus on samanlainen kuin pohjoisfasadissakin.

Pohjakaava ja sisätilat. Kolme poikittaista väliseinää jakaa rakennuksen neljään osaan niin, että itäpähän muodostuu paritupa. Keskellä on eteinen ja siiä erotettu pieni kamari. Sen itäpuolella on pakaritupa ja länsipuolella suurempi kamari. Lisäksi on rakennuksen länsipäässä vielä yksi kamari. Pakarituvan lounaisnurkassa on suuri leivinuuni (kts. piirros). Pakarituvan korkeus on 250 cm. Lattia on 14 cm leveistä pitkittäissuuntaisista laudoista. Seinät on hirsistä ja tilkkeenä on käytetty sammalta. Seinäpinnan tasoittamiseksi on hirsien välissä täytteenä rimoja. Seinissä on paikoidellen liimattu paperia. Seinät ovat alkuaan olleet vaaleaksi maalattu. Alimpana näkyi vaaleanpunainen maali, jota oli myös uunin rappauksessa. Katto on laudoitettu peiterimalaudotuksella. Länsiseinässä oli n. 120x120 cm suuri uuni, joka lienee ollut ikkuna.

Tupien välissä olevasta eteisestä erotettu väliseinällä kamari, josta on ikkuna etelään. Kamarin koillisnurkassa on pieni muurattu uuni.

Isompi kamari eteisen länsipuolella on täydellisesti uusittu, samoin länsipäädyn kamari.

Ullakko. Tasakerran korkeus on 75 cm, harjan korkeus on 180 cm. Välideinät ovat hirsistä harjaan saakka ja kannattavat kolmea kattolevyvuoliaista. Länsipääty on aumattu. Käynti ullakolle on eteisen katossa olevasta luukusta.

Rakennus 3

Ulkorakennus, joka on rakennettu 1950-luvulla. Siinä on halkovajat, varastotilat ja käymälät.

Omistaja: Maistraatin sihteeri A.J. Lundgren

Rakennukset:

Rakennus 1. Uusista hirsistä 1819 rakennettu, mutta uusittu (under och tillbyggd) sekä varustettu uusilla muureilla, ikkunoilla ja ovilla 1853. Yhdeltä puolelta vuorattu, mutta maalaamaton. 2-kerrosta. Alakerrassa 4 huonetta: eteinen kuisteineen, sali, kamari (yhteensä 2 kaakeliuunia tiilestä) ja keittiö, jossa liesi ja paistiuuni.

II-kerros: 4 juonetta: eteinen kuisteineen, sali ja kaksi kamaria (yhteensä 3 kaakeliuunia).

20 1/4 x 9 x 13 1/2 kyn. Lautakatto.

Kivijalka 1 1/4 kyn. Kivijalka kiilatusta punagraniitista.

10 ikkuna-aukkoa 2 k x 2 k. 18 t.

1 ullakkoikkuna 1 x 1 kyn.

6 puoliranskalaista ovea.

2 paria täysranskalaisia eteisovia.

1 kaksinkertainen ovi kuistille.

2 savupiippua.

Kuisti on laudoista, yhtä korkea kuin rakennus.

3 pienempää ikkunaa kuistissa.

Portaat läpi rakennuksen.

Rakennus 2. Uusista hirsistä 1846 rakennettu. Vuoraamaton ja maa-laamaton.

4 huonetta: eteinen ja 3 kamaria (yht. 3 kaakeliuunia) sekä pakaritupa, jossa liesi ja leivinuuni.

26 1/2 x 8 1/2 x 9 1/2 kyn.

Rakennus on kulmakivillä.

6 ikkuna-aukkoa 2k. x 2k. 4t.

3 puoliranskalaista ovea.

2 lautaovea.

2 savupiippua

Rakennus 3. Ulkorakennus, jossa on navetta, 1833.

Rakennus 4. Pakaritupa.

Rakennus 5. Talousvarasto.

Rakennus 6. Liiteri

Rakennus 7. Lautavaja.

2 savupiippua.

9.)

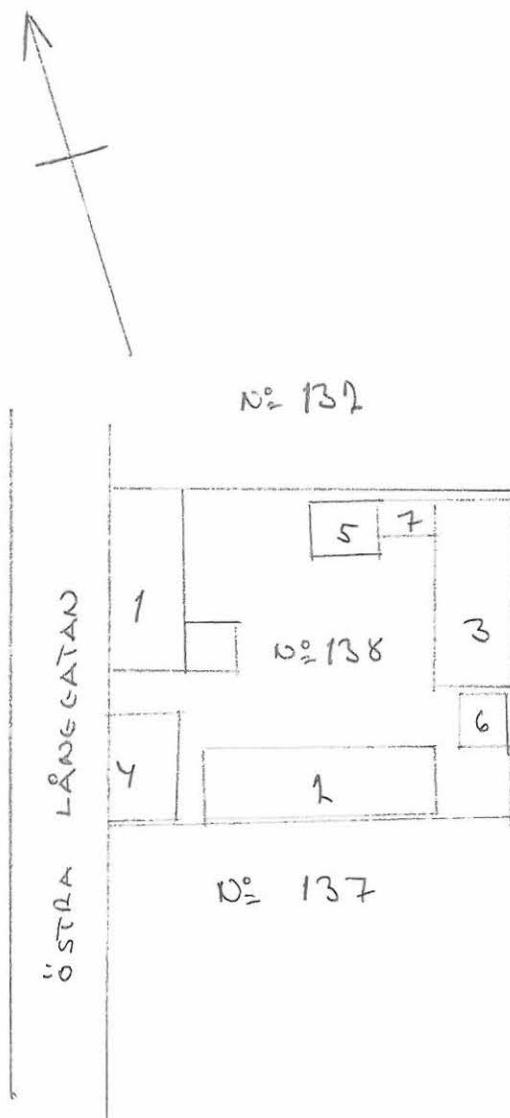
Rakennus 3. Ulkorakennus, jossa on nave ta, 1833.

Rakennus 4. Pakaritupa.

Rakennus 5. Talousvarasto.

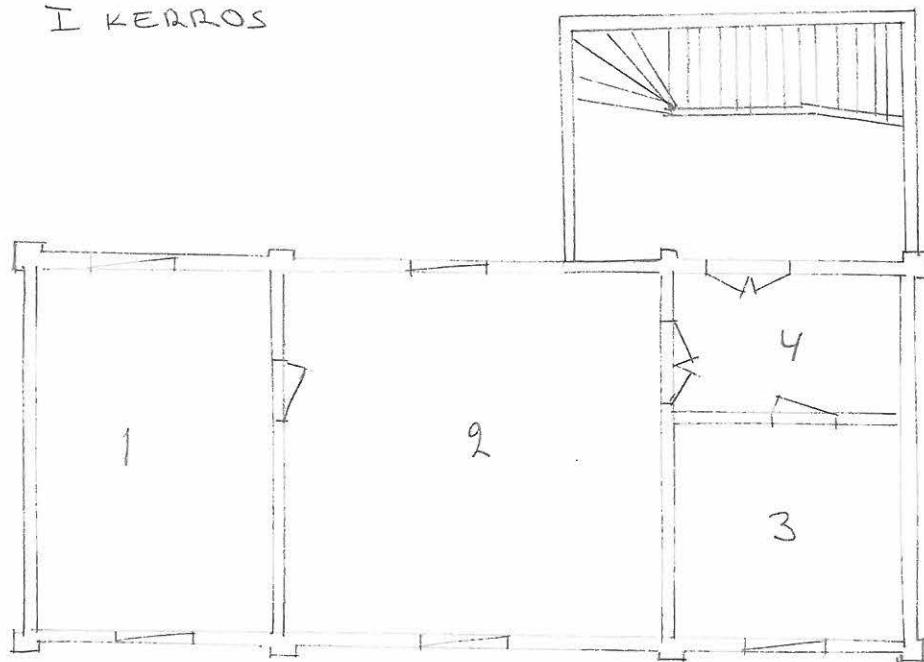
Rakennus 6. Liiteri.

Rakennus 7. Lautavaaja.

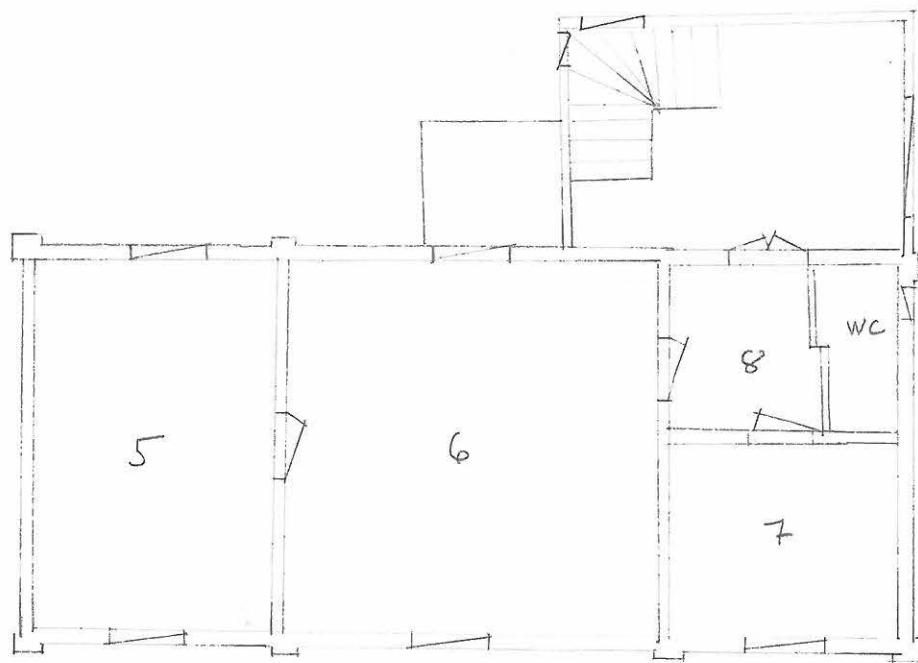

Liitepiirros palovakuutuskirjaan.

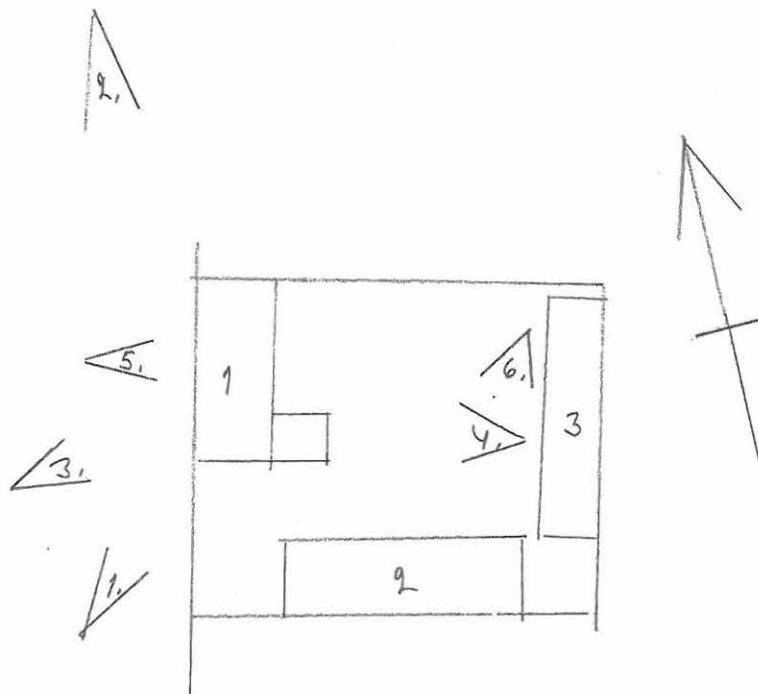
I KERROS

II KERROS

VALOKUVALUOETTELO

- 1) Päärakennus, katufasadi etelästä
- 2) Päärakennus, katufasadi pohjoisesta
- 3) Päärakennus, katufasadi lounaasta
- 4) Päärakennus, pihafasadi idästä
- 5) Päärakennus, katufasadin ikkuna
- 6) Rakennus 2, pihafasadi koillisesta

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija Ritva Tuomi			Aika Heinäkuu 1966
Paikkakunta Kristiinankaupunki	Kaup.osa/ Kylä II	Kortteli/ Tila 51	Tontti 2

Osoite
Rantakatu 29 - Miilukuja 4

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 5 s.

Piirrokset

Asema- ja pohjakaaviopiirroksia 3 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjoista n:o 1541 vuodelta 1837, n:o 2726 vuodelta 1848 ja n:o 19727 vuodelta 1897. Tarmon arkisto. VA. 1 s.

Kuvakulmat

KRISTIINANKAUFUNKI, tontti 2, kortteli 51, kaupunginosa II
Rantakatu 29 - Miilukuja 4

Inventoitu heinäkuussa 1966
Ritva Tuomi

- Inventointikertomukseen liittyy mittauspiirustus Kansallismuseon arkistossa.

Kirjalliset lähteet:

- Muutospirustukset Kristiinankaupungin maistraatin piirustusarkistossa (2 kpl).
liit.4 - Palovakuutuskirjat n:o 1541 v:lta 1837, n:o 2726 v:lta 1848 ja n:o 19727 v:lta 1897. Tarmon arkisto, VA.

Tontin omistaa nykyisin johtaja E.Pullola. Tontin pohjoisen puolikkaan omisti v 1848 kirjansitoja Peter Lindskog, vuodesta 1852 värjärimestari Eric Ekberg, vuosina 1868-73 edellisen leski Wilhelmina Ekberg ja vuosina 1878-86 kirjansitojantytär Ida Wilhelmina Ekman. Tontin eteläisen puolikkaan omisti vuonna 1837 maalarimestari Andreas Nordström ja v 1897 herra K.A.Karlsson.

liit.1 Tontin numero on v 1825 kartassa 202. Vuosien 1837 ja 1897 välillä tontti esiintyy palovakuutuskirjoissa jaettuna pohjoiseen ja eteläiseen puolikkaaseen, joiden numero on 1/2 202.

Neliönmuotoisen tontin itäsi vu rajoittuu pohjois-eteläsuuntaiseen Rantakatuun ja pohjoissi vu Miilukujaan. Miilukujan varrella on tällä vuosisadalla rakennettu yksikerroksinen puinen asuinrakennus ja tontin luoteisnurkassa on uusi ulkorakennus, joita kumpaakaan ei inventoinut. Inventoitu rakennus sijaitsee tontin koillisnurkassa Rantakadun suuntaisena. Talossa oli parhaillaan käynnissä täydelliset sisäkorjaukset. Tontin eteläisellä puoliskolla, aivan edellisen vieressä ollut kaksikerroksinen puinen asuinrakennus oli purettu jo edellisenä vuonna.

liit.2 Inventoitu rakennus on palovakuutuskirjan mukaan rakennettu v 1832. Ensimmäisessä kerroksessa on ollut neljä huonetta ja ullakolla kaksi kamaria. Inventoitaessa olivat talon korjaukset siinä vaiheessa että sisältä oli osa lattiaa, koko lattian lauloitus, seinien tapettikerrokset ja välikatokokonaan purettu. Vesikatto oli jäljellä samoin vuoraus molemissä katufasadissa, läntisen pihafasadin pohjoisreunassa oli jonkin verran vuorausta jäljellä, muuhun osaan fasadia oli juuri kiinnitetty tervahuoperaistys, eteläpäädyssä ei

mahdollisesti ole lainkaan ollut vuorausta, sillä mainittu kaksi-kerroksinen asuintalo oli aivan kiinnirakennettu tähän taloon. Kaikki uunit oli purettu, ikkunat ja ovet olivat suurimmaksi osaksi jäljellä.

Kivijalka on katufasadissa ilman muurausta ladottu n 35 cm korkeista pituudeltaan vaihtelevista harmaista graniittikvaadereista, joiden reunat ovat sileät n 6 cm leveydeltä ja keskiosa rosoinen ja aaltoileva. Korkeus on katufasadeissa 50-70 cm. Läntisen pihafasadin korkeus on 25-35 cm, kivet ovat normaaleita kvaadereita. Eteläpäädyssä ei ole lainkaan kivijalkaa, pitkittäisen väliseinän kohdalla on betonipilarit.

Kellaria ei ole.

Fasadit: Nykyinen vuoraus on sekundäärivi. Seinäpinnat on vaakasuuntainen laudoitettu 13,5 cm leveillä loivasti uurretuilla ponttilaudoilla. Vuorauksen päällä on sileistä lauloista tehty koristeistoitus. Pitkänurkat on suojattu sileillä laudoilla niin, että kummankin seinän hirrenpäällä on oma lauta-arkku.

- Katufasadi itään. Keskellä fasadia on sekundäärivi ullakkoikkuna, jota varten kattoon on tehty lautarakenteinen, harjakattoinen uloke, jonka harja on talon harjan tasolla ja sitä vasten kohtisuora, ja jonka seinäpinta on yhtenäinen fasadin seinäpinnan kanssa. Fasadissa on neljä 120x162 cm kokoista ikkunaa, joissa on neljä ruutua niin, että keskellä on pystyvälikarni ja ikkunan alaosassa poikkivälikarni. Ikkunoissa on erilliset kulmaraulat ja saranat.

- Pohjoispäädyssä on kaksi edellisen kaltainen ensimmäisen kerroksen ikkunaa sekä harjan alla ullakokanarin ikkuna.

- Länsifasadin keskellä on aikaisemmin ollut kuisti ja ulko-ovi. Kuisti on nyt poistettu ja ulko-oven aukko on täytetty. Eteläreunaan on avattu uusi oviaukko. Huoneen 3 kohdalla on samanlainen ensimmäisen kerroksen ikkuna kuin katufasalissakin, ja huoneen 4 kohdalla vastaavanlainen, mutta kolmilevyinen (kahdella pystyvälikarmilla varustettu) 180x162 cm kokoinen ikkuna.

- Eteläpäädyssä ei ole ikkunoita. Maalaanattonat hirret ovat näkyvissä, niissä on alhaalta lukien numerointi C1-C17 ja harjan alla numerot 1-10. Hirsien numeroinnin syytä ei saanut selvillä, kirjalliset lähteet eivät mainitse mitään siitä, että talo olisi siirretty nykyiselle paikalleen jostain muualta. Mikäli niin kuitenkin on tapahtunut on siirtäminen suoritettu siime vuosisadan puolivälissä, sillä sisällä oli alimpana tapettikerroksena maalattu sanomalehtikerros ja lehdissä esiintyi vuosiluku 1846. Numeroointia ei näkynyt missään muualla tasolla. On mahdollista, että numeroointi

on jostain syystä suoritettu aivan hiljattain.

Katufasadissa on ollut neljä ja pihafasadissa kaksi 120x40 cm kokoista ullakkoikkunaa akselissa ensimmäisen kerroksen ikkunoiden kanssa, ikkunat on nyt peitetty vuorauksella. Ikkunat ovat kaksiruutuiset niin, että keskellä oli pystyvälikarmi.

Maalit. Vaakalaudoitettu seinäpinta on maalattu valkoiseksi ja lisät sekä kehyslaudat ruskeiksi.

SISÄINVENTCINTI

Pohjakaava. Poikittainen väliseinä jakaa talon kahteen osaan, jotka edelleen jakautuvat kahtia edelliseen salvotuilla pitkittäisillä väliseinillä, jotka eivät ole keskenään samassa linjassa.

Eteinen on ollut pihan puolella keskellä taloa, siitä on ollut ovi huoneisiin 1, 3 ja 4. Väliseinä eteinen-huone 4 on korjausten yhteydessä juuri sahattu pois.

Mahdollisesti on huone 1 ollut sali ja huone 3 ainakin viimeaikoina keittiö. Ullakon sisäänpäynti on todennäköisesti ollut kuistin kautta, sillä entisen kuistin kohdalta on seinähirret sahattu pois tasakertaan asti. Tämä aukko samoin kuin entinen ulko-oven aukko on peitetty laudoituksellä. Pohjoispäädyssä on ullakkokamari, joka ulottuu poikittaisesta, harjaan asti salvotusta väliseinästä päätyyn, ja jonka sivuseinät on rakennettu hirrestä noin katon lappeiden puolivälin kohdalle. Palovakuutuskirjassa mainitaan myös toinen ullakkokamari, jota ei kuitenkaan voinut enää paikallistaa.

Huoneinventointi. Huonekorkeus lienee ollut 250-265 cm. Hirsien varausten avonaiset reunat on täytetty poikkileikkauseltaan kolmikulmaisilla rimoilla ja tapetit on kiinnitetty suoraan hirsiseinän pääälle. Huoneissa 1 ja 2 on alunna sabloonatapetti ja huoneessa 4 maalattu sanomalehtipaperikerros, huoneessa 3 ei alimmaistakaan tapettikerroksesta ollut mitään jäljellä.

Ullakkokamarin seinät ovat olleet tapetoidut, samoin poikkiväliseinä avoullakon puolella kamarin kohdalla.

Kaikki uunit ja talossa olleet kaksi savupiippua on poistettu. Huoneiden 2, 3 ja 4 uuni on ollut sisänurkassa ja huoneen 1 uuni huoneen 3 uunin kohdalla.

Nykyiset ovet, jotka on osittain irrotettu karmeistaan ovat sekundäärrejä 70x190 cm kokoisia ja nelipeilisiä, ja niissä on uudet silleet saranat. Karmin ja seinän väliissä on tilk'keenä hanppua. Ovet eivät ole tarkalleen alkuperäisten ovien paikoilla: Ovi 1-2 on ollut n 20 cm lähempänä ulkoseinää, samoin ovi 2-4, ovi 3-4 on ollut

95 cm lähempänä sisänurkkaa. Kaikki aikaisemmat ovet lienevät olleet 180 cm korkeita.

Huoneessa 2 on ikkunoiden välissä pystyhirsillä tukittu oviaukko, joka ulottuu kivijalan päältä ikkunoiden yläreunan tasolle. Lattiaassa on aukko oven edessä, portaat ovat olleet sisäpuolella. Kivijalka on rakennettu sen jälkeen kun huoneessa on ollut myymälä.

piir.2 Vesikatto. Harjakatto on katettu pellillä. Harva pitkittäissuuntainen ruodelaudioitus on peltikatteen aikainen. Ruodelaudioitusta tukkevat 90 cm välimatkoin asetetut lankuista tehdyt selkäpuut. Varsinaisesti kattoa kannattavat pyöreistä, veistämättömistä hirsistä tehdyt harjavuoliainen ja vuoliaiset, joita on yksi kummallakin lappeella. Vuoliaisia kannattavat harjaan asti salvotut päätyseinät ja poikittainen väliseinä. Vuoliaiset menevät päätyseinien läpi, pohjoispäässä niiden päät on sahattu lyhyiksi. Lähellä sivuseiniä on sekundäärit lisävuoliaiset, jotka on tehty sahatuista lankuista ja tuettu päätyseiniin seinään nauhattujen kiilojen avulla ja väliseiniän vinotukia käyttämällä. Katon kaltevuus on noin 1:1,7.

Rakenne. Talo on rakennettu neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä. Ulkoseinät on salvottu pitkänurkalle. Väliseinät on salvottu sivuseiniin, mitta hirsien päät lukuunottamatta eteläpäätyä on sahattu pois. Seinähirsien vuoraukset on tilkitty sammalella. Lattian pinta on n.45 cm korkeudella kivijalan yläreunasta. Lattian poikittais-suuntaiset kannatinparrut on salvottu alushirsiin. Lattiahirret ovat pitkittäissuuntaiset ja 15x15 cm kokoiset, neliskulmaisiksi palhotut ja niiden välit on tilkitty sammaleella. Välikaton poikittaisuuntaiset kannatinparrut on salvottu pitkittäisseiniin ja niiden välimatka on n.160 cm.

Rakennushistoria. Talo on rakennettu palovakuutuskirjan mukaan v. 1832 ja vuorattu sekä maalattu vuoteen 1848 mennessä, jolloin se vakuutettiin. Nykyinen vuoraus, kattouloke ja kiinteä sisustus ovat tältä vuosisadalta.

Edellisen vieressä ollut kaksikerroksinen asuintalo. Talo oli palovakuutuskirjan mukaan rakennettu v.1824. Sen omistajat ovat olleet v.1837 maalarimestari a.Nordström, ja v.1846 puuseppä A.H.Ekblom. V.1837 talossa mainitaan olleen 10 huonetta: 2 eteistä, 2 keittiötä, 4 kamaria, sali ja maalarin työhuone, joka sijaitsivat kahdessa kerroksessa. Maistraatissa olevassa fasadipiirustuksessa katufasadi

jakautuu pilasterein kolmeen vyöhykkeeseen, joissa on ikkuna-akseleita 1-2-1. Ensimmäisen ja toisen kerroksen ikkunat ovat samankokoiset, lähes neliskulmaiset. Kadulta on avattu ovi keskimmäisen vyöhykkeen eteläisen ikkunan paikalle. Talossa on piirustuksen mukaan ollut molemmista päästä aumattu katto. Piirustus lienee 1800-luvulta koska mittayksikköönä on käytetty kynärää. Asemapiirustuksessa vuodelta 1886 on molemmissa taloissa kuisti pihan puolella ja talojen välissä on kapea rako.

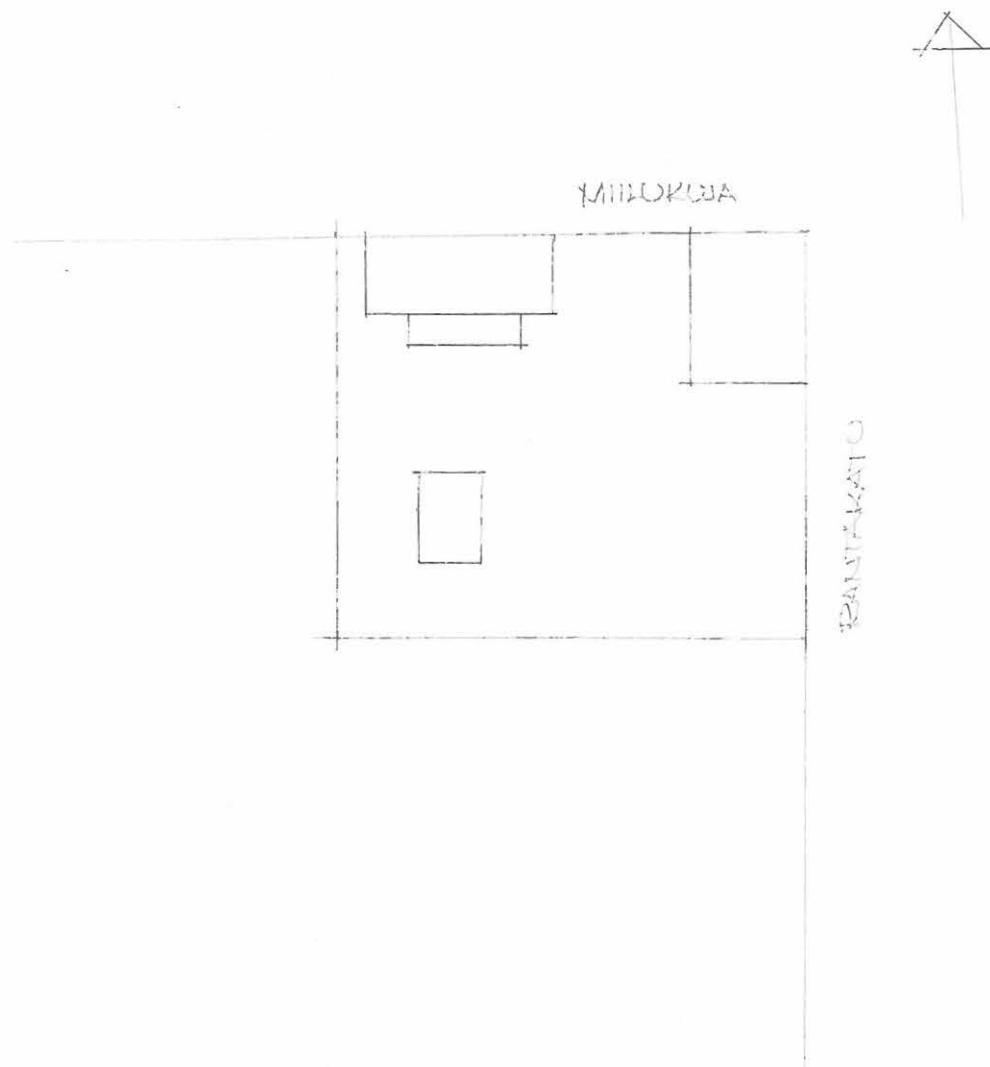
Liitteet:

- 1) -Asemapiirustus
- 2) -Pohjakaavio
- 3) -Valokuvaluettelo
- 4) -Lyhennelmä palovakuutuskirjoista.
- 5) -Edelliseen liittyvä asemapiirustus.

LIITE 1

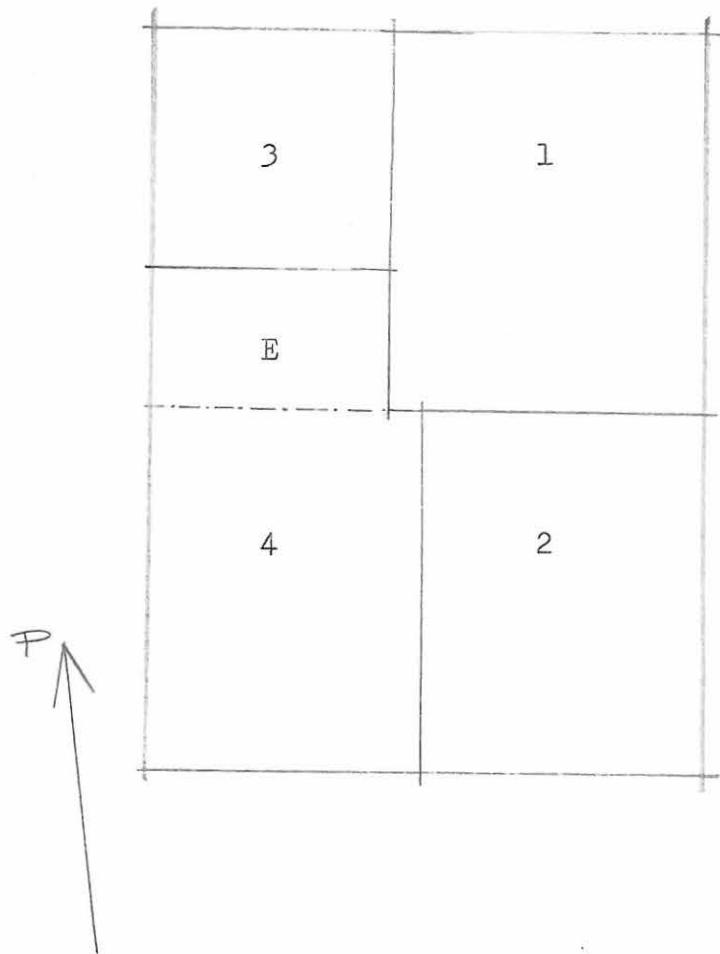
Asemapiirustus Kansallismuseossa olevan mittauspiirustuksen mukaan.

Mittakaava 1:500.

LIITE 2

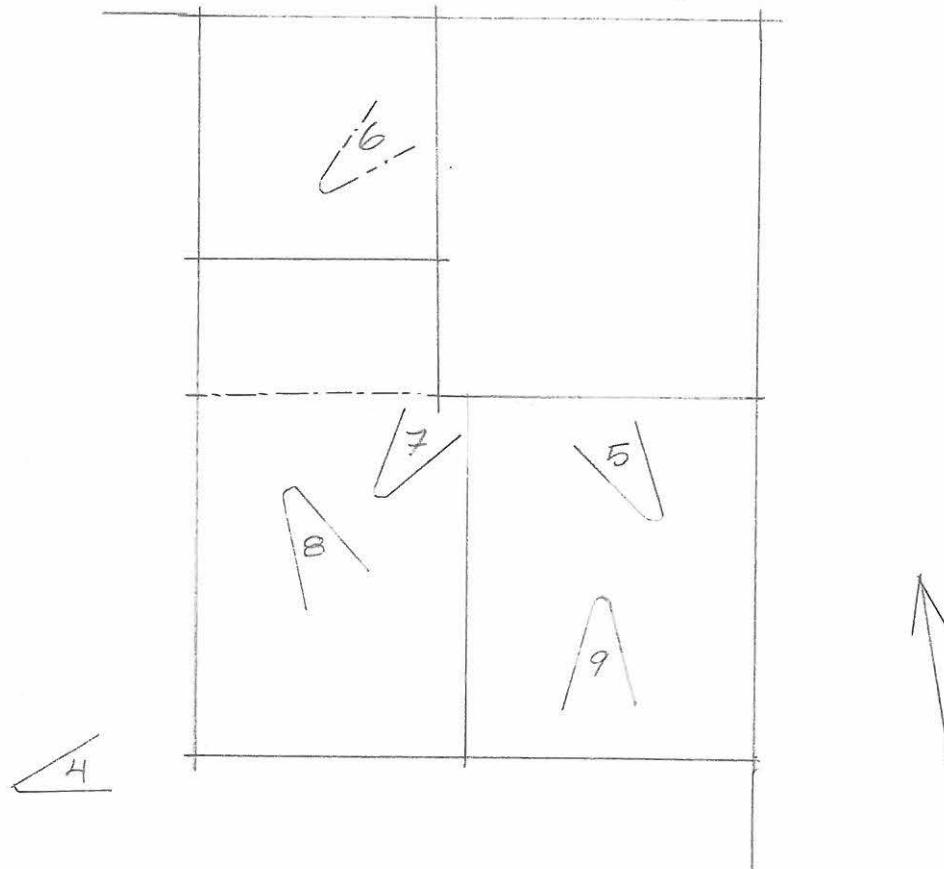
Pohjakaavio Kansallismuseon arkistossa olevan mittauspiirustuksen mukaan. Mittakaava 1:100.

LIITE 3

Vaikeuvat.

2 3

1. Etelä- ja itäfasadi.
Itä
2. Eteläfasadi koillisesta.
3. Pohjoisfasadi sekä Miilukujan varrella oleva asuinrakennus.
4. Rakennuksen lounaisnurkka.
5. Näkymä huoneesta $\frac{2}{\times}$ huoneeseen $\frac{1}{\times}$.
6. ~~xx~~ Ullakkokamari.
7. Salvos kohdassa, josta väliseinä eteinen-huone 4 on sahattu pois.
8. Huoneen 4 eteläistä ja itäistä seinää.
9. Vesiväritapetti huoneessa 2.

Liite 4.

- Lyhennelmä palovakuutuskirjoista 1) -n:o 1541 vuodelta 1837
2) -n:o 2726 vuodelta 1848
3) -n:o 19727 vuodelta 1897

Tarmon arkisto, VA.

1) Käsittlee eteläistä tonttia 1/2 202.

Omistaja maalarimestari A.Nordström.

Talo 1 rakennettu vuonna 1824, kaksi kerrosta, 10 huonetta.

Talo 2 vuonna 1833 rakennettu navetta.

Talo 3 vaja ja liiteri.

Talo 4 talli.

Viereisellä, pohjoisella tontilla on yksikerroksinen asuintalo, navetta ja ulkorakennus.

2) Käsittlee pohjoista tonttia 1/2 202.

Omistaja kirjansitoja Peter Lindskog.

Talo 1 on rakennettu uudestaan puusta v.1832. Vuorattu ja maalattu keltaiseksi. 7 huonetta: eteinen, sali, 2 kamaria, keittiö sekä 2 ullaakkokamaria.

Talon keskikorkeus 13,5 kyn., pituus 17 3/4 kyn. ja leveys 13 kyn. Lautakatto ja yhden kynärän korkuinen kivijalka.

Talo 2 on vanhempa hirsinen ulkorakennus.

Talo 3 on vuonna 1830 rakennettu ulkorakennus, jossa on navetta rehuva ja, lantala sekä lautarakenteinen puuva ja.

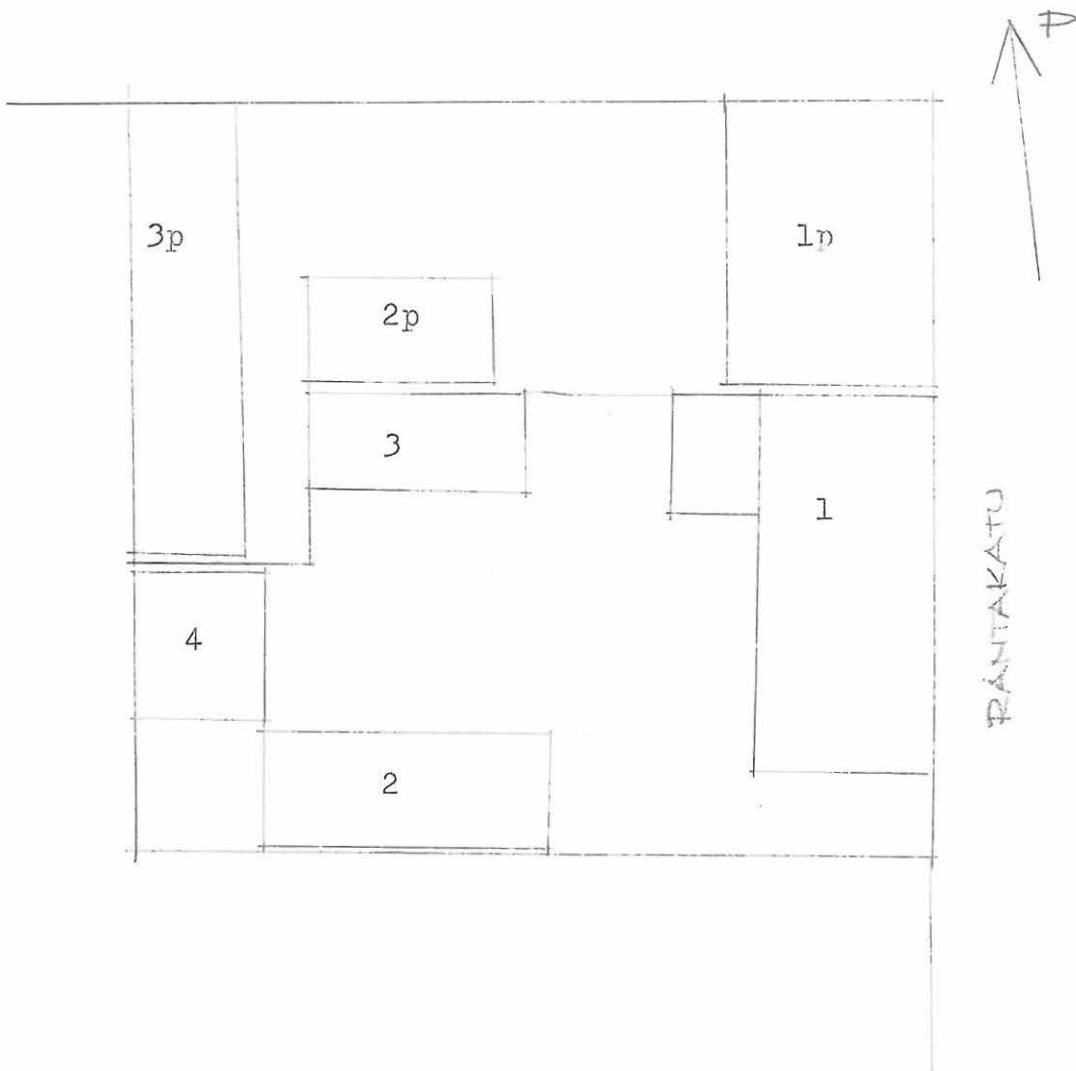
3) Käsittlee eteläistä tonttia.

Omistaja K.A.Karlsson

Rakennukset kuten aikaisemmin, viereiseltä tontilta on purettu talo 2.

LIITE 5

Jäljennös palovakuutuskirjaan N:o 1541 liitetystä asemapiirustuksesta
Pohjoisen puolikkaan rakennusten numerointi on uusi.

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija Timo Keinänen		Aika Heinäkuu 1966	
Paikkakunta Kristiinankaupunki	Kaup.osa/ Kylä II	Kortteli/ Tila 52	Tontti 233

Osoite
Itäinen Pitkäkatu 39 - Koulukatu 7

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 3 s.

Piirrokset

Pohjakaavio- ja asemapiirroksia 3 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 5934 vuodelta 1865. Tarmon arkisto. VA. 1 s.

KRISTIINANKAUPUNKI

II/52/233

Itäinen Pitkäkatu 39 - Koulukatu 7

Inventoitu heinäkuussa 1966

Timo Keinänen

Inventointiin liittyvät piirrokset Rak.hist.arkistossa.

Lähteet:

Palovakuutuskirja n:o 5934, Tarmon arkisto, VA.

Muutospiirustus v:1ta 1928, tontin omistajan hallussa.

Tontti

Tontti on suorakaiteen muotoinen ja sijaitsee korttelin 52 kaakkoiskulmassa siten, että tonttia rajoittaa idässä It.Pitkäkatu ja etelässä Koulukatu. Pohjoisessa rajoittaa tontti 25/232 ja lännessä tontti 52/6. Tontilla on kaksi rakennusta, päärakennus ja ulkohuonerakennus. Aikaisemmin tontin pohjoislaidakalla on ollut vielä lisäraakennus, joka muodostti vinkkelin päärakennukseen. Se on purettu joitakin vuosia sitten. Tontti on itään viettävässä rinteessä.

Päärakennus.

Päärakennus on yksikerroksinen, pitkänurkalle salvottu aumakattoinen hirsirakennus tontin kaakkoiskulmassa fasadi Pitkäkadulle ja päätty Koulukadulle. Talo on rakennettu pvk:n mukaan v.1835. Rakennuksen eteläpään kaksi huonetta ovat kapeampia kuin pohjoispään huoneet ja näin muodostuu pihan puolelle "sisäänvedetty" osa. Nykyään tässä on kuisti, jossa on lämmittettävä huone. Runko-osassa on 6 huonetta.

Kivijalka

Itäfasadin ja eteläpäädyyn kivijalka on harmaakivikvaadereista, jotka on kylmämuurausella liitetty toisiinsa. Kivijalan korkeus on Pitkäkadun fasadissa 110-75 cm. Eteläpäädyssä kivijalan korkeus on 40-100 cm. Pihan puolella ja pohjoispäädyssä kivijalka on lohko- ja luonnonkivistä ladottu. Kellaria ei rakennuksessa ole.

Fasadit.

on vuorattu uudelleen ilmeisesti tämän vuosisadan alussa. Horisontaali-vyöhykkeitä on kaksi. Alempi vyöhyke on n.100 cm korkea ja se on laudoitettu pystyyn helmiponttilaudalla, jonka leveys on n.9 cm. Ylempi vyöhyke on taas vaakalaudoitettu n.8 cm leveällä uurretulla laudalla, jonka alareunassa on kapea "kouru". Vaakalaudoitus ulottuu räystääseen saakka.

It. Pitkäkadun fasadin jakavat pitkänurkat 5 vertikaalivyöhykkeeseen, joissa ikkunat ovat pohj.lukien 1:2:1:1:1. Eteläisimmän vyöhykkeen jakaa seinää tukemaan asetettu pysty tukihirsi ikkunan eteläpuolella kahteen osaan.

Fasadien kaikki ikkunat ovat samankokoisia (115x155cm) ja niissä on T-ruudutus.

Koulukadun pääty on laudoitettu kuten katufasadikin. Päädyn laudoitus jatkuu yhtenäisesti runko-osasta kuistiin. Runko-osan laudoitettu pitkänurkka jakaa päädyn kahteen vertikaalivyöhykkeeseen.

Pohjoispääty on laudoitettu kuten katufasadi. Seinässä on pystyhirsi tukemassa seinää. Se on rautapulteilla kiinnitetty seinähirsiin.

Pihafasadi Pohjoispäästä on purettu vinkkeliosa ja kuisti 1950-luvulla, joten tässä osassa on laudoitus uusittu. Ovi kuistista saliin on vielä ulkoseinässä. Fasadin eteläpäässä on kuisti, joka täyttää "sisäänvedetyn" osan ja ulkonee hieman seinäpinnasta. Kuistin eteläpuolella on seinäosa laudoitettu 15-20 cm leveällä urretulla puoliponttilaudalla, jossa uurros on suorakulmainen.

Pohjakaava,

Poikittaiset väliseinät jakavat rakennuksen viiteen osaan. Näistä keskimmäisen jakaa pitkittäinen väliseinä vielä kahteen huoneeseen. Huoneita on siis yhteensä 6. 1950-luvun alussa erotettiin salista (huone 2) pihan puolelta huone ja eteinen sekundaareilla väliseinillä.

Sisätilat on uusittu 1950-luvun alussa. Huonekorkeus on n. 275 cm. Huone 1. Ikkuna kadulle, länsiseinässä on ovi, joka on johtanut jo purettuun rak. 2:een. Huoneen pohjoisseinässä on samalla kohdalla kuin ulkoseinässäkin seinän pystytukihirsi.

Huone 2 on sekundaarilla lautaseinällä jaettu huoneisiin 2a, 2b ja 2c sekä pihan puolella eteiseen. Huoneiden 2a ja 2c välisessä seinässä on suuri lähes koko seinän suuruinen aukko, joten nämä huoneet ovat yhtenäistä tilaa. Huone 3 ja huoneen 4 välinen seinä on poistettu 1950-luvun korjauksessa. Huone 4 on keittiö.

Huoneen 5 lattia on muita huoneita korkeammalla ja huoneen korkeus on n. 250 cm.

Huone 7 tehtiin v. 1928 kuistista.

Kiinteä sisustus on sekundaaria. Ikkunakehykset ovat uusitut ja uunit ovat pyöreitä pönttöuuneja.

Ullakko ja kattorakenteet

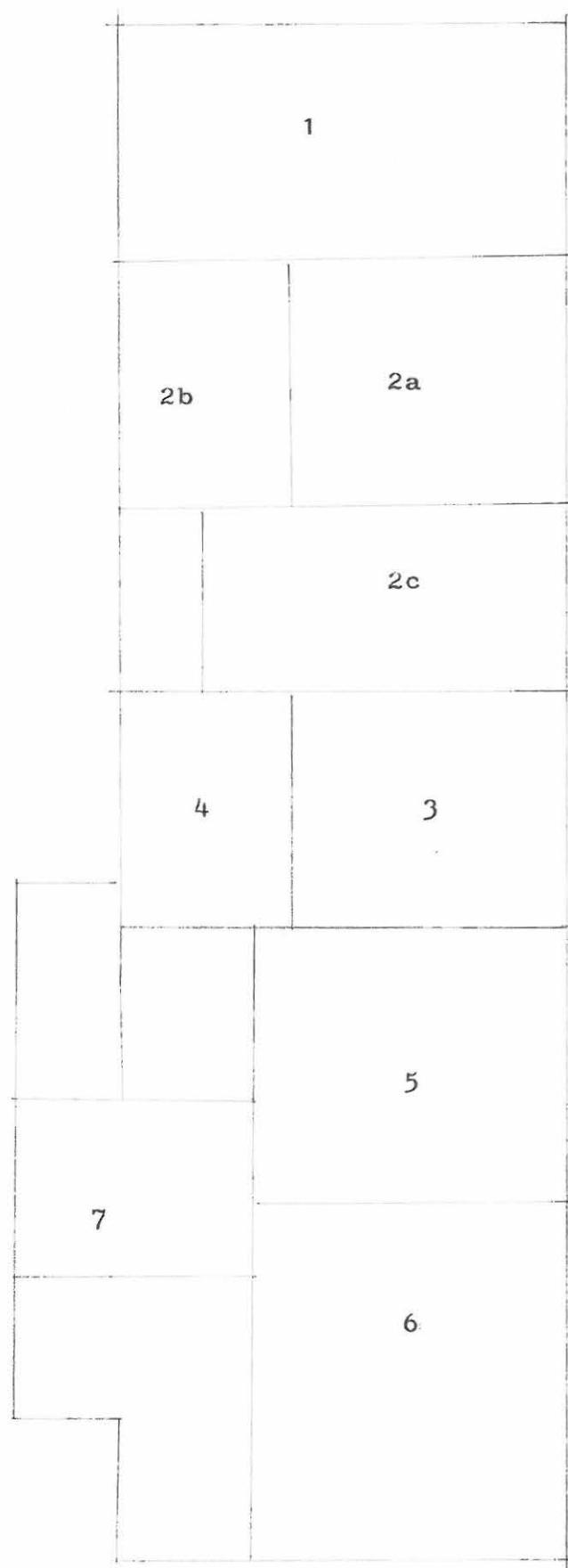
Rakennuksen kapeampi eteläosa sekä pohjoisosa vaikuttavat eriaikaisilta. Pohjoisosassa väliseinät on salvottu harjaan saakka ja kattolaudat ovat vuoliaisten varassa, eteläosassa on sensijaan kattotulit sekä selkäpuut tukivat konttiin ja käpäpälään. Eteläosan länsiseinä on karan avulla liitetty pohjoisosaan eteläpäädyyn seinään, itäseinässä ainakin ullakon tasolla pohjois- ja eteläosassa oli yhtenäinen hirsiseinä.

Mahdollisesti pohjoisosa on muualta siirretty ja pystytettäessä se nykyiselle paikalle on eteläosa rakennettu.

Ulkorakennus on tontin länsilaidalla. Se muodostuu kahdesta hirsistä rakennetusta osasta, jotka on salvottu pitkänurkalle. Näiden välissä on lautarakenteinen osa kuten myös ulkorakennuksen pohjoispäässä. Ulkorakennus on pvk:n mukaan rakennettu 1845.

Ulkorakennus on pystylaudoitettu ja punamullattu. Siinä on satulakatto.

Pohjakaavio

KRISTIINANKAUPUNIKI II/52/1233
ULLAKOAN PÖHJA

KÄTTOTUOLIT →

↓ KÄRA

NUOLIAISKÄTTO →

↓ PITKÄNUOULIKÄTTO

LIITE

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 5934, Tarmon arkisto, VA
Vakuutusvuosi: 1865

Omistaja: Laivuri J.A. Österblad

Rakennus 1: Rakennettu v. 1835. Suurimmaksi osaksi vuorattu ja samoin maalattu kompositioonivärillä. Lautakatto. 39 1/2 x 10 x 7 1/2 kyynt. 6 huonetta sekä eteinen ja kuisti laudoista. 6 kaakeli-uunia.

Rakennus 2: Asuinrakennus, 1840. 9 1/2 x 7 1/2 x 6 kyynt. Huone, sekä eteinen laudoista.

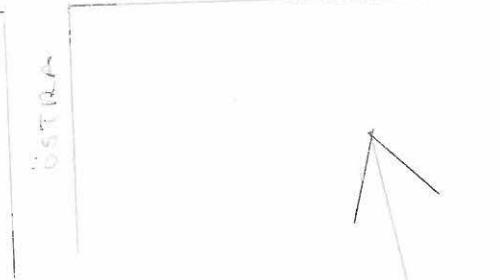
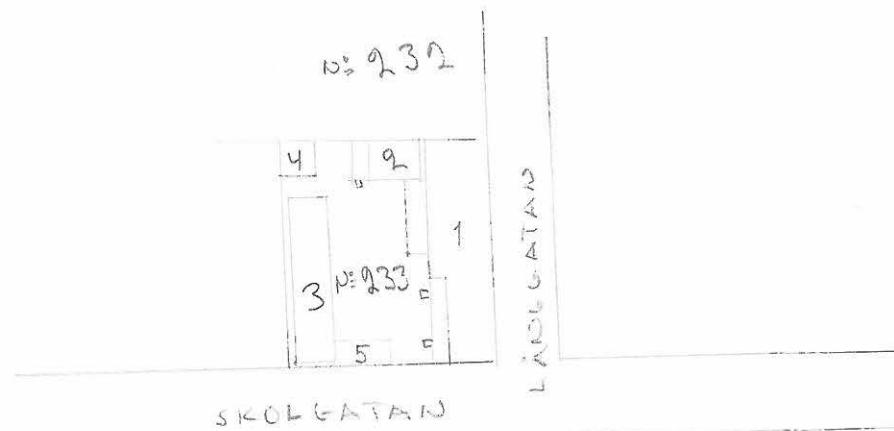
Rakennus 3: Ulkohuonerakennus osaksi hirsistä ja osaksi laudoista. Rakennettu 1845. Vuoraamaton, mutta maalattu kompositioonivärillä. Lautakatto. 30 x 7 1/2 x 5 kyynt. Talli, navetta, käymälä ja halkovaja.

V. 1880 omistaa tontin laivurinleski Elda Österblad

V. 1895 omistaa tontin puusepäntytär Alma Hörsten.

Liitepiirros palovakuutuskirjaan n:o 5934

Kristiinankaupunki II/52/233

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija Timo Keinänen		Aika Heinäkuu 1966	
Paikkakunta Kristiinankaupunki	Kaup.osa/ Kylä II	Kortteli/ Tila 52	Tontti 3

Osoite
Itäinen Pitkäkatu 33

Tutkimuksen laatu
Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 5 s.

Piirrokset

Asema-, pohjakaavio- ja poikkileikkauspiirroksia 6 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 7625 vuodelta 1872. Tarmon arkisto. VA. 1 s.
Kuvakulmat

KRISTIINANKAUPUNKI

II/52/3, Itäinen Pitkäkatu 33

Inventoitu heinäkuussa 1966

Timo Keinänen

Inventointiin liittyvät piirrokset Rak.hist.tston piirustusarkistossa.

Lähteet:

Palovakuutuskirja n:o 7625, Tarmon arkisto, Valtionarkisto

Jarle: Kristinestads byggnadshistoria

Muutospiirustus v. 1920 (tontin omistajan hallussa) tehnyt O.A. Ivars.

Tontti: on suorakaitteen muotoinen, lähes neliömuotoinen ja sijaitsee Itäisen Pitkäkadun varrella melko jyrkästi itään viettävässä rinteessä siten, että tontti idässä rajoittuu Itäiseen Pitkääkatuun, lännessä Myllyvuorenpuistoon ja pohjoisessa tonttiin II/52/2 sekä etelässä tonttiin II/52/4.

Tontilla on neljä rakennusta. Rak.1, päärakennus (1820), on Pitkäkadun varrella pohjoispäty tontille II/52/2. Rak.2, asuinrakennus (1859) sijaitsee tontin lounaiskulmassa fasadi Myllyvuorenpuistoon ja rak. 3, ulkohuonerakennus (1859), tontin luoteiskulmassa pitkäsivu Myllyvuorenpuistoon. Rak 4, vajarakennus, on tontin pohjoisivulla pitkäsivu tonttia II/52/2 vastaan.

Tontin keskivaiheilla on jyrkkyyden takia tehty pengermä koko tontin leveydeltä.

Päärakennus. Hirsistä rakennettu pitkänurkalle salvottu, 1-kerroksinen, satulakattoinen rakennus, jonka runko-osa pvk:n mukaan on rakennettu 1820, sekä lisärakennus v. 1859.

Rakennus muodostuu siis kahdesta 2-huonetta käsittävästä osasta, joiden välissä on ollut läpikulkukäytävä kadulta pihalle(nykyisin huone 3). Eteläosa on pohjoisosaa kapeampi ja niitä yhdistävä seinä on siksi pihan puolella viisto. En saanut selville kumpi osa on aikaisemmin rakennettu.

- Poikittaisvälineinät jakavat rakennukseen 5 huoneeseen. Lisäksi on pihan puolella kuisti,

Kivijalka on ulkopinnalta rapattu sileäksi ja siinä on kvaaderointi. Kivijalka on rappauksen johdosta n. 15 cm seinäpintaa ulompana. Kivijalan sisäpuolelle ei ollut mahdollista päästä, joten sen rakenteesta en päässyt selville. Kivijalan korkeus on kadun puolella n. 90 cm, eteläpäädyssä 10-70 cm ja pihan puolella kivijalka on maan tasalla.

Kellaria ei ole.

Fasadit. Rakennuksen nykyinen vuoraus on 1920-luvulta. Tätä ennen rakennus on ollut peiterimalaudoitettu. Siinä oli tällöin myös tiili-katto nykyisen huopakaton sijasta. Nykyisessä vuorauksessa fasadit jakaantuvat kolmeen vyöhykkeeseen, joista ikkunoitten alapuolin vyöhyke ja arkkitraavi on laudoitettu pystyllä helmponttilaudalla sekä ikkunavyöhyke 13-14 cm leveällä uurretulla (puoli)ponttilaudalla. Vyöhykkeiden väliset listat ovat sileää lautaa, ikkunoitten alapuolisessa listassa on lisäksi viisto vesilauta.

Ikkunakehykset ja ikkunat on uusittu vuorauksen yhteydessä. Ne edustavat lähinnä jugend-tyyliä. Vanhat ikkunat kehysineen on siirretty kuistiin (piirros).

Pitkäkadun fasadi. Laudoitetut väliseinänurkat jakavat fasadin viiteen vyöhykkeeseen. Katufasadissa on yhteensä 7 ikkunaa (1:2:1:2:1). Arkkitraavissa on jokaisen ikkunan kohdalla ullakkoikkuna.

Päädyt ovat keskenään samanlaiset. Alakerrassa ei ole ikkunoita lainkaan, mutta ullakolla on molemmissa päädyissä alakerran ikkunoita pienempi ikkuna.

Pihafasadia hallitsee kuisti, joka on laudoitettu kuten fasaditkin. Kuistin eteläpuolella on runko-osassa 2 ikkunaa. Kuistissa on etelä-päädyssä 1 ikkuna, pihan puoleisessa fasadissa 2 ovea ja nykyään 5 ikkunaa. Ikkunoita on ollut kuusi, sillä keskellä olevassa seinässä oli laudoitus uusittu ikkunan paikalla, ja maalaussessa näkyi väri-erona ikkunan kehykset, nykyisen kylpyhuoneen ikkunaa on pienennetty. Kuistissa on pulpettikatto, joka yhdistyy runko-osan räystään kohdalla tämän kattoon. Kuistin katto on kuitenkin runko-osan lapetta loivempi. Liitteenä on vanha valokuva pihafasadista ennen v. 1920 uutta vuorauusta.

Pohjakaava ja sisätilat. Rakennus käsittää viisi huonetta, joista keskimmäinen, huone 3, on alunperin ollut läpikulkukäytävä. Se muutettiin huoneeksi omistajan kertoman mukaan 1860-luvulla. Vuoden 1920 muutospirstuksen jälkeen on tapahtunut seuraavia muutoksia: rakennus on nykyään yhden perheen hallussa ja huoneiden 2 ja 3 väliseen seinään on avattu ovi sekä huoneiden 3 ja 4 välistä oviaukkooa on suurennettu niin, että huoneet 3 ja 4 ovat yhtenäistä tilaa. Huone 2 on nykyään keittiönä ja muista huoneista on lieted ja uunit poistettu, sillä rakennuksessa on nykyään keskislämmitys. Kuisti

osan keskellä on nykyään kylpyhuone sekä öljylämmityskeskus. Runko-osassa vaihtelee huoneiden korkeus, huone 1: 260 cm, huone 2: 240, huoneet 3 ja 4: 245 cm, huone 5: 230 cm.

Sisätilat on muuten täydellisesti uusittu, viimeksi muutama vuosi sitten.

Ovet. Sisäovet ovat samanlaisia ja vanhoja. Ne ovat kooltaan n. 86 x 190 cm, kolmipeilisiä ovia, joissa on vanhat pallopäiset saranat. Oven kehykset ovat Kristiinankaupungissa tavallista tyyppejä: sivukehykset ovat 9-10 cm leveää 3-uraista lautaa. Yläkehyslauta on profiloitu (kts piirros).

Ikkunoissa on sisällä samanlainen kehystys kuin ovissa.

Ikkunat, ovat kooltaan n. 98 x 128 cm. Runko-osan ikkunat on uusittu. Pystyvälikarmi jakaa ne 2 osaan ja poikkipienna, joka on puolivälin yläpuolella taas kahteen osaan.

Kuistin ikkunat ovat samanlaisia kuin runko-osan ikkunat, mutta poikkipienna on keskellä ikkunaa. Ulkokehyskset onkin siirretty runko-osan ikkunoista. Kuistin ikkunoissa on kulmaraudat 1800-luvun tyyppejä. Ullakkoikkunat ovat 2-ruutuisia ja kooltaan 70x25 cm. Päätyullakkoikkunojen koko on n. 85x98 cm.

Ullakko. Harjan korkeus on n. 300 cm. Rakennuksen katto on uusittu. Rakennuksessa on ilmeisesti ollut mansardikatto, sillä vanhat mansardikatolle ominaiset kattotuolit ovat vielä jäljellä. Mansardikatto on kuitenkin poistettu ennen 1910-lukua.

Kattolaudat ovat 2-uraisia vesikattolautoja.

Tasakerran korkeus on n. 60 cm. Tästä ylöspäin n. 70 cm, räystääseen asti ovat seinät lautaa, päädyt ovat lautaa aina harjaan saakka. Ullakkoikkunat ovat siis lautaseinässä. Tämä lautaosa on sekundaari ja rakennusta on korotettu vuoden 1920 korjauksessa. Ullakkoikkunoitten alapuolella on hirsiosassa täytetyt vanhat ikkuna-aukot (koko n. 75x25 cm). Nämä ullakkoikkunat näkyvät myös 1910-luvulla otetussa valokuvassa.

Rakenteelliset seikat ja rakennushistoria. Talo on rakennettu palhotuista hirsistä salvostamalla pitkänurkalle. Mahdollisesti rakennus on yhdistetty kahdesta eri rakennuksesta osien eri leveydestä päätellen, ja välillä on ollut läpikulkukäytävä. Tätä en kuitenkaan voinut enää varmasti todeta.

Kuisti pihan puolella on rakennettu 1860-luvulla.

Omistajan kertoman mukaan on läpikulkukäytävästä tehty huone, kun tontin omisti Josephina Lund-niminen henkilö. Vuoden 1872 pvk:ssa kuisti ja huone 3 ovat jo mainittuina.

1920 rakennusta korotettiin ja samalla se vuorattiin uudelleen. Alku-
peräinen mansardikatto on poistettu 1800-luvulla.

Rakennus 2 on hirsistä rakennettu, pitkänurkalle salvoten, 1-ker-
roksinen satulakattoinen asuinrakennus, joka pvk:n mukaan on raken-
nettu v. 1859. Rakennus on suorakaiteen muotoinen ja käsittää kaksi
huonetta.

-Pihafasadiin, liittyy kuisti, josta on portaat ullakolle. Talo on
hieman kallellaan etelään ja lattia viettää melkoisesti länteen.

Kivijalka. Rakennus on suurimmaksi osaksi rakennettu paljaan kal-
lion päälle. Itäosaan on kuitenkin viettävän maan takia tehty kivi-
jalka latomalla luonnon-ja lohkokivistä pilarit. Noin 20 vuotta sit-
ten kivijalka rapattiin pihafasadissa ja siihen tehtiin kylmäkomero
(koko n. 50x50x50). Kuistissa on rapattu kivijalka.

Fasadit. Rakennus on peiterimalaudoitettu yhtenäisesti kivijalasta
räystääseen. Laudat ovat 15-17 cm leveitä, rimat 5-6 cm ja profi-
loimattomia. Pitkänurkat on laudoitettu. Kuisti on laudoitettu vaa-
kalaudalla samaan aikaan kuin päärakennuskin (1926).

Myllyvuorenpuiston fasadi. Laudoitettu pitkä väliseinänurkka jakaa
fasadin vertikaalisesti kahteen vyöhykkeeseen, joista etelänpuolei-
sessa on keskellä 4-ruutuinen ikkuna sekä ullakkoikkuna.

Pihafasadi. Runko-osassa on ikkuna ja ullakkoikkuna kuten Myllyvu-
oren puiston fasadissa.

Kuistissa on pihan puoleisessa sivussa ovi ja sen molemmin puolin
ikkunat (koko 47x128 cm). Näissä ikkunoissa on samanlaiset kehykset
kuin listat ja kehykset ovat valkoiset. Kuisti on runko-osan ta-
solle laudoitettu n. 20 cm leveällä uurretulla puolipontyytilaudal-
la. Tämä laudoitus on maalattu tumman vihreällä värellä.

Pohjoispääty. Runko-osassa on keskellä 4-ruutuinen ikkuna ja ul-
lakolla (koko 47x47 cm). Ullakkoikkunan kehystys on 3-uraisesta
laudasta. Arkkitraavi, joka on kahden lautakerran levyinen, on sa-
tulakaton räystään mukainen.

Kuisti on n. 17 cm päätyseinää ulompana, sillä kuisti on runko-
osan pitkänurkan päälle rakennettu. Pohjoiseen on kuistissa 4-ruu-
tuinen ikkuna, jossa on 1920-luvulla tehty kehys kuten pääraken-
nuksessakin.

Ikkunat. Runko-osan kamarin 2 ikkunaa ovat samanlaisia 4-ruutuisia ikkunoita, kooltaan 98x108 cm. Huoneen 2 ikkuna on kooltaan 98x128. Kaikissa näissä ikkunoissa on samanlaiset ulkoiset kehykset (kuva)

Sisätilat on täysin uusittu.

Ullakko. Kattorakenne.

Päädyt ja poikkiväliseinä on hirsistä harjaan saakka. Vuoliaiset lepäävät näiden päällä. Vuoliaisia on 3 ja kattolaudat on kiinnitetty näihinl Tasakerran korkeus on 125 cm, harjan korkeus 230 cm. Kattolautojen alla näkyi vanhaa pärekattoa. Nykyisin on kateaineena huopa. Pvk v:ltä 1872 mainitsee rakennuksessa olleen tiilikaton. Ullakon eteläpäässä on kamari. Sen sivuseinät on salvottu lyhynurkalla päätty väliseinään sekä poikkiväliseinään. Sivuille jää varastotilat. Ullakkokamarin lattia on n. 10 cm muuta lattiatasoa korkeammalla. Lattialaudat ovat n. 27-33 cm leveitä. Lattiassa on luoteiskulmassa n. 20x20 cm suuriainen luukku ja aukko, jonka kautta on alakerran kamarista saatu lämpöä ullakkokamarin. Huoneen korkeus on n. 175 cm ja katto on laudoitettu 20-23 cm leveillä laudoilla. Eteläpäädyssä on ikkuna (koko n. 67x85 cm). Ovi (kts. koulutori 2 piirros ovi 1) ullakkokamarin on kooltaan 75x150. Se on kuitenkin katkaistu alapäästään niin, että alimmaista peilistä on vain puolet jäljellä. Oven peilin profiili piirroksessa, ja sarana piirroksessa.

Portaista ullakkohuone 1:een olevassa aukossa on ovi (77x99 cm), joka on tehty siten, että ylin ja alin peili on sahattu ed. kaltainen 4-peilisestä ovesta. Tässä ovessa on myös samanlaiset saranat kuin ullakkokamarin ovessa. Oven peilin profiili piirroksessa. Kuisti on rakennettu ilmeisesti samanaikaisesti runko-osan kanssa, sillä seinässä ei näkynyt merkkejä vuorauksesta tai maalauksesta.

Rakenteelliset seikat. Talo on rakennettu palhotuista hirsistä salvostamalla pitkänurkalle. Tilkkeenä on käytetty sammalta. Kuisti on lautarakenteinen.

Rakennus 3 on hirsistä pitkänurkalle salvottu ulkohuonerakennus. Vakuutuskirjan mukaan siinä on ollut talousvaja, käymälä, navetta ja rehuvarasto. Nykyään siinä on varastoja ja käymälä.

Rakennus 4 on hirsistä pitkänurkalle salvottu varastorakennus.

LIITE

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 7625, Tarmon arkisto, VA.

Vakuutusaika: 1872

Omistaja: Tullimestarin tytär Wendla Charlotta Engman

Rakennus 1: Asuinrakennus, rak. 1820, lisärakennus rak. 1859, vuoraamaton, tiilikatto. $33\frac{1}{4}$ kyyt x $7\frac{1}{2}$ kyyt x $9\frac{1}{2}$ kyyt. 1-kerroksinen. 5 huonetta ja lisäksi lautarakenteinen veranta. Yhteensä 4 kaakeliuunia sekä keittiöhella paistouuneineen.

Rakennus 2: Asuinrakennus, rak. 1859, vuoraamaton, tiilikatto. $10 \times 7\frac{1}{2} \times 9\frac{1}{2}$ kyyt. 1-kerroksinen. 2 huonetta ja lisäksi lautarakenteinen kuisti, jossa portaat. 1 kaakeliuuni ja keittiöliesi.

Rakennus 3: Ulkohuonerakennus, rak. 1859, tiilikatto. $21\frac{3}{4} \times 7 \times 9$ kyyt. Talousvaja, lantala ja käymälä, navetta, eteinen ja rehuvarasto.

Rakennus 4: Lautarakenteinen halkovaja.

Palovakuutuskirjan n:o 7625 liitepiirros

Tontti IV/230 = II/52/3 v. 1872

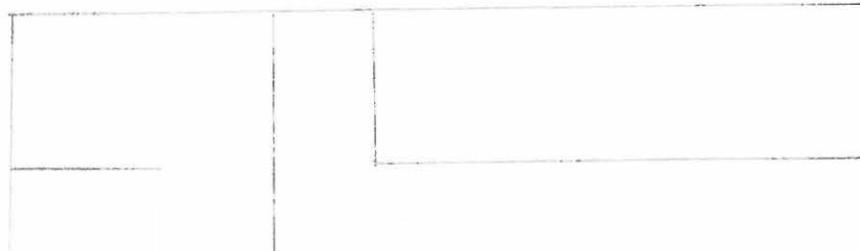
VALOKUVALUETTELO

10.

11.

A

A

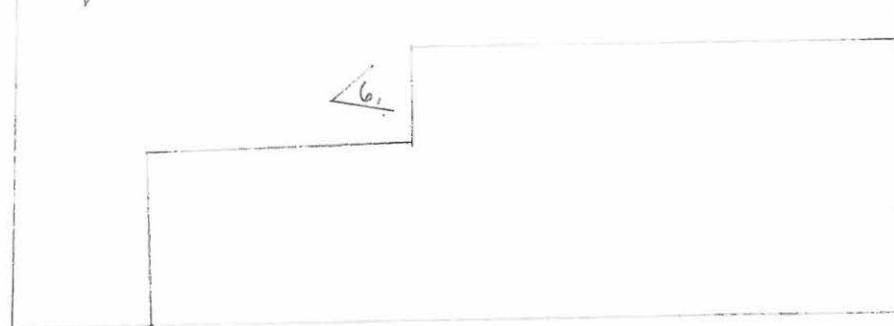
A 13. 12

8.

12.

6.

5.

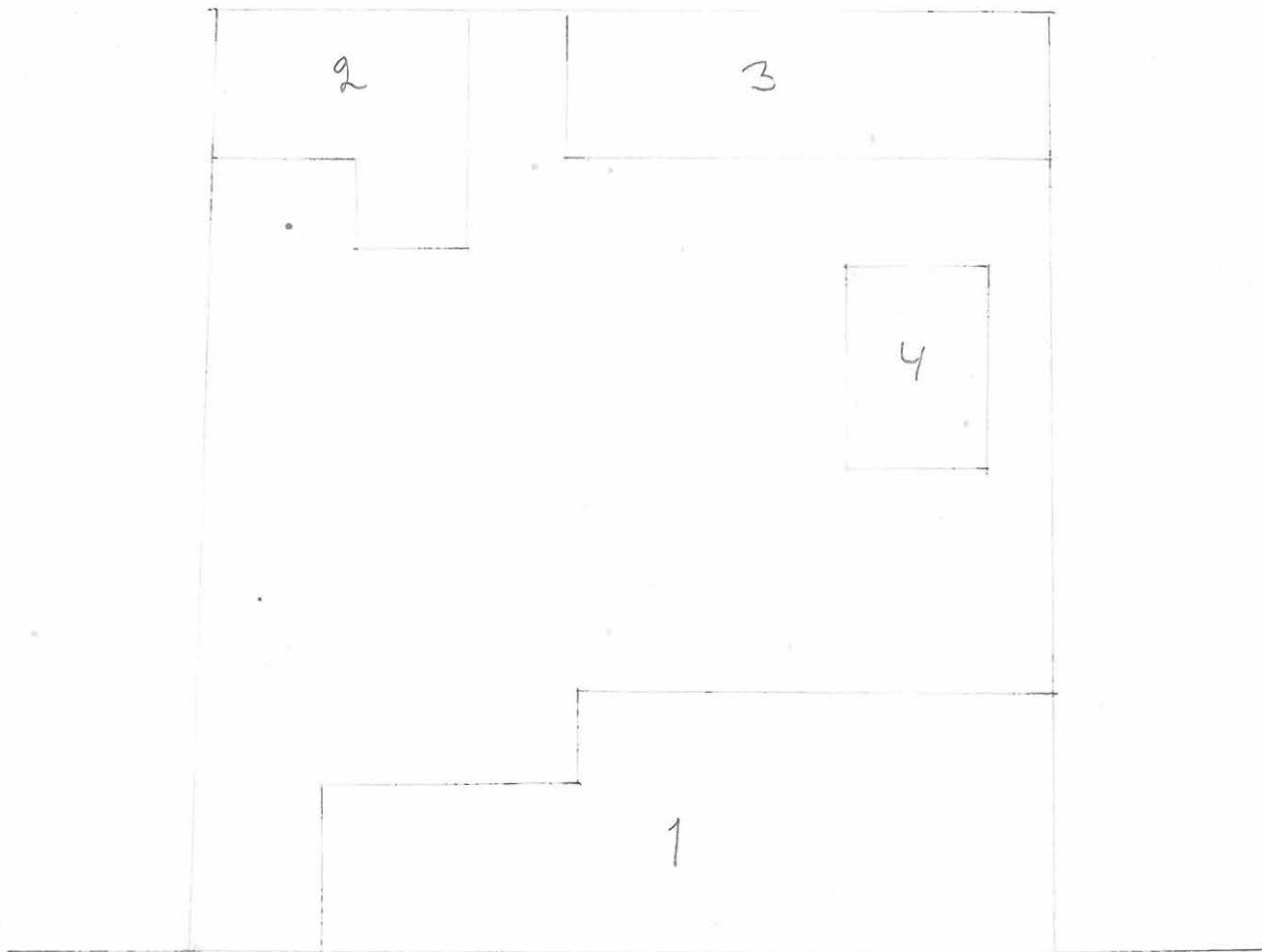
1.

Valokuvat:

- 1.) Päärakennus, katonfasadi lännestä
- 2.) Pihafasadi luoteesta
- 3.) Pihafasadi lännestä
- 4.) Eteläpääty
- 5.) Katinfasadin ikkuna
- 6.) Kuistin ikkuna (vanha runko-osan ikkuna)
- 7.) Rakennus 9, länsifasadi
- 8.) Pihafasadi
- 9.) Länsifasadin ikkuna,

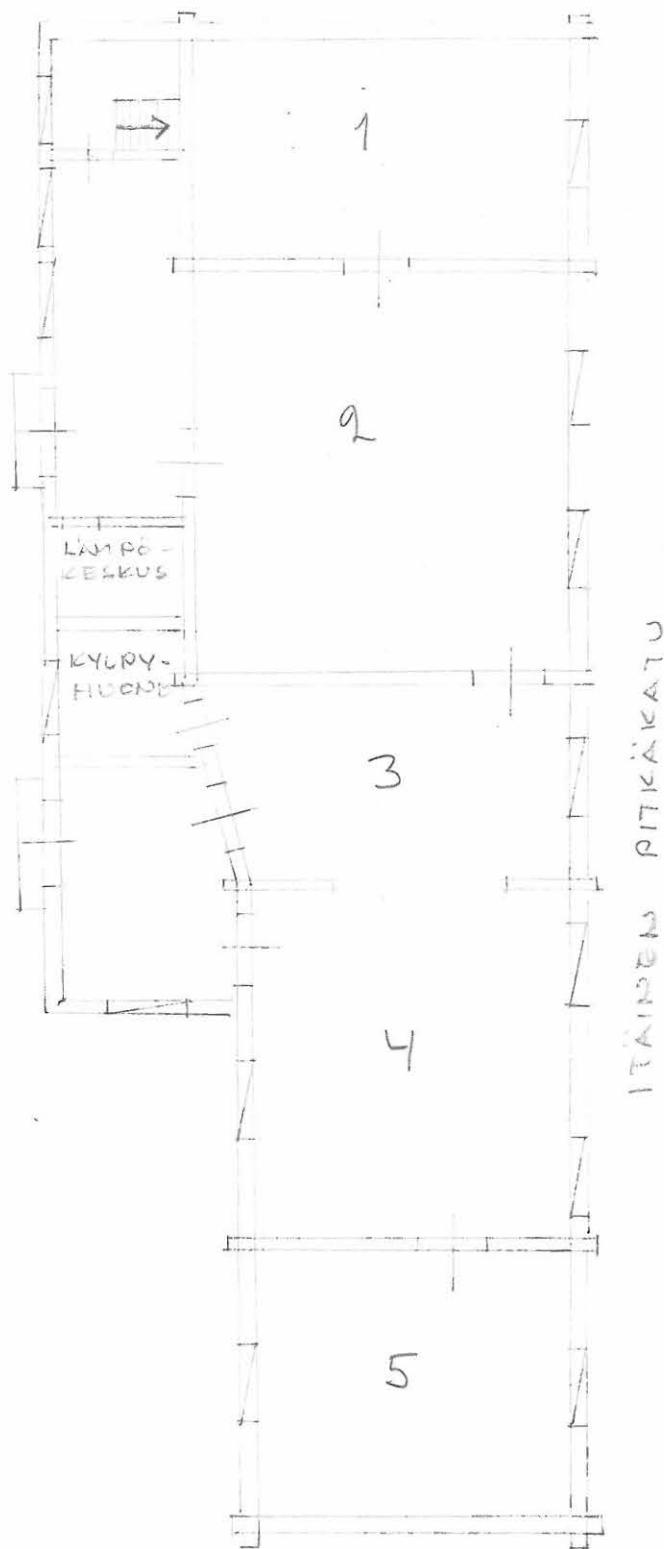
- 10.) Rakennus 3, länsifasadi
- 11.) — — — — —
- 12.) Rakennus 3, pihafasadi
- 13.) Rakennus 4, pihafasadi

MYLLYVUORI

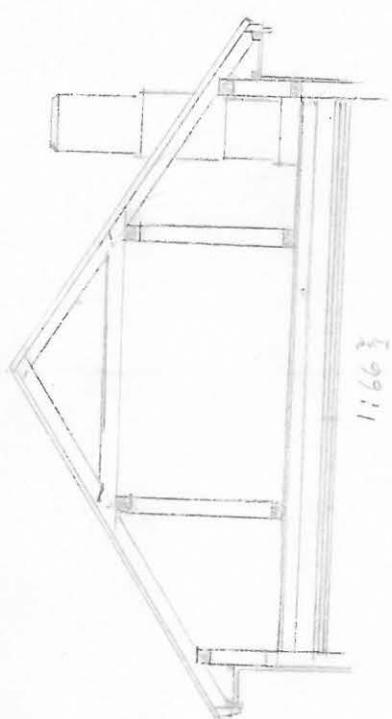
ITÄINEN PITKÄKATU

JÄLJENNÖS MUUTOSPIIRUSTUKSESTA V. 1920 (O. A. IVARS)

224)

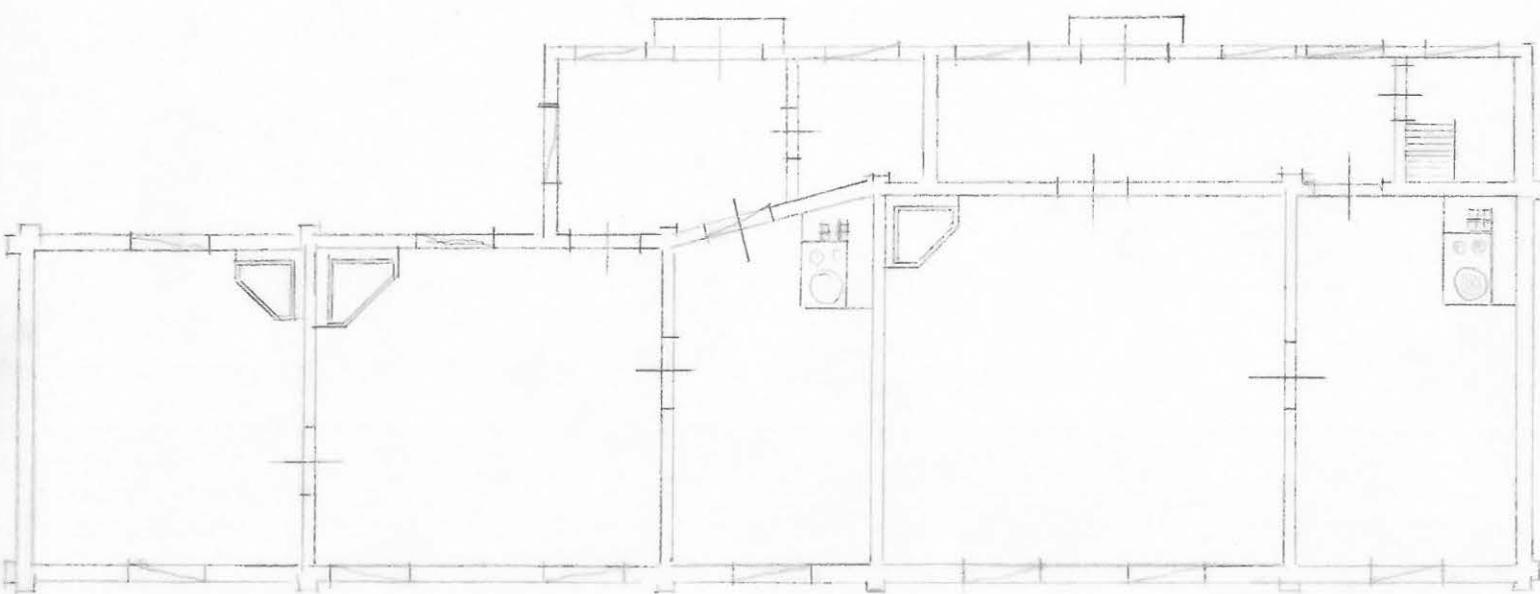
9.5.83

1:200

23.46

TONTTI N:o 230

Olo A. Ivarsin piirustus 1920 TONTTI N:o 230

1:100

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija		Aika	
Ritva Tuomi		Heinäkuu 1966	
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Kristiinankaupunki	II	50	1

Osoite

Rantakatu 26 - Miilukuja 2

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 7 s.

Piirrokset

Asema- ja pohjakaaviopirroksia 3 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopiot palovakuutuskirjasta n:o 4023 vuodelta 1858, täydennetty vuodelta 1861, sekä n:o 16937 vuodelta 1891. Tarmon arkisto VA. 1 s.

Kuvakulmat

KRISTIIINANKAUPUNKI, tontti 1, kortteli 50, kaupunginosa II
Rantakatu 26 - Miilukuja 2

Inventoitu heinäkuussa 1966
Ritva Tuomi

-Inventointikertonukseen liittyy jäljennös Kristiinankaupungin maistraatin arkistossa olevasta rakennuspiirustuksesta. Kansallismuseon piirustusarkisto.

Kirjalliset lähteet.

- Rakennuspiirustus v: lta 1886 ja muutospireustukset vuosilta 1913 ja 1924. Kristiinankaupungin maistraatin arkisto.
- Palovakuutuskirjat n:o 4023 (1858, 1861) ja n:o 16937 (1891). Tarmion arkisto, VA.

Omistajat.

Tontin omisti v. 1858 leipurimestari G.M. Hanren, v. 1863 leipuri G.A. Packalen, v. 1881 leipuri G.A. Öhman ainakin vuoteen 1886 sekä vuonna 1891 kapteeni J.V. Olin. Nykyinen omistaja

Tontti.

liit.1 Tontin numero on vuoden 1825 kartassa 173. Se on itä-länsisuuntainen ja suorakaiteenmuotoinen. Lännessä se rajoittuu Rantakatuun, pohjoisessa Miilukujaan, idässä aikaisemmin suoraan Kaupunginlateen, nykyisin väliin rakennettuun Merikatuun. Etelässä se rajoittuu tonttiin 50/2, jonka rakennukset samoin kuin muut ympäröivät rakennukset ovat yksikerroksisia puutaloja.

Päärakennus (talo 1) sijaitsee tontin länsilaidassa katufasadi Rantakadulle ja pohjoispäätty Miilukujalle päin. Tontin pohjoisreunassa on ulkorakennusrivi, johon kuuluvat asutut talot 2, 4 ja 5 sekä ulkorakennus 3. Kaakkoisnurkassa on nykyisin asuinrakennuksena oleva talo 6. Vasten tontin eteläsiivua ollut ulkorakennus on purettu. Pihamaalla on puutarha. Maa viettää itään.

it.2 Talo 1 on rakennettu v. 1886 tai 7. Paikalla oli ennen sitä v. 1801 rakennettu asuinrakennus, joka tuhoutui tulipalossa v. 1886. Asukkaiden tietämän mukaan talo on siirretty Lappväärtistä. Se on yksikerroksinen asuinrakennus, joka on rakennettu hirsistä lyhytnurkalle salvoten ja vuorattu. Huoneita on 8. Nykyisin talossa on kolme asuntoa. Pihan puolella on kuisti.

Kivijalka on n. 50 cm korkea ja muurattu harmaista kvaalereista. Kellaria ei ole.

Fasadit:

- Katufasadi jakaantuu horisontaalisesti ullakkovyöhykkeeseen ja asuinkerroksen kohialla olevaan vyöhykkeeseen. Ullakkovyöhykkeen vuoraus ulkonee alempasta vuorauksesta n.5 cm. Laudat ovat sileitä vaakalautoja ja alin lauta on leikattu sahalaitaiseksi (valok.). Aelmann vyöhykkeen vuoraus on tehty 15-16cm leveistä vaakasuuntaisista loivasti uurretuista ponttilaudoista. Räystäään alus on vuorattu sileillä laudoilla.

Vertikaalisesti fasadin jakavat pilasterit viiteen vyöhykkeeseen. Pilasterit ovat n.30 cm leveitä ja ne ulkonevat vuorauksesta n.10cm. Ne on tehty sileistä pystylaudoista. Profiloitu kapiteeli ulottuu ullakkovyöhykkeen alaosaan asti. Ikkuna-akseliita on 7. Ne jakaantuvat vertikaalivyyhykkeisiin symmetrisesti: 1-2-1-2-1. Ullakkoikkunat ovat 90x40 cm kokoiset ja pystytiina jakaa ne kaksiruutuisiksi. Ikkunat ovat hirsiseinän, eivät ulkonevan vuorauksen tasossa, niiden kehykset ovat vinot, sileät laudat, jotka yhdistävät niiden reunat vuorauksen tasoon.

Asuinhuoneiden ikkunat ovat 120x177 cm kokoisia, ne ovat neliosaiset, niin että keskellä on pystyvälikarmi ja yläosassa poikkivälijarmi. Niissä on erilliset kulmaraudat ja saranat. Ikkunoita kiertävät sileät kehyslauat, joien ulkoreunan päällä on kapea rima. Yläkehykseen kuuluu lisäksi reunoista viistetty lauta ja sen päällä oleva profiloitu räystäs. Eteläisimmän ikkunan kohialla on ollut ulko-ovi.

- Päädyt. Talossa on harjakatto. Harjan alla oleva alue on vuorattu samoin kuin sivuseinien ullakkovyöhyke niin, että sahalaitareunus kiertää koko talon samalla tasolla. Nurkkapilasterit tulevat päätyjen puolelle. Pohjoispäädyssä on kaksi asuinkerroksen ikkunaa ja 105x110 cm kokoinen ullakkoikkuna. Eteläpäädyssä on saman kokoinen ullakkoikkuna, mutta ei asuinkerroksen ikkunoita.

- Pihamasati. Vuoraus on samanlainen kuin muissa fiasadeissa. Keskellä fasadia on alkuperäinen kuisti. Kuistissa on pulpettikatto ja kaksi ovea sen fasadin suuntaisella sivulla. Vuoraus on samaa lauttaa kuin itse talossa. Kuistin pohjoispuolella fasadiissa on kaksi ikkuna-akselia sekä pilasterien erottama ikkunaton vyöhyke. Eteläpuolella ei ole muita pilastereita kuin nurkassa oleva. Ullakkoikkunoita on vain yksi, asuinkerroksen ikkunoita on kolme, lisäksi eteläreunassa on sekundäärivi, kolmanteen asuntoon vievää ulko-ovi. Ikkunat ovat samanlaiset kuin katufasadissa.

Maalit.

Pilasterit ja ikkunoiden kehykset on maalattu ruskeaksi ja seinäpinnat valkoisiksi, valkoisen alla on ruskea maalikerros.

Sisätilat.

- Pohjakaava. Huoneita on 8. Poikittaiset väliseinät ulottuvat läpi talon. Itse pohjakaava on säilynyt lähes muuttumattomana vuoden 1886 piirustuksen mukaisesta järjestelystä, vain huoneiden käyttö on muuttunut. Mainittuun piirustukseen on kirjoitettu huoneiden nimitykset: huoneet 1,2,4 ja 6 olivat kamareita, huone 3 sali, huone 5 eteinen, huone 7 keittiö ja huone 8 myymälä, johon oli portaat kadulta. Nyt on huoneet 7 ja 8 jaettu kahtia, sillä huoneet 8 ja 6-7 on etotettu erillisiksi asunnoiksi. Samassa yhteydessä kuisti on jaettu kahteen osaan ja aikaisemmin kuistin eteläpäässä sijainneet ullakon portaat on muutettu sen pohjoispäähän. Huoneesta 8 on rakennettu ulko-ovi pihalle. Eri asuntojen väliset ovet on suljettu.
- Huonekorkeus on 315 cm kaikissa huoneissa.
- Lattioilla on korkkimatto paitsi huoneessa 8a, missä on 9 cm leveistä laulioista tehty lattialauloitus. Seinät on tapetoitu. Huoneissa 8a ja b on paperoitu katto, muissa huoneissa katto on peitetty neliskulmaisilla laatoilla.
- Kaikki vanhat uunit on poistettu. Huoneissa 4,7a ja 8b on keittiöliesi ja huoneissa 1,2,7b ja 8a on pönttöuuni.
- Ovet 1-3, 2-3, 3-4, 3-5, 4-5 ja 5-kuisti ovat kolmipeilisiä täysranskalaisia pariovia. Niiden koko on 122x225 cm ja peilien korkeudet ylhäältä luetellen 88,5-31,5-60,5 cm sekä leveys 41,5 cm. Saranat ovat uudet, samoin listat lukuunottamatta huoneessa 5 olevia: Sivukehyslistat ovat loivasti profiloilut ja 11,5cm leveät, yläkehys muodostuu leveästä laudasta ja sen päällä olevasta profiloilusta, ulkonevasta listasta, koko yläkehyskorkeus on 25 cm. Huoneen 8a ikkunankehys on vastaavanlainen, sivukehys on loivasti profiloitu ja yläkehys on leveä sileä lauta, jonka päältä kuitenkin puuttuu profiloitu lista. Muut listat koko talossa ovat uudet ja sileät.
- Kuisti on pohjoispäästä sisältä vuorattu 17 cm leveillä sileillä pystylaukoilla ja eteläpäästä tapetoitu.

Vesikatto.

Katto on harjakatto, kateaineena on huopa. Savupiippuja on neljä. Päätyseinät on salvottu harjaan asti, väliseinien pätikät tasakerran korkeudelle. Harjan korkeus ullakon lattiasta on 275 cm ja tasakerran 100 cm. Nykyiset kattorakenteet on rakennettu joko taloa nykyiselle paikalle pystytettäessä tai myöhemmin, joka tapauksessa tasakerrassa on aikaisempien selkäpuisen koloja. Nykyinen ruodelaukoitus on harjan suuntainen. Sitä kannattavat ohuet neliskulmaisiksi veistetyt selkäpuut. Ne eivät nojaa suoraan tasakertaan vaan nenevät sen ulkopuolelle ja niitä tukivat sivuseiniin nauhatut

pystytuet ja liitosta vahvistavat vinotuet.

Noin 170 cm korkeudella on kitapuut.

Ullakon lattialla on irtolaudoitus. Pohjoispään hirret on pinottu siirrossa väärässä järjestyksessä, sillä kokonainen hirsi katkaisee ikkuna-aukon, itse ikkunan karmit on kiinnitetty sen vuoksi aukon ulkopuolelle.

Rakenne.

Talo on rakennettu neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä lyhytnurkalle salvoten, tilkkeenä on käytetty sammalta. Seinähirret on siirretty muualta, niissä ei näkynyt numeroointia ainakaan sisäpuolella.

Rakennushistoria.

Talon todellista ikää ei tiedetä. Nykyiselle paikalle se siirrettiin vuonna 1886, jona vuonna siitä lähetettiin piirustus maistraattiin, tai ehkä seuraavana vuonna. Kadulle avautunut ovi on pois-tettu, pihan puolelle on tehty uusi ulko-ovi ja huoneita on jaettu väliseinillä ja vuorausta on ehkä uusittu, muuten talo on säilynyt lähes vuoden 1886 mukaisessa asussa.

Talo 2.

sijaitsee pohjoisessa sivurakennusrivissä lähinnä päärakennusta. Se on yksikerroksinen, hirsistä pitkänurkalle salvottu ja vuorattu rakennus, jossa on 2 asuntoa. Huoneita on 6. Pihan puolella on kuisti.

- Kivijalka on muurattu pienistä lohkokivistä käyttäen kalkkia sisältävä laastia. Korkeus on 30-100 cm.
- Vuoraus on saumarimallinen pystylaudoitus. Saumarimat ovat sahattuja, 7-8 cm levyisiä, niiden väli on n 10 cm. Itäpäädyssä vuoraukseen on käytetty lomittain naulattuja eri levyisiä pystylautoja. Kuistin laudoitus on hyvin tiheä saumarimalaudoitus. Pitkänurkat on vuorattu sileillä pystylaudoilla.

Kadun puolella on 4 100x163 cm kokoista T-ikkunaa, joissa on kulmarautasaranat. Pihafasadissa on kuistin länsipuolella 3 ja itäpuolella 1 T-ikkuna. Kuistissa on ovi etelä- ja itäsisivulla. Eteläsisun oven molemin puolin ja länsisisivulla on 145x105 cm kokoiset kolmilevyiset ikkunat, joiden uloimmissa ruuduissa on kulmarautasaranat, keskimmäisissä on uudet kulmaraudat. Ikkunoissa on sileät sisu- ja alakehyslauat, yläkehyslauta on niitä leveämpi ja sen pääällä on profiloitu räystäs, jota kannattaa kaksi koristeleikat-tua konsolia. Seinät on maalattu punamullalla ja ikkunankehkyiset sekä pitkänurkkien suojalaudat ovat valkoiset.

- Pohjakaava. Huoneita on nykyisin 6. Keskellä ulottuu yksi poikit-

tainen väliseinä läpi talon. Sen länsipuolella on sekunlääri poikitainen väliseinä, joka on pitkänurkkaa käyttäen salvottu vain pihan puoleiseen sivuseinään. Katuseinään sitä ei ole salvottu lainkaan tai se on salvottu käyttämällä lyhytnurkkaa, tai pitkänurkkien päät on sahattu pois. Keskellä olevaan poikittaiseen väliseinään on sen itäpuolelle salvottu pitkittäissuuntainen väliseinä, jonka jaamat kaksi huonetta on jaettu sittemmin kahtia.

Vuonna 1858 talossa oli kolme huonetta, leipomo, kamari ja pesutupa. Vuoteen 1891 mennessä talo muutettiin asuinaloksi, siinä oli silloin neljä huonetta. Vuonna 1924 talo muutettiin nykyisen kaltaisksi sijoittamalla keittiöliedet huoneisiin 3 ja 6.

- Huonekorkeus on 300 cm. Sisustus on kokonaan uusittu.
- Vesikatto on tervatulla huovalla katettu harjakatto. Ruodelau-doitus on harjan suuntainen. Päätyseinät ja yksi väliseinä on salvottu harjaan asti. Harjavuoliainen ja vuoliaiset, joita on yksi kummallakin lappeella menevät niiden läpi. Vuoliaisten pääällä on ohuet selkäpuut. Lattia on tasakerran korkeudella ja harja lattiasta 150 cm korkeudella. Välikattoa on ilmeisesti korotettu, sillä palovakuutuskirjassa v:ltä 1858 mainitaan 7 ullakkoiikkunaa, joita ei enää ole. Ullakon ovessa, joka on itäpäädyssä harjan alla on koukkusaranat, joiden lehti on pyöreä, halkaisijaltaan 8-10 cm kokoinen.
- Talo on rakennettu v 1837. Se vahingoittui osittain pääarakennuksen palaessa v 1886. Vuoteen 1891 mennessä se oli vuorattu uudestaan, katettu huopakatolla ja huoneluku oli lisätty neljään. Vuonna 1924 kaksi huonetta jaettiin kahtia.

Talo 3.

Rakennus on 27 m pitkä hirsistä rakennettu ulkorakennus, jonka länsipääty on kiinni talossa 2. Se on salvottu pitkänurkalle ja on vuorattu. Hirsiväliseiniä on viisi.

Kivijalkana on yksi kerros luonnonkiviä.

Katuseinä on vuorattu saumarimallisella pystylaudoituksella, saumarimat ovat 4-5 cm leveitä, paitsi seinää läntisimmän huoneen kohdalla mikä on vuorattu lomittaisilla 25-30 cm leveillä laudoilla. Pitkänurkkien päät on suojattu sileillä pystylaudoilla. Lännessä lukien kolmannessa huoneessa on 3 ikkunaa täystään alla. Pihaseinän vuoraus on aivan vastaanlainen kuin katuseinän.

Pihan puolella on kaikkiaan 8 ovea. Nykyisin rakennuksessa on käymälä, lantala ja erilaisia varastohuoneita. Vesikatto on harjakatto, joka on katettu tervatulla huovalla.

Vuosina 1858 ja 1891 rakennuksen paikalla oli vuonna 1830 rakennettu 21 metriä pitkän ulkorakennus sekä vuonna 1829 rakennettu yksi-huoneinen aitta. Edellinen muodostaa nykyisen ulkorakennuksen pää-

osan, jälkimmäinen on todennäköisesti purettu ja sen paikalle on pitempää ulkorakennusta länsipäästään jatkettu yhden huoheen verran.

Talot 4 ja 5.

Rakennukset sijaitsevat tontin koillisnurkassa. Ne on rakennettu aivan vierekkäin. Asukkaiden kertoman mukaan talot on siirretty tontille tämän vuosisadan puolella. Niiden paikalla on palovakuumuskirjan mukaan ollut aikaisemmin kaksi ulkorakennusta. Molemmat on rakennettu hirsistä pitkänurkalle salvoten ja vuorattu punamullatulla peiterimalaukoituksella. Ikkunat talossa 4 ovat normaalikokoisia pysty- ja yläosassaolevan poikkivälikarmin neliruutuisiksi jakamia ja talossa 5 T-ikkunoita. Ikkunoissa on erilliset kulmaraudat ja saranat. Vuorilauat ovat sileät ja valkoisiksi maalatut. Molempien talojen edessä on pihan puolella kuisti. Katot ovat harja kattoja ja ne on katettu tervahuovalla. Talon 5 ullaakolle ei pääsyt. Talon 4 kattorakenteet ovat sekundäärit, ne on tehty sahatuista lankuista.

Talossa 4 on kolme asuinhuonetta, eteinen ja kuisti.

Talossa 5 on itäpäässä kaksi asuinhuonetta ja puolet kuistia, eteisenä, länsipäässä on sauna ja pesuhuone.

Asuinhuoneiden kiinteä sisustus on uusittu sanalla tavalla kuin pääärakennuksessa.

Talo 6

sijaitsee tontin kaakkoisnurkassa. Se on rakennettu hirsistä lyhynurkalle salvoten ja vuorattu.

Kivijalka on 50-90 cm korkea ja muurattu kvaadereista ja luonnon- ja lohkokivistä. Laasti on samoin kuin talossa 2 kalkinsekaista. Vuoraus on tehty 9 cm leveistä höylätystä pystysuuntaisista ponttilaukoista ja talo on maalattu kellertäväksi. Katto on molemmista päästään aumattu ja katettu tiilellä. Ikkunat ovat T-ikkunoita, joissa on erilliset kulmaraudat ja saranat. Pohjoissivulla on pulpettikattoinen kuisti.

Talossa on kolme asuinhuonetta ja eteinen. Kaksi poikittaista väliseinää jakaa talon kolmeen osaan. Itäisin jakautuu pitkittäisellä väliseinällä kahdeksi huoneeksi, keskimmäisessä on eteinen, jonka eteläreunassa on kaksi komeroa, toisessa on ullaikon portaat, läntisin osa on yhtenä huoneena. Huonekorkeus on 265 cm. Kiinteä sisustus on uusittu.

Kattorakenteet: Uusien tiilien ja harvan ruoelaudoituksen välissä on pärekerros. Harjan korkeus on 260 cm ja tasakerran 70 cm ullaikon lattiasista. Kattotuolit on tehty neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä.

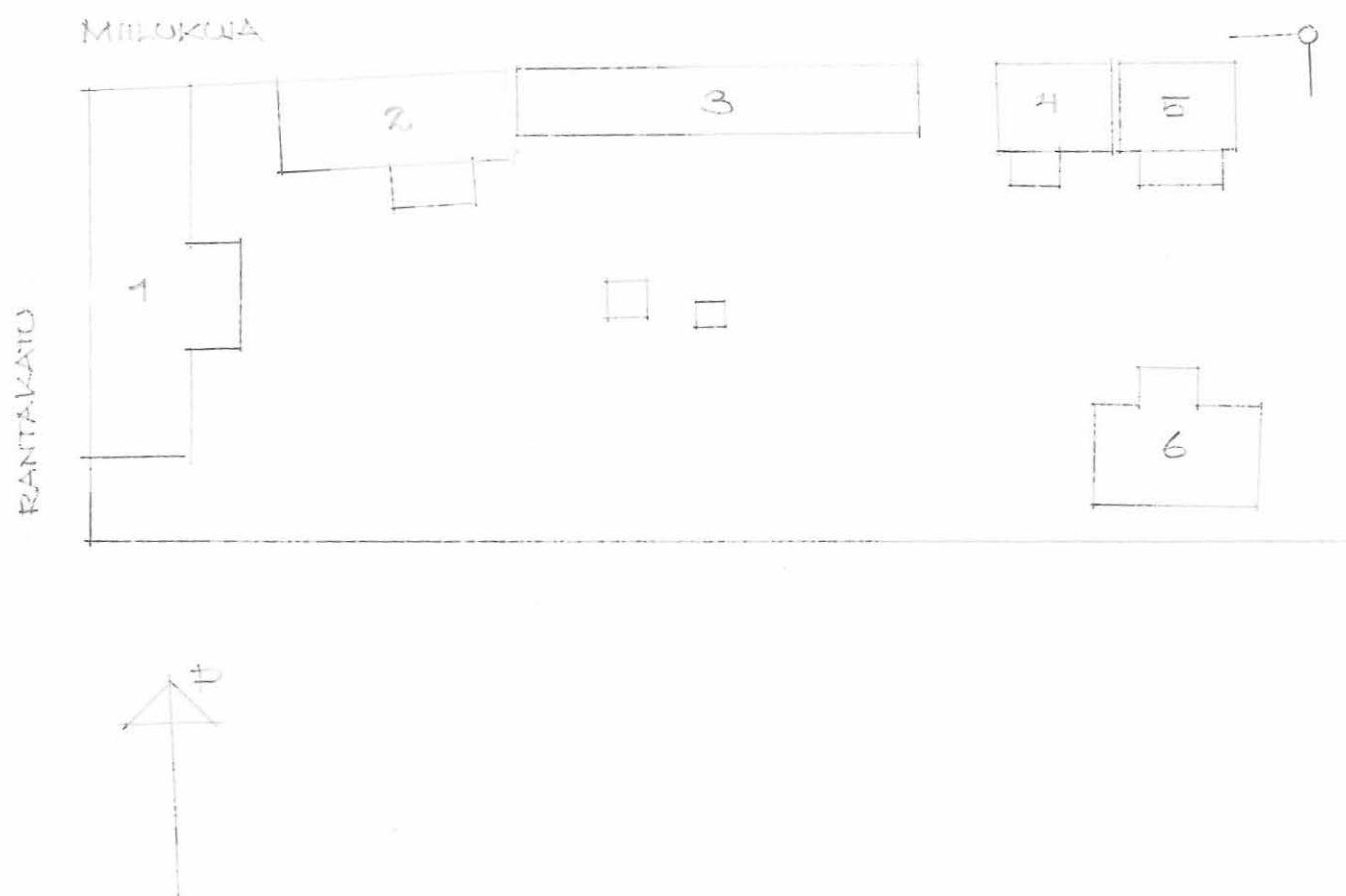
Niiden välimatka on n 90-100 cm. Käpälä lepää jalasorren ja tasa-kerran päällä, kontti on pystysuora ja n 180 cm korkeudella selkä-puita tukevat kitapuut.

Ullakon seinissä on näkyvissä 70x40 kokoiset vuorauksella peitettyt ikkunat.

Seinähirret ovat neliskulmaisiksi palhottuja, niiden välissä on tilkkeenä sammalta. Samoin välikaton täytteenä on turvetta ja sam-malta.

Talo on rakennettu v 1859. Alun perin siinä oli kolme huonetta, eteinen, leipomo ja kamari.

LINTE I, ASEMAPUURUSTUS, MITTAKAAVA. 1:500

1

2

480

LIITE 2

POHJAKAAVIO
TALO 1.

MK, 1:100

3

4

5

7a

6

7b

8a

8b

Liite 3

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 4023 v:ltä 1858, täydennetty v 1861, sekä kirjasta n:o 16937 v:ltä 1891. Tarmon arkisto, VA.

1858. Tontin omistaa leipurimestari G.M. Hamren.

Talo 1 on vuonna 1801 rakennettu yksikerroksinen hirsinen talo, joka on vuorattu ja maalattu vihreällä "slammivärillä". Huoneita on 12, niistä mainitaan 2 eteistä, 2 salia, 6 kamaria ja 1 myymälä.

Talo 2 on v. 1837 rakennettu leipomorakennus. Se on vuorattu ja maalattu kolmelta sivulta punamullalla. 3 huonetta: kamari, leivintupa, pesutupa. Pituus 26 ja leveys 10 kynä.

Talo 3 on vuonna 1829 rakennettu talousaitta, jossa on huone ja ullakko. Kahdelta sivulta vuorattu ja maalattu punamullalla.

Talo 4 on vuonna 1830 rakennettu ulkorakennus, jossa on navetta, luhtiparveke, rehuvaja, talli ym. Vuorattu kahdelta sivulta.

Talo 5 on vuonna 1837 rakennettu ulkorakennus, jossa on 2 makasirnia sekä ullakot niiden päällä. Vuorattu kahdelta sivulta.

Talo 6 on vuonna 1825 rakennettu rantamakasiini. 1 huone.

Talo 7 on vuonna 1837 rakennettu ulkorakennus, jossa on 1 hirsinen puuvaja ja 2 ristikkorakenteista vaunuvajaa.

1861. Omistaja sama kuin edellä.

Talo 8 on v 1859 rakennettu uudisrakennus, jossa on 3 huonetta: eteinen, leipomo ja kamari. Ei vielä vuorattu eikä maalattu.

1886. Talo 1 on palanut kokonaan ja talo 2 vahingoittunut.

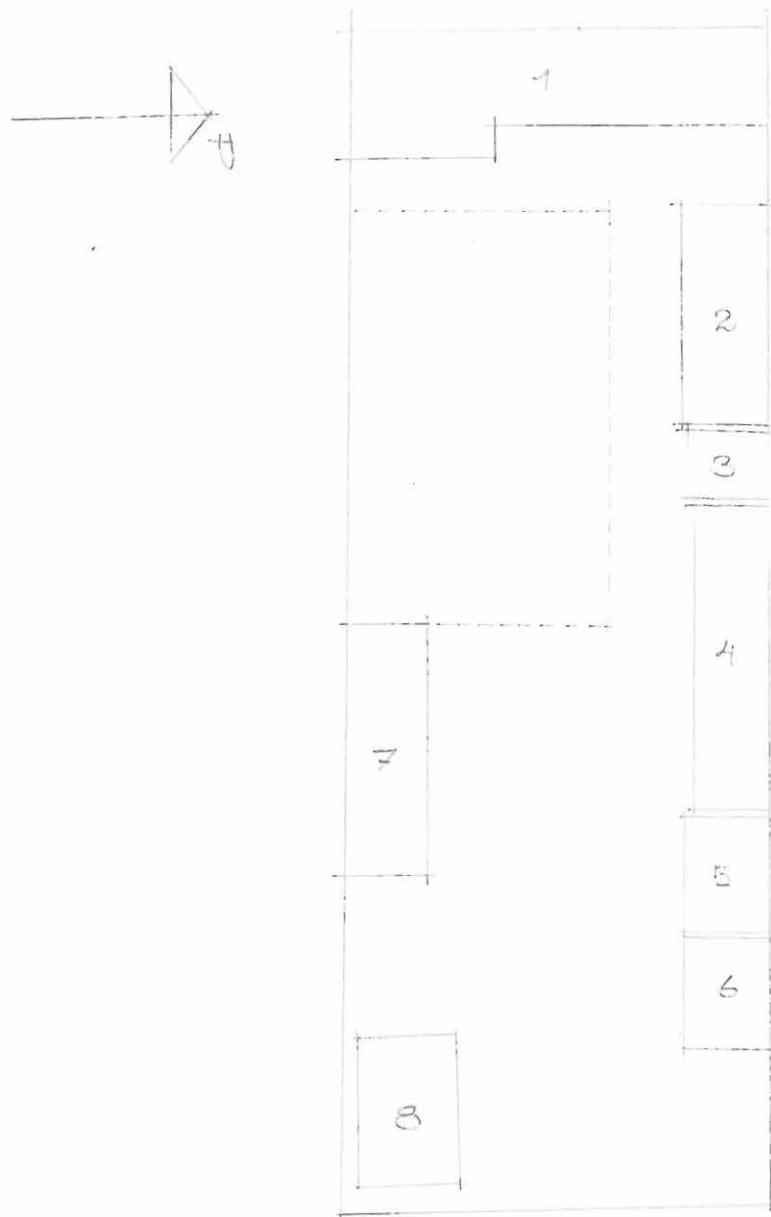
1891. Uusi vakuutus n:o 16937. Omistaja kapteeni J.V. Olin.

Talon 1 paikalle on rakennettu uusi päärakennus 1880-luvulla, tarkempaa rakennusvuotta ei mainita.

Pituus 4 1/2 ja leveys 12 kynä. 1-kerros, 8 asuinhuonetta. 6 kaakeliuunia ja keittiöliesi. Lautarakenteinen kuiti. Huopakatto.

Talo 2 on uudelleen vuorattu. 4 asuinhuonetta. Huopakatto.

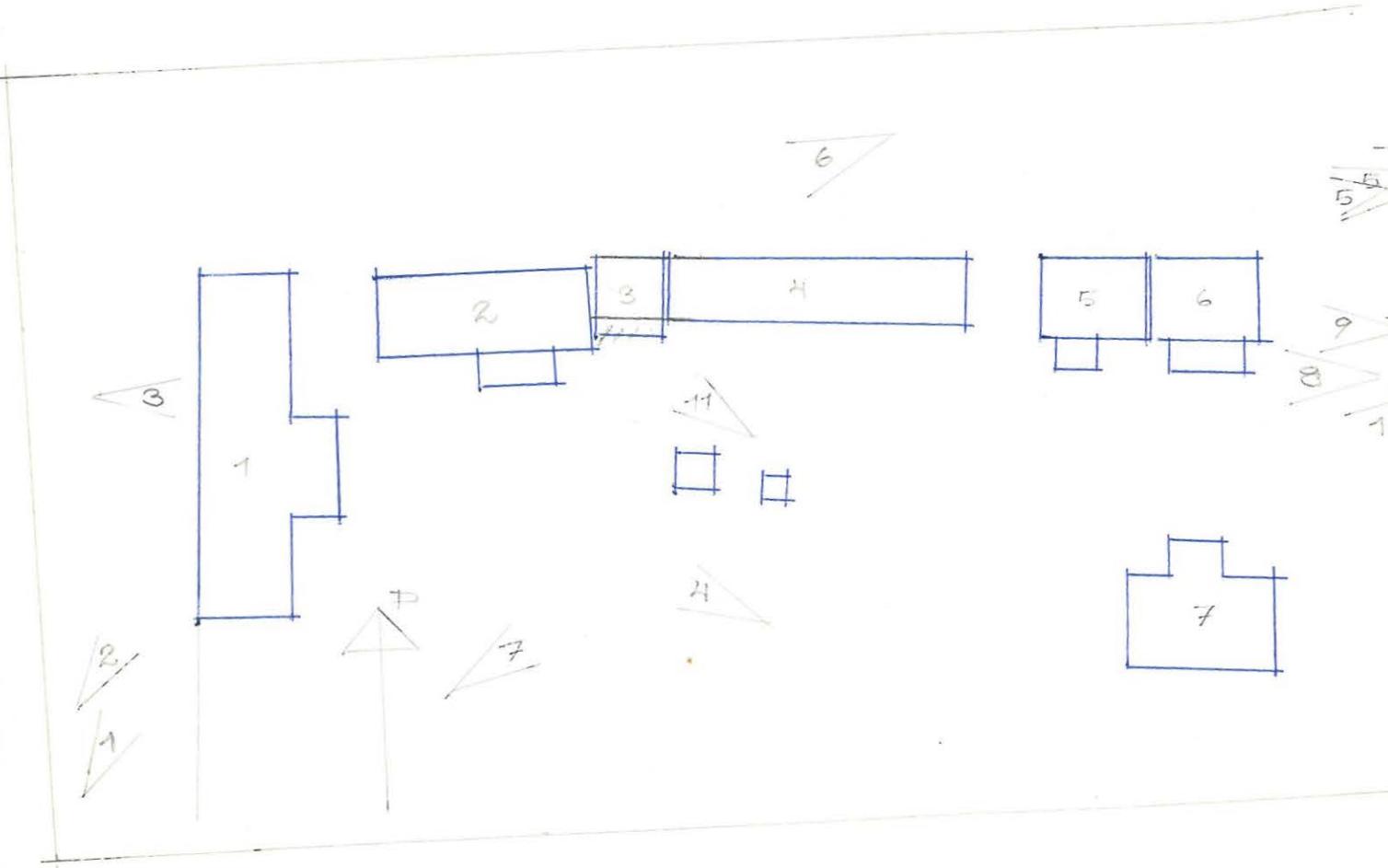
LIITE 4, PALOVAKUUTUSKIRJAAN N:o 4023
V. 1858 LITETTY ASEMAPIIRUSTUS.

TALO 8 ON VAKUUTETTU YUONNA 1861.
TALO 1 ON RAKENNETTU UDELLEEN
JAVAKUUTETTU YUONNA 1891.
VRT. ASEMAPIIRUSTUS, LIITE I

LIITE 5 VALOKUVAT

1. PÄÄRAKENNUKSEN KATUFASADI
-/-
- 2.
3. KATUFASADIN IKKUNA
4. PÄÄRAKENNUKSEN PIHAFASADI
5. ULKORAKENNUKSET MILUKUJAN PUOLELTA
-/-
6. TALO 2
7. PIHARAKENNUKSET LOUNAÄÄSTÄ
IDÄÄSTÄ
8. "
9. ULKORAKENNUSPÄIVIN ITÄPÄÄTTY
10. TALO 7
11. TALO 2 PIHAN PUOLELTA

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija				Aika
Ritva Tuomi				Heinäkuu 1966
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti	
Kristiinankaupunki	II	49		4

Osoite

Rantakatu 40 - Kauppatori 1 - Merikatu

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 13 s.

Piirrokset

Asema- ja pohjakaaviopiirroksia 3 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 78 vuosilta 1834, 1840, 1846 ja 1851 sekä n:o 4647 vuodelta 1862. Tarmon arkisto. VA. 2 s.

Kuvakulmat

KRISTIINANKAUPUNKI, tontti 4, kortteli 49, kaupunginosa II
Rantakatu 40 - Kauppatori 1 - Merikatu

Inventoitu heinäkuussa 1966
Ritva Tuomi

- Inventointikertomukseen liittyvät samanaikaiset mittauspiirustukset
Kansallismuseon piirustusarkistossa.

KIRJALLISET LÄHTEET

- Muutospireerustukset vuosilta 1887 ja 1938. Omistajan hallussa.

Liite 2 - Palovakuutuskirjat n:o 78 (1834, 1840, 1846 ja 1851) ja n:o 4647
(1862). Tarmon arkisto, VA.

TONTIN OMISTAA nykyisin Pohjoismaiden Yhdyspankki, jolla on päära-
kennuksessa Kristiinankaupungin konttori. Vuonna 1834 omistaja oli
kauppias, varakonsuli S.A. Wendelin, joka rakennutti suurimman osan
tontin rakennuksista. Vuonna 1862 tontin omisti varakonsuli O.Wen-
delin, vuonna 1887 ja 1892 kauppias Konrad Sundman. Pankin omistukses-
sa talo on ollut ainakin vuodesta 1938 lähtien.

Piir. TONTIN numero on vuoden 1825 kartassa 127-128. Vuonna 1834 tonttiin
kuului vain eteläinen osa 127, tontti 128 liitettiin siihen vuoteen
1840 mennessä. Lähes neliönmuotoinen tontti rajoittuu etelässä Kaup-
patorin, länessä Rantakatuun, pohjoisessa tonttiin 49/3, jolle
nyt on rakennettu uusia kaksikerroksisia kivitaloja, idässä tontti
rajoittui aikaisemmin Kaupunginlahteen, nyt on tontin ja rannan vä-
liissä Merikatu sekä täytemaalle rakennettu yksikerroksinen liiketalo.
Tontin kaakkoiskulmasta lohkaistulla alueella on huoltoasema. Vink-
kelinmuotoinen päärakennus sijaitsee fasadit vasten Kauppatoria ja
Rantakatua. Tontin pohjoisreunaa vasten on melkein tontin levyinen
ulkorakennus ja koillisnurkassa on neliönmuotoinen makasiinirakennus.
Maan pinta viettää itään.

Liite 1 PÄÄRAKENNUS on vinkkelirakennus, jonka leveämpi pääsiipi on vasten
kauppatoria ja toinen siipi Rantakadun varrella.

Talo on rakennettu vaiheittain. Vanhin osa on vuonna 1832 rakennettu Rantakadun siiven keskiosa, jota on jatkettu molemmista päistään, ja vuonna 1837-8 rakennettiin pääsiipi ja siihen kuuluva lyhyt Rantakadun puoleinen siipi. Koko rakennus on yksikerroksinen hirsistä lyhytnurkalle salvottu ja vuorattu. Rantakadun siivessä on viisi liikehuoneistoa, torisiiven länsipäässä on pankin konttori ja itäpäässä kaksi asuntoa. Itäpäädyn kellarikerrokseen on rakennettu kahden liikehuoneiston tilat.

KIVIJALKA: Kivijalan korkeus on torifasadissa 80-240 cm, itäpäädyssä 240-220 cm, pääsiiven pihafasadissa 220-130 cm, Rantakadun siiven pihafasadissa 113-110 cm, pohjoispäädyssä 100-40 cm ja Rantakadun fasadissa 40-80 cm. Kivijalka on muurattu kvaadereista ja lohkokivistä sekä rapattu. Torifasadissa rappauspinta on käsitelty rosoiseksi, Rantakadun fasadissa rappauksella jäljitellään kvaadereita, joissa on sileät reunat ja rosopintainen keskiosa, pohjoispäädyssä ja pihafasadeissa rappauspinta on aaltoileva ja rosoinen, itäpäädyssä ja pihafasadin itäpäässä sileäksi hierretty. Torifasadin kivijalassa on nurkkapilasterien alla ja itäpään ovien välissä 10 cm korkeat risaliitit. Kivijalka on maalattu vaaleanharmaalla maalilla. Torifasadissa on yksi ja Rantakadun fasadissa samoin yksi pelti luukulla suljettu 28x32 cm kokoinen tuuletusluukku. Torifasadin itäpäässä on kaksi ovea ja kolme ikkunaa, ovet ovat kadun tasoa alempana ja niden edessä on betonista valettu syvennys jonka päissä on portaat ja yläpuolella on katos. Itäpäädyssä on kolme sekundaaria ikkunaa. Pääsiiven pihafasadin itäpäässä on yksi ikkuna. Fasadissa on lisäksi kaksi kellarin ovea, joista toinen on kuistin alla, sekä ovi avokivijalkaan. Rantakadun siiven pihafasadissa on ulkoneva, tiilikä muurattu kellarin oven katos sekä kaksi puuluukkuin suljettua aukkoa kivijalan sisään. Rantakadun siiven avokivijalka on täytetty hiekalla. KELLARIT: Rantakadun siivessä on kaksihuoneinen holvattu kellari, joka mainitaan jo vuoden 1834 palovakuutuskirjassa. Huoneet ovat noin 500 cm leveitä ja ne sijaitsevat peräkkäin talon suuntaisesti.

Sisäänkäynnin kohdalla oleva huone on 650 cm pitkä ja sen pohjoispuolella on 560 cm pituinen huone. Päätyseinät, väliseinä sekä sivuseinien holvaamaton osa on muurattu kvaadereista ja lohkokivistä. Holvattu katto on muurattu tiilistä ja rapattu. Tynnyriholvin lakikorkeus on 180 cm ja sivuseinien korkeus 75/80 cm. Lattia on valettu betonista. Oviaukko portaikkoon on holvattu, aukon leveys on 70 cm, sivujen korkeus 140 cm ja lakikorkeus 170 cm. Oven kaari jatkuu kellarihuoneen katossa 250 cm verran lohkaisten osan sitä vastaan poikittaissuuntaisesta tynnyriholvista. Oven ulkopuolella on tiilistä muurattu porrashuone, jossa on kvaadereista muuratut portaat. Porras-huone on harjakattoinen ja ulkopuolelta rapattu rosopintaiseksi. Molemmissa kellarihuoneissa on kadun puolella kaksi 30x30 cm kokoista tuuletusaukkoa ja pohjoisessa huoneessa on lisäksi yksi tuuletusluukku pihan puolella.

- Piir.2 Pääsiiven itäpäässä on sekundaari ^{hen} kellaristi, jossa on kaksi liikehuoneistoa sekä sauna, pesutupa ja pannihuone. Tämän länsipuolella on vanhempi tynnyriholvattu kellarihuone talon suhteen poikittaissuuntaisesti. Huoneesta on ovi uuteen kellaripihiin sekä pihalle. Kellaripihiin on muurattu öljysäiliö, joten sen pituutta ei voidut nähdä. Leveys on 540 cm, sivuseinien korkeus 100 cm ja lakikorkeus 215 cm. Huoneen edessä on 120 cm leveä käytävä, jonka molemmissa pääissä on kaarevat oviaukot ja molemmissa sivuseinissä kaksi 70x50 cm kokoista ja 40 cm syvää komeroa, joissa on suljettavat luukut. Käytävän ja huoheen seinät ovat rapattua tiiltä, paitsi holvattun huoneen sivuseiniä, jotka on muurattu kivistä ja rapattu. Lattiat on valettu betonista. Ulkoovi on tehty pystylaudoista. Se on vuorattu sisäpuolelta vinosuuntaisesti naulatuilla ponttilaudoilla ja ulkopuolelta maalatuilla rautalevyillä. Oven yläosassa on levy, jossa on vuosiluku 1877. Edellisen länsipuolella on ovi varastotilana olevaan avokivijalkaan. Yhtenäinen tila jatkuu katuseinään asti. Maalattia on peitetty irtolaudoilla.

FASADIT.

- Fasadi torille. Fasadi jakaantuu horisontaalisesti arkkitraavivöhykkeeseen ja ikkunavyöhykkeeseen. Räystään alla on profiloitulista ja arkkitraavin alla kapea vesilista. Kivijalan päällä on ylemmästä vinosta ja sen alla olevasta pystysuuntaisesta laudasta muodostuva vesilista. Vertikaalisesti fasadi jakaantuu kolmeen vyöhykkeeseen. Reunoissa on kolmen ikkuna-akselin levyiset vyöhykkeet, joiden kohdalla seinäpintaa jäsentelevat ikkunavyöhykkeen korkuiset pilasterit. Pilastereita on nurkissa olevat mukaanluettuna neljä kummassakin päässä. Ne on tehty sileistä pystylaudioista ja ulkonevat noin 10 cm. Kapiteeli on profiloitu ja sen alla on kolme vaaka-suuntaista rimaa kiertämässä pilasteria. Jalusta on samoin profiloitu ja ulkoneva. Pilasterivyöhykkeiden yläpuolella on sileän arkkitraavilaudoituksen päällä pystyuurteiset triglyfijäljitelmat. Keskimäisessä vyöhykkeessä ei ole sisäistä vertikaalijaaottelua. Arkkitraavissa on ikkunat akselissa ensimmäisen kerroksen ikkunoiden kanssa. Arkkitraavin seinäpinta on sileää vaakasuuntaista lautaa ja aleman vyöhykkeen 18-23 cm levyisistä jyrkästi uurrettua vaakasuuntaista ponttilautaa. Molemmissa reunavyöhykkeissä on kolme ikkunaa, fasadin läntisimmän ikkunan paikalla on vuodesta 1887 lähtien ollut ovi, jonka yläosa on ikkunaa, ikkunan yläreuna on muiden ikkunoiden yläreunan tasolla. Keskvyyöhykkeessä on 8 ensimmäisen kerroksen ikkunaa ja 8 ullakon ikkunaa akselissa näiden päällä. Fasadin länsilaidasta lukien kuudennen ja seitsemännen ikkunan välissä on ulkovi., jonka yläpuolella on samoin ikkunoiden yläreunan tasolle ulottuva ikkuna-aukko. Ullakkoikkunaa oven yläpuolella ei ole. Vuoden 1887 muutospirustuksessa on lännestä lukien viidennen ikkunan khdalle piirretty ovi. Ovesta ei nyt ole näkyvissä mitään merkkejä, on mahdollista, että suunnitelmia on muutettu ja sen tilalle on rakennettu nykyinen ulko-ovi, jota ei vielä vuoden 1887 piirustuksissa ole. Ullakkoikkunoissa on sileät kehyslaudat, yläkehyslaudan yläreuna

on loivasti kaareva. Ensimmäisen kerroksen ikkunoissa on sileät sivukehyslaudat, profiloidut, sivuille levenevät alakehyslaudat ja kahden konsolin kannattamat profiloidut räystäsmäiset yläkehykset. Konsolien välisessä tilassa on sileä reunoista viistetty lauta. Torifasadin ikkunoissa on aikaisemmin ollut puukehysiset valkoiset markiisit, joita oli muutama vielä ullakolla.

- Itäpäätty. Vuoraus on samanlainen kuin torifasadin keskiosassa. Nurkissa on ikkunavyöhykkeen korkuiset pilasterit. Ikkuna-akseleita on kolme.

- Pääsiiven Rantakadulle kääntyvän siiven fasadi.

Vuoraus on samanlainen kuin torifasadin keskiosassa paitsi että kaksi samanlaista pilasteria kuin torifasadissa jakaa fasadin kolmeen osaan. Lähinnä toria olevassa vyöhykkeessä on säänöllisin välimatkoin kolme ullakon ikkunaa, keskellä vyöhykettä niiden alapuolella on pankkisalin suuri ikkuna, joka muodostuu neljästä vierekkäin asetetusta normaali-ikkunasta. Aikaisemmin vyöhykkeessä oli kaksi ikkunaa ja ovi niiden välissä, ovi poistettiin vuonna 1887 ja ikkunat muutettiin nykyiselleen myöhemmin.

Keskimmäisessä vyöhykkeessä on yksi ensimmäisen kerroksen ja yksi ullakon ikkuna. Reunavyöhykkeessä on kaksi ullakon ikkunaa ja niiden alapuolella myymälän ovi ja näyteikkuna. Vyöhykkeen pohjoisreunassa ei ole pilasteria vaan sileä lauta.

Ullakkoikkunoissa ei ole kehyslautoja vaan sileät valkoiset puitteet. Ensimmäisen kerroksen ikkunoissa on sileät kehyslaudat ilman konsoleja ja profiloitua alakehyslistaa.

- Rantakadun siiven katufasadi. Seinäpinnat on laudoitettu samanlaisilla uurretuilla ponttilaudoilla kuin pääsiiven fasadien seinäpinnat. Horisontaalijaottelua ei ole. Räystäs on alempana kuin pääosan Rantakadun siiven räystäs, samoin ullakon ikkunat ovat eri tasolla. Ensimmäisen kerroksen ikkunoiden yläreuna sen sijaan on samalla korkeudella koko Rantakadun puoleisessa fasadiissa. Seinäpinta jatkuu yhtenäisenä, sauman kohialla on vain sileä pystylauta.

Vastaavat pystylauiat jakavat Rantakadun talon katufasadin kolmeen vyöhykkeeseen niiltä kohdilta mistä taloa sen molemmista päästä on jatkettu. Ullakkoikkunoita on kaikkiaan 13. Niiden alapuolella on neljän myymälän ulko-ovet ja näyteikkunat. Pohjoispäähän rakenettiin vuonna 1887 ovi toisen ikkunan kohdalle. Muita ovia ei Rantakadun fasadissa vielä silloin ollut. Ullakkoikkunoissa on sileät sivukehyslaudat ja profiloidut ylä- ja alakehyslaudat. Näyteikkunoiden kehysten pääällä on profiloidut räystäslistat.

- Pohjoispääty. Rantakadun siivessä on harjakatto. Hirsiä ei ole salvottu päädyssä harjaan asti, tasakerran yläpuolella on yksinkertainen sileää vaakalaudoitus. Muu seinäpinta tasakerran korkeudelle on vuorattu samoin kuin katufasadi. Ikkunoita ei ole.

- Pihafasadit. Pääsiiven fasadi. Räystään alla on samanlainen profiloitu lista kuin katufasadissa. Horisontaali jaottelu on myös kuin katufasadissa, vertikaali jaottelu ei ole. Ullakkoikkunoissa ei ole lainkaan kehyslautoja. Ensimmäisen kerroksen ikkunoissa on sileät kehyslaudat, yläkehysen pääällä on profiloitu räystäslista ja sen alla reunoista viistetty lauta. Ullakon ikkunoita on 9. Ensimmäisen kerroksen ikkunoita on siirretty ja lisätty kapeilla ikkunoilla niin ettei alkuperäistä akseliryhmittelyä ole näkyvissä. Fasadissa on kaksi kuistia ja sen länsireunassa, vinkkelin sisä-nurkassa on ovi. Kuistit ovat lautarakenteiset, ne on vuorattu 10-11 cm levyisillä höylättyillä ponttilaudoilla. Läntisemmän kuiston kohdalla on ollut kuisti jo vuonna 1862. Fasadin länsireunassa oli vuonna 1862 kuisti tai erillinen lisähuone. Sen kohdalla on Rantakadun siivessä laudoituksessa sauma. Lisärakennuksessa on ollut pulpettikatto. Pääärakennuksen Rantakadun puoleisessa lyhyessä pihasiivessä on kaksi samanlaista ullakon ikkunaa kuin viereisessä pohjoiseen antavassa pihafasadissa.

- Rantakadun talon pihafasadi. Laudoitus ja ikkunakehykset ovat samanlaiset kuin kadun puolella. Ovia on kolme. Pohjoispäässä olevan

oven kohdalle on vuoden 1862 palovakuutuskirjan asemapiirustuksessa piirretty portaikko ja keskimmäisen oven eteen kuisti. Eteläisin ovi lienee kaikkein uusin. Kaikissa ovissa on sileät sivukehyslaudat ja samanlainen yläkehys kuin ikkunoissa. Vertikaalivöhykejako on sama kuin kadun puolella. Reunavyöhykkeissä on kolme ullakkoikkunaa ja akseleissa näiden alla ovi ja kaksi ikkunaa. Keskimmäisen vyöhykkeen ullakkoikkunoita on 4, ne eivät sijaitse säännöllisin välimatkoin ja vain kaksi alempaa ikkunaa on akselissa niiden kanssa. Ullakon ikkunoita on yksi joka huoneen kohdalla ja ensimmäisen kerroksen ikkunoita on lisätty ja siirretty.

- Ikkunat. Näyteikkunoita ja sekundäärejä kolmilevyisiä ja kapeita komeronikkunoita lukuunottamatta asuinkerroksen ikkunat ovat 120 x190cm kokoisia T-ikkunoita pääsiivessä ja 6-ruutuisia, 120x190 cm kokoisia pysty- ja yläosassa olevalla poikkivälikarmilla varustettuja ikkunoita Rantakadun siivessä. Pääsiiven ikkunoissa on erilliset kulmaraudat ja saranat paitsi toisessa ikkunassa idästä lukien torin puolella, siinä on 1800-luvun tyyppiset kulmarautasaranat. Ullakon ikkunat ovat pääsiivessä 70x45 cm kokoisia ja kaksiruutuisia, keskellä on pystytienna. Muutamissa pihan puoleisissa ikkunoissa on kulmarautasaranat. Rantakadun siiven ullakkoikkunat ovat 120x60 cm kokoisissa aukoissa itse ikkunat ovat noin 5 cm kapeammat ja matalammat sen levyisten karmien johdosta. Ikkunoissa on kulmarautasaranat ja keskellä pystyvälikarmi.

MAALIT. Seinäpinnat on maalattu vaalean siniharmaaksi ja listat ja ikkunankehys set valkoisiksi. Myös sokkeli on maalattu vaaleanharmaksi. Vuoden 1840 palovakuutuskirjassa mainitaan, että molemmat siivet on maalattu keltaisella öljyvärillä.

SISÄTILAT.

Liite 1 - Pohjakaava on epäsäännöllinen. Koko talossa on kaikkiaan 34 huonetta. Lisäksi pääsiivessä on joukko numeroimattomia käytäviä ja komeroita. Rantakadun koko siivessä kaikki poikittaiset väliseinät

ulottuvat läpi talon ja pitkittäiset väliseinät ovat yhden poikkiparin välivälin pituisia. Torisiivessä on kaksi eri linjassa olevaa pitkittäistä väliseinää, joihin poikittaiset väliseinät on salvottu. Vanhimpaan, vuonna 1832 rakennettuun taloon kuuluvat huoneet 6-12. Palovakuutuskirjan mukaan talossa oli alun perin eteinen, sali 2 kamaria ja 2 tupaa. Todennäköisesti huone 11 oli eteinen, jonka ulkovenki oli akselissa ullakon ikkunan kanssa, keskellä seinää. Huone 12 on muita korkeampi ja on ilmeisesti ollut sali.

Palovakuutuskirjan mukaan huoneet 13-16 on rakennettu vuonna 1838. Uuden päärakennuksen, huoneiden 17-34 rakennusvuodeksi ilmoitetaan samoin 1838. Ullakon itäpäädyn seinähirsisissä on kuitenkin mustalla maalattu kirjoitus: "År 1837 Uppbyggdes detta Hus af Handn. Sim: And: Wendelin och inflyttades 28(?) Nov: samma år." Todennäköisesti ei alun perin ollut tarkoitus rakentaa huoneita 13-16, sillä katto on aumattu huoneiden 18-17 yläpuolella, niiden pohjoisseinään ullakolle on myöhemmin sahattu oviaukko, ja seinän pohjoispuolella on jäljellä kiinninaulattuja eristyspahvin palasia, lisäksi hirret ovat patinoituneita.

Pohjoispään huoneet 1-5 on rakennettu vuonna 1846, jolloin niistä tehtiin lisäys palovakuutuskirjaan. Vuonna 1840 oli päärakennuksessa 3 eteistä, 3 sisäeteistä, 2 salia, keittiö ja 16 kamaria, joista yhdessä oli myymälä. Alkuperäistä huoneryhmittelyä on nykyisestä vaikea erottaa.

Rantakadun siivessä, huoneissa 1-18 on yhteensä viisi myymälää. Pankkihuoneisto on huoneissa 19-22. Suurempi kahdesta asunnosta käsittää huoneet 23-29 ja pienempi huoneet 30-34.

- Huonekorkeus vaihtelee 310 ja 355 cm välillä ollen 310 cm huoneissa 1-5, 8, 9 ja 11, noin 315 huoneissa 6, 7 ja 10, 330 cm huoneissa 12 ja 325-330 cm huoneissa 13-16, n. 350 cm huoneissa 17-23, 355 cm huoneessa 29, noin 340 cm huoneissa 25, 26, 28 ja 30 sekä noin 330-335 cm muissa torisiiven huoneissa. Tarkistetut huonekorkeudet on merkitty vuoden 1938 pohjapiirustukseen.

- Kiinteä sisustus on suurimmaksi osaksi uusittu:

Lattioilla on korkkimatto, seinät on tapetoitu tai maalattu tai niiden alaosa on paneloitu helmiponttilaudoilla. Katot on joko paperoitu tai ne on peitetty neliskulmaisilla kuitulevylaatoilla. Huoneessa 28 on pyöreä, halkaisijaltaan 80-90 cm kokoinen kattomedaljonki, jonka koristelu muodostuu sisäkkäisistä eri tavoin profiloiduista renkaista, ja keskellä olevasta kukka-aiheesta. Noin 90 cm päässä seinistä kiertää katossa profiloitu lista.

- Ovet. 1. Rantakadun siiven ullakolla on asuinkerroksesta ullakon oveksi siirretty vanha puoliranskalainen peiliovi(piir.). Oven koko on 89x190 cm ja paksuus 4,2 cm. Peilien korkeudet ovat ylhäältä luetellen 78,5-26,5-42,5 cm ja leveys 67,5 cm. Toisella puolella on kohopeilit. Ovessa on päällä oleva vanha lukko, soikea avainkilpi ja taotuilla nauhoilla kiinnitetty pyöreät koukkusaranan lehdet (piir.)

2. Oviaukioissa 26-eteinen, 24-eteinen, 22-24 ja 26-28 on keskenään samanlaiset täysranskalaiset pariovet. Ovien puolikkaat ovat 64,5x238 cm kokoiset, peilien korkeudet ovat 100-36,5-52 cm ja leveys on 40 cm. Peileissä on rombikuviot, ylä-ja alapeilissä rombi on pystysuorassa ja keskipeilissä vaakasuorassa. Rombien kärjet on katkaistu noin 1,5 cm levyisiksi. Profiili kuten piirretty. Ovessa 26-eteinen on pallopäiset saranat, muissa uudet suippopäiset.

Ovet 15-13, 8-10, keskellä torifasadia oleva ovi sekä huoneen 16 ulko-ovi ovat edellisten kaltaisia, mutta vain keskimmäisessä peilissä on rombi.

3. Ovet 3-5, 6-7, ja 25-27 ovat keskenään lähes samalla tavoin profiloituja täysranskalaisia kolmipeilisiä yksinkertaisia ovia. Ne ovat 95x205 cm kokoisia, peilien korkeudet ovat ylhäältä luetellen 88-30-48 cm ja leveys 77,5 cm. Oven 3-5 yläpeilissä on noin 50x60 cm kokoinen ikkuna, joka on suorakaiteen, jonka kulmat on katkaistu koverasti, muotoinen. Ikkunan reunat on profiloitu. Huoneesta 29 kuistille johtava ovi on profiloinniltaan ja kooltaan edellisten

piir.6

piir.7

piir.8

piir.9

piir.10

kaltainen, mutta ulkopuolella on kohopeilit.

Kautta talon on yleisin ovien ja ikkunoiden kehyslista lähes sileää ovea kohti kahdella teräväkulmaisella porrastuksella oheneva lista.

piir.11 Paikoitellen, mm. ovessa 25/27 on enemmän profiloitu kehyslista (piir) -Unit. Rantakadun siiven myymälöiden uunit ovat peltisiä pönttö-uuneja, joko pyöreitä tai poikkileikkaukseltaan suorakaiteen muotoisia, sekä yksinkertaisia koristeleemattomia valkoisia kaakeli-uuneja.

Huoneessa 33 on englantilaistyylinen takkauuni, joka on 140 cm korkea, 130 cm leveä ja 50 cm syvä. Yläreunassa on koristekaakelivyöhyke.

Sileät kaakelit ovat 20x20 cm kokoisia. Kahdet savupellit.

Huoneissa 30 ja 27 on samoin takkanaiset matalat jugend-koristeiset uunit. 18x18 cm kokiset kaakelit on lasitettu kirkkaan tummanvihreiksi. Huoneessa 24 on 240 cm korkea vaalean beige-värinen Jugend-uuni ja huoneessa 22 samanlainen tummanruskeaksi lasitettu. Kaakelit ovat 25,5x25,5 cm kokoisia.

VESIKATTO. Koko katto on katettu galvanoidulla pellillä. Torisiivesä ja sen Rantakadulle kääntyvässä lyhyessä siivessä on aumattu harjakatto. Rantakadun talossa on harjakatto. Päärakennuksen torisiiven harja on korkeammalla kuin sen Rantakadun siiven harja, mutta jälkimmäisen läntinen lape on yhtenäistä pintaan edellisen läntisen aumatun lappeen kanssa. Lyhyt Rantakadun siipi on pohjoispäästä aumattu ja sen ja Rantakadun talon liitoskohtaan muodostuu näin kattoon syvennys, jossa on kattokouru.

- Katon rakenne. Rantakadun talo. Ruodelaudoitus on koko siivessä harjan suuntainen, laudat ovat noin 20 cm leveitä, joukossa on runsaasti kaksiuraisia vesikattolautoja. Vanhimman (6-12) osan väli- ja päätyseinät on salvottu harjaan asti. Ne kannattavat neliskulmaista hirsistä tehtyjä harjahirittä ja kahta vuoliaista kummallakin lappeella, vuoliaiset menevät seinien läpi ja päättyyvät entisten päätyseinien ulkopuolella. Vuoliaisten yläreunassa on kolot, joissa kulkevat noin 120 cm päässä toisistaan sahatuista lankuista elevat

harjan suuntaiset ruodelaudoitusta kannattavat selkäpuut.

Pohjoispäädyssä huoneiden 1-5 kohdalla päätyseinä on salvottu hirsistä tasakerran korkeudelle ja väliseinä välikaton korkeudelle. Kattoa kannattavat sahatut selkäpuut ja niitä tukemat kitapuut. Väliseinä 13-16 on sivulta salvottu tasakerran korkeudelle. Sen päällä on jalasorsi, joka päistään tuleutuu seinissä 12-13 ja 16-17 oleviin koloihin. Selkäpuita kannattavat jalasorren ja tasakerran päällä lepäävä käpälä ja pystysuora kontti, sekä kitapuu noin 250 cm korkeudella lattiasta. Kattotuolien väli on noin 130 cm, ne on tehty neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä.

Harjan korkeus ullaon lattiasta on 360-390 cm ja tasakerran korkeus 120-150 cm.

Torisiiven ja lyhyen Rantakadun siiven kattorakenteet. Ruodelaudoitus on harjan suuntainen, laudat ovat uusia. Väliseinät on lähellä sivuseiniä salvottu tasakerran korkeudelle. Niiden päällä on noin 150 cm päässä sivuseinistä jalasorret, myös päädyissä Jalkakattotuolit ovat noin 130 cm päässä toisistaan, selkäpuut nojaavat alapäästään tasakertaan ja liittyvät käpälään konsoliliitoksella, kontti on pystysuora, ullaon lattiasta noin 300 cm korkeudella on kitapuu ja selkäpuut nojaavat harjalla toisiinsa. Hirret on neliskulmaisiksi palhottuja. Harja on noin 450 cm korkeudella lattiasta ja tasakerta 160 cm korkeudella.

RAKENNE. Talo on rakennettu neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä, lyhytnurkalle salvotien. Ainakin torisiivessä nurkka on lukkolyhytnurkka. Hirsien välissä on tilkseenä sammalta. Vuorauksen ja hirseinän välissä on pahvieristys.

Saumat seinän 4-6 pohjoispuolella, 12-13 eteläpuolella ja 15-17 pohjoispuolella ovat tiiviitä saumoja aivan väliseinien vieressä. Todennäköisesti on käytetty lyhytnurkkien päälle naulattua karaa.

RAKENNUSHISTORIA, yhteenveto.

Huoneet 6-12 käsittävä asuinrakennus rakennettiin Rantakadun varrelle vuonna 1832. Vuonna 1834 taloa ei vielä oltu vuorattu eikä maalattu. Talossa oli tuohikatto.

Uusi päärakennus torin varrelle, johon kuuluivat huoneet 17 - 34 rakennettiin vuonna 1837 ja yhdistettiin Rantakadun puoleiseen ilmeisesti vuonna 1838 rakentamalla niiden väliin huoneet 13-16 käsittävä osa. Vuonna 1840 mainitaan koko talon olevan vuorattu ja maalattu keltaisella öljyvärillä. Rantakadun siipi jatkettiin pohjoispäästään huoneilla 1-5 vuoteen 1846 mennessä.

Vuonna 1850 uuteen päärakennukseen rakennettiin lauta- ja ristikkorakenteinen lisärakennus, jossa oli yksi huone, sekä kuisti. Tämä on mahdollisesti ollut vinkkelin sisänurkassa, nyt se on purettu.

Vuonna 1861 Rantakadun talon itäpuolelle rakennettiin kaksi kuistia. Päärakennuksen pohjoispuolelle rakennettiin vuonna 1862 yksi kuisti. 1887 katufasadeissa tehtiin muutoksia, joissa torille rakennettiin kaksi ulko-ovea ja Rantakadun fasadin eteläpäästä poistettiin yksi ovi ja pohjoispäähän rakennettiin ulko-ovi. Rantakadun siiven muut myymälät lienee rakennettu tämän vuosisadan puolella.

ULKORAKENNUKSET.

piir.1

- Talo 2. sijaitsee tontin pohjoisreunassa ulottuen Rantakadulta Merikadulle. Länsipäässä on lauta- ja ristikkorakenteinen osa, muu osa rakennuksesta on tehty neliskulmaiseksi palhotuista hirsistä lyhytnurkalle salvoten. Rakennus on vuorattu vaakasuuntaisilla n. 18-20 cm leveillä molemmista reunoista loivasti urretuilla laudoilla. Katto on molemmista päästä aumattu ja se on katettu pellillä. Matala kivijalka on muuraamaton.

Talossa on välikatto. Osa väliseinistä on salvottu harjaan asti, suurin osa tasakerran korkeudelle. Nyt on väliseiniä toisin paikoin poistettu ja toisin paikoin on rakennettu lautaväliseiniä. Kattorakenteet ovat peltikaton aikaiset, ruodelaudoitus on harjan suun-

tainen ja sitä kannattavat kitapuiden tukemat sahatut selkäpuut. Ullakolla on 85x40 cm kokoisia ikkunoita sekä parven luukkuja, kaikki aukeavat pihalle päin.

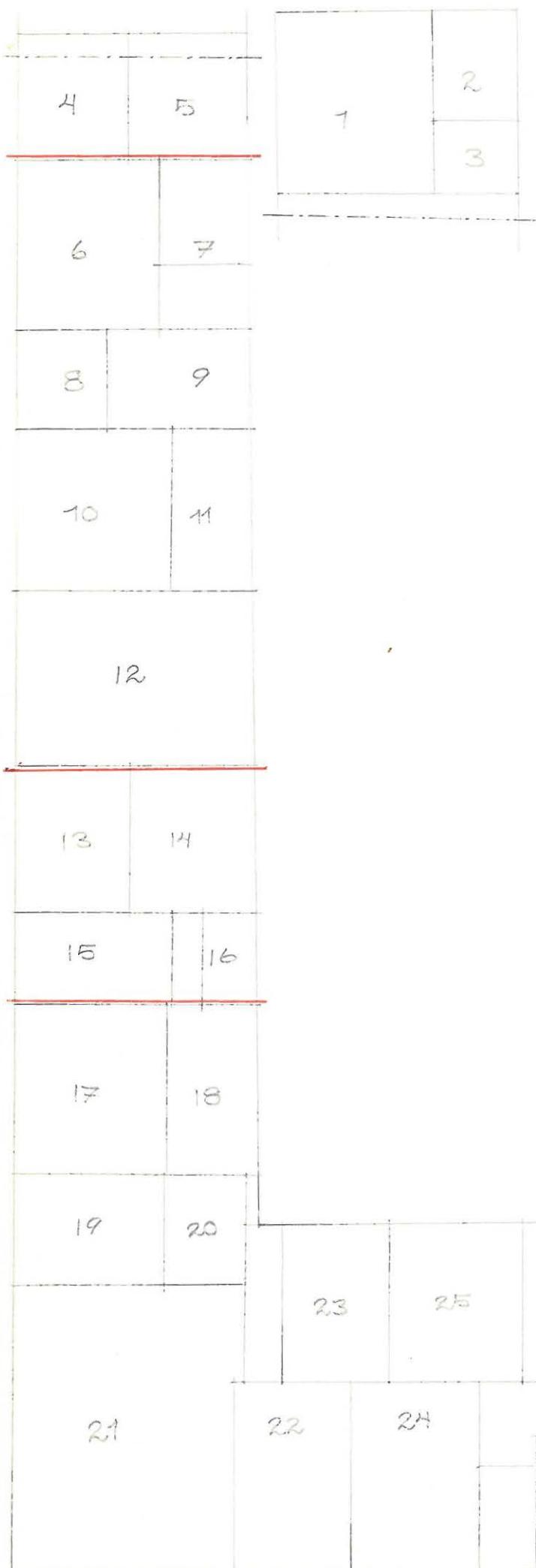
Itäpäähän on entisen leivintuvan paikalle sisustettu asunto, johon ei kuitenkaan päässyt sisälle. Muut huoneet ovat vajoina ja liikkeiden varastoina. Talo on maalattu kellertäväällä öljyvärvillä.

Lukuunottamatta läntistä lauta-ja ristikorakenteista osaa talo rakennettiin vuonna 1838. Se jatkettiin länsipäästä vuonna 1862.

piir.1

- Talo 3 sijaitsee edellisen vieressä tontin koillisnurkassa. Rakennus on useiden eri puolilla kaupunkia sijaitsevien liikkeiden varastona, eikä siihen päässyt sisälle. Se on vuorattu 14 cm leveällä vaakasuuntaisilla laudoilla. Kivijalka on tehty kvaadereista, sitä ei ole muurattu eikä rapattu. Nykyisen kuoren sisällä on vanhat eri aikoina rakennetut ulkorakennukset.

Kaakkoisnurkassa oleva vanhin osa on rakennettu vuonna 1828. Se lisärakennettiin vuonna 1839, jolloin rakennuksessa oli 4 makasinia. Vuonna 1846 sen pohjoispuolelle rakennettiin kaksi pienempää ulkorakennusta. Ne on joko purettu vuoden 1862 lisärakennuksen tieltä tai niitä on käytetty sen osiha. Mainittuna vuonna talo rakennettiin nykyiselleen, siinä oli 5 huonetta, se vuorattiin ja maalattiin vaalealla maalilla, joka lienee juuri nykyinen vaalean siniharmaa väri. Talossa on välikatto. Eteläfasadissa on kaksi avoainaista päästään pyöristettyä luhtiparvekkeen ikkuna-aukkoja. Vesikatto muodostuu kahdesta vierekkäisestä päästään aumatusta harjakatosta, jonka päädyt ovat itään ja länteen.

LITE 1.

POHJAKAAVIO,

MITTAKAAAVA 1:200

— = SAUNA

LIITE 2. Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 78 vuosilta 1834, 1840, 1846 ja 1851 sekä n:o 4647 vuodelta 1862.

Tarmon arkisto, VA.

- liitep. 1834. Tontin omistaa kauppias, varakonsuli S.A.Wendelin. Talo 1 on vuonna 1832 rakennettu yksikerroksinen asuintalo. Pituus 35, leveys 14 3/4 kynärää. Ei vuorattu eikä maalattu. 6 huonetta: eteinen, sali, 2 kamaria ja 2 tupaa. Holvattu kaksihuoneinen kellarit. Talo 2 on vanhempi makasiinirakennus, jota ei ole palovakuutettu. Talo 3 on vuonna 1828 rakennettu, vuoraamaton, punamullattu, 2 makasiinia käsittävä ulkorakennus.
- liitep. 1840. Tonttia on laajennettu pohjoiseen. Talo 1 on lisärakennettu vuonna 1838. Vuorattu ja maalattu keltaisella öljyvärvillä. 7 huonetta. Talo 3 on lisärakennettu vuonna 1839. 4 makasiinia. Talo 4 on rakennettu uusista honkahirsistä vuonna 1838 ja vuorattu 1839. Maalattu keltaisella öljyvärvillä. 3 eteistä, 3 sisäeteistä(tambur), 2 salia, 11 kamaria. Keittiö. Yhdessä huoneessa on myymälä. 2 holvattua kellarit, joihin kiviportaat.
- Talo 5 on rakennettu vuonna 1838, vuorattu ja maalattu keltaisella öljyvärvillä. 12 huonetta: pesutupa, sauna, 2 kamaria, 2 makasiinia, eteinen, navetta, talli, rehuvaja, lantala, puuvaja. Pituus 90 kyn. Tuohikatto ja 1 kyn. kivijalka.
1846. Talot n:o 2 ja 6 on lisätty.
1851. Vuonna 1850 taloon 4 rakennettu lisärakennus, jossa 1 asuinhuone ja kuisti. Pituus 7 ja leveys 5 kynärää.
- liitep. 1862. Uusi vakuutus n:o 4647. Omistaja sama.
- Talo 1. Vuonna 1861 on itäpuolelle rakennettu 2 kuistia. Talon pituus on 68 ja leveys 14 3/4 kynärää. 19 huonetta: 2 eteistä, 2 sisäeteistä, 2 salia, 10 kamaria, 1 keittiö ja leivintupa.
- Talo 4. Pohjoissivulle on rakennettu vuonna 1862 kuisti. Eteinen on muutettu asuinhuoneeksi. 24 huonetta: 4 eteistä, 3 sisäeteistä, 2 salia, 11 kamaria, 2 kauppakonttoria ja 1 myymälä. Pituus toril-

le 70 ja Rantakadulle 34 1/2 kyyräää. (1 keittiö).

Vuorauksessa pilasterit ja korniisit.

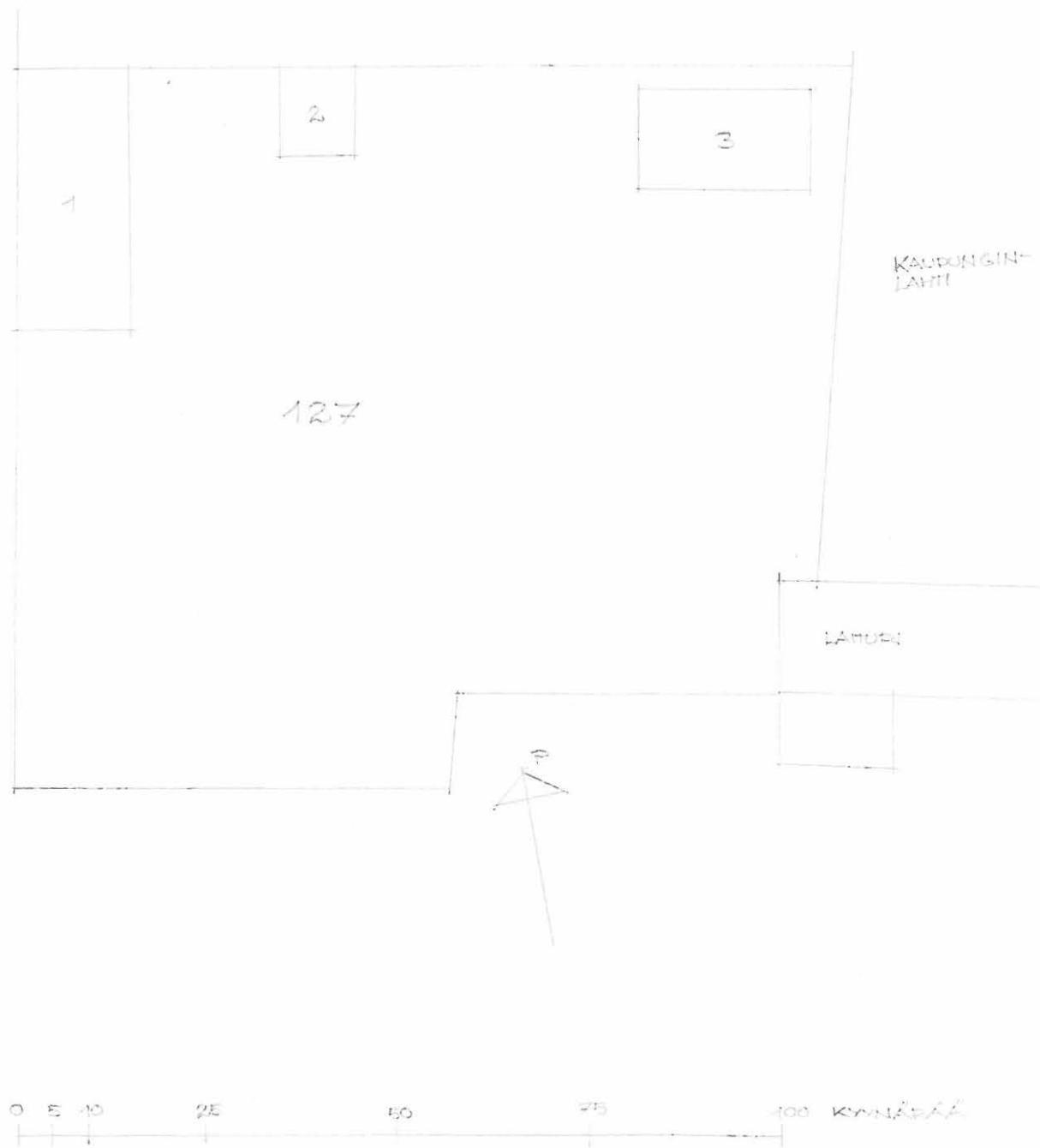
Talo 3 lisärakennettu vuonna 1862. Vuorattu ponttilaudoin, maalattu vaalealla öljyvärvillä. 5 huonetta: 3 makasiinia, 1 jäävarasto ja halkovaja. Välikatto.

Talo 5. Vuonna 1862 on länsipäähän rakennettu 21 kyyräää pitkä ristikorakenteinen lisärakennus. 13 huonetta:

1893. Taloissa 1, 3, 5 on tervahuopakatto ja talossa 4 peltikatto.

1899 on talossa 4, pihan puolella ollut pienehkö tulipalo.

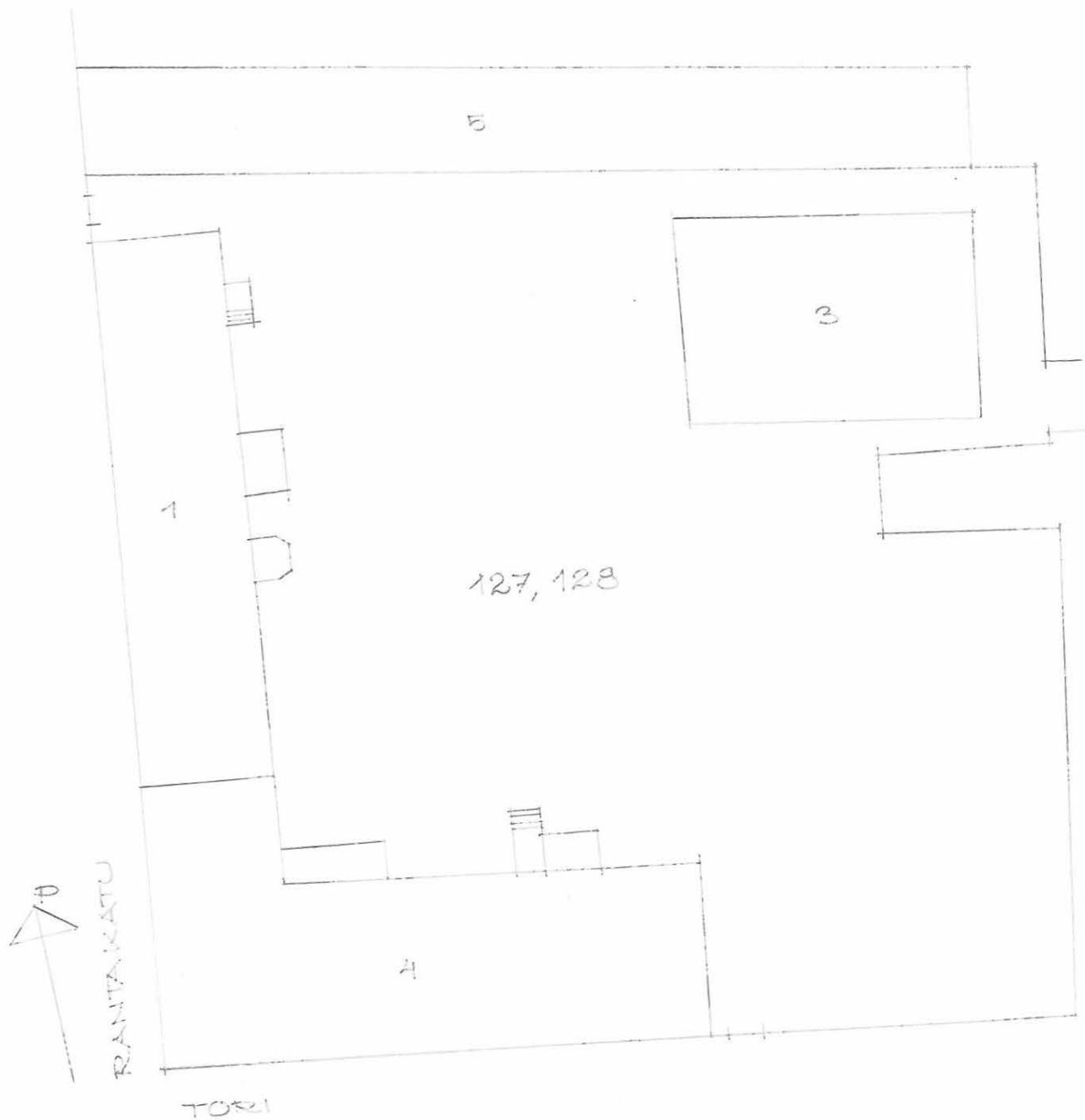
LITE 3a PALOMAKUUTUSKIRJAAN N:o 78
VUODELTA 1934 LITETTY
ASEMAPURUSTUS

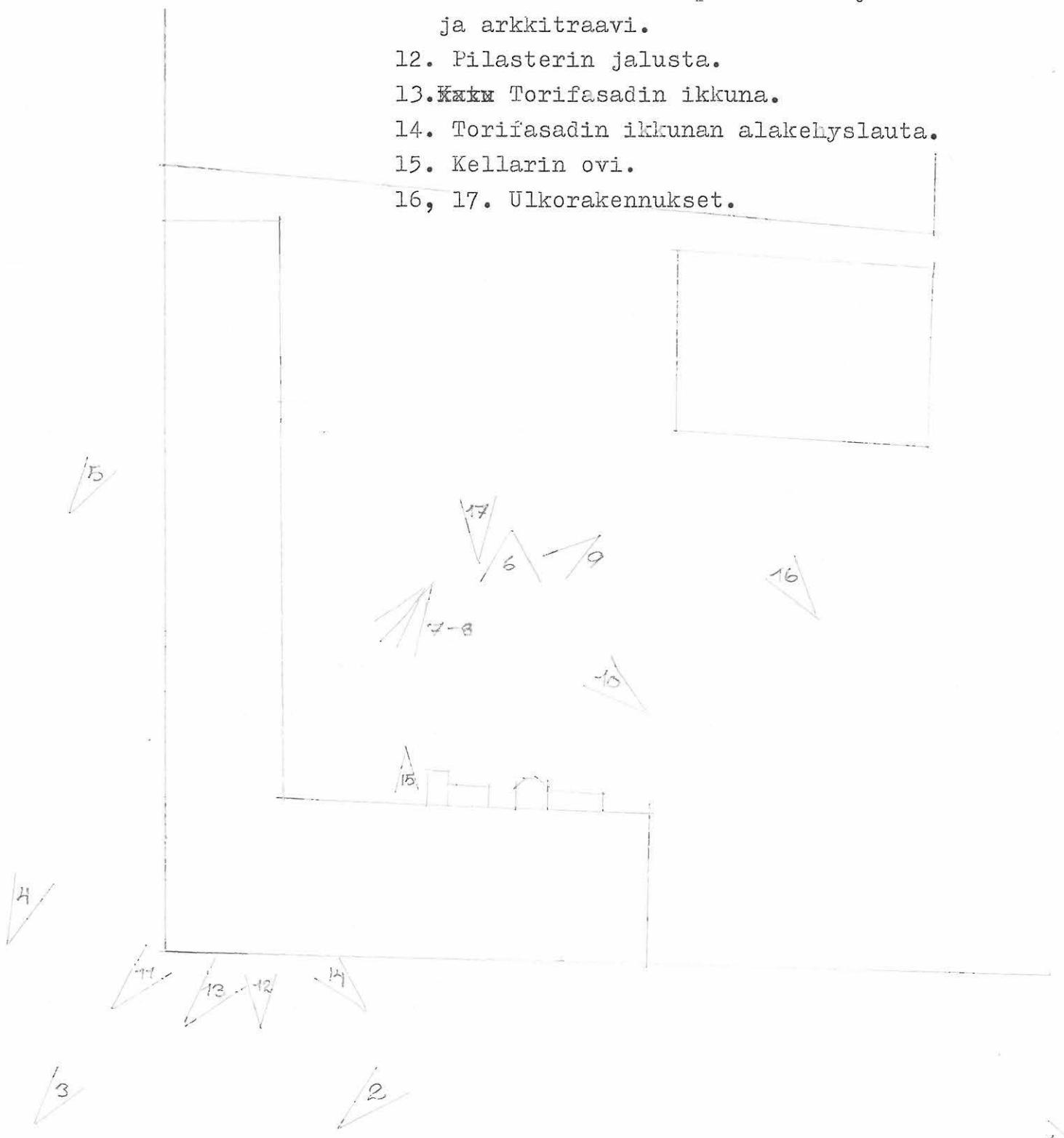
36/1
LITE PALOVAKUUTUSKIRJAAN N:o 78
VUOSILTA 1840 JA 1846 (—)
LITETTY ASEMAPILIPUSTUS

3c/
LIITE / PALOVAIKUUTUSKIRJAAN N:o 4647
VUODELTÄ 1862. LIITETTY ASEMA-
PIIRUSTUS.

- LIITE. Valokuvat: 1. Torifasadi ja itäpääty.
2. Torifasadin itäreuna.
3. Lounaiskulma.
4. Rantakadun fasadi.
5. Rantakadun fasadin pohjoispää.
6. Torisiiven pihafasadi, kuistit.
7, 8, 9. Vinkkelin sisänurkka.
10. Rantakadun siiven pihafasadi.
11. Katufasadin nurkkapilasterin yläosa ja arkkitraavi.
12. Pilasterin jalusta.
13. ~~Käkm~~ Torifasadin ikkuna.
14. Torifasadin ikkunan alakehyslauta.
15. Kellarin ovi.
16, 17. Ulkorakennukset.

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija Ritva Tuomi			Aika 25.9.1968
Paikkakunta Kristiinankaupunki	Kaup.osa/ Kylä II	Kortteli/ Tila 48	Tontti 136,137

Osoite
Kauppatori 5 - Itäinen Pitkäkatu 46

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 25 s. (käsinkirj. 5 s.)

Piirrokset

Fasadi-, asema-, pohjakaavio-, yksityiskohta- ja poikkileikkauspiirroksia 13 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 19688 vuodelta 1897. Tarmon arkisto. V.A. 2 s.
Kopio palovakuutuskirjasta n:o 4 vuodelta 1833. Tarmon arkisto, Liisankatu 4,
Helsinki. 5 s.

KRISTIINANKAUPUNKI , tontti 136,137, kortteli 48, kaup. osa II
Kauppatori 5 - Itäinen Pitkäkatu 46

Inventoitu 25.9.1968

Ritva Tuomi

KIRJALLISTET LÄHTEET

Lile 1 Palovakuutuskirja N 19688 vuodelta 1897. Tarmon arkisto. Valtionarkisto.

Lile 2 Muutospiirustukset vuosilta 1898 ja 1919 (W. Hagen ja P. Wadström)
~~Muutospiir v. vu 1906 (Aarne Holmlund)~~
Kristiinankaupungin maistraatin arkisto. (Koskevat taloa 3).

TONTIN OMISTAJAT

Nykyisin tontin omistaa Kristiinankaupungin Säästöpankki, jonka konttori on päärakennuksessa. Vuonna 1897 omistaja oli palovakuutuksen mukaan kauppias Viktor Haaronen, ja palovakuutuksen liitetyn tulipalon selvityksen mukaan vuonna 1906 kauppias Frans Henriksson, ~~Eduskunnan edustaja vuosina 1900-1901~~
aluna

TONTTI

PIR. 1 Tontti on suorakaiteen muotoinen ja pohjois-eteläsuuntainen. Lyhyt eteläsisivu on vasten Kauppatoria ja pitkä länsisivu vasten Itäistä Pitkäkatua. Idässä tontti rajoittuu tonttiin II/44/ , ja pohjoisessa tonttiin II/48/ . Eteläreunassa olevalla päärakennuksella on hallitseva asema Kauppatorin luoteisnurkassa. Rakennukset ympäröivät lähes joka puolelta tontin kivettyä nurmettunutta pihamaata. Maa viettää itään.

RAKENNUKSET

Rak. 1 on kaksikerroksinen pitkänurkkainen asuin- ja liikerakennus, joka pvk:n mukaan on rakennettu 1799. Ensimmäisessä kerroksessa on kaksi liikehuoneistoa, toisessa yksi asunto. Vesikatto on aumattu ja katettu lasitetuilla tiilillä. Nykyinen vuoraus on sekundaarinen.

Rak. 2 on edellisen yksikerroksinen pihasiipi, joka pvk:n mukaan on rakennettu vuosina 1814, 1815 ja 1836. Rakennuksessa on kaksi liikehuoneistoa ja yksi asunto. Vuoden 1919 jälkeen sitä on lyhennetty pohjoispäästä. Vuoraus on sekundaarinen, satulakatossa on uusi tiilikate.

Rak. 3 on yksikerroksinen lyhytnurkkainen asuin- ja liikerakennus, joka palovakuutuksen mukaan on rakennettu 1824. Vuonna 1898 sitä on korotettu nykyisen ullakon korkeuden verran. Vuoraus on ilmeisesti korotuksen aikainen. Satulakatossa on uusi tiilikate.

Rak. 4 on hirsinen vuorattu ulkorakennus, jonka torinpuoleisessa päädyssä a on liikehuoneisto ja varastohuone. Osassa b on viisi varastohuonetta. Osa a on vuorattu vaakalaudoituksellla, katto on toisesta päästä aumattu ja peltikatteinen. Osassa b on saumarimavuoraus. Satulakatto on katettu lasitetuilla ruukkutiilillä. Rakennus on palovakuutuksen mukaan rakennettu 1860.

Rak. 5 on lautainen vaja rakennusten 4 ja 6 välissä.

Rak. 6 on vuonna 1860 rakennettu vinkkeli hirsinen vuorattu ulkorakennus, joka ~~on~~ sisältää entisiä karjasuoja, lantalan ja käymälän. Satulakatto on katettu lasitetuilla tiilillä.

RAKENNUS 1

KIVIJALKA on sekundaarinen, se lienee rakennettu aikaisintaan vuosisadan vaihteessa, sillä vuoden 1897 palovakuuskirjassa ei mainita kivijalan itäpäässä sijaitsevaa myymälähuoneistoa joka lienee kivijalan aikainen. Kivijalka on muurattu kvaadereista, jotka katu-

~~sileäksi~~
fasadiissa ovat reunoista 5 cm:n leveydelta hiottuja, muualla ko-
konaan rosopintaisia. Korkeus on katufasadissa 50-170 cm, itäpää-
dyssä noin 160 cm, pihafasadissa 50-100 cm ja länsipäädyssä noin
50 cm.

Talon alla itäpäädyssä on jo mainittu pieni myymälä, josta avau-
tuu kadulle ikkuna ja ovi ja johon laskeutuu portaat katutasosta.
Pihan puolella itäpäässä on pannuhuone.

PASADIT

Katu ~~Pasadissa on~~ ~~akselipalkkien~~ viisiakselinen ikkunaryhmittely, jonka rikkovat ensimmäisen kerroksen näyteikkunat ja ovet. Ullakon ikkunat ovat ~~alkuperäisillä~~ ^{tiloja} paikoillaan ja ~~ilmiseostti~~ alku-
peräisen kokoiset, toisen kerroksen ikkunoista on huoneen 3 ik-
kuna sekundaarisesti kolmilevyinen ja muut on uusittu T-tyyppi-
siksi. Ensimmäisessä kerroksessa on lännestä luetellen ensimmä-
sessä akselissa T-tyyppinen ikkuna, jonka yläruutu on jaettu neli-
ruutuiseksi, toisessa akselissa on myymälänovi ja sen yläpuolella
matala neliruutuinen ikkuna, kolmannessa akselissa on suuri näy-
teikkuna ja viidennessä akselissa kolmilevyinen ikkuna. Neljänne-
akselin kohdalla on samankainen T-tyyppinen ikkuna kuin ensimmäi-
sessä akselissa ~~ja~~ ^{selä} pankkipuoneiston ovi. Ikkunoissa on erilliset
kulmaraudat ja saranat ja vuorauksen aikaiset kenyslaudat.

Ikkunoiden koot: ullakkoikkuna 120x47 cm

toisen ja ensimmäisen kerroksen T-ikkunat 112x178

kolmilevyiset ikkunat 171x178cm

näyteikkunoita ei mitattu

Ovet ovat sekundaarisia, niiden edessä on graniittiportaat. ~~ja jomien ovien~~ ¹⁹⁰⁶ Vuorauks on sekundaarinen. ~~ja jomien ovien~~ Räystään alla on profiloitu, primaarinen lista. Arkkitraavi on vuorattu sileillä vaakalaudoilla ja alempi seinäpinta 13 cm leveillä uurretuilla vaakalaudoilla, joiden ala-
teunassa on loiva helmiprofili. Kulmissa ja kahden väliseinän kohdalla on vuoratut nurkkaketjut, itäisimmän väliseinän kohdalla tätä ei ole. Ketjut ulottuvat arkkitraavin alaosaan ja ne on vuorattu 11 cm leveillä sileillä pystylaukoilla, muodostuneiden pilastrien leveys on 22 cm ja ne ulkonevat vuorauksesta 11 cm. Kerrostosten välissä on pystylaukoitettu vyöhyke sekä koristevyöhyke, ja ensimmäisen kerroksen ikkunoiden alla, vain niiden kohdalla, on pystylaukoitut vyöhykkeet. Ikkunoissa ja ovissa on sileät kenyslaudat. Ks tarkemmin valokuvat.

~~yleli- ja venäläistä asesta ilägränden
aikilistaan ja aseiden ja niiden listo~~

ITÄPÄÄTY

Arkitraavi on vuorattu kuten katufasadissa, tällä vuorauksella on suljettu entinen ullakon ikkuna keskellä päätyä. Alempi seinäpinta on vuorattu 21,5 cm leveillä uurretuilla vaakalaudoilla, jotka on profiloitu sekä alareunasta että holkan juuresta. Arkitraavin alaosassa on kapea profiloitu lista. Kivijalan pääällä on 16x3 cm:n kokoinen sokkelilauta ja sen alla vino 8x3 cm:n kokoinen vesilauta.

LÄNSIPÄÄTY

Joka kerroksessa on kaksi ikkunaa, ikkunat sijaitsevat kahdessa akselissa. Ullakkoikkunat ovat samanlaisia kuin katufasadissa, toisen kerroksen ikkunat ovat T-ikkunoita ja ensimmäisen kerroksen ikkunat T-ikkunoita joiden yläruudut ovat neliruutuiset. Vuoraus on samanlainen kuin katufasadissa.

PIHAFASADI

Rakennus 2, kaksikerroksinen kuisti sekä kaksi yksikerroksista eteisrakennelmaa peittävät alkuperäisen fasadin lähes kokonaan. Ikkunaryhmittely on ollut samanlainen kuin katufasadissa, ja vuoraus on samanlainen kuin itäpäädyssä. Joka väliseinän kohdalla on nurkkaketjut. Huoneen 1 ikkuna on muita vanhemmassa asussa: se on kuusiruutuinen siten että keskellä on pystyväli ~~leumi~~, yläosassa poikkiväli ~~muutut~~ ja alaruudut jakautuvat kaksiruutuisiksi poikkipienoilla.

Toinen ~~fasadista~~ näkyvissä oleva ikkuna on huoneen 5 T-ikkuna. Molemppien yläpuolella on kaksiruutuiset ullakkoikkunat. Huoneen 1 ikkunassa on 1800-luvun tyypiset kulmarautasaranat. Kehyslaudat ovat vanhemmat kuin katufasadin ikkunoissa, ks valokuvat.

~~Kuisti~~ ~~on~~ ~~muu~~ ~~alkain~~ ~~kuin~~ ~~pihafasadin~~ ~~vuorau~~. ~~lienee~~ ~~ainakin~~ ~~nykyisen~~ ~~vuorauksen~~ ~~aikainen~~. Se on piirurakenteinen ja siinä on kaksinkertaiset lautaseinät. Katto on aumattu pulpettikatto. Ulkolaudat ~~ovat~~ ~~samoja~~ ~~lautoja~~ kuin itä- ja pihafasadin vuorilaudat. Kuistin kivijalka on muurattu kvaadereista, se on 50-100 cm korkea ja lienee sekundaarinen kuten itse talen kivijalkakin.

Kuistin ensimmäiseen kerrokseen on sijoitettu tiilistä muurattu, rapattu pankkiholvi. Sen kohdalla on aikaisemmin ollut ikkuna. Ikkunat ja ovet ovat sijainneet symmetrisesti kolmessa akselissa, ovi keskellä. ~~Yksi ikkuna~~ Toisessa kerroksessa itäsivulla on yksi ikkuna. Ikkunat sekä oven yläpuolella ~~oleva~~ oleva ~~ikkuna~~ matala ikkuna ovat kaikki ~~kaarevalaisia~~ ^{pyörikkäitä}. Suorakulmainen osa on 120x135 cm:n kokoinen ja neliruutuinen, kukin ruutu jakaantuu vielä neljään osaan diagonaalisilla pienoilla. Tämän päällä on pystypienalla kaksiruutuiseksi jakaantuva ~~kaareva~~ ^{perinteinen} osa, jonka koko on 120x67 cm. Ikkunoissa on osittain 1800-luvun tyyppiset, ~~kuulmäärä~~ autasaranat osittain erilliset kulmaraudat ja saranat. Kaarevat kenyslaudat sekä ovessa että ikkunoissa ovat primaariset, ks tarkemmin valokuvat. Ovi on sekundaarinen pariovi.

Kuistin itäpuolella on ~~pankkihuone~~ pankkihuoneistoon kuuluva lautaseinäinen lisähuone, joka on rakennettu sekundaarisen pannuhuoneen ^{Ulkolaudat ovat uurrettuja} ~~huoneessa~~ ^{paalle} on nelionmuotoinen ikkuna jonka ~~ikkuna~~ reunassa on kapea tuuletusikkuna. Pannuhuoneen edessä on seinästä erilleen rakennettu taloa korkeampi savupiippu. Kuistin ja talon 2 väliin on rakennettu lautaseinäinen eteinen. Ulkolaudat ovat vaakasuuntaisia holkkaponttilautoja ja katto on kuistin pään viettävä pulpettikatto. Eteisessä on T-ikkuna ja ~~ikkuna~~ ovi.

MAALIT

Itse seinäpinnat ovat nykyisin vaaleat, kermanväriset ja listat ja kehykset vaaleanruskeat. Näiden maalien alla on vain samantapaisia vaaleita värejä, kovin paksu ei maalikerros ole.

(Onko pilafin ja läpäädyt varit tullit?)

7

PÖHJAKAAVA

PILR. 2, 3
Lukuunottamatta ensimmäisen kerroksen itäpään pankkitiloja, jotka piirustukseen on merkitty kirjaimella P, rakennuksen pohjakaava on edelleen alkuperäisen kaltainen. Kolme poikittaista väliseinää on ulottunut läpi molempien kerrostenv, nykyisin on itäisin väliseinä poistettu ensimmäisestä kerroksesta. Keskimäisen väliseinän länsipuolella ovat ensimmäisen ja toisen kerroksen pohjakaavat identiset: päädyssä ~~on~~^{vierelkäin} raksi pohjakaavaltaan neliömuotoista kamaria ja niiden itäpuolella on läpi talon ulottuva sali, josta aukeaa kadulle kaksi ikkunaa. Toisessa kerroksessa on salin itäpuolella parittain neljä huonetta, jotka ovat länsipäädyyn kamareita suurempia, niistä on yksi eteinen, yksi keittiö (sekundaarinen) ja kaksi kamareita. Kerrostenv väliset portaat sijaitsevat kuistissa.

Palovakuutuskirjan mukaan ensimmäisessä kerroksessa on ollut myymälä ja pankkihuoneisto jo ainakin vuonna 1897, niiden lisäksi siinä on ollut myös kolme asuinhuonetta, jotka ovat ilmeisesti nykyisin myymälään kuuluvat huoneet 2 ja 3 sekä jokin kolmas huone. Vuoden 1897 jälkeen on rakennettu pankkitilat nykyiseen asuunsa, kaksi ensimmäisen kerroksen lisärakennelmaa kuistin molemmille puolin, ja toisen kerroksen huoneeseen 4 lautaseinäiset WC ja kylpyhuone.

Ensimmäisen kerroksen HUONEKORKEUS on 285 cm ja toisen kerroksen 300 cm, paitsi huonetta 4, jonka huonekorkeus on 245 cm.

KIINTEÄ SISUSTUS on toisessa kerroksessa säilynyt varsin yntenäisenä kun sitä vastoin ensimmäisessä kerroksessa on tehty useita eri aikaisia korjauksia. Talossa on keskuslämmitys, joten useimmat uunit on poistettu.

8

I KERROS, huoneet 1,2 ja 3.

Vanhempi, mutta silti sekundaarisia detailjeja ovat huoneiden 1 ja 2 kaakeliuunit sekä ovet 1-2 ja 3-kuisti; ovet on siirretty taloon eräästä puretusta läniympäristön talosta. Muu sisustus on uutta, ikkunoissa ja ovissa on profiloidut tämän vuosisadan tyypiset kehyslaudat, lattioilla on korkkimatot; huoneen 3 seinät ja katto on paneloitu helmponttilaudalla, muiden huoneiden seinät ovat tapetoidut ja katot paperoidut.

Huoneen 1 uuni on pyöreä, halkaisijaltaan 70 cm:n kokoinen ja 275 cm korkea valkoisisista 25x31 cm:n kokoisista lasitetuista kaakelista tehty kaakeliuuni. Jalustan yläosassa, uunin keskikohdalla ja kapiteelissa on koristekaakelivöt, joiden koristeaiheina ovat kasviaiheiset reliefit. Kapiteelissa koristekaakeleita on kaksi kerrasta, ylempi ~~muodostaa~~ on ulospäin ulkoneva, profiloitu ja muodostaa uunin päälle sakaranarjan. Kahdet savupellit.

Huoneen 2 uuni on edellisen tyypinen, mutta koristelultaan sitä yksinkertaisempi. Uunin korkeus on 250 cm ja halkaisija 70 cm. Valkoisten kaakelien koko on 27,5x30 cm. Jalusta ulkonee lievästi profileidusti noin 5 cm, kapiteeli on profiloitu ja kapiteelin juurella on kukkanakiemurafriisi. Kahdet savupellit.

Muualta siirrettyt ovet ovat 90x200 cm:n kokoisia puoliranskalaisia yksinäisovia, tyyppiä jossa neljästä peilistä kaksi on pysty- ja kaksi vaakasuuntaisia. Saranat ovat uudet.

Huoneen 1 pohjoisseinällä on laytaseinäinen n. 60 cm syvä ja 120 cm leveä syvennys, tällä kohdalla on ilmeisesti aikaisemmin ollut ovi taloon 2 ja sitä aikaisemmin ~~ilmeisesti~~ ^{elävän} ikkuna.

Pankin huoneessa P₄ on ^{sekundaarinen} ~~sileä~~ valkoinen kaakeliuuni, sen kapiteeli on profiloitu.

II KERROS

Välikatot

Huoneen 1 katto on paneloitu helmiponttilaudalla, kattolista on kapea kaksikouruinen. Huoneen 2 katto on kipsattu ja maalattu, kattolista kaksikouruinen. Huoneen 3 katto on kipsattu ja maalattu, kattolista on profiloitu: se muodostuu kahdesta profiloidusta puulistasta ja niiden välisiin ^{koverasti} pingotetusta paperista, huoneen 4 katto on kipsattu ja maalattu, kattolista on ^{kapea} ~~yksikouruinen~~, huoneen 5 katto ja lista ovat samanlaiset kuin huoneessa 3, katossa on halaisijaltaan noin 20 cm:n kokoinen medaljonki. Huoneiden 6 ja 7 katot ovat paperoidut, huoneessa 6 on yksinkertainen vino lista, huoneessa 7 kaksikouruinen.

Seinät

Keittiön (huone 1) seinät on paneloitu helmiponttilaudalla, muiden huoneiden seinät ovat tapetoidut.

Lattiat

Kaikissa huoneissa on lattialla korkkimatot. Jalkalistat vaintelevat kooltaan ja muodoltaan. Niitä on kaltaa ^{pää} ~~profiili~~tyyppiä, jotka piirustykseen on merkitty kirjaimilla A ja B.

Huone 1, 16 cm korkea, sekundaarinen, ei kumpaakaan tyyppiä

2, 20x2,5 cm, profiili A

3, - " -

4, 15,5x2,5, profiili B

5, 21,5x1,9, profiili A

6, 20x2, profiili A

7, - " -

Ikkunat ja ikkunankehykset

Muut ikkunat ovat 112x178 cm:n kokoiset, huoneen 3 sekundaarinen ikkuna on 171x178 cm:n kokoinen. Huoneen 3 ikkunassa on profiloitut 1900-luvun tyyppiset kehyslaudat. Muissa ikkunoissa on kustavilaistyyppiset kehykset, ks. valokuva . Sivukehyslaudat ovat 11 cm leveät ja niissä on kaksi poikkileikkaukseltaan puolipyöreää urretta (piir. 5), yläkehyslauta on samoin 11 cm korkea, se on perrasmaisesti profiloitu ja sivuille ulkoneva. Ikkunan alla on 6,5 cm paksu ja sisäruudusta 7,5 cm ulkoneva ikkunalauta, jonka reuna on lievästi profiloitu.

Ovet ja ovenkehykset

Lukuunottamatta sekundaarisia komeronovia kaikki oven ovat kolmipeilisiä ~~pariovia~~ (puoliranskalaisia). Niihän on kahta tyyppiä.

Vanhempi tyyppi on aukoissa 1-2, 2-3, 3-5, 5-7 ja 5-6. Oven puolikas on 55x213x3,4 cm:n kokoinen ja peilit ovat 39x(95,5-26-46) cm:kokoiset. Profilointi on piirustuksen mukainen (tyyppi A). Ylä- ja alapeilissä on rombikohokuvit, ylimmän roimin sivut ovat 45 cm ja leveys 27 cm, alaromin leveys on samoin 27 cm ja sivut ovat 22 cm. Kaikissa ovissa on alun perin ollut messinkiset lukot ja kädensijat, joitakin on korvattu uusilla. Ovissa 5-7 ja 5-6 on ranskalaiset 17 cm pitkät saranat, joiden päässä on peräkkäin kaksi palloa, muiden ovien saranat on uusittu.

Uudempi tyyppi B ovat oven 3-4, 4-5, 1-kuisti, 4-kuisti ja kuistin väliseinässä oleva ovi. Oven puolikkaan koko on 56x214x4,5 cm ja peilien koot 38x(94-29-55) cm. Profiili on piirustuksen mukainen (tyyppi B). Keski-peilissä on rombikohokuvio, jonka leveys on 27 cm ja sivut 16 cm. Ovissa on messinkilukot. Ovessa JA KUISTIN VÄLIOVESSA 1-kuisti on yksipalloiset pallopääsaranat, muissa ovissa uudet saranat.

Ovi aukossa 4-kuisti on kaksinkertainen ovi. Ulompi on siis tyypp-

piä B, sen yläpeilin paikalla on pienajakoinen ikkuna. Sisempi ovi on kolmipeilinen täysranskalainen pariovi, yläpeilin paikalla on ikkuna.

Ovien kehykset huoneissa 2, 3, 5, 6 ja 7 sekä huoneen 4 ovissa 4-5 ja 4-3: sivukehykset ovat samaa lautaa kuin ikkunoiden sivukehykset, yläkehys on 27 cm korkea ja se muodostuu sileästä alaosasta ja profiloidusta, myös sivuille ulkonevasta yläosasta. (piir. 8)

Huoneen 1 ja kuistin ovissa on samanlaiset sivukehyslaudat mutta yläkehyn profiloitu yläosa on hieman yksinkertaisempi: se käsittää yhden porrastuksen ja yhden karniisimuodon.

Oveissa 4-kuisti on huoneen 4 puolella kehyksenä samaa profiloitua listaa kuin huoneen 3 ikkunassa.

Uunit

Huoneessa 3 on yksinkertainen uusrenessanssiuuni kulmittain nurkassa.

Huoneessa 5 on keskellä itäseinää uusrenessanssiuuni, jonka korkeus on 300 cm ja ~~puoja~~ leveys ⁹⁰⁻ 105 cm, uuni sijaitsee palomuuri-komerossa. Valkoiset lasitetut kaakelit ovat 23x43 cm:n kokoisia, särmässä, kapiteelissa, jalustan yläreunassa ja keskikohdalla ^{poikittain} on ruskeita koristekaakeleita, joissa on reliefinä runsasta kukkakie-muraa. Jalusta ulkonee, 90 cm:n korkeudella on ulkoneva hylly, joka alla on profilointia, kapiteelissa on keskellä korkeampi koristeltu otsaosa. Hahdet savupellit, peltiset suuluukut.

Huoneissa 6 ja 7 on edellisiä vanhemmat, keskenään samanlaiset kaakeliuunit. Ne sijaitsevat kulmittain nurkassa ja ovat ponja-kaavaltaan särmikkääät. Siten etä keskellä on 65 cm leveä muusta uunista 11 cm ulkoneva osa. (vrt valokuvat). Uunien korkeus on 287 cm. Valkoiset, lasitetut kaakelit ovat 22x32 cm:n kokoiset, jalustan yläosassa ja kapiteelissa on profiiliakaakeleita ja koristekaakeleita. Jalusta on 42 cm korkea ja ulkonee 3,5 cm.

13

on kaksi kummallakin lappeella. Harjalla on kolme vuoliaista: kaksi lappeella ja näiden päällä välissä on varsinainen harjavuoliainen. Ruodelaudoitus on harjaa vasten kontisuora, se on tehty 7-15 cm leveistä ja 3-5 cm paksuista ohuista rungoista palmotuista laudoista, harvan laudoituksen päällä on tuohikerros, jonka päällä on mahdollisesti toinen lautakerros ~~xxxxxx~~ tai vain katetit. Ullakon lattialla on runsaasti kaksiuraisia vesikattolautoja.

Vuolisia tukemassa on muutamia sekundaarisia pystytukia. *Katelainen* on *lentetut ruukkutilit*.

Ullakkoikkunat ovat 120x47 cm:n kokoisia. Keskiellä itäpäätäyä ol-
lut ikkuna on suljettu vuorauksella ja huoneen 3 (II krs) yläpuo-
lella olevaa ikkunaa on siirretty noin 40 cm itään. Kuistin koh-
dalta on mahdollisesti suljettu yksi ullakonikkuna, tästä ei pääs-
syt tarkemmin näkemään.

RAKENNE

Talo on rakennettu palhotuista hirsistä pitkänurkkaa käyttäen. Kolme poikittaisista väliseinästä ulottuu läpi talon molempien kerrostosten ullakolle harjaan asti. Vesikatto on väliseiniin tuettujen vuoliaisten varassa. Vuoraus on naulattu kiinni hirsiseinään, ilmaeristystä ei ole.

RAKENNUSHTISTORIA

Rakennettu 1879 palovakuntuskirjan mukaan.

Vuonna 1814 rakennukseen on lisätty osa ~~nykyisistä~~ ^{nykyisistä} ja ~~vanhaa~~ ^{vanhaa} pinasii-peä (talo 2). ~~Ensimmäisistä~~ ^{Ensimmäisistä} vuorausaikaa ei tiedetä, nykyisin talossa on kahdenikäistä vuorausta: itäpäädyssä, ja pohjoisfasadissa on vanhempana vuorausta, joka on samanaikainen kuin kuisti, katufasadien vuoraus on viime vuosisadan lopulta. Tällä vuosisadalla on kuistin viereen rakennettu lisärakennelmat, kivijalka uusittu (?) ja kivijalkaan rakennettu myymälähuone, pannuhuone ja pankki ~~iholvi~~ ^{on} rakennettu, ensimmäisessä kerroksessa ~~on~~ ^{on} tenty lähes täydellisiä korjauksia ja toisessa kerroksessa ~~on~~ ^{on} tenty pieniä korjauksia.

RAKENNUS 2Piir. 2

KIVIJALKA on muurattu kvaadereista. Itäfasadissa ja ponjoispäädyssä sen päällä on betonikuori. Korkeus on itäfasadissa 100-60 cm pohjoispäädyssä 50 cm. Kivijalan edessä on puretuun rakennuksen päädyn kohdalle jätettyä täytettyä kivijalkaa), katufasadissa 45 cm. Katufasadissa on kaksi kellarin tuuletusluukkua ja pihafasadissa kuistin alla on kellarin ovi.

KELIARThuone sijaitsee pitkittäissuuntainen talon ponjoispäässä. Huone on 610 cm pitkä ja 380 cm leveä. Sen länsiseinän paksuus on 160 cm.

Huone on tynnyriholvattu tiilestä. Holvin lakin korkeus on 190 cm ja kanta on 120 cm:n korkendella lattiasta. Tiilet on ladottu holvin akselin suuntaan, niiden näkyvät mitat ovat 23-24 ja 5-5,5 cm. Holvaukseen käytetty laasti on sementtipitoista. Ovi eteiseen sijaitsee keskellä itäseinää, sen edessä on katossa loiva korvaholvi, jonka tiilet on muurattu pääskynpyrstöliimitykseen. Länsiseinällä on kaksi tuuletuslunkkuja, joiden aukot viettävät sisäänpäin sivuille ja alas. Näiden kohdalla on jyrkästi koverat korvaholvit, joinin tiilet on muurattu korvanolvien akselien suuntaan poikittaissuuntainen; holvien kapeuden vuoksi muuraus on näin tehtynä epätasaista.

Seinissä on 120 cm:n korkeudelle ulottuva 10 cm paksu betonikuori, päädyissä näkyvä seinien yläosa on muurattu (22-27)x14x(5-6) cm:n kokoisista tiileistä pääasiassa kalkkia sisältävää laastia käyttäen. Poljoisseinän yläosassa on 45x55 cm:n kokoinen kaarevalakkinen 15 cm syvällä syvennys.

Lattia on valettu betonista.

Ovi on metrin levyinen tasalakkinen lautaovi. Oviaukko on oven kohdalla tasalakkinen, oven ulkopuolella holvattu. Oven sisäpuoleinen korvaholvi jatkuu ulkopuolelle noin 50 cm. Oven edessä on sekundäärinen eteinen, jossa sijaitsevat kellarin jontavat portaat.

FASADIT

Katufasadi.

Kolme pitkänurkkia suojaavaa lauta-arkkua jakaa fasadin neljään vyöhykkeeseen. Poljoisesta lukien ensimmäisessä vyöhykkeessä on kaksiruutuinen ullakkoikkuna ja akselissa sen alla T-ikkuna, joka on tyyppiä jossa yläruutu on pienoilla jaettu neliruutuiseksi. Toisessa vyöhykkeessä on kaksi ensimmäisen kerroksen edellisen kai-taista ikkunaa. Ullakkoikkunoita ei ole näkyvissä, ullakolla sitä vastoin on näkyvissä keskellä seinää toinen ikkuna-aukko, joka on suljettu hirsillä, ja toinen sen vieressä (väliä ei ole nirsiseinää) joka on suljettu vuorauksella. Niiden mukaan paikalla on ehkä aluksi ollut vain yksi ikkuna-akseli. Kolmannessa vyöhykkeessä on sekundaarinen myymälänikkuna ja ovi, ullakkoikkunaa ei ole. Ilmeisesti se on peitetty vuorauksella, ullakolla ei tämän seinän lähelle päässyt. Viimeisessä vyöhykkeessä on kaksi sekundaarista näyteikkunaa vierekkiiin. ~~Ki~~ Kaksi ullakon ikkunaa on suljettu vuorauksella.

Seinän yläosa on vuorattu 21,5 cm leveällä uurretuilla vaakalau-doilla, joiden alareunassa ja nolkin juuressa on loiva profilointi. Laudat ovat samoja kuin talon 1 vanhempaan vuoraukseen käytetyt. Ikkunoiden alapuolella on sekundaarinen pystylautavyöhyke. Pitkänurkat on vuorattu sileillä pystylaudoilla. Kivijalan päällä on 16x3 cm:n kokoinen sokkelilauta ja vino 7x5 cm:n kokoinen vesilauta. Ikkunoissa on sileät kenyslaudat.

Ikkunoiden koot: ullakkoikkunat ~~max~~ 100x40 cm

T-ikkunat 110x190 cm

näyteikkunoita ei mitattu

Ikkunoissa on erilliset kulumaraudat ja saranat. Myös ovi on sekundaarinen.

Pohjoispääty

Fääty on vuorattu 18,5 cm leveillä uurretuilla vaakalaudoilla.

Laudoissa ei ole profiloointia. Vuoraus on sekundaarinen: talo on tältä kohdalta katkaistu. Kivijalan päällä on vino vesilauta.

Itäfasadi

Koko seinäpinta on vuorattu samoilla laudoilla kuin pohjoispääty.

Fasadi on vuorattu joko talon lyntämisen jälkeen yndessä pohjoispäädyn kanssa tai sitten pohjoispäätyyn on käytetty punetun osan vanhoja pihafasadilautoja. Vuorauksen alareunassa on vino vesilauta.

Ikkunat pohjoisesta lukien:

Ensimmäisessä vyöhykkeessä on kaksiruutuinen ullaakkoikkuna ja sen alla akselissa T-ikkuna, joka on samaa tyyppiä kuin katufasadissa. Toisessa vyöhykkeessä sen pohjoisreunassa on samanlainen akseli, eteläreunan päällä osittain on kuisti. ~~Kuisti on rippitikkikattonen ja akselit rakkimmat~~ Kolmannessa ja neljänneessä vyöhykkeessä on samoin täydelliset ikkuna-akselit, neljännen vyöhykkeen peittää osittain talon 1 sekundaarinen eteinen.

Kuisti on pulpettikattoinen. Sen seinät ovat 18 cm leveitä uurretuja lautoja, undempia kuin fasadin vuorilaudat. Ikkunat ovat pienajakoiset, itäseinällä on ovi, jonka edessä on betonista valetut portaat.

MAALITTA

Seinät on maalattu vaalealla öljymaalilla.

POHJAKAAVA

Neljä poikittaisseinää ulottuu läpi talon. Huoneita on kahdeksan, neljä niistä on asuinhuoneita ja neljä on kuulunut kahteen myymälään. Vuoden 1897 palovakuutuksen aikaan, jolloin talo oli vielä nykyistä lyhyempi, siinä mainitaan olleen 2 eteistä, 4 asuinhuonetta, 3 myymälää ja keittiö. Näitä on tietenkin mahdoton paikallista nykyisestä rakennuksesta, jota palovakuutuksen jälkeen on lyhennetty ja jossa on sen jälkeen ollut kaksi tulipaloa. Ullakolta käy ilmi, että taloa on jatkettu huoneiden 5 ja 6 pohjoispuolelta. Joka nurkkaa ei päässyt näkemään, mutta todennäköisesti talon ensimmäiseen rakennusvaiheeseen ovat kuuluneet huoneet 1-6.

HUONEKORKEUS on 280 cm.

KIINTEÄ SISUSTUS on lähes kokonaan uusittu. Huoneissa 1 ja 4 on samanlaiset kattolistat kuin rakennuksessa 1 toisen kerroksen huoneessa 5. Kaikki muut listat sekä ovet ovat sekundaarisia. T-ikkunoissa on koristeelliset pitkäsalvat. Uunit on poistettu, keittiösä (huone 6) on kaakeloitu peltikupuinen keittoliesi. Ovet ovat kolmipeilisiä yksinäisovia, niiden koko on 82x200 cm.

ULLAKKO

Vesikatto ei ole aumattu. Väliseinät on salvottu hirsistä harjaan asti. Pohjoinen päätyseinä on lautaa, mutta sen edessä on vuoliaisia varten päätykolmio. Eteläpäädyssä on vasten talon 1 ullakkoa hirsistä salvottu päätykolmio. Vesikatto on väliseiniin tukeutuvien vuoliaisten varassa. Vuoliaisten pääällä on poikittaissuuntainen kaksinkertainen ruodelaudoitus, jonka välissä on tuohikerros. *Jäman pääällä on ihan tilikate.* Ruodelaudat ovat sahattuja, 17,5-26 cm leveitä. Ullakon harjakorkeus on 330 cm ja tasakerta on metrin korkeudella lattiasta. Latia on laudoitettu 20-25 cm leveillä laudoilla.

Huoneiden 5 ja 6 pohjoispuolelta taloa on jatkettu liittämällä uudet hirret pitkänurkista veistettyihin karoihin. Vanha päätyseinä on punamullattu. Lähellä liitoskohtaa on uusiin hirsiin maalattu valkoisella maalilla vuosiluku 1848 sekä joitakin kirjaimia joista ei saanut selvää. Tätä lukua ei palovakuutuskirjassa mainita.

RAKENNE

Talo on rakennettu paksuista neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä pitkänurkalle salvoen. Hirsiä on jouduttu tilkitsemään vain vähän. Vesikatto on väliseinien kannattamien vuoliaisten varassa. Lyhennettäessä talon päätyseinä on rakennettu laudasta.

RAKENNUSHISTORIA

Palovakuutuskirjan vuosina 1814 ja 15 on ilmeisesti rakennettu huoneet 1-6. Talo on ollut aluksi vuoraamaton ja punamullattu. Joko palovakuutuksessa mainittuna vuonna 1836 tai hirsiin maalatuun vuosiluvun mukaan 1848 taloa on jatkettu pohjoiseen 2-3 huoneella. Mahdollisesti tämän jälkeen talo on vuorattu sillä vuorauksella mitä vielä on katufasadissa. Vuosina 1899 ja 1906 talossa oli tulipalot, joiden jälkeen sisätiloja on uusittu. Taloa on lyhennetty vuoden 1919 jälkeen (vuoden 1919 asemapiirustus).

RAKENNUS 3

piir. 4 KIVIJALKA on muurattu kvaadereista. Sen korkeus on katufasadissa 30-20 cm, eteläpäädyssä 50-70 cm, pihafasadissa n. 80 cm ja ponjo fasadissa 80-40 cm.

KELLARTA ei ole.

VUORAUUS on sekundaarinen. Eteläpääty ja katufasadi on vuorattu vaakasuuntaisilla ja ~~vaakasuuntaisilla~~ pystysuuntaisilla kapeilla uurretuilla ponttilaudoilla. Pihafasadissa ja ponjoispäädyssä on seinien alaosassa sekundaarinen saumariavuoraus ja ullakolla uurrettu vaakalaudoitus.

Talo on ~~pitkä~~ ~~nurkkainen~~, ~~mitta~~ väliseinien kohdalla olevat ~~lyhyet~~ lautaarkut ~~ja~~ jakavat pihaa- ja katufasadin viiteen vyöhykkeeseen.

Katufasadissa on ponjcisesta lukien ensimmäisessä vyöhykkeessä yksi ikkuna-akseli, jonon kuuluu kaksiruutuinen ullakkoikkuna ja T-tyyppinen ensimmäisen kerroksen ikkuna. Seuraavassa vyöhykkeessä on kaksi ullakkoikkunaa ja niiden alla sekundaarinen näyteikkuna sekä myymälänovi, jotka on rakennettu nykyiselleen 1919. Kolmannessa vyöhykkeessä on kolmilevyinen ikkuna ja sen pääällä ullakkoikkuna, neljänneessä kaksi ullakkoikkunaa ja niiden alla keskellä T-ikkuna, viidennessä ullakkoikkuna ja T-ikkuna akselissa, päädyissä ei ole ikkunoita.

Pihafasadissa on ullakkoikkunoita vastaavasti vuorotellen yhden ja kahden ikkunan ryhmässä. Ensimmäisen ja kolmannen vyöhykkeen edessä (etelästä lukien) on pulpettikattoiset kuistit, toisessa ja kolmannessa T-ikkunat, viidennessä ulko-ovi.

Ikkunat ja ovet ovat kaikki sekundaarisia.

Kuistit ovat lautarakenteisia, ulkoseinät ovat uurrettuja vaakalaudoja, katto on pulpettikatto.

PONJAKAAVA

piir. 4 Talon viisi huonetta ovat jonossa. Toinen ja neljäs huone ovat muita suuremmat, keskenään samankokoiset, ja samoin kolme muutakin pienempää ovat keskenään suunnilleen yhtä suuret. Vuonna 1897 talossa oli eteinen, myymälä ja neljä asuinhuonetta. Huone 3 oli tällöin, kuten vuoden 1898 piirustuksessa jaettu pitkittäisella väliseinällä kahtia, pihan puolella oli eteinen. Vuonna 1919 oli molemmissa päätyhuoneissa keittiöt, huoneet 2 ja 3 olivat konttorihuoneita ja huone 4 kamari. Huoneen 3 väliseinä oli poistettu. Ovi huoneesta 2 kadulle rakennettiin joko 1898 tai 1919, vuoden 1898 piirustuksessa on ovi huoneesta piirustusten merkinnät ovat tässä epäselvät. Vuonna 1919 ehdotettiin 5 kadulle, tämä on ehkä palovakuutuksessa mainitun myymälän ovi. Seuraavassa piirustuksessa sitä ei ole. Väliin kapeat varastohuoneet. Nykyisin on kuistit vain huoneiden 3 ja 5 edessä, eivätkä ne ole piirustuksessa esitettyjen kaltaisia. Huone 1 on nykyisin sisustettu pesutuvaksi, huoneet 2 ja 3 ovat myymälänä ja huoneet 4 ja 5 asuntona. Ponjakaava on kuisteja lukuunottamatta vuoden 1919 piirustuksen kaltainen.

KIJNTEÄ SISUSTUS on kokonaan sekundaarista. Kolmessa huoneessa on peltikuoriset pyöreät uunit, yhdessä keittoliesi ja pesutuvasa uuni.

ULIAKKO

Taloa on korotettu 1898, aikaisemmin ei ullakkoikkunoita ole olut. Ullakolla näkyvät sivuseinähirret ohuita main osittain palhottuja kuusihirsiä joiden välissä on runsaasti sammalta. Päädyt tasakerran yläpuolella ovat lautaa. Kattotuolit ovat sahattuja piiruja. Ruodelaudoitus on tehty vanhoista 14-20 cm leveistä laudoista, se on harjan suuntainen. Väliseinät on jatkettu tasakerran korkeuteen. *Tällä on ollut, jalkia mukanaan talona on ollut laitetta punilautatilanteella (halko).*

RAKENNUS 4

4a

Hiotuista huadereista muurattu sekundaarinen kuijalla on 60-30 cm korkea. Katuoven edessä on betonista valtetut portaat.

Talo on muoratta 20,5 cm leveyllä muurituilla naakalaudilla. Kadulle olevana päädyynä on seisten lehviruutuista ullakkoihkoihin muorauksen tarvita ja niiden alla on R- sekundaarinen myymälä ja iltauima. Lännessä on poljaisreunana 150x220 cm:n lehvinen jauion malkaniiniin, lehvi sekundaarista iltauimaa ja lahti 90x105 cm:n kellooita lautainta laukkoihkaa ulkopelle.

Ullakkoihkoihin ovat 75x37 cm:n kokoisia, malkaniinin jauion on tehty 16,5 cm leveydelle naakalaudosta, joiden ulkoleveys on helmi profili. Niissä on ^{suorat} pöllädeletit ja kenttikorrasat ja vanha lukeo.

Ullakon luvut on tehty samoina lautista, niäpäiselle on pystytävä laudat.

POTIJA KAAVA.

Poikittainen valiseinä jakaa talonmukkisen kallteen osaan. Eteläpäässä on myymälä ja ^{työhuone} ~~verstas~~, jossa on suoralla tiivislaan lautaa.

taimilla valkoisilla, sinistä ^{on} ~~rekk~~ muiden.
Makaruihin seiniä on niillä muuammat-
mat, pallotat. Keltia on leveys 20 cm
leveistä pitkällä muuntainista laudasta,
vaatien välikatto on muurein val-
vottujen parujen vanha. Makaruihin
jotkaa portaat ollaakosse.

OLLAKKO

Katto on taitta ja päästää aumattu ja tor-
neista päässä päätyreinä on valottaa. Van-
jaaantti. Pölyttävien reinid valottuu villo-
sella vankevan kohdutteen. Jalanon
nojiaat niiden ja on taitta päästä val-
ottu muurein mui vankevan kohde-
selle. Käpälä ja Rontti nojiaat jalo-
itteeseen, sellaipuut läikkivät kaijalla
tai niissä puhdistukin ja raamoin. Käpälä-
kohde on 300 cm, vankevan kohdees 150 cm
ja litapuut ovat 250 cm:n kohdella.
Selläpuuden päällä on valo riittävä muidesta
kummallakin, käpälällä, niiden pääällä
on vanha valo joidenkorva 160 cm leveistä
~~valo~~ keltia leveys muodelaudatessa. Polt-
tole kienee seluundaarinien ilmeisesti
majoitain osana taloa on ollut vanhet-
tu muodelauttikilta.

Rak. 40 on lippujulkaisuinen makanini-rakennus, joka on rakennettu kiinni edelliseen.

Kinjalla ei ole näkyvistä. Orien edessä on betonilaatat.

Rakennus on monattu saumariinimonausella, jolla koottuu 25 cm leveytä pystytaulueristä ja $(7-8) \times 2,5$ cm:n kohoinista saumariimasto. Vuorauksia on alkuperäinen.

Rakennuksesta on niin varastoalueelta ja näiden yläpuolella ullaalle. Neljänä varastoluoneesta on pariovet, muidennesmäärä yksinäisiä on. Ovet, ja näiden yläpuolella olevat ullaanlukut ovat samanlainia kuin oman 4a.

Ovet on maalattu maaleamustalle maalilla, silumankeljyletki tarkoitella ja seinät punamullattu.

Rakennuksen tulialtaat on katettu ranhoilla lanitetuilla puukattoihilla. Ullan talvenne, os. rak. 6.

RAK. 5 on puupeltihallien osatos rakennusten 4 ja 6 räleistä. Nämä ovat kaikissa kolmalla moraamattoina. Niiden palloluina turvaa ei näy jälkiä punamultauksesta.

RAK. 6 on lyhytmuurallainen vinssieli ulkorakennus, jossa morais ja senkaton kateaine ovat samat kuin rakennealueen 4. Kuijallaan ei ole nähtyä.

Ullaholle avautuu kolme lauttajata lukuksia kuten rakennealueena 4 seka kahdella nelivuutuista ikkunaa, joissa on 1000-euvun tyypiniset pulmasauvaranat. Enimmäisenä kerriseenä on viisi yhdistäjää, joista kahdella on alkuperäinen laulaton, sekä yksi lauttainen paroni. Omen räleistä on kolme kahdella nelivuutusta matalaa ikkunaa.

- Rakennus siällää eteläistä suetellen:
- Entisen Tallin, jolla on morattu sisällä helmiporttikaudella ja jossa on kolme pilttivuota jäljellä. Tallina on kaan matalaa ikkunaa ja yhdistäjää ja milloin kuuluu heinäpäivi.
 - Kahden näymälän toisena kerriseenä ja viiden alla lantalan.

Polyjoen mukana on ilmeisesti entinen nareta, joka on riistetulla makaniinilla. Diglyyenä nimenä on jalovalkeuustekijä mainitulla naretaa olinen, johon naretaa joitaa saali on aukkoa.

ULLAKKO

Pääteinäät on saliottu harjaan asti. Häijäkorkeus on 450 cm ja tanakkaan korkeus 180 cm. Pääilläisineät ulottuvat saaliin tanakkaan korkeudelle, niiden päällä on päätyreinien saliötöt jalasivet, niiden päällä taas normaalit, pallidivita hiinmita tehtyjä kattoluidit. Selläpäiden glätsimässä eläinä kolorina on olleet muodostavat turvitaan 30 cm:n etäisyydellä ja näiden päällä on pääilläisnummien ruodelaukoitus, joka on kelyt 22 cm leveitä pallidivita laudotita. Käteaineena ovat lantelut mustat ruukkutilit.

Välikatto on komalaudotettu, se on valoset niin valottuvaan pannijen iävana.

VALOKUVAT , valok. elo- syyskuussa 1968

- 1 Talo 1, eteläfasadi
- 2 " "
- 3 " "
- 4 " "
- 5 Talo 4a, länsi- ja eteläfasadi
- 6 " eteläfasadi
- 7 Talo 1, länsipääty
- 8 Talo 1, pihafasadi
- 9 Talot 1 ja 2, pihafasadi
- 10 Talo 2, pihafasadi ja pohjoispääty
- 11 " , katufasadi ja "
- 12 Talo 3, pihafasadi ja eteläpääty
- 13 Kampatorni idästä
- 14 Itäinen Rytikäkatu pohjoisesta
- 15 Talot 1 ja 2 etelästä
- 16 Talojen 1 ja 2 pihafasadi
- 17 Talot 2 ja 3, pihafasadi
- 18 Talot 4b ja 6
- 19 Pihamaa lännestä
- 20 Talo 6
- 21 "
- 22 Ovi talon 6 siiven päädyssä
- 23 Talot 6 ja 4 pohjoisesta
- 24 Pihamaa pohjoisesta
- 25 Talo 1, huoneen II/1 ikkuna
- 26 Talo 1, kuisti
- 27 Talo 1, II krs ovet 7-5, 5-3 ja 3-2
- 28 Talo 1, II krs, ovet 5-3, 3-2, huoneen 5 uuni

- 29 Huoneen 7 uunin kapiteeli, talo 1, II krs
- 30 " jalusta , "
- 31 Talo 1, II krs, huoneen 5 ikkuna
- 32 " , ovet 5-7 ja 5-6
- 33 " , huoneen 5 ikkuna ja ovi 5-7
- 35 " , huoneen 7 uunin yläosa
- 34 " , kuten valokuva 27
- 36 " , ovi 5-7
- 37 Talo 1, kuistin II krs, ikkuna ja portaikon kaidetta
- 38 Talo 1, ullakko huoneen 7 kohdalla

LIITE 1

dyliennelma palorakennuskirjasta n:o 19688
mudelta 1897. Tammes alkusto, Valtionarkisto.

omistaja kauppias Viktor Haaronen
rakennukset

1. Rakennuskirjinen ainiarakennus, rakennettu
1799 matalta ja maalattu oljyräällä, ka-
kelikatto.

Koko $19,30 \times 8,02 \times 12,92$ metriä

I krs: myymälä, pankkiliuoneisto,
3 ainiiliuonetta, 2 etsiä (tämä on
pörstuga), 5 kaakeliuuria

II krs: 5 ainiiliuonetta, keittiö, 2 etsiä
(tämä on pörstuga), 6 kaakeliuuria ja
rautaliella

- lautainen ristikorakenteinen, kuiti

2. 1814, 1815 ja 1836 rakennettu ainiarakennus,
mataltu, maalattu, kuorakatto
Koko $30,28 \times 6,83 \times 7,12$ m
2 etsiä, 4 ainiiliuonetta, 3 myymälää,
keittiö, 6 kaakeliuuria, keittoliini

3. 1824 rakennetta ainiarakennus, mu-
nattu ja maalattu, kaakelikatto
 $18,41 \times 5,94 \times 5,34$ m
4 ainiiliuonetta, myymälä, 5 kaakeli-
uuria

4.

hinnien ulkorakennus, rakennettu 1860, morattu ja maalattu, kaakelikatto, sisältää neluvajaan, naretan ja sen eteisen, tallin, käymälän, vanatalan. Viinikellarakennuksen leveys on 5,34 m, viinikellarin ulkominijen pituudet 18,41 ja 9,50 ja sisäminijen pituudet 13,07 ja 4,16 m.

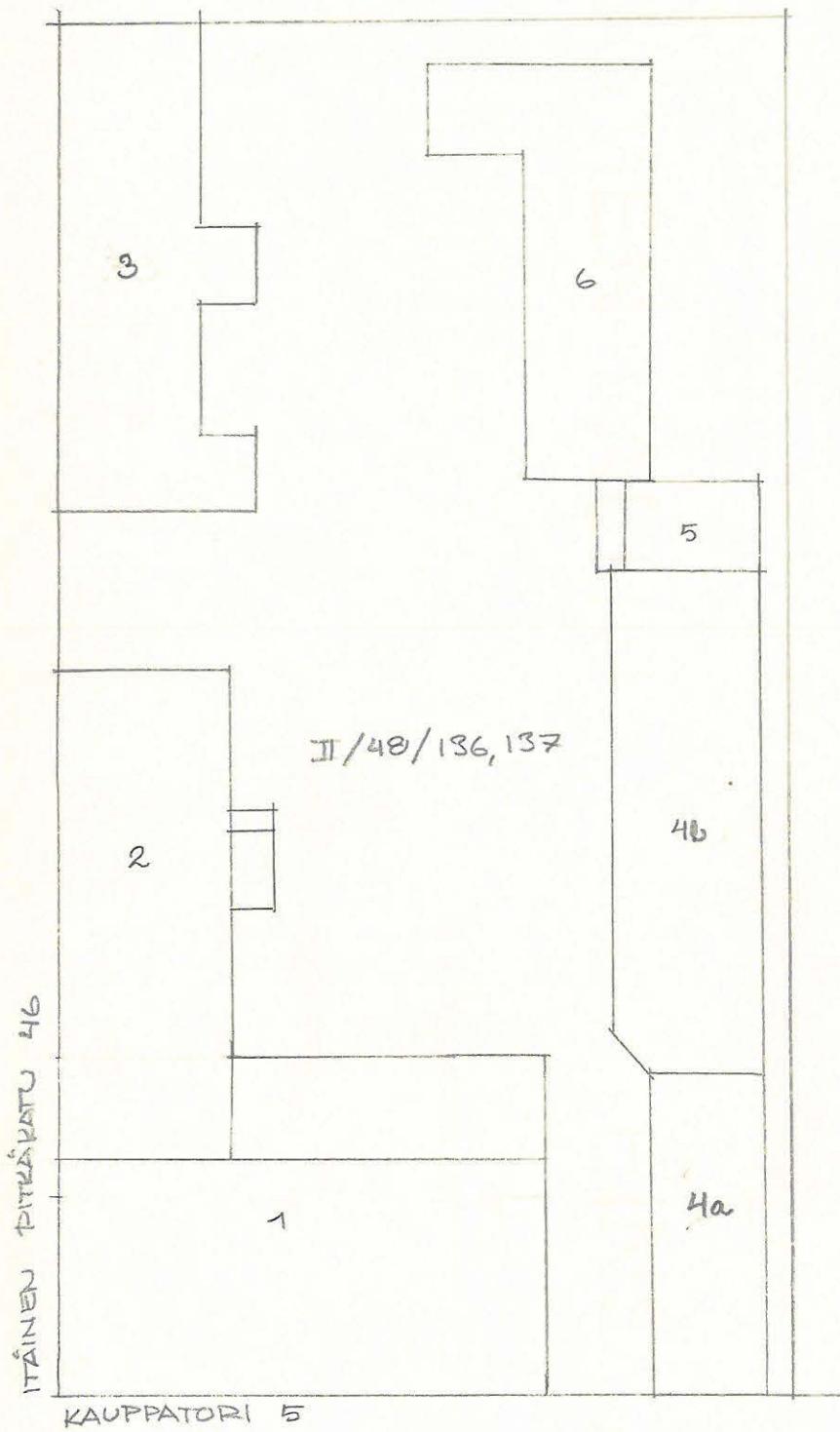
5. hinnien ulkorakennus, rakennettu 1860, morattu ja maalattu romppotio - ja öljymaalilla, kaakelikatto, koko $38 \times (6,53 - 7,75) \times 5,94$ m. Sisältää raumi- ja pihuliiterin, 4 makkainia ja myymälän.

- hinnien ajoportti

26.12.1899 tulipalo talona 2.

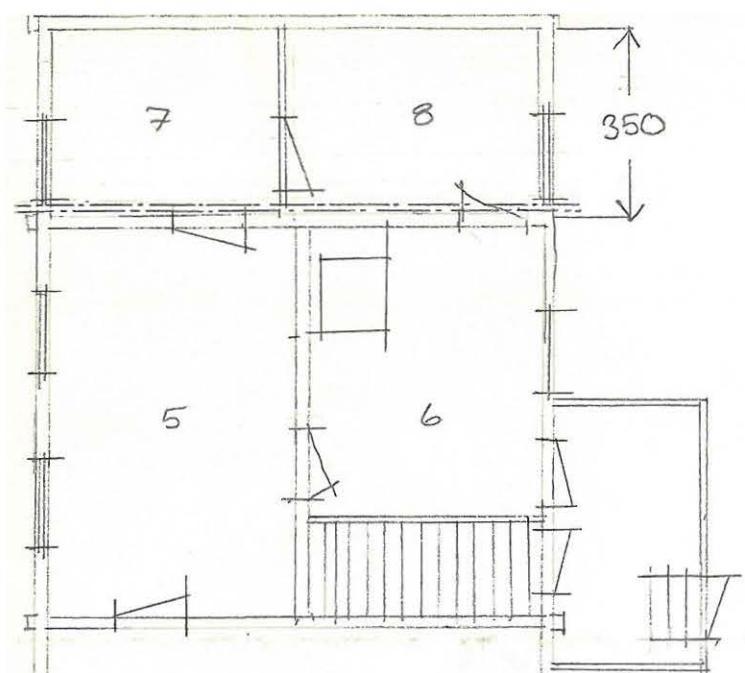
21.7.1906 - " - talloin
myön talon 7 I kerro rauiontui,
Omittaja kauppias Frans Henriksson

PIIR. X, ASEMAPIRUSTUS VUODEN 1919
ASEMAPIRUSTUKSEN MUKAAN, KORJATHU
KUISTIEN JA TALON 2 P HUUDEN
OSALTA. MK. 1:300
(ULKORAKENNUSTEN MITAT KS. ULKORAKENNUSSET)

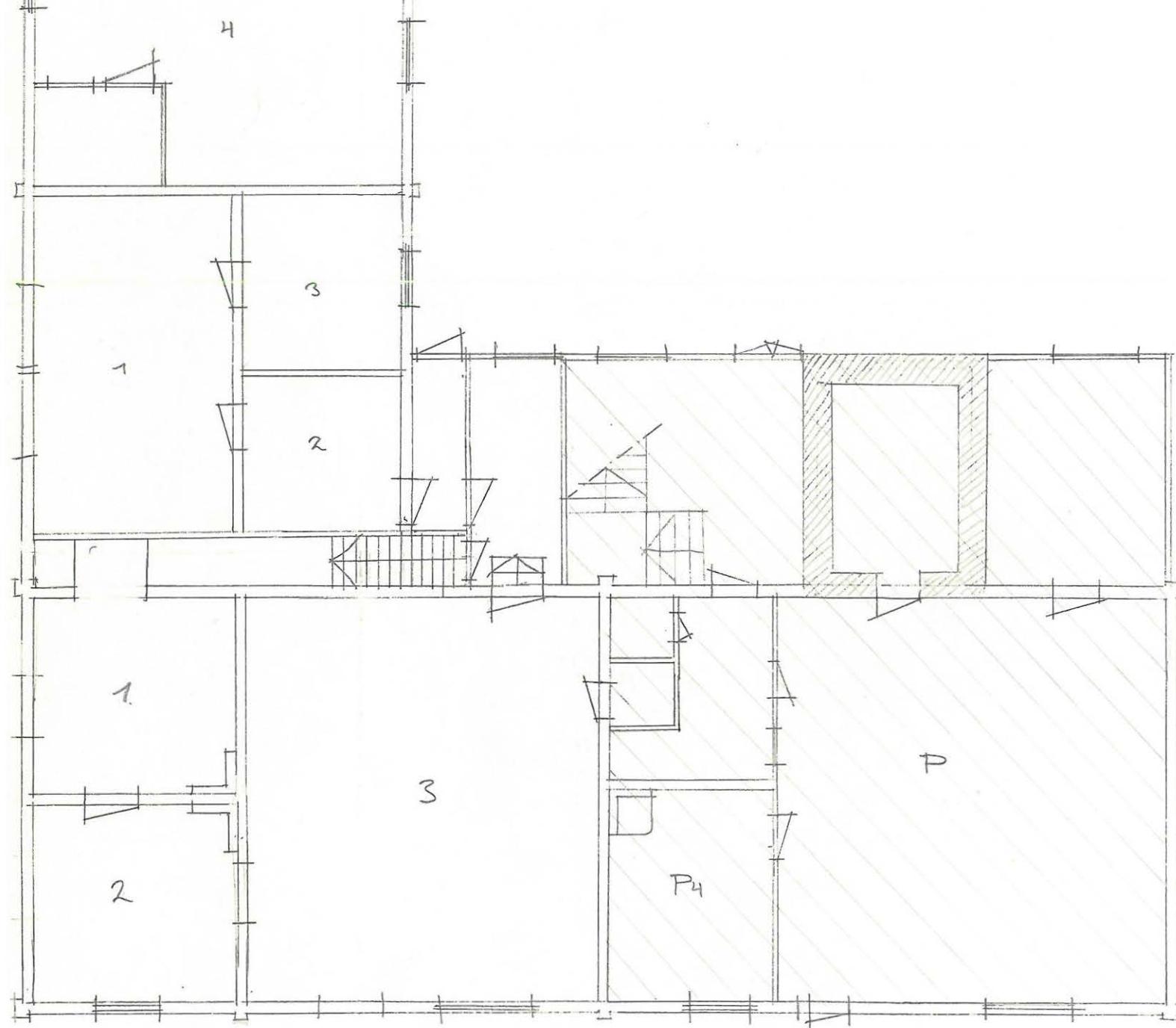
5M 10M

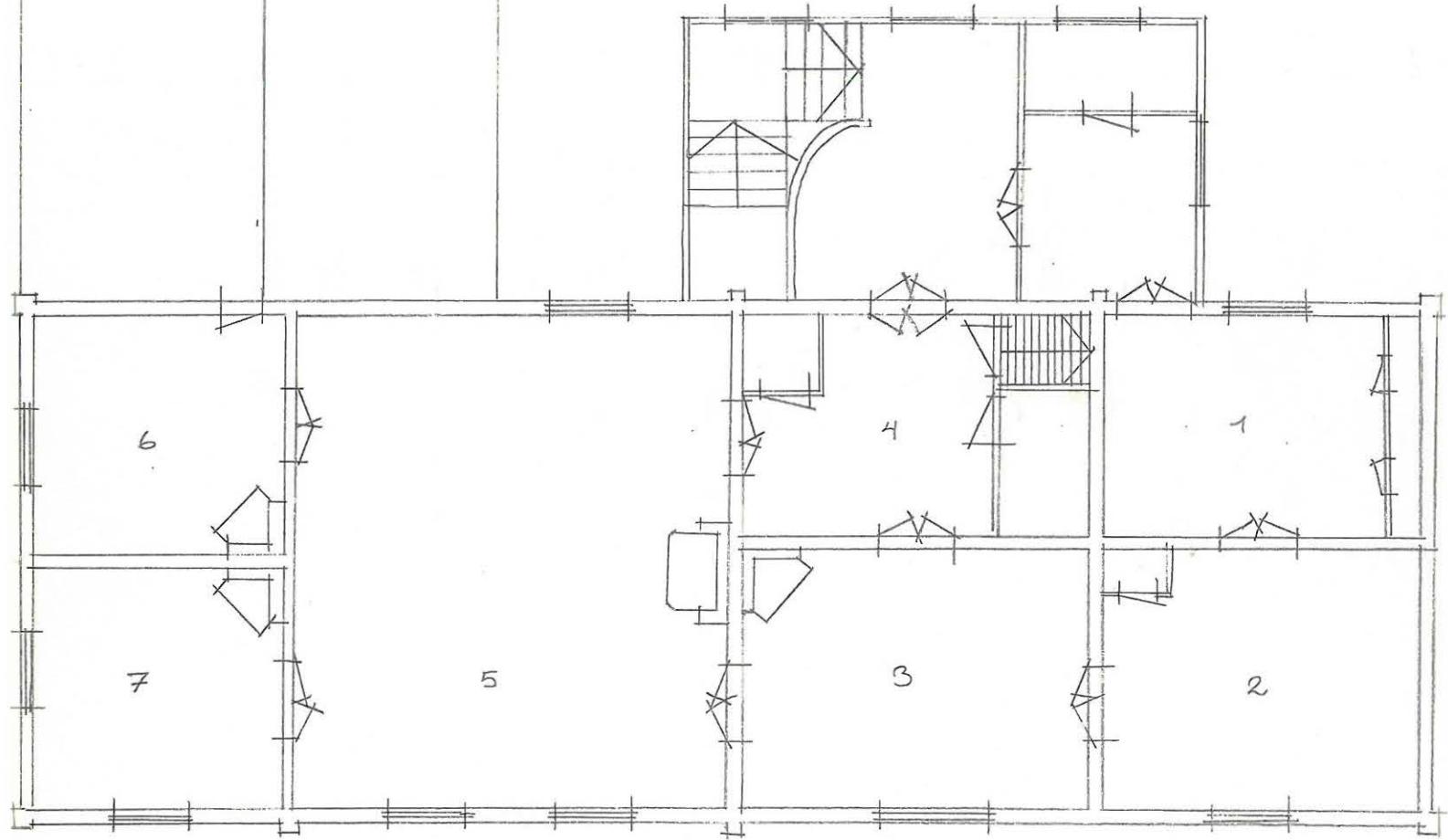
PIIR. 2. TALON 1 EUSIMMÄINEN
KERROS JA TALO 2
MR. NOIN 1:100 (PIIRRETTY
KIRJOITTAJAN PIKAMITTAUSTEN
MUKAAN,

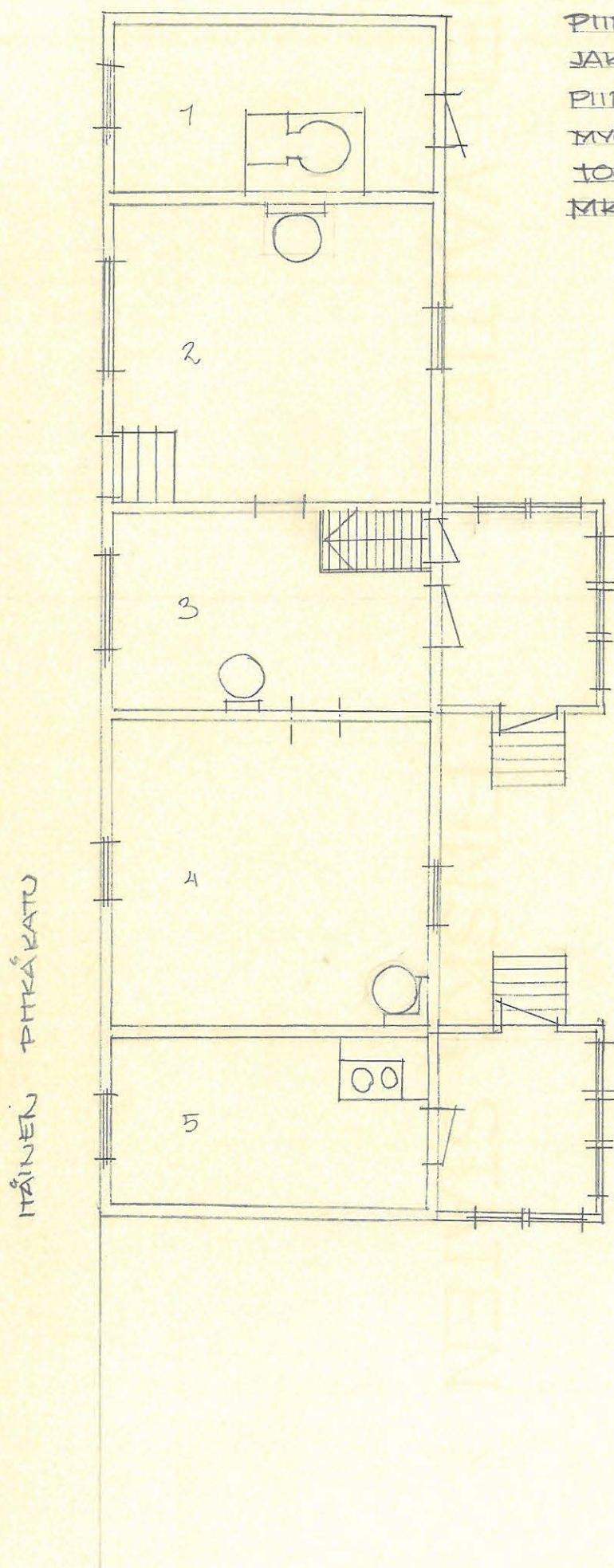
YIIVOITETTU OSA KÄSITÄÄ PANKKI-
TILAT, JOTKA OVAT SISUSTUKSELTAAJ
JA PÖHJAKAAVALTAAN SEKUNDAARI-
SET, NIIDEN OSalta MITTAUKSET
OVAT ERITTÄIN EPÄTARKKAT

PIIR. 3 TALON 1 TOINEN
KERROS. MK. NOIN 1:100

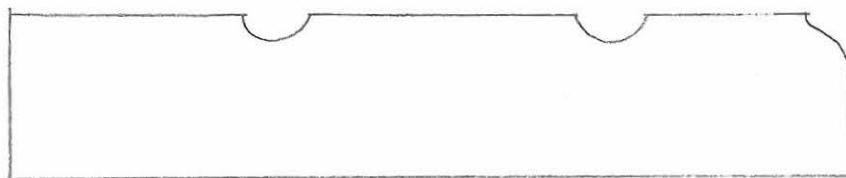
250 CM

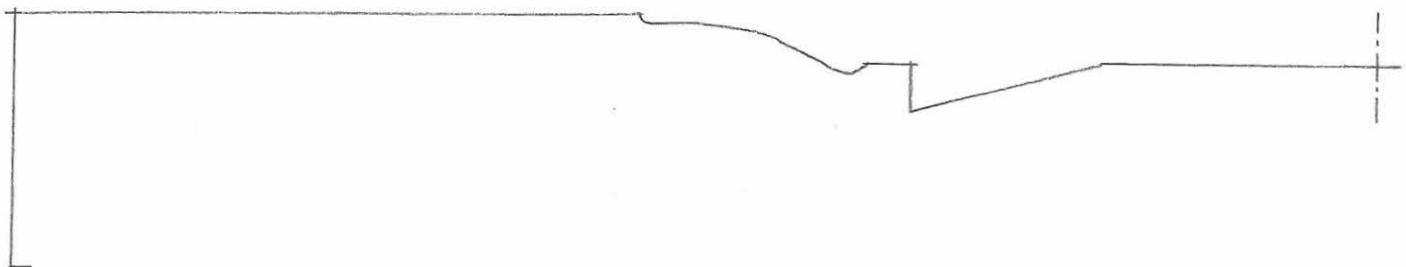

PIIR. 4 TALON 3 PÖH-JAKAAVA VUODEN 1919
PIIRUSTUKSEN MUKAAN,
MYÖHEMMIN TEHDYT MUU-
TOKSET MERRKITTY
MK. 1:100

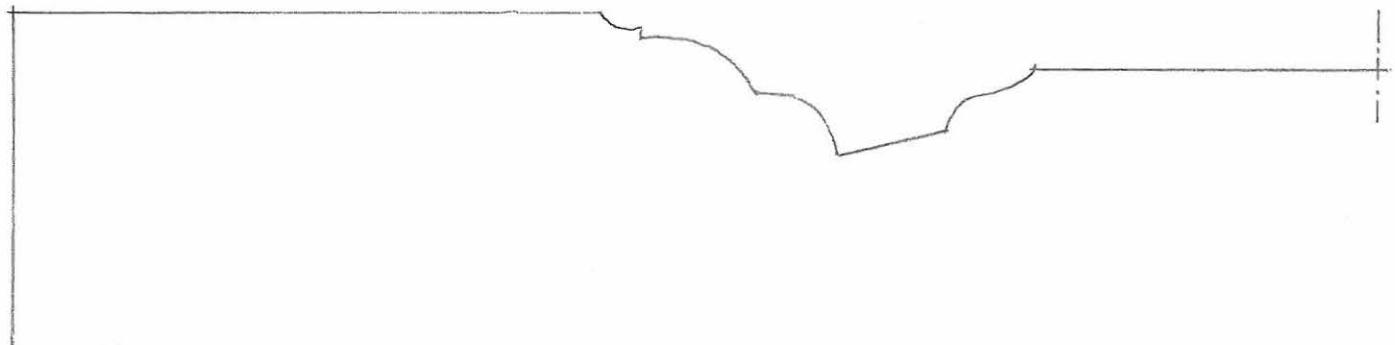
IKKUNAN KEHYSHISTA, OVLEN PROFILEJA, RAK. 1, II KRS
MK 1:1

PIIR.5

PIIR.6 PROFIILI A

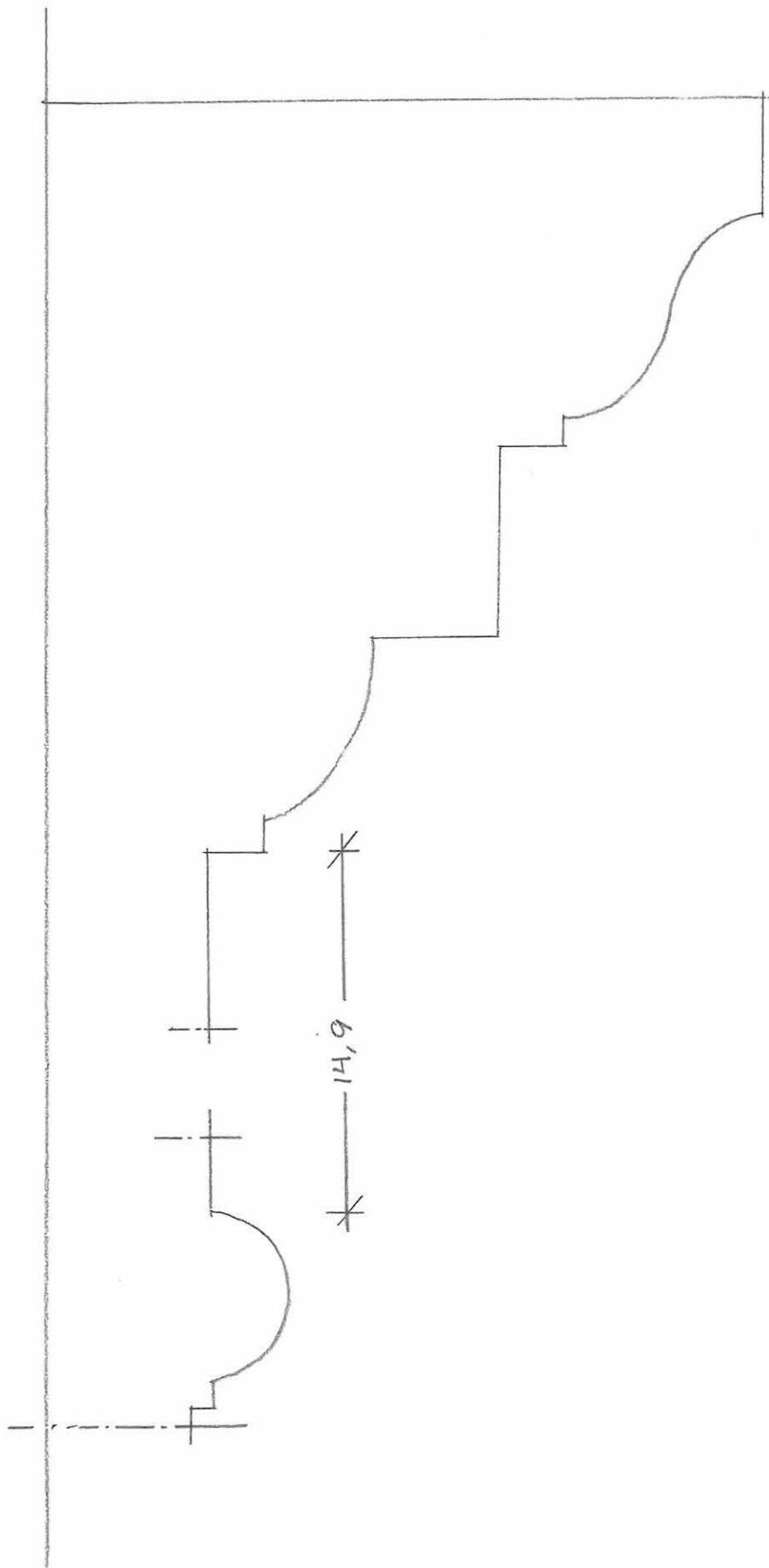
PIIR.7 PROFIILI B

RAK. 1, II KRS

, OVEN YLÄKEHYKSEN PROFILI

PIIR. 8

MK. 1:1

PIIR. 9

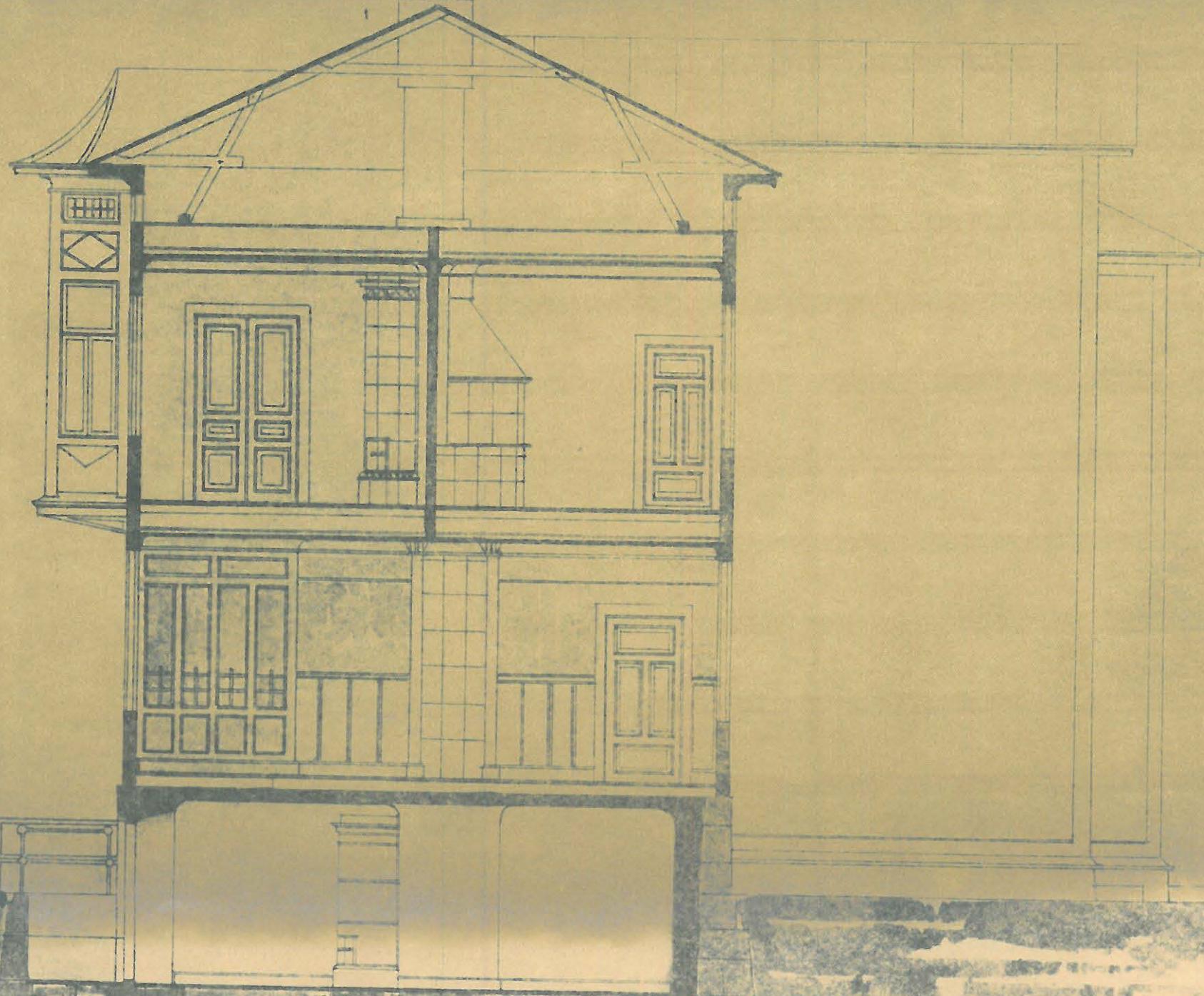
TALON 1 ITÄ- JA POHJOISFASADIN
VUORILAUDAN PROFILI KAAVIO (PIIRRETty
SIUHÄMÄKÄRÄ (SESTI))

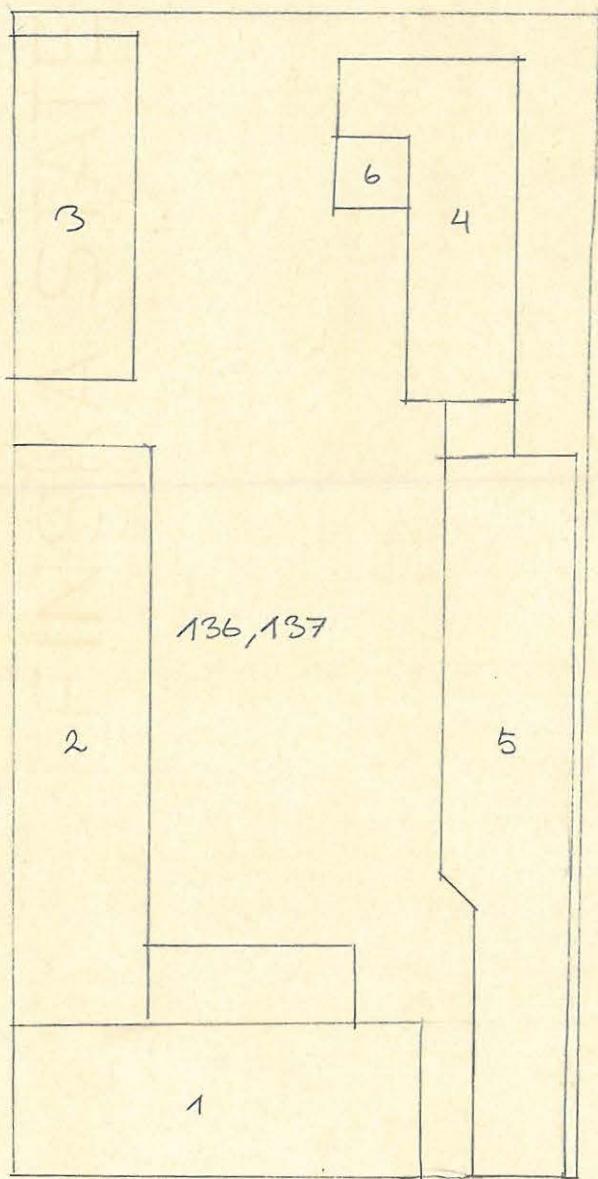
MR. N. 1:2

SKÄRNING

A-B.

LITE, PALOVAKUUTUKSEEN 19628
LIITETTY ASEMAPIRUSTUS

- 6 alalieman luoneessa yhteensä 153
kuppn. nleää reinoja paneelia
 - 3 neliönlilakaluumia
 - 1 laakselilakaluumi
 - 3 tiliikaluumia jona reikälioristelija
 - 7 tiliikaluumia
 - Ölji maalatut hengantapetit 2 luoneessa
 - Venäjä - " - " - " 3 - "
- ~~paperitapetit~~
- Venäjämaalatut paperitapetit 11 - "
 - 1 keittolién jona painitumusi
 - Tiki (?), kyllyt ja laatikkoidut myymäläistä
 - 3 rumpiippua
 - Portaat pilialta etuaseen
 - Portaat ~~pilialta~~ torilla myymäläistä
 - 3 myötäytövea

Rak. 2

Rakennetta vanhista konskalivista 1822, mu-
neamaton, maalatta punaräväillä
ylei luone jona rumpioidutinen, lön. Talon
korkeus 9 $\frac{1}{2}$ kuppn., pituus 16 $\frac{1}{4}$ ja leveys
10 $\frac{1}{4}$ kuppn. Tuolikkatto, Kivijalan korkeus
1 kuppn.

- lattia ~~kuunilantekua~~
- valiutto konskalauttaa
- portaat lankkuja ja lautaa
- 2 ilkuunaa 2 $\frac{1}{4}$ x 1 $\frac{3}{4}$ kuppn., lyijyputket
- 1 yliink. pudirevan kalaisten on
- kuintea lara

Rak. 9

Ulloralienvuus, rakennetta kuuniluivista
1822, ei muhatta, maalatta punaräväillä,
nr. tallin ja naretan y.m. Talon leveys
9 $\frac{1}{2}$ kuppn. pituus 23 $\frac{3}{4}$ kuppn. leveys 9 $\frac{1}{4}$
kuppn. Tuolikkatto, ei kivijälkeä.

Sauvania tentin radennuksia ei palosaluteta

Rak. 3. malanini aurinen, tuolihattu,
korkeus 9½ leppi.

Rak. 4. Pienihiisi narella, tuolihattu,
korkeus 6 leppi.

Rak. 5 lautainen punavaaja, lautalatto,
6½ leppi. korkeus

Rak. 6 vanhahko malanini, aurinen,
tuolihattu, 9 3/4 leppi. korkeus

Rak. 7 ja 8. Kalvi vanhempana ylinrenonista
~~siitä~~ aminralrennusta joiden
valmi on nyllyjä mäjettu kattolu
porttilaajilta. 7 kuonella, tuoli -
latto, 10 leppi. korkeus.

Rak. 10 vanhahko lato, 9½ leppi. korkeus,

- Ajoportti
- Lauta-aita
- Saleaita puulakien ympärillä

Edelleisen viipp 1836 :

Omitaja sama

Rak. 1 talon korkeus nyt 19 3/4 leppi. Enti-
nen lautalatto on kattolu vanhetulla
hollantilaisilla haalileileilla

- Ojymaalattu kattolista
- 4 ruudipyöräistä ilmeenaa ullakoon
päädyjästä 2 k 11 t lev. 1 leppi 6 t
korkeita

Rak. 2

Kuten ed. julk.

Rak. 3

Uunista kuusi- ja kenttälaatikoidista, ~~sekä~~
kuurina nimenä rak. malarini.
Ei miorattu, 3 luonetta ja allalatto.
Talon leik. 10 kypyn., pituus 36 ja
leveys 10 $\frac{1}{4}$ kypyn. kantalaatto, 1 kypyn.
Uolea kivipatja, kerrosrajan ja lahi-
raiven laimaikivista muualta
hullau.

Rak. 9

Kuten ed. julk.

Ajopotti ~~oletan~~ valmonaisen, laudatelttu,
5 $\frac{3}{4}$ kypyn. kivilea, 5 kypyn. leva. Ojy-
maalalla.

Piintadean aita 24 kypyn. pihla 2 $\frac{1}{2}$ kypm. kivilea,
ojymaalalla.

Edellisen julk:n numerot 3, 4 ja 10 punettu
rak. 3 lämä julk:na rak. muiden julk:allo

1846, lääp

Rak. 1

Talossa on räsiennetts 2 trieste
muurattua kellaria, joilis ollivat
edeltä ~~oletus~~ ja kiviportaat
jillalla, joita edessä näin edellä
määräytyi kiviportaaseen talosta.
3 puista mäoreaa ja 2 rautaista
ullo-oreaa. 2 ilkuunaa jopa kallotit,
ilkuunaruudut ja rautalukat.

Rak. 2

Katto muutettu laatalataloon

Rak. 3

1 aun. av

Olvi künneä sinistä

1851, lääp

Rak. 1 ^{ja} julkisivun laajentaminut, muiden aulon
^{avuksi} ed.

Rak. 2

Näin laajentunut, muiden aulon
ed.

Rak. 3

Näin laajentunut

Bl. 10

— RITNING TIL FÖRÄNDRING AF BONINGSHU
— i ^{DRÄ} II KVARTELET AF KRIS
— FASADEMOT SALUTORSE. —

10 15 18 3 4 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 METER

Ernst Holmström 1906
Dr. K. Lundström
Vr. K. Lundström

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija			Aika
Ritva Tuomi			Heinäkuu 1966
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Kristiinankaupunki	II	46	5

Osoite

Kirkkokatu 3 - Koulutori

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 5 s.

Piirrokset

Asema- ja pohjakaaviopiirroksia 3 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 2742 vuodelta 1848. Tarmon arkisto. VA. 1 s.

KRISTIINANKAUPUNKI, tontti 5, kortteli 46, kaupunginosa II
Kirkkokatu 3 - Koulutori

Inventoitu heinäkuussa 1966
Ritva Tuomi

Inventointikertomukseen liittyvät samanaikaiset mittauspiirustukset Kansallismuseon piirustusarkistossa.

liit.3 Kirjalliset lähteet. Palovaikutuskirja n:o 2742 vuodelta 1848,
Tarmon arkisto, VA.

Tontin omistaa nykyisin rakennusmestari Ågren. Aikaisempia omistajia ovat olleet nahkuri Johan Henrik Wedenius vuonna 1848, nahkurileski Maria Wedenius vuonna 1868, herra(expeditionsfogden) Gustaf Starike vuonna 1873, kauppanjohtaja (hantelsbokhållaren) Frans Gustafsson vuonna 1878, poliisikonstaapeli Henrik Klemets vuonna 1894. Lisäksi talon nykyiset asukkaat mainitsivat, että talon omisti vielä vuonna 1913 konstaapeli Klemets sekä hänen jälkeensä tohtori Roos ja kanttori Blomberg.

liit.1 Tontin numero oli vuoden 1825 kartassa 166-167. Tontti on suorakaitteenmuotoinen kuitenkin niin, että tontti 46/3 lohkaisee sen koiliskulmasta neliömäisen palan pois. Tontti rajoittuu etelässä itälänsisuuntaiseen Kirkkokatuun ja länessä Koulutoriin, jonka toisella puolella on Ulrika Eleonoran kirkko. Viereisten tonttien rakennukset ovat yksikerroksisia puutaloja. Päärakennus sijaitsee Kirkkokadun suuntaisena tontin eteläreunassa. Kaikki vanhat ulkorakennukset on purettu ja niiden paikalle on aivan viimevuosina rakennettu uusi ulkorakennus tontin itäreunaan sekä kaksikerroksinen puinen vuokratalo pohjoisreunaan, pääty Koulutorille päin. Omistaja aikoo asukkaiden kertoman mukaan purkaa myös nyt inventoidun päärakennuksen ja rakentaa sen paikalle toisen vuokratalon.

liit.2 Päärakennus on kolmessa vaiheessa rakennettu yksikerroksinen asuinrakennus. Itäpäädyssä olevat huoneet 10 ja 11 on rakennettu v. 1830, huoneet 3-9 v. 1847 ja huoneet 1-2 myöhemmin, todennäköisesti 1800-luvun aikana. Rakennuksessa on nykyisin kolme asuntoa, joihin on sisäänpääsy pihalla olevien kolmen kuistin kautta.

Kivijalka on katufasadissa 40-80 cm, länsipäädyssä 46 cm, pohjoisfasadissa 45-70 cm ja itäpäädyssä 75 cm korkea. Se on muurattu lohkokivistä ja rapattu sementtipitoisella laastilla. Sileäksi hirretyn rappauspinnan pääällä on ohuet pallesumat, jotka ruuduttavat

kivijalan. Itäfasadin kivijalka on sileä ilman koristelua. Katufasadissa on kaksi 50x20 cm kokoista puuluukuin suljettua tuuletusaukkoa aivan kivijalan yläreunassa. Itäpäädyssä on 70x70 cm kokoisen puuovella suljettu aukko kivijalkaan. Itäisimmän kuistin alla on rappamatton kvaaderikivijalka. Ulko-ovien edessä on betonista valetut portaat.

Kellaria ei ole.

Fasadit. Kattoulokkeet, kuistit ja nykyinen vuoraus muuttavat fasadit varsin erilaisiksi kuin ne alunperin ovat olleet. Fasadit jakautuvat vuorauksella kolmeen horisontaalivyöhykkeeseen: Arkkitraavivyöhyke, joka jatkuu katufasadissa kattoulokkeiden seinäpintaan ja päädyissä harjan alle on vuorattu 10 cm leveillä pystysuuntaisilla helmponttilaudoilla. Ikkunavyöhyke jatkuu ikkunoiden alareunan tasolle. Se on vuorattu 9-12 cm leveillä vaakasuuntaisilla ponttilaudoilla. Ikkunoiden alapuolella on 95 cm korkea vyöhyke joka on vuorattu 9 cm leveillä pystysuuntaisilla helmponttilaudoilla. Vyöhykkeiden välissä on sileät laudat, joiden alla on profiloitu lista. Räystään alus on sileää laudotusta, räystäslistaa ei ole. Vesilistana sokkelin pääällä on seinäpinnan suuntainen lauta. 20 cm leveät sileät liseenit jakavat fasadit vertikaalivyöhykkeisiin. Liseenit ovat väliseinien kohdalla jotka todennäköisesti on salvottu sivuseiniin pitkänurkkaa käyttäen.

Katufasadi, jakaantuu kahdeksaan keskenään erisuuruiseen vertikaalivyöhykkeeseen. Lännestä lukien toisessa vyöhykkeessä ei ole yhtään ikkunaa, kaikissa muissa on yksi asuinkerroksen ikkuna. Akselissa kaikkien ikkunoiden yläpuolella on aikaisemmin ollut ullakkoikkuna. Nyt on talon keskelle, lännestä lukien viidennen työhykkeen kohdalle sekä reunavyöhykkeiden päälle rakennettu kattoulokkeet, joissa on ikkunat ja niiden kohdalla olleet arkkitraaviikkunat on jätetty vuorauksen alle. Neljänessä vyöhykkeessä lännestä lukien on valeullakkoikkuna. Ullakkoikkunoissa on sileät kehyslaudat. Asuinhuoneiden ikkunoissa on sileät ala- ja sivukehyslaudat, yläkehyslautana on sivulta viistetty ikkunan levyinen lauta ja vino lauta sen yläpuolella.

Pihafasadissa on kolme kuistia. Pystylaudoitettu helmponttilautavyöhyke kiertää myös kuistien alaosassa, niilen yläosa on vuorattu vaakasuuntaisilla uurretuilla 9 cm leveillä ponttilaudoilla. Kuistien fasadinsuuntaisilla seinillä on ulko-ovi sekä kaksi ikkunaa, yksi oven kummallakin puolella. Kuistien välissä sekä fasadin itäpäässä on yksi ikkuna-akseli joissa on samanlainen ensimäisen kerroksen ikkuna ja ullakkoikkuna kuin katufasadissa. Kuistien ikkunoissa ja ovissa on sileät kehyslaudat.

Päädyissä on samanlainen vuoraus kuin sivuseinissä. Molemmissa päädyissä on yksi asuinhuoneen ikkuna ja sen yläpuolella samankokoinen ullakkoikkuna.

Ikkunat. Asuinkerroksen ikkunat ovat 110x135 cm kokoiset. Ne jatkuvat keskellä olevalla pystyvälikarmilla ja yläosassa olevalla poikkivälikarmilla neliruutuisiksi.

Matalat arkkitraavi-ikkunat ovat talon länsipäässä 120x45 cm kokoiset, itäpäässä ne ovat nyt 115x35 cm kokoiset, mutta ovat aikaisemmin olleet 50 cm korkeat. Ullakkoikkunat ovat kaksiruutuiset, keskellä on pystypieni. Itäpäädyssä on 88x108 cm kokoinen pystyvälikarin kahteen osaan jakama ullakkokamarin ikkuna. Länsipäädyn ikkuna on 80x95 cm kokoinen, se jakautuu pystyvälikarmilla kahteen osaan ja yläosassa on pienojen muodostama vinoneliö ja kolmiokoristelua. Länsipäädyn molemmissa ikkunoissa ja itäpäädyn ullakkoikkunassa on 1800-luvun tyyppiset kulmarautasaranat, muissa ikkunoissa on erilliset kulmaraudat ja saranat.

Ulko-ovet ovat pariovia, joiden toinen puoli on kaksi kertaa toista leveämpi. Ovissa on yhteensä 9 peiliä, ylimmät muita korkeammat peilit on korvattu lasilla.

Maalit. Seinäpinnat on maalattu valkoisiksi ja peltikatto vihreäksi.

liit.2 Sisätilat. Pohjakaava. Talossa on nykyisin 11 huonetta. Poikittaiset väliseinät ulottuvat läpi talon ja pitkittäiset väliseinät ovat vain yhden huoneen pituisia. Itäpäädyssä on asunto, jossa on kaksi peräkkäistä kanaria sekä pitkittäisen väliseinän jakamat eteinen ja keittiö, keskellä olevaan asuntoon kuuluu läpi talon ulottuva kanari sekä samoin kuin edellä ryhmitetyt eteinen ja keittiö. Länsipäädyn asuntoon kuuluu kanari aivan päädyssä, eteinen, jonka kadun puoleisessa päässä on komero sekä keittiö, josta on sekunläärillä pitkittiisellä seinällä erotettu pieni makuuhuone kadun puolelle.

- Huonekorkeus on huoneessa 1 290 cm, huoneissa 2-11 270-275 cm.
- Katto on peitetty paperilla, paitsi huoneissa 10 ja 11 missä se on peitetty neliskulmaisilla kuitulevylaatoilla. Seinät on tapetoidut kaikissa huoneissa ja lattioilla on korkkimatto. Kuistien katot ja seinät on vuorattu 9 cm leveillä helmiponttilaudoilla.
- Huoneessa 9 on profiloitu, kapea kattolista, huoneissa 8 ja 11 on kattolista paperin peitossa.
- Huoneissa 7,10 ja 13 on 13 cm korkea yläreunastaan loivasti

profiloitu jalkalista.

piir. Huoneessa 2, ovessa 1-2 on kuvan mukaiset koristeelliset kehykset.

Itäpään huoneiden ovissa ja ikkunoissa on käytetty profiloitua kehyslistaa. Muut listat ovat uusia. Huoneissa 6 ja 7 on ovissa ja ikkunoissa 9,5 cm leveät reunoista profiloidut listat.

- Huoneissa 1,7 ja 11 on peltinen pönttöuuni. Huoneessa 10 on kulumittain huoneen koilliskulmassa 225 cm korkea, 85 cm leveä ja 32 cm syvä kaakeliuuni, jonka etusivu on litteä ja särmät terävät, ainoa koriste on yläreunassa oleva sinisten ja vihreiden koriste-kaakelien muodostama ruudutusfriisi. Muut kaakelit ovat 21x23 cm kokoisia ja valkoisia. Uunissa on kahdet savupellit.

Länsipäädyyn huoneistosta on kaikki sisäovet poistettu, oven 1-2 pielissä on pallopäiset saranoiden puolikkaat.

Samoin on ovi 6-7 ja sen pielissä on pallopäisten saranoiden puolikkaat. Ovi 5-6 on 80x200 cm kokoinen ja nelipeilinen: kaikki peilit ovat samankokoisia, keskellä on kaksi peiliä vierekkäin pystyssä ja ylä-ja alareunassa on yksi vaakasuuntainen peili. Itäpäädyn huoneiston ovet ovat 83x198 cm kokoisia ja kuusipeilisiä, peilit ovat 26,5 cm leveitä ja niiden korkeudet ovat ylhäältä luetellen 32,94 ja 32 cm.

Kuistit. Kuistit on rakennettu laudoista ja sahatuista piiruista. Itäinen kuisti on harjakattoinen, sen harja on talon harjan korkeudella. Huoneen 8 kohdalla ei hirsiä kuistin ullakolla ole vuorattu eikä maalattu, sen sijaan nykyisen kaltainen vuoraus jatkuu ulkopuolelta huoneen 8 itäseinään asti. Keskimäisessä ja läntisessä kuistissa on pulpettikatto, joka jatkaa yhtenäisenä varsinaisen katon pohjoislapetta. Läntisen kuistin ullakolle ei päässyt. Keskimäisen kuistin alla jatkuu arkkitraavin pysty helmipontti-vuoraus. Kuistin kohdalla on aikaisemmin ollut harjakattoinen kuisti tai ulko-oven katos.

Vesikatto. Katto on vihreäksi maalatulla pellillä katettu harjakatto, jonka kadun puoleiseen lappeeseen on tehty kolme uloketta ikkunoita varten. Ulokkeet on rakennettu sahatuista laudoista. Väliseinät on salvottu harjaan asti ja ne kannattavat harjahirittä sekä yhtä vuoliaista kummallakin lappeella. Vuoliaisten päällä on sahatut selkäpuut, jotka kannattavat pitkittäästä ruodelaudoitusta. Ullakon lattian korkeus vaihtelee. Huoneiden 7-11 yläpuolella harjan korkeus lattiasta on 230 cm ja tasakerran korkeus on 80 cm. Huoneisen 3-6 yläpuolella vastaavat korkeudet ovat 250 ja 100 cm, ja huoneiden 1-2 kohdalla 190 ja 40-50 cm.

Huoneen 11 yläpuolella on lautaseinäinen ullakkokamari, jonka sei-

nät on tapetoitu ja tapettien alla on kerros 1850-luvulla päivättyjä sanomalehtiä. Vuonna 1913 oli talossa tulipalo, jonka takia ullakon hirret huoneiden 8 ja 9 yläpuolella olivat mustuneet.

Rakenne. Talo on rakennettu neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä todennäköisesti pitkänurkalle salvoten. Seinät on tilkitty samallella. Välikaton täytteenä on ullakolla turvelevyjä sekä huoneen 1 yläpuolella hiekkaa. Lattiaa kannattavat 110 cm välimatkoin olivat poikkiparrut. Ullakolla on näkyvissä talon jatkoissaumat. Huoneen 2 yläpuolella on seinä 2-3 punamullattu, samoin väliseinän läpi tulevat vuoliaisten päät. Lähellä seinää on sivuseinissä noin 5 cm leveä rako, hirret on jatkettu ilman karaa. Toinen sauna on huoneiden 8 ja 9 yläpuolella. Seinän 8-9 vuoliaisten päät ja seinähirret ovat samoin punamullatut. Sauna on aivan kapea ja siinä on kara tai hirsiliitos.

Rakennushistoria. Ensimmäinen osa, johon kuuluvat nykyiset huoneet 10 ja 11 on rakennettu vuonna 1830 ja lisärakennettu itseään pitemmällä osalla, johon kuuluvat nykyiset huoneet 3-9, vuonna 1847. Vuonna 1848 on koko talo ollut vuorattu ja punamaalattu. Länsipäädyyn kaksi huonetta on rakennettu todennäköisesti 1800-luvun puolella, tarkempaa ajoitusta ei vielä tiedetä. Kuistit, vuoraus ja nykyinen vesikatto lienevät tällä vuosisadalla rakennetut.

Liitteet:

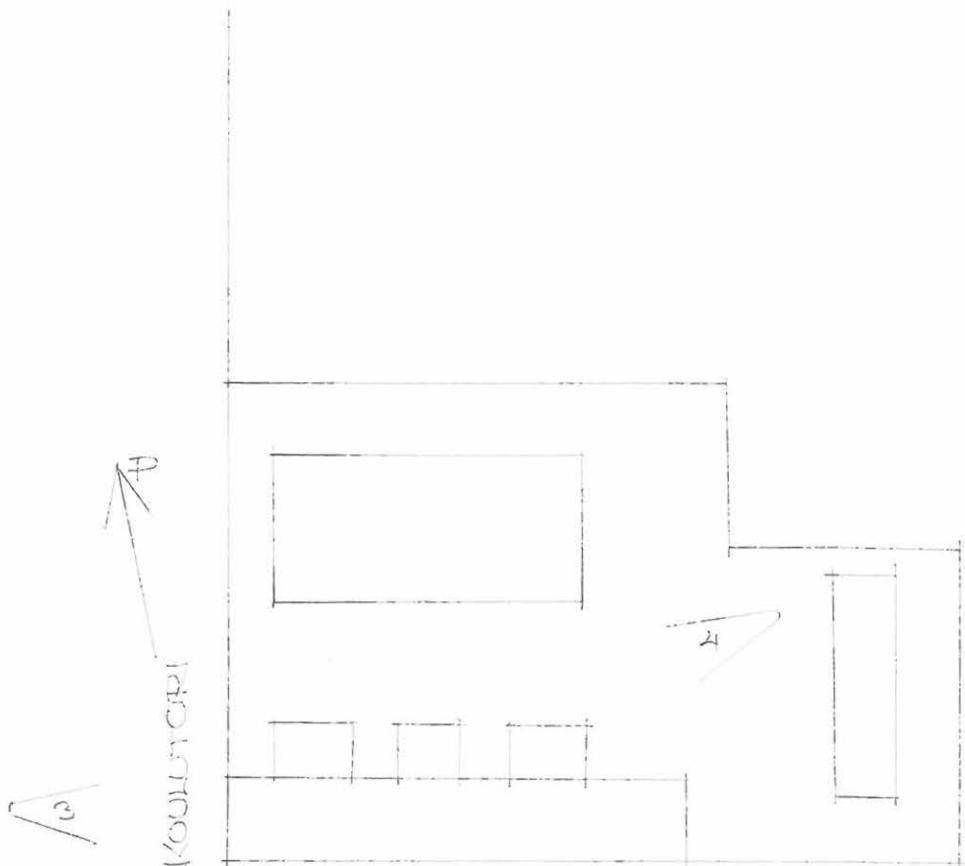
1. - asemapiirustus ja valokuvaluetelo.
2. - pohjakaavio.
3. - lyhennelmä palovakuutuskirjasta.
4. - edelliseen liitetty asemapiirustus.

LIITE, 1.

Asemapiirustus, mittakaava 1:500.

Valokuvat:

1. Katufasadi kaakosta.
2. Katufasadi lounaasta.
3. Länsipääty.
4. Pihafasadi koillisesta.

KIRKKOKATU

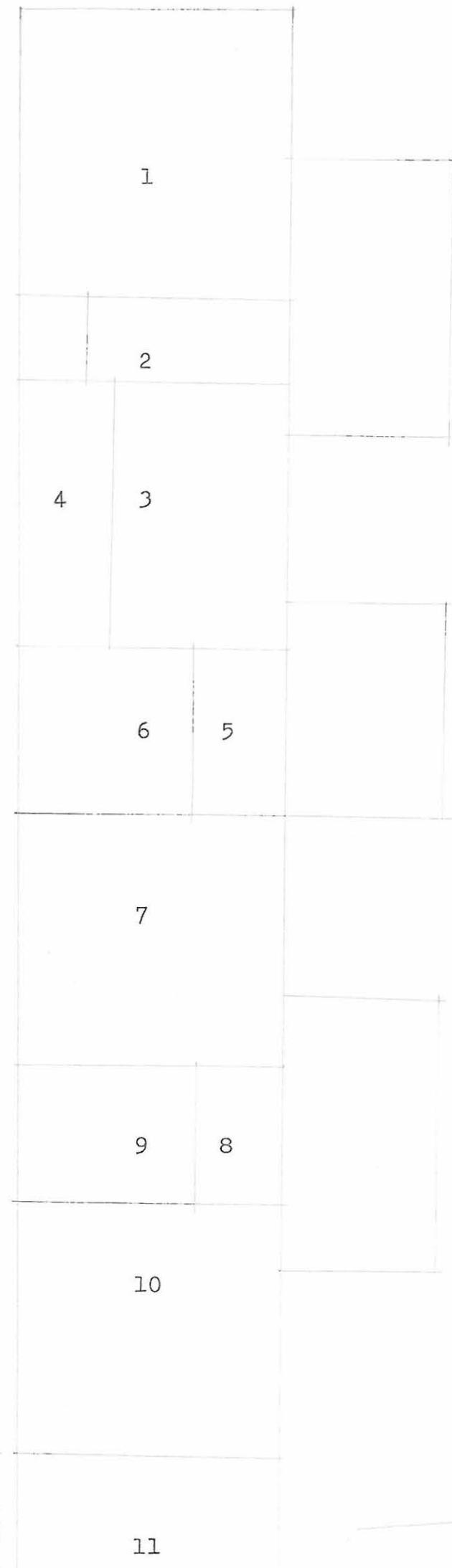
✓ 2

1

LIITE, 2

Pohjakaavio Kansal-
lismuseon arkistossa
olevan mittauspiirus-
tuksen mukaan.

MK 1:100.

Liite 3. Lyhennelma palovakuutuskirjasta n:o 2742 vuodelta 1848.
Tarmon arkisto, VA.

Tontin omistaa nahkuri Johan Henrik Welenius.

Talo 1 on rakennettu vuonna 1830 ja jatkettu länsipäistä vuonna 1847. Pituus 39 kynn., leveys 9 1/4 kynn. ja keskikorkeus 11 kynn. Yksi kerros jossa 7 huonetta: eteinen, sali, keittiö, kolme kamaria sekä nahkamyymö. Yhteenä 4 kaakeliuunia sekä keittiön liesi. Talo on vuorattu ja maalattu punaiseksi, lautakatto sekä 1 1/4 kynn. korkea kivijalka. 3 savupiippua.

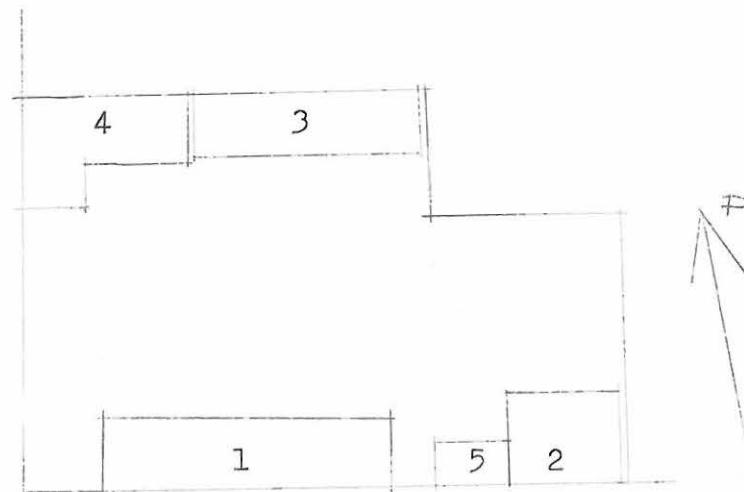
Talo 2 on vuonna 1821 rakennettu ulkorakennus, jossa on 2 kerrosta, ensimmäisessä kerroksessa on 2 ja toisessa 3 huonetta. Koko talo on sisustettu nahkurinverstaaksi.

Talo 3 on vuonna 1839 rakennettu ulkorakennus, jossa on sauna, nahkojen parkitsemishuone, talousaitta sekä lautarakenteinen puuvaja.

Talo 4 on rakennettu vuonna 1844 ja siinä on talousaitta, navetta, rehuvarasto sekä luhtiparveke (svale).

Talo 5 on lautarakenteinen vuonna 1846 rakennettu parkitsemisaitta.

LIITE, Jäljennös palovakuutuskiijaan № 2742 liitetystä asema-
piirustuksesta.

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija Ritva Tuomi		Aika Heinäkuu 1966	
Paikkakunta Kristiinankaupunki	Kaup.osa/ Kylä II	Kortteli/ Tila 46	Tontti 3

Osoite
Läntinen Pitkäkatu 11

Tutkimuksen laatu
Inventointi

Työselostus
Inventointikertomus 12 s.

Piirrokset
Asema- ja pohjakaaviopirroksia 3 kpl.

Valokuvat

Muuta
Kopio palovakuutuskirjasta n:o 2475 vuodelta 1847. Tarmon arkisto. VA. 1 s.
Kuvakulmat

KRISTIINANKAUPUNKI, tontti 3, kortteli 46, kaup.osa II
Läntinen Pitkäkatu 11

Inventoitu heinäkuussa 1966
Ritva Tuomi

- Inventointikertomukseen liittyvät samanaikaiset mittauspiirus-tukset Kansallismuseon piirustusarkistossa.

KIRJALLISET LÄHTEET:

- Jarle P-O, Kristinestads byggnadshistoria. Kristiinankaupungin maistraatin hallussa oleva kappale.
liit.3 - Palovakuutuskirjat n:o 2475 vuodelta 1847 ja n:o 7142 vuodelta 1869. Tarmon arkisto, VA.

OMISTAJAT:

Vuonna 1847 tontin omisti kauppias G.W.Lindqvist, vuosina 1852 ja 1867 köydenpunojamestari A.R.Åkerberg ja vuonna 1869 hänen perillisensä, vuonna 1874 rovastinna Maria L.Alenius, ja vuonna 1894 kauppias Johan Forstell.

Nykyiset omistajat ovat veljekset, autonkuljettajat Holger ja Helge Ulfves.

TONTTI:

liit.1 Tontin vanha numero vuoden 1825 kartassa on 153.

piir.1 Tontti on itä-länsi-suuntainen ja lähes suorakaiteenmuotoinen kaveten lievästi länteen päin. Tontti rajoittuu idässä Läntiseen Pitkäenkatuun, etelässä tontteihin 4 ja 5/46, länessä tontteihin 5 ja 1/46 ja pohjoisessa tonttiin 2/46. Lukuunottamatta tontilla 5 olevaa uutta kaksikerroksista asuintaloa kaikki korttelin talot ovat vanhoja yksikerroksisia asuintaloja.

Päärakennus on vinkkelirakennus, jonka pääsiipi on tontin itäreunassa ja pihasiipi eteläreunassa (talo 1) Tontin pohjoisreunassa on kaksi pienempää asuinrakennusta (talot 2 ja 3) ja niiden välissä on vanha ulkorakennus (talo 4). Eteläsivulla on toinen ulkorakennus (talo 5) ja sen vieressä uusi saunarakennus (talo 6) Tontin länsilaidalla on puutarha ja kaivo. Maa viettää länteen.

TALO 1, PÄÄRAKENNUS:

liit.2 Talo on yksikerroksinen vinkkelirakennus. Se on rakennettu hirsistä ja vuorattu. Itäinen siipi (osa A) on pääsiipi, se ulottuu tontin laidasta laitaan ja eteläsiipi (osa B) on rakennettu sen länsipuolelle. Osa A on palovakuutuskirjan mukaan rakennettu vuonna 1824 ja osa B on lisätty siihen vuonna 1842.

piir.1 Keskellä A-osaa on pihalle johtava porttikäytävä. Huoneita on nykyisin yhteensä 8. Pihan puolella on kolme kuistia. Talossa on 2 asuntoa

ja työhuone.

KIVIJALKA.

A-osa. Katufasadissa kivijalkaa ei ole lainkaan näkyvissä, kadun pinta on laudoituksen korkeudella. Eteläpäädyssä on nurkkien alla kivipatsaat, alushirsi on noin 0-70 cm korkeudella maasta. Pohjospäädyssä talon alusta on suojattu laudoituksella. Pihan puolella on noin 30-60 cm korkea luonnon-ja lohkokivistä pinottu kivijalka, jota ei ole muurattu eikä rapattu.

B-osa. Vain länsipäädyssä ja sivuseinien länsipäässä on kivijalka, sen korkeus on 140-80 cm, se on melko karkeasti muurattu lohkokivistä. Muu osa siipeä on kivipatsaiden varassa, pihan puolella talon alustan edessä on pystylaudoitus.

KELLARI. B-osan alla sen länsipäässä on kellarit, jonka oviaukko on länsipäädyn kivijalassa. Kivijalka on kellarihuoneen edessä noin 100 cm paksuinen, ja siinä on kaksi peräkkäistä ovea, ovet ovat 80x130 cm kokoisia lautaovia ja niissä on koukkusaranat, joiden lehti on sileää ja kapeaa. Itse kellarihuone on 200 cm leveää ja 270 cm pitkää, huonekorkeus on 155 cm. Kellarin katossa ovat näkyvissä neliskulmaisiksi palhotut lattian kannattajaparrut ja niiden päällä 18-23 cm leveät talon suuntaiset lattialankut. Katto on tervattu. Seinät ovat tiiltä, ne on rapattu paksulla laastikerroksella. Lattia on betonia.

FASADIT.

A-osa, katufasadi.

Fasadi jakaantuu horisontaalisesti arkkitraaviin ja varsinaiseen ikkunavyöhykkeeseen. Arkkitraavi jakaantuu edelleen kahteen horisontaalivyyöhykkeeseen: Räystäslista ei ole, räystään alus on suojattu sileillä laudoilla ja räystään alapuolella on 40 cm korkea vyöhyke, joka on vuorattu vaakasuuntaisilla sileillä laudoilla, sen alla on kapea vesilista ja vasta tämän alla noin 60 cm korkea ullakkikoikkunavyöhyke. Se on samoin kuin edellinen vuorattu sileillä vaakasuuntaisilla laudoilla, mutta ulkonee siitä lievästi. Ullakkoikkunat ovat aivan kiinni koko arkkitraavin alla olevassa runsaasti profiloidussa listassa.

Alempi seinäpinta jakaantuu pilastereilla, jotka eivät ulotu arkkitraaviin asti, kuuteen vertikaalivyyöhykkeeseen. Pilasterit ovat noin 30 cm leveitä ja ne ulkonevat seinäpinnasta noin 10 cm. Ne on tehty sileistä pystylaudoista ja arkkitraavin alla oleva profiloitu lista kiertää ne muodostaen niille kapiteelin. Pilasterien

välissä oleva seinäpinta on vuorattu vaakasuuntaisilla 17-18 cm levyisillä uurretuilla ponttilaudoilla. Lautojen alareunassa ja yläreunassa ennen urrosta on matala helmimäinen pyöristys. Seinän alaosan vuoraus on uusittu eteläreunassa noin 100 cm ja pohjoisreunassa noin 30 cm korkeudelle 10 cm leveillä uurretuilla ponttilaudoilla.

Keskellä taloa, vyöhykkeessä, joka on etelästä lukien kolmas ja pohjoisesta lukien neljäs, on porttikäytävä. Sen eteläpuolella on reunimaisessa vyöhykkeessä yksi ja lähinnä sitä olevassa kaksi ikkuna-akselia, pohjoispuolella olevissa kolmessa vyöhykkeessä on kussakin yksi ikkuna-akseli.

Myös porttikäytävän yläpuolella on yksi ullakkoikkuna. Ullakkoikkunoita on näin ollen 7 ja ensimmäisen kerroksen ikkunoita 6. Ullakkoikkunat ovat 90x45 cm kokoisia ja pystypieni jakaa ne kaksi ruutuisiksi. Niissä ei ole kehyslautoja.

Ensimmäisen kerroksen ikkunat. Kolme eteläisintä ikkunaa ovat 98x147 cm kokoisia ja kaksiruutuisia: niissä on pystyvälikarmi ja puolikaat jakaantuvat kahdella poikkipienalla, joista ylempi on leveämpi, 3-ruutuisiksi. Kaikissa kolmessa on 1800-luvun kulmaraudat. Kolme pohjoista ikkunaa ovat uudempia: Reunimaiset ovat 103x147 cm kokoisia T-ikkunoita ja keskimmäinen on kolmilevyinen ikkuna, jossa on kaksi pystyvälikarmia ja poikkivälikarmi yläosassa. Näissä ikkunoissa on erilliset kulmaraudat ja saranat. Kehyslaudat: Yläkehyslauta on muita leveämpi ja sen päällä on profiloitu, ulkoneva lista, sivukehyslaudat ovat sileät ja alakehyslauta on loivasti profiloitu ja sivuille levenevä, paitsi kolmilevyisessä ikkunassa, missä on sileä alakehyslauta.

Pohjoispääty. Vuoraus on samanlainen kuin katufasadissa, ikkunoita ei ole. Katto on aumattu.

Eteläpääty. Päätyseinä on samassa linjassa B-siiven eteläseinän kanssa. Vuoraukset ovat erilaiset. Päädyn vuoraus on samanlainen kuin katufasadissa paitsi seinän alaosaa noin 200 cm korkeudelle, se on vuorattu pystysuuntaisella saumarimalaudoituksella.

Ikkunoita ei ole.

Pihafasadi. Pitkänurkkien päättä on vuorattu sileillä pystylaudoilla, niillä ei ole kapiteelia. Vuoraus on uudempi kuin katufasadissa. Ullakkoikkunat on peitetty vuorauksella, kuistin kohdalla on ollut 70x40 cm kokoinen, huoneen 2 ikkunan yläpuolella on ollut samankokoinen ikkuna kuin katufasadissa, huoneen 3 kohdalla 70x55 cm kokoinen ikkuna ja porttikäytävän yläpuolella 44x22 cm kokoinen ikkunaaukko. Horisontaalijatottelua ei ole. Fasadin eteläpää huoneiden 3-4 kohdalta on vuorattu 11 cm leveillä vaakasuuntaisilla loivasti

uurretuilla ponttilaudoilla, pohjoispää huoneen 2 kohialla kuistiin asti sileillä pystylaudoilla. Kuistin yläpuolella olevassa seinäpinnassa ei ole lainkaan vuorausta vaan hirret on maalattu samalla maalilla kuin vuorilaudat. Lautarakenteinen kuisti fasadin pohjoispäässä on vuorattu samalla leveällä vaakalaudalla kuin katufasadi. Kuisti on pulpettikattoinen, sen eteläsisivulla on käytössä oleva ovi ja länsisisivulla ikkuna ja suljettu ovi. Ikkunoita on kolme; yksi huoneiden 2,3 ja 4 kohdalla. Ne ovat 98x103 cm kokoisia ja samoin kuusiruutuisia kuin katufasadin ikkunat, paitsi huoneen 2 ikkunaa, jonka alaruudut on uusittu, niin että se on nyt neliruutinen ikkuna. Ikkunoissa on kulmarautasaranat, huoneen 3 ikkunasissa tosin vain karneissa ja niiden vieressä on uudet saranat.

- Porttikäytävä. Käytävä on 350 cm leveä. Sen korkeus on kadun puolella 250 ja pihan puolella 290 cm. Kadun puolella on ajoportti ja siinä kävelyportti. Kattoa kannattaa neljä talon suuntaista kantinparua, jotka on eteläpäästä salvottu väliseinän hirsien, pohjoispäässä ne lepäävät poikittaissuuntaisen hirren päällä lähellä sivuseinää, tästä poikkitukea kannattavat pitkänurkkien vieressä ovat kaksi pystyhirittä. Kammatinparujen päällä on välipohjan poikittaissuuntaiset lankut. Eteläinen sivuseinä on vuoraamaton, hirret ovat olleet maalatut keltaisella öljyväriillä. Pohjoinen sivuseinä on vuorattu lomittaisella pystylaudoituksella ja maalattu valkoiseksi. Portti on umpinainen kaksiosainen ajoportti, jonka pohjossa puolikkaassa on kävelyovi. Portin yläpuolella on 15 cm korkea rako. Portin korkeus on 215 cm ja puolikkaiden leveys 135 cm. Kävelyovi on 60x160 cm kokoinen. Sisäpuolella on 20-25 cm leveät poikkipienojen yhdistämät pystylaudat. Ulkopuoli on paneloitu reunoista profiloiduilla 15 cm leveillä laudoilla, jotka muodostavat vinoruulutuksen, ruutujen keskellä on noin 30x30 cm kokoinen kärjellään seisova neliö. Panelointi on kokoonpantu 50x60 cm kokosta kappaleista.

Sisäpuolella on pitkälehtiset koukkusaranat. Kävelyovi on kiinnitöissä portinpuolikkaassa kahdella kaksilehtisellä saranalla. Lehdet ovat 28 cm pitkät ja niiden päässä on pyöreä laajentuma. Ovessa on vanha lukko, ulkopuolella on vedin ja siihen liittyy painike, jolla sisäpuolella oleva pieni salpa voidaan avata. Porttikäytävän katossa on avattava luukku ullakolle.

B-osa. Eteläfasadi on vuorattu saumarimallisella pystylaudoituksella. Rimat ovat 7 cm leveitä ja ne ovat toisistaan 20 - 25 cm päässä. B-osa erottuu selvästi A-osan päädyistä, sillä A-osan nurkkapilasteri jakaa koko fasadin kahteen osaan, lisäksi vuoraus on erilainen kuten jo on mainittu.

Huoneen 6 kohialla on kuusiruutuinen ikkuna, jossa on kulmarautasaranat.

Länsipäätty. Sivuseinien hirret on salvottu pitkänurkalle ja ne on vuorattu sileillä pystylaudoilla. Päätyseinää ei joko ole salvottu pitkänurkalle tai vuoraus on hirren päiden tasolla. Päädyn vuoraus on samanlainen kuin eteläsivun vuoraus.

Keskellä päätyä on 63x58 cm kokoinen ullakon ikkuna, joka jakautuu neliruutuiseksi kahdella toisensa leikkaavalla diagonaalipienalla. Vinottain sen alla, päädyn pohjoisreunassa, on T-ikkuna, jossa on sileät kehyslaudat, yläkehyslauta levenee sivuille.

Pihafasadi. Vuoraus muodostuu 13-20 cm leveistä pystylaudoista. Saumarimoja ei ole. Vinkkelin sisänurkassa ja fasadin länsireunassa on kuistit, jotka on vuorattu tiheällä saumarimalaudoituksella. Ullakkoikkunoita ei ole. Huoneen 7 yläpuolella on ullakolla 90x90 cm kokoinen avattava luukku. Huoneiden 6 ja 7 kohdalla on kuusiruutuiset ikkunat, samoin kuistin sisällä huoneen 8 kohdalla. Kaikissa kolmessa ikkunassa on ollut kulmarautasaranat, huoneiden 6 ja 7 ikkunoissa ne on osittain vaihdettu erillisiin kulmarautoihin ja saranoihin. Kehyslaudat ovat nykyisen vuorauksen pinnan alapuolella. Sivukehyslaudat ovat kaksiruutuiset ja ylä- ja alakehyslaudat ovat loivasti profiloidut ja sivuille levenevät.

Kuistit ovat keskenään samanaikaiset. Niissä on pulpettikatto ja keskellä harjakattoinen frontoni. Pohjoissivulla on pariovet. Läntisen kuistin oven yläpuolella on päällekkäin kaksi samantapaista diagonaalijakoista ikkunaa kuin länsipäädyn ullakkoikkuna on. Oven vieressä on kuusiruutuinen ikkuna. Itäisen kuistin länsisivulla on kolmilevyinen 9-ruutuinen ikkuna ja oven molemmen puolin on kapeat kolmiruutuiset ikkunat. Ovet ovat uudet, itäisen kuistin ovessa on vanhat pallopääsaranat.

MAALIT:

Koko talo on maalattu harmaalla taitetulla valkoisella öljymaalilla. A-osan katufasadin ja päätyjen seinäpintojen ja pilasterien valkoisen maalin alla on punertava värikerros. B-osassa on vain yksi värikerros. A-osan vuorauksen alla olevat hirret ovat punamullatut. Porttikäytävän eteläseinän hirsissä on ollut keltainen maalikerros. Palovakuutuskirjan mukaan talo maalattiin vuonna 1842 keltaisella öljyvärillä, silloin se oli jo kolmelta sivulta vuorattu.

SISÄTILAT:

Liit.2 - Pohjakaava. Huoneita on 8, joista 5 on osassa A ja 3 osassa B.

Huoneet 1-3 kuuluvat toiseen ja huoneet 5-8 toiseen asuntoon. Huone 4 on näistä erillään, siinä on huonekalukorjaamo.

Kummassakin siivessä kaikki poikittaiset väliseinät ulottuvat läpi talon.

Palovakuutuskirjan mukaan talossa oli vuonna 1847 1 eteinen, 2 salia ja 4 kamaria sekä tavaramakasiini eteläisessä siivessä. Huone 8 oli todennäköisesti tavaramakasiini ja Jarlen mukaan huone 7 oli eteinen, jolloin eteläsiivessä oli parituparyhmittely. Vuonna 1869 asuinhuoneita mainitaan olevan 9. Huone 8 on tällöin muutettu asuinhuoneeksi ja ilmeisesti siinä vaiheessa on huone 3 jaettu pitkittäisellä hirsiseinällä kahtia. Jarlen mukaan huone 7 muutettiin vuonna 1899 kamariksi ja eteläsiiven sisäänkäynti tapahtui siitä lähtien huoneen 8 kautta. Vuoden 1869 palovakuutuskirjan asemapiirustuksessa on B-osan edessä lähes siiven pituinen kuisti, jonka edessä on kahdet portaat, toiset ovat huoneen 7 kohdalla ja toiset vinkkelin sisänurkan kohdalla. Huoneen 3 edessä on portaat tai pieni kuisti. Nyt on huone 5 yhdistetty huoneeseen 6, ovea 4-5 ei ole poistettu vaan se on huoneen 5 puolella peitetty tapetoinnilla. Huone 3 on jälleen tehty yhdeksi huoneeksi avaamalla pitkittäiseen väliseinään suuri aukko. Sen itäisestä puolikkaasta huoneeseen 2 johtanut oviaukko on suljettu.

- Huonekorkeus on huoneessa 1 240 cm ja huoneissa 2 ja 3 265 cm. Huoneessa 3 se on 280 cm ja huoneessa 5 265 cm. Eteläsiiven lattia on 15 cm alempana kuin huoneen 5 lattia. Huonekorkeus on huoneissa 6 ja 8 260 cm ja huoneessa 7 250 cm.

- Kiinteä sisustus.

Huone 1. Lattialla on korkkimatto, seinät ovat tapetoidut ja katto paperoitu, kattopaperin alla on profiloitu kattolista. Huone on nykyisin keittiönä, liesi on uusi. Kaikki kehyslistat ovat uudet ja sileät. Ovi 2-3 on poistettu.

Huone 2. Lattia, katto ja seinät kuten edellä. Eteläseinällä on noin 20 vuotta vanha, poikkileikkauskulmistaan suorakulmainen, maalattu peltiuuni.

Huone 3. Kuten edellä, uuni on pyöreä pönttöuuni.

Myös ovi 3-2 on poistettu.

Kuisti on lautarakenteinen. Katto on sisäpuolelta sileää lautaa, seinät on tapetoitu ja lattialla on korkkimatto. Kuistin pohjospäässä on portaat ullakolle.

Kuistilta huoneeseen 1 johtava ovi on 78x165 cm kokoinen kaksipeilinen ovi, jonka kehyslistat ovat kuistin puolella reunoista profiloidut. Huoneiston muut ovet ovat asukkaiden kertoman mukaan

olleet yhtä matalia, mutta oviaukot on aivan hiljattain suurennettu ja ovet on poistettu. Yksi poistetuista ovista löytyi polttopuiden joukosta. Se on 77,5x170,5 cm kokoinen ja 3,5 cm paksuinen nelipeilinen ovi. Ylä- ja alapeilit ovat vaakasuuntaiset 51x24 cm kokoiset ja keskellä on vierekkäin kaksi 22x68 cm kokoista peiliä. Toisella puolella on 1 cm verran ulkonevat kohopeilit. Syväpeilin liitokset kehyspuihin ovat profiloitut kehyspuiden pyörästyksellä. Ovessa on koukkusaranat, joiden lehti on suorakaide, jonka ylä- ja alapäässä on puolipyöreä osa. Oven maalikerrokset päällimmäisestä luetellen ovat valkoinen, valkoinen, vaaleanruskea, punaruskea, harmaa tai harmaanvihreä.

piir.2 Huone 4 on entinen keittiö, nykyinen työhuone. Lounaisnurkassa on rapattu palomuuri ja sen edessä irrallinen liesi. Katto on paperoitu, seinät tapetoitu ja lattialla on korkkimatto. Ikkunoissa on uudet kehyslistat. Kuistille johtava ovi on uusi, oviaukko on 82x180 cm kokoinen, samankokoinen kuin huoneeseen 5 johtava suljettu ovi on. Itse ovi 4-5 on kolmipeilinen puoliranskalainen ovi, jossa on pallopääsaranat. Kehyslistassa on kaksi kohoraitaa.

Kuistissa on näkyvissä 18-20 cm leveät lattialaudat ja 25-30 cm leveät kattolaudat.

Huone 5. Lattialla on korkkimatto, seinät ovat tapetoidut ja katto paperoitu, kattolista on paperin peitossa. Listat ovat uudet. Luoteisnurkassa on pyöreä 260 cm korkuinen kaakeliuuni.

Kapiteeli on profiloitu ja sitä kiertää koristekaakelireunut (valok), joka ulkonee noin 9 cm. Alaosa ulkonee noin 4 cm. Kaakelit ovat 25x32,5 cm kokoisia. Kahdet savupellit.

Huone 6 on samoin uusittu kuin edellinen huone. Koillisnurkassa on maalattu pönttöuuni. Ovet ovat uudet.

Huone 7. Kuten edellä. Huoneessa ei ole uunia. Ovi 7-8 on poistettu. Huone 8 on nykyisin keittiö. Katto ja seinät on peitetty pahvilla ja maalattu. Kuistille johtava ovi on uusi, mutta siinä on vanhat pallopääsaranat. Kuistin puolella ovessa on kaksiuurteiset kehyslaudat, oviaukko on 85x193 cm kokoinen.

Kuistin ja keittiön välisessä ikkunassa on samanlaiset ulkokehyslaudat kuin huoneiden 6 ja 7 ikkunoissa on.

Kuisti on rakennettu vuorauksen päälle. Katto on vuorattu helmi-ponttilaudalla ja lattialla on korkkimatto. Seiniä ei ole sisäpuolelta vuorattu; laudat ja sahatut runkopirirut on vain maalattu. Länsireunassa on portaat ullakolle, niiden takia on kuistin kattoon jouduttu tekemään uloke.

VESIKATTO: A-osassa on molemmista päistään aumattu harjakatto. B-osan katto on aumattu länsipäästä. Vinkkelin kulmassa B-osan eteläläape liittyy A-osan eteläiseen aumaukseen. Molempien siipien räystäät ovat samassa tasossa.

A-osassa kateaineena on tiili, B-osan katto ja siihen liittyvät A-osan eteläinen aumaus on katettu huovalla.

Savupiippuja on neljä.

KATON RAKENTEET JA ULLAKKO: A-osa.

Väliseinänpätkät ulottuvat lähes tasakerran korkeudelle. Niiden päällä lepäävät jalashirret, jotka on nurkissa salvottu ylimpään hirsikertaan. Kattotuoleihin kuuluu käpälä, joka nojaa tasakertaan ja jalashirteen, kontti on pystysuora ja selkäpuut nojaavat harjalla toisiinsa. Selkäpuiden päällä olevien kolojen läpi menevät neliskulmaiset vuoliaiset. Kaikki kattorakenteiden hirret ovat neliskulmaisiksi palhottuja. Ruodelaudioitus on harjaan vasten kohtisuora. Tiilikatteen alla on tuohikerros. Ullakon lattian korkeus vaihtelee. Huoneiden 1-3 yläpuolella harja on lattiasta 300 ja tasakerta 140 cm korkeudella. Porttikäytävän yläpuolella vastaavat korkeudet ovat 400 ja 240 cm, huoneen 4 kohdalla 280 ja 120 cm sekä huoneen 5 kohdalla 160 ja 320 cm.

B-osa.

Kattorakenteet ovat vastaavanlaiset kuin pääsiivessä. Jalashirsi-kehikko kiertää väliseinäpätkiin ja nurkissa tasakertaan nojaten noin 40 cm päässä sivuseinistä ja päätyseinästä. Kattotuolit ovat kuten pääsiivessä, ainoastaan vuoliaiset ovat hyvin ohuita neliskulmaisia hirsia. Ruodelaudioitukseen päällä on tuohikerros. Kattotuolien välimatka on noin 280 cm. Lattian korkeus vaihtelee eri huoneiden kohdalla. Harja on lattiasta 310-320 cm ja tasakerta 165-175 cm korkeudella.

Ullakon lattialla on kaksiuraisia vesikattolautoja. Kun pohjoispäätyyn on tehty lautaseinäinen ullakkokamari on käytetty 18-30 cm levyisiä punamullattuja vuorilautoja, jotka saattavat olla peräisin aikaisemasta vuorauksesta.

Huoneiden 1-2-3 yläpuolella on nykyisten ullakkoikkunojen alapuolella hirsillä tukitut 70 cm leveät ja ainakin 30 cm korkeat aikaisemmat ikkuna-aukot. Nykyisten ikkunojen yläreuna on tasakerrasta noin 60 cm päässä.

Porttikäytävän ja huoneen 3 välisen seinän kohdalla porttikäytävän puolella on sauma. Porttikäytävän päällä ullakolla sivuseinien hirret ovat näkyvissä noin 240 cm korkeudelta. Noin 100 cm tasakerrasta alas päin hirret ovat yhtenäiset. Sen alapuolella huoneen

3 sivuseinähirret päättyyvät pitkänurkkaan kuten alempana porttikäytävässä. Saunaa on noin 5 cm levyinen rako, eikä karaa. Eteläpuoliset seinähirret on salvottu lyhyihin hirrenpätkiin, jotka on pinottu lähelle seinää 3-porttikäytävä porttikäytävän kattoparrujen päälle estäen hirsiä näin painumasta. Seinä 3-porttikäytävä on eteläpuolelta lattiasta 140 cm korkeudelle patinoitunut ja heikosti punamullattu, lisäksi siinä on vanhasta vuorauksesta jäljellä punamullattu 30 cm leveä kiinninaulattu pystylaudanpätkä lähellä nurkkaa.

Vastaavanlainen sauma on seinän 2-3 eteläpuolella. Sauma on tehty sovittamalla kavennetut pitkänurkan päät uusien hirsien koloihin. kuten edellisessä myös tässä on seinä noin 100 cm verran tasakerrasta yhtenäinen ilman saumaa. Väliseinähirret ovat alaosastaan huoneen 3 puolelta punamullatut.

Ilmeisesti rakennus on aluksi sisältänyt huoneet 1 ja 2, ja sitä on laajennettu ensin huoneella 3 ja sen jälkeen huoneilla 4 ja 5 sekä porttikäytävällä. Myöhemmin taloa on korotettu noin 100 cm verran. Palovakuutuskirjoissa ei mainita aikaisemmista lisärakennuksista mitään, koko pääsiiven sanotaan valmistuneen vuonna 1824, jolloin se myös on ollut nykyisen korkuinen.

Osa B on lisätty palovakuutuskirjan mukaan vuonna 1842.

Liitoskohdassa pääsiiven seinä on umpinainen tasakertansa korkeudelle asti. Seinän länsipuolella on muutama hirsi punamullattu, A-osan viimeistä jatkosta rakennettaessa on ilmeisesti käytetty osittain vanhoja hirsiä. Sauma on eteläseinässä tehty käyttämällä karaa yläosassa ja alaosassa karana kavennettuja pitkänurkan pääitä. Pihan puolella on pääsiiven hirsiin veistetty kolo, johon siiven hirret ehkä on ollut tarkoitus sovittaa, nyt ne kuitenkin ovat irralaan noin 5 cm päässä pääsiiven seinästä ainakin ullakon korkeudella.

RAKENNE:

Koko talossa ovat seinähirret ja kattorakenteiden hirret neliskulmaisiksi palhottuja. A-osan hirret on salvottu pitkänurkalle paitsi ullakon kohdalla noin 1 m tasakerrasta alaspäin missä hirret on salvottu lyhytnurkalle. B-osan hirret on salvottu lyhytnurkalle, sivuseinähirsien päät ovat länsipäädyssä pitkät. Lattiaa ja välikattoa kannattavat poikittaissuuntaiset parrut, porttikäytävän kattoa kannattavat talon suuntaiset parrut.

Tilkkeenä sekä välikaton täytteenä on käytetty sammalta ja turvetta.

A-osan vuoraus on tiiviisti kiinni seinähirsissä eikä välissä ole eristettä.

RAKENNUSHISTORIA:

Talon vanhimmat osat ovat vanhemmat kuin palovakuutuskirjassa mainitaan olleen ehkä peräisin 1800-luvun alusta tai edelliseltä vuosisadalta. Huoneet 1-3 käsittävä rakennus oli ennen koko pääsiiven rakentamista maalattu punamullalla ja mahdollisesti myös vuorattu. Koko pääsiipi rakennettiin vuonna 1824. Se oli aluksi noin metrin nykyistä matalampi mutta korotettiin nykyiselleen joko ennen vuotta 1842 tai vuonna 1842, jolloin eteläsiipi rakennettiin. Vuonna 1842 talo vuorattiin ja maalattiin kolmelta sivulta. Vuoteen 1869 mennessä tehtiin pohjakaavassa vähäisiä muutoksia niin, että asuinhuoneiden lukumäärä kasvoi 7:stä 9:ään. Myöhemmin on B-osan edessä ollut suurehko kuisti korvattu nykyisillä kahdella kuistilla, pohjoispään ulko-ovi on muutettu huoneen 3 kohdalta huoneen 1 kohdalle, johon on rakennettu kuisti, länsipäätyyn on rakennettu kellari ja vuoraus on osittain uusittu.

TALO 2:

Talo sijaitsee tontin pohjoisreunassa päärakennuksen vieressä. Se on kaksihuoneinen hirsistä pitkänurkalle rakennettu asuinrakennus, jonka länsipäädyssä on lautarakenteinen kuisti.

Vain eteläfasadi on vuorattu vaakasuuntaisella uurretulla ponttilaudoituksella, muut fasadit ovat vuoraamattomat ja punamullatut. Eteläfasadin vuoraus on maalattu kellertäväksi. Pitkänurkkien päät on suojattu sileillä pystylaudoilla, nurkissa kummankin seinän hirrenpäät erikseen. Kuisti on tehty sileistä pystylaudoista. Eteläfasadissa on kolme T-ikkunaa, joissa ei ole kulmarautoja eikä saranoita. Ikkunoissa on sileät sivu-ja alakehyslaudat, yläkehyslauta on niitä leveämpi ja reunoista viistetty ja sen päällä on vino lauta. Kuistin länsiseinällä on neliskulmainen kaksiruutuinen ikkuna, jossa on kulmarautasaranat.

Sisällä huoneissa kattopalkit ovat näkyvissä paperin alla, huonekorkeus on niiden alareunaan mitattuna 230 cm, seinät ovat tapetoidut ja lattialla on korkkimatto. Huoneiden välinen oviaukko on 80x173 cm kokoinen, itse ovi on uusi vaikkakin siihä on pallopääsaranat. Toisessa huoneessa on pönttöuuni ja toisessa uusi keittiöliesi. Kaikki listat ovat uudet.

Katto on harjakatto ja katettu huovalla. Päätyseinät on salvottu harjaan asti ja ne kannattavat harjavuoliaista ja yhtä vuoliaista kummallakin lappeella, vuoliaiset tulevat päätyseinien ulkopuolelle.

Palovakuutuskirjan mukaan talo on rakennettu vuonna 1826. Se oli keittiörakennus, jossa oli kaksi huonetta, toisessa oli keittiöliesi jonka yhteydessä oli leivinuuni ja toisessa oli tiiliuuni. Ovi oli alunperin eteläseinän itäreunassa.

TALO 3.

Rakennus sijaitsee tontin luoteisnurkassa. Se on nyt osittain purettu sisältä.

Tällä vuosisadalla siinä on ollut asunto ja sauna.

Talo on rakennettu hirsistä pitkänurkalle salvoten ja vuorattu saumarammallisella pystylaudoituksella. Laudoitus on melko tiheä; saumaramat ovat 5-7 cm leveitä ja niiden välit noin 7 cm leveitä. Eteläfasadissa on neljä 90x120 cm kokoista ikkunaa, joissa on pystyvälikarmi, yläosassa kummassakin ruudussa on poikkipienat. Ikkunoissa on erilliset kulmaraudat ja saranat. Kehyslaudat ovat samanlaiset kuin talossa 2, yläkehysen vinon laudan alla on lisäksi profiloitu lista. Seinäpinnat on punamullattu ja ikkunankehyskset ja pitkänurkkien päiden vuorilaudat on maalattu valkoisiksi.

Itäpäässä on lautarakenteinen eteinen. Huoneita on kaksi, joista itäinen huone on lautarakenteisilla väliseinillä jaettu kahdeksi huoneeksi ja eteiseksi. Alun perin taloon on kuulunut vain yhtenä huoneena ollut itäinen huone ja se on jatkettu länsipäästä yhdellä huoneella. Sauma on tehty sovittamalla kavennetut pitkänurkkien päät uusissa hirsissä oleviin koloihin. Myös katon vuoliaiset loppuvat jatkoksen kohdalla. Ne on maalattu punamullalla, samoin väliseinän yläosa. Länsipään huoneen lattia ja katto on purettu. Seinässä on monta tapettikerrosta. Alimpana on kerros sanomalehtiä, joissa toistuu vuosiluku 1853. Seinähirsien rakojen tasoitteenä on poikkileikkaukseltaan kolmikulmaiset listat. Niiden ja hirsien välissä on tilkkeinen sammalta. Itäisen huoneen länsipää on samanlaisessa kunnossa kuin edellinen. Huoneen länsipähän on 1900-luvulla rakennettu sauna ja sen eteinen. Rakentamiseen on käytetty vanhoja lautoja. Väliseinässä oleva ovi on samanlainen kuin ulkoa löytynyt A-osan vanha ovi, vain saranan lehti eroaa jo selostetusta (piir). Oven alkuperä saattaa myös olla sama.

Itäisestä huoneesta eteiseen johtava ovi on kolmipeilinen täysranskalainen ovi, ulkopuolella on kohopeilit. Ovi on 82x179 cm kokoinen ja peilien korkeudet ovat ylhäältä lueteltuina: 75-32,5-44cm ja leveys 65,5 cm. Saranat ovat uudet. Oven molemmen puolin on kehyslaudat: Yläkehyslauta on 20 cm korkea ja sen yläosa on profiloitu. Sivukehyslaudat ovat sisäpuolella loivasti profiloidut ja ulkopuolella kaksiuurteiset. Ikkunoissa on vastaavanlaiset kehykset sisä-

puolella: Yläkehyslauta on loivasti profiloitu ja sivuille levenevä ja sivukehyslaudat samoin loivasti profiloidut. Vesikatto on harjakatto, kateaineena on huopa. Päätyseinät ja väliseinä on salvottu harjaan asti, ne kannattavat harjavuoliaista ja kahta vuoliaista kummallakin lappeella. Vuoliaisten päällä on sekundääririt selkäpuut ja ruodelaudoitus.

Seinähirret ovat neliskulmaisiksi palhottuja. Niiden välissä on tilkkeenä sammalta. Välikaton täytteenä on turvelevyjä, joiden alla on tuohikerros.

Talo on palovakuutuskirjan mukaan rakennettu vuonna 1816, jolloin se oli nykyisen kokoinen. Huoneita oli kaksi, ne olivat pakaritupa ja kamari. Kamarissa oli tiiliuuni.

TALO 4.

Talo on kaksihuoneinen vaja, joka on rakennettu lähes pyöreistä hirsistä pitkänurkalle salvojen. Se on eteläsivulta vuorattu lomittaisilla pystylaudoilla ja on punamullattu. Eteläsivulla on kaksi verrattain uutta ovea ja länsipäädyssä on ikkuna-aukko sekä ovi. Päätyseinät on salvottu harjaan asti. Harjahirsi ja vuoliaiset ovat uudet. Talo on katettu huovalla. Välikatto on purettu ja väliseinä on lautaväliseinä. Talo on rakennettu vuonna 1819. Se oli alunperin talousaitta, missä oli yksi huone ja ullakko.

TALO 5.

Talo sijaitsee tontin etelälaidassa. Itäpäässä on hirsistä pitkänurkalle salvottu yksihuoneinen rakennus, jonka katto on vuoliaisten varassa ja länsipää on rakennettu laudoista ristikorungolle. Lautojen joukossa on kaksiuraisia kattolautoja. Länsipäässä on kaksi vajaa, käymälä ja eläinsuoja.

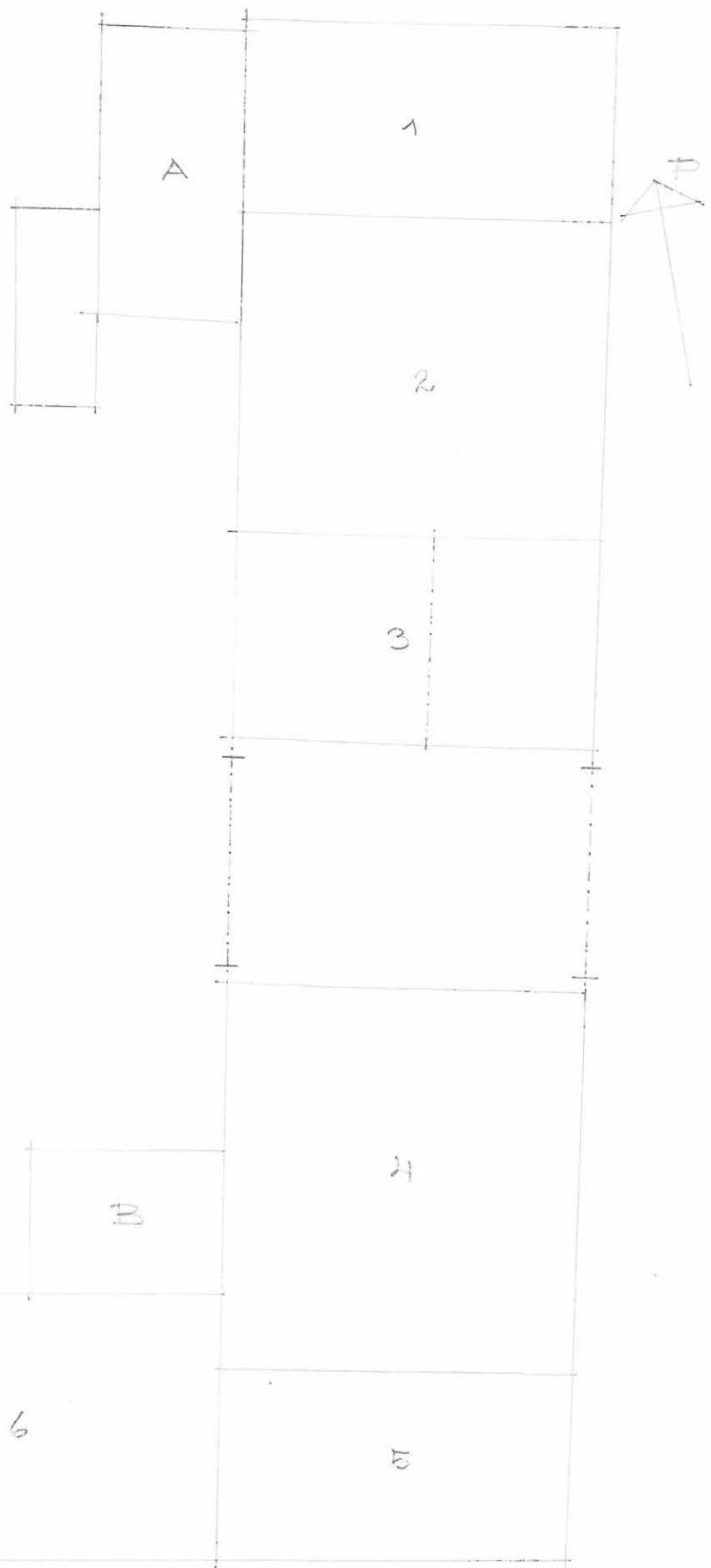
Katto on huovalla katettu harjakatto. Rakennus on vuorattu lomittaisilla pystylaudoilla ja maalattu punavärillä.

Itäpään hirsiosa on ehkä jonkin palovakuutuskirjassa mainituista ulkorakennuksista. Kokonaisuudessaan talo on rakennettu tällä vuosisadalla käyttäen rakennusaineena paikalta purettujen ulkorakennusten osia.

TALO 6, on aivan hiljattain rakennettu sauna.

LITTE 2,

PÄÄRAKEENNUKSEN
POHJAKAAVIO
MITTAUSPIIRUSTUSTEN
MUKAAN (KS, TARK, MP)
MITTAKAAVA 1:100

LIITE 3

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta № 2475 vuodelta 1847.

Tarmon arkisto, VA.

- Tontin omistaa kauppias G.W.Lindqvist.

Talo 1 on mänty-ja kuusihirsistä rakennettu vinkkelirakennus. Itäinen aiipi on rakennettu vuonna 1824 ja eteläinen vuonna 1842. Rakennus on kolmelta puolelta vuorattu ja maalattu keltaisella öljyvärellä vuonna 1842. Huoneita on 6: kaksi salia ja neljä kamaria, lisäksi yksi eteinen. Eteläisessä siivessä on tavaramakasiini. Keskellä taloa on ajoportti.

Talon keskikorkeus on 12 kyn., pituus Läntisellä Pitkälläkadulla 39 1/2 kyn. ja eteläsivun pituus on 21 1/2 kyn. 10 1 kyn. ja 22 tuuman levyistä ja 2 kyn. ja 16 tuuman korkuista ensimmäisen kerroksen ikkunaa ja 10 ullakon ikkunaa.

Talo 2 on vuonna 1826 rakennettu keittiörakennus. Ei vuorattu, maalattu punavärillä. 2 huonetta, 1 keittioliesi ja leivinuuni, sekä 1 kaakeliuuni.

Talo 3 on vuonna 1819 rakennettu talousaitta. Ei vuorattu, maalattu punavärillä. 1 huone ja ullakko.

Talo 4 on vuonna 1816 rakennettu leivintuparakennus. Ei vuorattu mutta maalattu punavärillä. 2 huonetta. Talon pituus on 18 1/4 kyn. 1 leivinuuni ja 1 kaakeliuuni.

Talo 5 on vuonna 1841 rakennettu ulkorakennus, jossa on navetta, luhtiparveke ja rehuvaja "ym".

Talo 6 on vanhempi hirsinen ulkorakennus. Ei vakuutettu.

Talo 7 -" -" -" -

Talo 8 pienehkö ulkorakennus. Ei vakuutettu.

Uusi vakuutus № 7142 vuodelta 1869. Tarmon arkisto, VA.

- Tontin omistaa A.R.Åkerbergin perilliset.

- Talossa 1 on lautakatto, jossa välikerros tuohta. 9 asuinhoonetta. Eteläsivun pituus on 31 1/2 kynärää.

- Talo 2 on maalattu "kompositiovärillä". Lautakatto.

- Muut rakennukset kuten aikaisemmin.

LIITE 4, PALOVAKUUTUSKIRJAAN N:o 7142
YUODELTA 1869.

LAUREN STOKES

LIIKE 5, VALOKUVAT:

1. KATUFASADI ETELÄSTÄ
2. " JA LÄNTINEN PIKÄKATO ETELÄSTÄ"
3. ETELÄFASADI
4. AJOPORTTI
5. KATOLIKKUNA
6. PIHA AJOPORTISTA KATSOTTUNA
7. PIHAFASADIN PÖHJISPÄÄ
8. PIHAFASADIN KAAKKOISNURKKA
9. LÄNSIPÄÄTÄ
10. POHJOINEN ULKORAKENNUSRIVI
11. TALO B.
12. UUNI HUONEESSA

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija		Aika	
Ritva Tuomi		Heinäkuu 1966	
Paikkakunta	Kaup.osa/ Kylä	Kortteli/ Tila	Tontti
Kristiinankaupunki	II	46	1

Osoite
Koulutori 2 - Koulukatu 14

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 7 s.

Piirrokset

Asema- ja pohjakaaviopirroksia 4 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta N:o 16153 vuodelta 1891. Tarmon arkisto. VA. 1 s.
Kuvakulmat

KRISTIINANKAUPUNKI, tontti 1, kortteli 46, kaupunginosa II
Koulutori 2 - Koulukatu 14

Inventoitu heinäkuussa 1966
Ritva Tuomi

Inventointikertomukseen liittyvät samanaikaiset mittauspiirustukset Kansallismuseon arkistossa.

Kirjalliset lähteet:

- Muutospirustukset vuosilta 1919 ja 1943. Kristiinankaupungin maistraatin arkisto.
- Palovakuutuskirja n:o 16513 v:ltä 1891. Tarmon arkisto, VA.

liit.4

Tontin omistaa: nykyisin leskirouva Anna Hannus. Omistaja oli v. 1891 merimiehenleski Karolina Rosenholm, hänen jälkeensä värjäri Lindqvist ja tämän vuosisadan puolella ainakin v:sta 1919 lähtien herra Axel Hannus.

liit.1
piir.1

Tontin numero vuoden 1825 kartassa on 168. Tontti on pohjois-etelä-suuntainen ja suorakaiteenmuotoinen rajoittuen pohjoisessa Koulukatuun, länessä Koulutoriin, etelässä tonttiin 5 ja idässä tontteihin 2 ja 3. Ympäröivät rakennukset ovat lukuunottamatta tontilla 5 olevaa kaksikerroksista uutta asuintaloa, yksikerroksisia vanhoja puutaloja. Päärakennus (talo 1) on yksikerroksinen kapea, tontin pituinen rakennus länsireunassa katufasadi Koulutorille päin. Talo 2 on pienempi yksikerroksinen asuinrakennus tontin itäreunassa. Talo 3 on kahdesta rakennuksesta yhdistetty ulkorakennus tontin eteläreunassa ja kaakkoisnurkassa.

Talo 1 on vuonna 1818 rakennettu ja vuonna 1853 jatkettu asuinrakennus. Se on rakennettu hirsistä ja vuorattu. Pihan puolella on kolme kuistia. Huoneita on nykyisin 14. Tämän vuosisadan alussa talossa oli matkustajakoti. Nyt siinä on kolme asuntoa.

Kivijalka on 40-80 cm korkea. Se on länsi- ja pohjoisfasadeissa muurattu kvaadereista ja lohkokivistä. Kivijalka on ollut rapattu rosoopintaisella laastikerroksella, jota on vielä jonkin verran jäljellä pohjoispäädyssä. Itäfasadin kivijalka on pinottu luonnon- ja lohkokivistä, muuraus-tai rappauslaastia ei ole näkyvissä. Eteläpäädyssä ei ole lainkaan kivijalkaa, alin hirsikerta on noin 40-50 cm korkeudella maan pinnasta nurkkakivien päällä. Kellaria ei ole.

Fasadit. Seinäpinnat on vuorattu 15-16 cm leveillä vaakasuuntaisilla loivasti uurretuilla ponttilaudoilla. Horisontaalijaottelua ei ole. Vuorauksen alareunassa on yhdestä laulasta muodostuva vesilista. Räystään alusta ei ole peitetty laudoituksella tai räystäslistalla vaan ruodelaudoitus ja sahatut selkäpuut tulevat seinän ulkopuolelle. Talo on salvottu pitkänurkalle. Pitkänurkkien päät on vuorattu siileillä pystylaudoilla.

Koulutorin fasadi: väliseinät jakavat fasadin yhdeksään vertikaali-vyöhykkeeseen. Vyöhykkeissä on ikkuna-akselileita pohjoisesta etelään luetellen 1-2-1-1-1-1-2-1. Toisessa vyöhykkeessä pohjoisesta on kaksi ensimmäisen kerroksen ikkunaa, mutta vain yksi ullakkoikkuna keskellä näiden yläpuolella. Asuinkerroksen ikkunoita on näin ollen 11 ja ullakkoikkunoita 10. Viidennessä vyöhykkeessä pohjoisesta on ollut nykyisen ikkunan kohdalla ovi, laudoituksessa on sen kohdalla saumat.

Koulukadun fasadi: pohjoispäädyssä on akselissa yksi asuinkerroksen ja yksi ullakon ikkuna.

Pihafasadi: pihan puolella on nykyisin kolme kuistia, etelästä luetellen kuistit A, B ja C. Kuistit ovat lautarakenteiset, ne on vuorattu 13-14 cm leveillä vaakasuuntaisilla puoliponttilaudoilla. Nurkkalaudat ovat sileät. Kuisti A on harjakattoinen ja kuistit B ja C pulpettikattoisia. Kuisti B on rakennettu nykyisen vuorauksen päälle, kuistin C kohdalla on aikaisemmin ollut harjakattoinen kuisti tai katos, jonka harja on ulottunut noin 50 cm ullakkoikkunoiden alapuolelle. Ulko-ovet ovat kuistien itäsivulla. Kaikkien ulko-ovien yläpuolella on ikkuna, ja kuistissa A on ikkuna molemmilla puolin ulko-ovea. Kuistin A pohjoissivulla ja kuistien B ja C pohjois- ja eteläsivulla on lisäksi ikkunat. Varsinaisia huoneikkunoita pihafasadissa on 6 ja ullakkoikkunoita 5. Toisessa vyöhykkeessä etelästä on kahden huoneikkunan yläpuolella yksi ullakkoikkuna. Omistajan kertoman mukaan on toinen huoneikkunoista myöhemmin rakennettu. Kuistien B ja C kohdalla on aikaisemmin ollut ullakkoikkuna.

Fasadi etelään: fasadi on vuorattu samoin kuin muut fasadit, ikkunoita ei ole.

Maalit: seinäpinnat on maalattu valkoisiksi ja ikkunankehykset keskiruskeiksi.

Ikkunat: ulla'koikkunat ovat 80x35 cm kokoiset. Keskellä oleva pystytiainen jakaa ne kahteen osaan. Ikkunat on naulattu karmeihiin. Kehyslaudat ovat sileät, ikkunan yläpuolella on vino lauta, jota tukee kaksi kiilanmuotoista konsolia.

Asuinkerroksen ikkunat ovat 108x150 cm kokoisia T-ikkunoita, joissa on erilaiset kulmaraudat ja saranat. Kehyslaudat ovat samanlaiset kuin ullakkoikkunoissa.

Kuistin A itäsivulla olevat ikkunat ovat neliruutuisia, keskellä on pystyvälikarmi ja molemmat puolikkaat jakautuvat poikkipienoilla kaksiruutuisiksi. Pohjoissivulla oleva ikkuna on edellisten kaltainen mutta viisilevyinen ja kymenruutuinen.

Sivu- ja alakehyslaudat ovat loivasti profiloidut, yläkehyslauta on sivuulta viistetty ja sen päällä on vino lauta. Ikkunat on naulattu kiinni karmeihiin.

Kuistin B sivuilla olevat ikkunat ovat neliruutuiset ja keskeltä aukeavat. Kehyslaudat ovat sileät. Oven yläpuolella on 6-ruutuinen välikarminen ikkuna.

piir.10 Kuistin C pohjois- ja eteläsivuilla on ristikkojakoiset ikkunat (valokuva). Sivukehyslaudat ovat kaksiurteiset, alakehyslauta on profiloitu ja sivuille levenevä, yläkehyslauta on sileä ja edellisiä leveämpi ja sen päällä on vino lauta. Molemmat ikkunat on naulattu kiinni karmeihiin. Oven yläpuolella on neliruutuinen ikkuna, jossa on pystyvälikarmi. Kehyslaudat ovat sileät, ikkunassa on kulmarautasaranat. Ikkunan molemmen puolin on matalat ristikkojakoiset ikkunat.

Ulko-ovet. A-kuistin ovi on kaksipeilinen 102x200 cm kokoinen pariovi, B-kuistin ovi on ulkopuolelta vaakasuuntainen vuorattu 9-10 cm leveällä uurretuilla ponttilaukoilla. C-kuistin ovi on 120x185 cm kokoinen pariovi, joka on ulkopuolelta vuorattu 14-15 cm leveällä helmiponttilaukoilla, ja sisäpuolelta 18-20 cm leveällä silleillä ponttilaukoilla. Ovessa on vanha lukko ja rautainen vedin.

Sisäinventointi

liit.2 Pohjakaava: kaikki poikittaiset väliseinät ulottuvat läpi talon.
 piir.1 Vuonna 1891 talossa oli 9 huonetta ja kaksi eteistä. Huoneet si- jaitsivat peräkkäin ja eteiset olivat toisnäköisesti nykyisten eteisten 5 ja 12 kohialla. Myöhemmin on rakennettu pitkittäissuun- taiset väliseinät huoneiden 2 ja 3, 7 ja 8 sekä 9 ja 10 väliin. Huoneita on nyt kaikkiaan 14, joista huoneet 2, 7 ja 11 ovat keit- tiötä ja 5, 8 ja 12 eteisiä. Talon ensimmäiseen osaan kuuluvat huoneet 7-14 ja huoneet 1-6 on rakennettu vuonna 1853.

Huonekorkeus on huoneissa 2 ja 3 300 cm, huoneissa 1,4,5 ja 6 280 cm ja huoneissa 7-14 270 cm. Katto on joka huoneessa paperoitu, seinät tapetoitu ja lattialla on korkkimatto.

Ovet: eteläpään huoneistossa (1-6) esiintyvät ovet ovat 80x193 cm kokoisia ja kolmipeilisiä. Peilien korkeudet ovat ylhäältä luetellen 35, 82 ja 35 cm. Saranat ovat uudet. Lähes kaikissa ovissa on piirus-tuksen mukainen profiloitu vuorilista.

Ovet 6-7, joka nyt on poistettu käytöstä, 7-8 ja 7-9 ovat jonkin verran vaihdellen n. 83x188 cm kokoisia ja kolmipeilisiä, peilien korkeudet ovat 78, 26 ja 49 cm, leveys 63 cm. Ovessa 7-8 on pallopää-saranat, muissa uudet suippopäiset saranat.

Ovet 11-13 ja 13-12 ovat 79x178 cm kokoisia kolmipeilisiä ovia, joissa on uudet saranat. Ovet 11-12 ja 13-14 lienevät olleet samanlaiset, mutta ne on poistettu karmeistaan.

Kehyslista useimmissa viimemainituiissa ovissa on sama kuin etelä-päädyn huoneissa, ovessa 12-13 on huoneen 13 puolella kaksiurteiset kehyslistat.

Eteisestä 5 kuistille johtava ovi on 118x190 cm kokoinen puolirans-kalainen kolmipeilinen pariovi, jonka kehyslistat ovat myös kaksi-urteiset. Peilien korkeudet ovat 88, 27 ja 43 cm sekä leveys 42 cm. Eteisen 8 ja kuistin B välinen ovi on kolmipeilinen täysranskalai-nen pariovi, jonka ylimmän peilin paikalla on lasi-ikkuna.

Kaikki ensimmäisen kerroksen ovet ovat verrattain uusia.

Ullakolle on siirretty kolme vanhaa ovea, joiden alkuperää eivät nykyiset asukkaat tienneet:

Ullakon pohjoispäähän on sisustettu kamari, jonka ovi on piirustus-ten mukainen nelipeilinen ovi. Ovi on maalattu vihertävän harmaaksi ja peileissä on harmaa puun syitä jäljitetlevä juovitus. Viher-tävän maalin alla on mahdollisesti punaruskea ohut maalikerros.

Ovessa on koukkusaranat, joiden lehti on 1700-luvun tyyppinen (piir.). Pääpiirteissään ovi muistuttaa Lebellin kauppiantaalon barokkihuo-neen ovia.

Toinen ullakon ovista on mahdollisesti entinen ulko-ovi. Ovi on kolmipeilinen pariovi, jonka toisessa puolikkaassa on koukkusara-nat, jonka lehdet ovat pyöreät, "kruunupäiset" (piir.). Toisessa puolessa on 22 cm pitkät "linnunpäiset" koukkusarananlehdet.

Etelästä lukien ensimmäisen väliseinän oviaukkoon on kiinnitetty samoin lyhennetty nelipeilinen ovi, jonka leveys on 83 cm, paksuus 3 cm ja peilien, joista kaksi on pystysuorassa ja kaksi vaakasu-rassa leveys on 23 cm. Oven reunassa on venytettyjen pallopääsara-noiden puolikkaat.

piir.2

piir.7

piir.8

piir.9

piir.6

- piir.2 Ikkunoissa on joko sileät kehyslistat tai samanlaiset profiloidut listat kuin ovissa (piir.).
- piir.3 Pohjoispäädyn huoneissa on 12 cm korkea jalkalista (piir.).

Unit: Talossa on uunilämmitys. Huoneissa 1 ja 6 on peltinen pönttöuuni ja huoneissa 9 ja 10 on yhteinen pönttöuuni, väliseinä ei jatku uunin kohdalle. Vanha uuni on samoin poistettu huoneesta 14, sen tilalla on Porin-Matti-uuni. Huoneessa 4 on uusi rapattu tiiliuuni, se on 235 cm korkea, 80 cm leveä ja 40 cm syvä, koristelmaton, särmät on pyöristetty. Uunissa on kahdet savupellit, rappaus on maalattu valkoiseksi. Huoneessa 13 on pyöreä, valkoinen kaakeliuuni, jonka yläreunassa on koristekaakelivyyhyke. Koristeaiheita ovat simpukka ja kasvit. Uunin korkeus on n. 238 cm ja halkaisija kapiteeli ulkonee 6-7 cm ja alaosa 110 cm korkeudella 5 cm sekä jalka 40 cm korkeudella tästä vielä 5 cm. Uunissa on kahdet savupellit. Keittiössä 7 ja 11 on kiinnimuuratut lieder ja keittiössä 2 erillinen rautaliesi palomuurin vieressä.

Vesikatto on katettu huovalla. Huovan alla on pärekate. Katto on harjakatto. Päätyseinät ja osa väliseinistä on salvottu harjaan asti, seinät kannattavat pyöreää harjavuoliaista ja yhtä vuoliasta kummallakin lappeella. Koton harja on 300 cm korkeudella ullakon lattiasta, tasakerran korkeus on 130-140 cm ja ullakkoikkunat ovat 60 cm korkeudella lattian pinnasta. Uuden osan, huoneiden 1-6 poikittaiset väliseinät on salvottu harjaan asti. Pohjoispään väliseinät on salvottu ullakon lattian korkeudelle ja tasakerran korkeudelle on sivuseiniin salvottu irrallisia eripituisia hirrenpätkiä. Talo on jatkettu huoneiden 6 ja 7 välisen seinän eteläpuolelta. Ullakon kohdalla hirret on jatkettu karaa käyttämällä mutta jo ullakon lattian tasolla on seinässä noin 10 cm leveä rako. Välideinä hirret on salvottu lattian korkeudelle, ylimmän hirren päällä on noin 1 m korkuinen tyhjä tila jonka kohdalla ei sivuseinissä ole edes väliseinähirsien koloja, ja tämän yläpuolella on yksi sivuseiniin salvottu hirsi, jonka päällä on punamullatut päättykolmion hirret. Todennäköisesti taloa on korotettu n. 1 m. verran samalla kun se on lisärakennettu. Talon molemmat osat on salvottu neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä pitkänurkkaa käyttäen. Vuorauksen ja hirsien välissä on n 2 cm ilmarako. Ullakolla on runsaasti kaksiuraisia vesikattolautoja. Hirsien välissä on tilkkeenä sammalta.

Rakennushistoria: Pohjoispääty on rakennettu v. 1818. V 1853 rakenettiin eteläpääty ja vanhaa osaa korotettiin n 1m verran. Talo

oli vuorattu ja maalattu vuoteen 1891 mennessä. Kuistien A ja C kohdalla on ollut kuistit jo 1800-luvulla, kuisti B on rakennettu tämän vuosisadan puolella. Ilmeisesti tällä vuosisadalla katufasadiissa on ollut ovi.

liit.3

Talo 2.

piir.1 Rakennusta ei mainita vuoden 1891 palovakuutuskirjassa. Se on tämän vuosisadan alussa joko rakennettu nykyiselle paikalleen tai siirretty sille jostakin muualta. Talo on rakennettu neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä lyhytnurkalle salvoten. Osa hirsistä on sisäpuolella punamullattuja. Katto on harjakatto, joka on uudelleen rakennettu v 1943 tulipalon tuhottua edellisen^(asuaiden kerroman mukaan). Kiteaineena on huo- pa.

Kivijalka on 20 cm korkea muuraamaton kvaaderikivijalka. Talo on vuorattu vaakasuuntaisilla 10 cm leveillä loivasti uurretuilla ponttilaudoilla. Länsisivulla on lautarakenteinen kuisti, jonka ovi on sen pohjoisseinällä. Pohjoispäädyssä on kaksi T-ikkunaa, joissa on sileät kehyslaudat. Länsifasadin kahdessa T-ikkunassa on samanlaiset kehyslaudat kuin päärakennuksen katufasadin ikkunoissa. Eteläpäädyssä on ovi ja ikkuna, joissa on samanlaiset kehykset kuin länsifasadin ikkunoissa. Eteläpäädyssä on kapea ullakon ikkuna ja pohjoispäädyssä kiinninaulattu luukku ullakolle. Seinäpinnat on maalattu valkoisiksi ja ikkunakehykset tummanpunaisiksi.

Sisätilat. Vuoden 1919 muutospirustuksessa, jossa pohjoispäätyyn tehtiin nykyisin purettu kuisti on huoneita kolme. Huoneet 1 ja 2 ovat kuten nykyisin ja huoneet 3 ja 4 ovat yhtä huonetta.

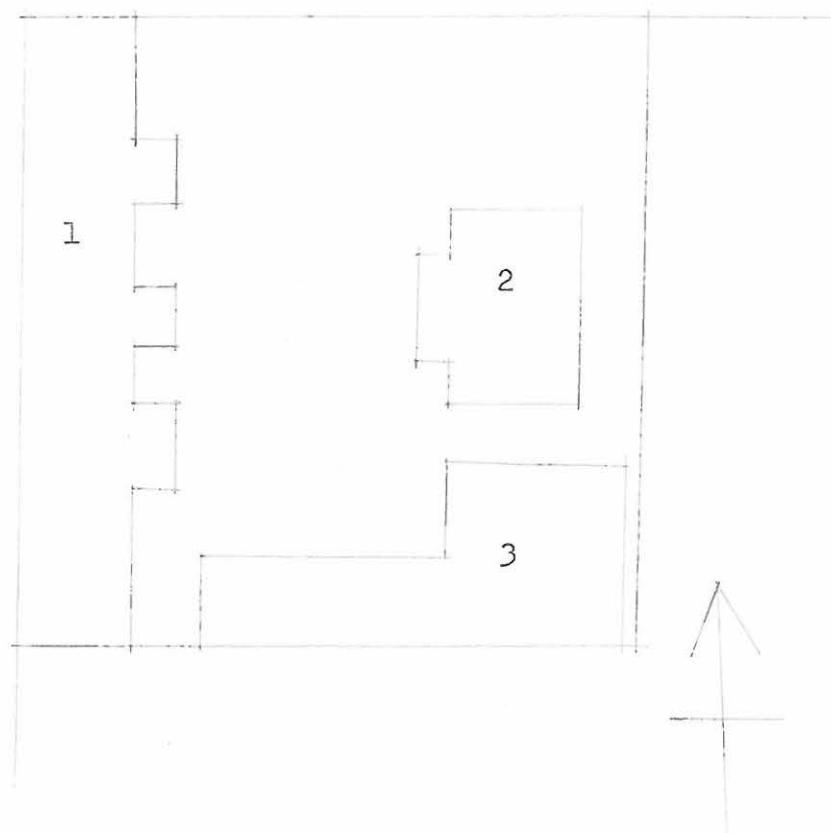
Huoneet 1,2 ja 3 ovat asuinhuoneita ja huone 4 on entinen pesu- tai leivintupa. Huoneissa 1-3 huonekorkeus on 250 cm. Kiinteä sisustus on uusi lukuunottamatta huoneessa 3 olevaa ilmeisesti muualta siirrettyä komeronovea. Ovi on 70x170 cm kokoinen ja kolmipeilinen, peilien korkeudet ovat ylhäältä luetellen 68,18 ja 38,5 cm ja leveydet 47-48 cm. Oven paksuus on 3 cm. Peilit ovat toiselta puolelta kohopeilejä. Nykyiset saranat ovat uudet, mutta ovessa on kaksi pyörreää halkaisijaltaan 10 cm kokoista koukkusaranan lehteä. Huoneen 4 sisänurkassa on osittain purettu tiiliuuni. Tiilet ovat uusia 27x14x7 cm kokoisia ja muurattu juoksulimitystä käyttäen. Lattia on valettu betonista ja seinähirret ja kattopalkit ovat näkyvissä. Väliseinä 3-4 on rakennettu vanhoista punamullatuista hirsistä. Ulkoseinähirret ovat tulipalon jäljiltä nokisia. Väliseinä 3-4 on rakennettu hirsissä olevan vuosiluvun mukaan v 1926. Ikkunassa on sisäpuolella vanhat ehkä päärakennuksesta siirretyt samanlaiset kehyslaudat kuin kuistin C sivuikkunoissa.

Talo 3.

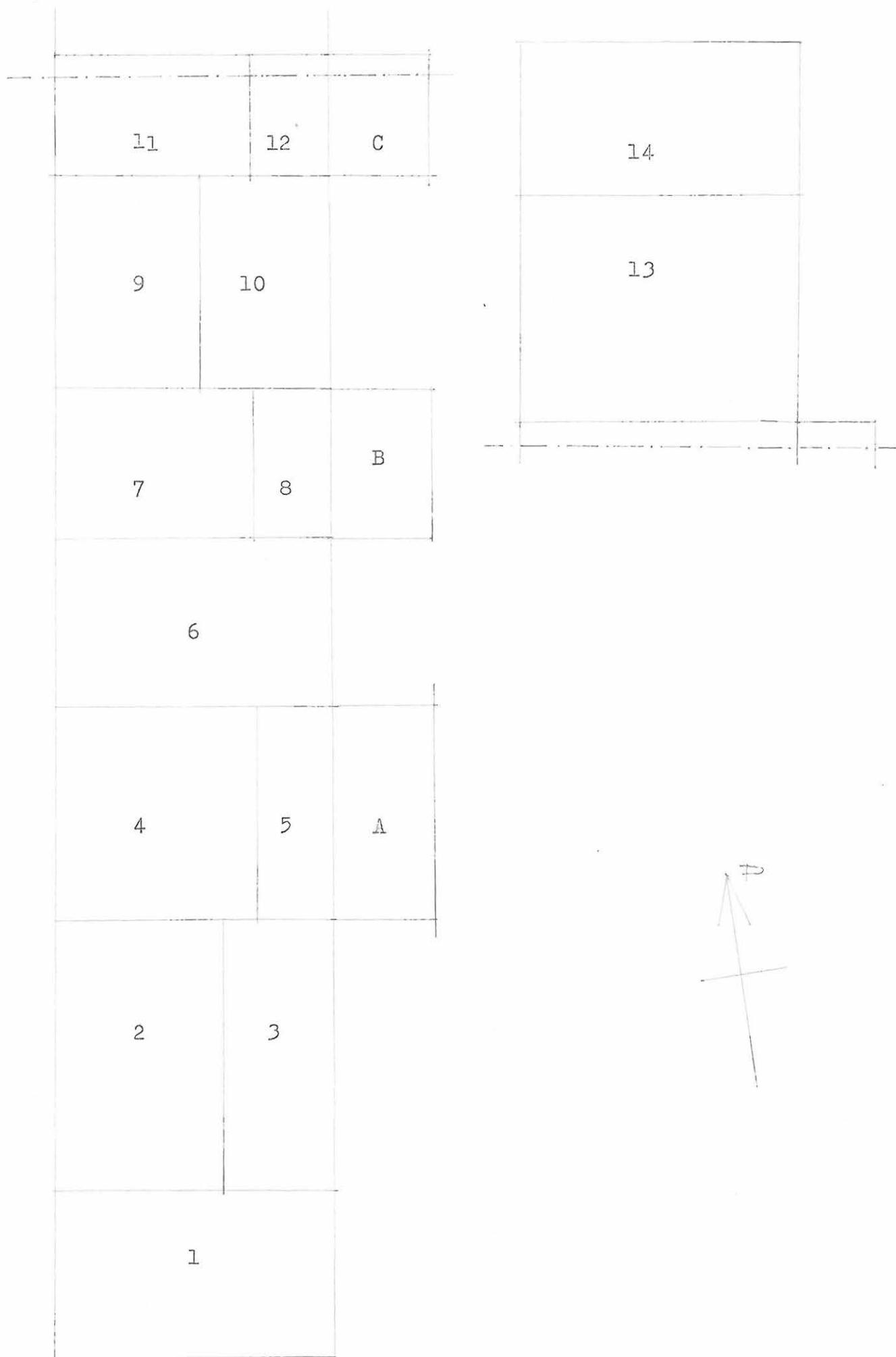
Ulkorakennus on pääosaltaan rakennettu vuonna 1854. Vuoden 1891 jälkeen sen itäpään on rakennettu pohjoiseen kääntyvä lauta- ja ristikorakenteinen siipi. Länsipäässä on vain pihan puolelta vuorattu hirsistä pitkänurkalle salvottu vaja, jonka pohjoisseinän hirret on numeroitu ja merkitty punavärillä maalatulla vuosiluvulla 1840. Tämän vieressä on hirsirunkoinen lomalaudoitettu käymälä ja itäpäässä kolmihuoneinen ulkorakennus. Rakennus on pihan puolelta vuorattu. Koko ulkorakennusta kattaa yhtenäinen päästää aumatut huopakatteinen vesikatto.

Tontin pohjoisreunassa on 150 cm korkea lauta-aita, joka on tehty 8-9 cm leveistä vaakasuuntaisista ponttilaudoista. Aidassa on vierikkäin kävely- ja ajoportti.

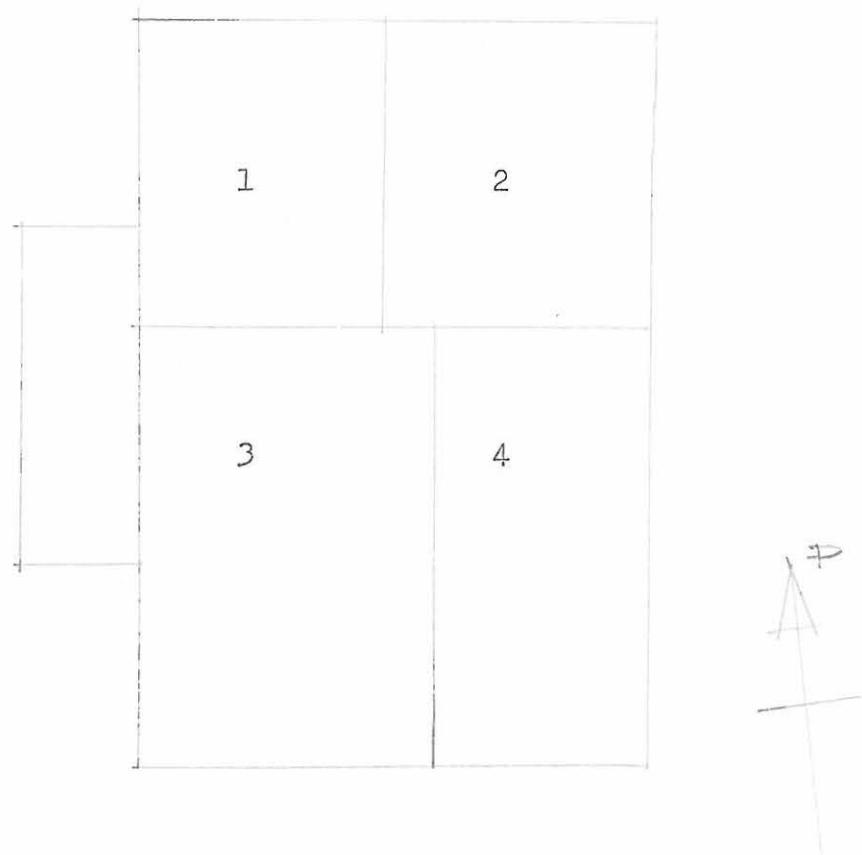
LIITE *v* Asemapiirustus. Mittakaava 1:500.

LIITE 2) Päärakennuksen pohjakaavio. Mittakaava 1:100.

LIITE³⁾ Talon 2 pohjakaavio. Mittakaava 1:100.

Liite 4

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 16513 v:ltä 1891, Tarmon arkisto, VÄ.

Omistaja merimiehenleski Karolina Rosenholm.

Rakennukset:

Talo 1 on vuonna 1818 rakennettu ja vuonna 1853 lisärakennettu asuinrakennus, joka on vuorattu ja maalattu öljyvärvillä. Talossa on päärekkatto.

Pituus 57 kyn., leveys 10 kyn., ja korkeus 12 kyn.

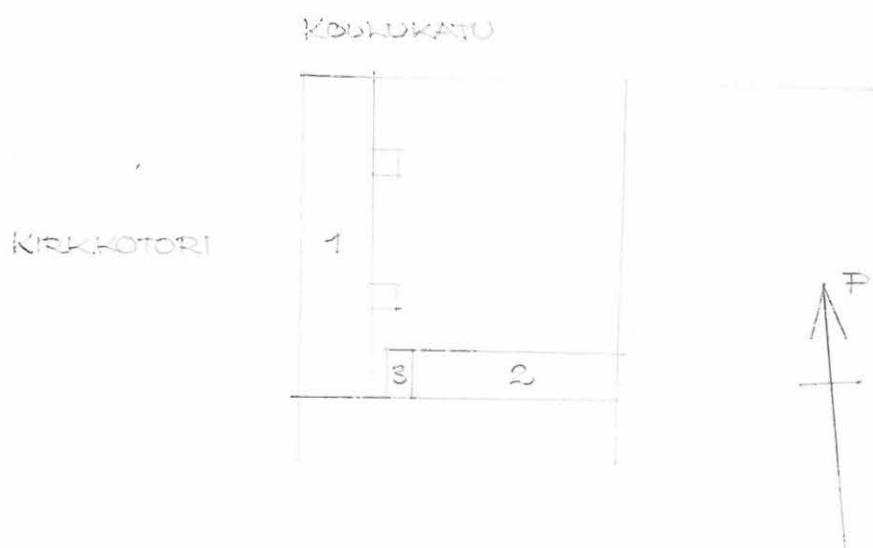
Yksi kerros, jossa on 9 asuinhuonetta ja 2 eteistä.

Yhteenä 6 kaakeliuunia ja 2 keittiöliettä, joista toisessa on leivinuuni. Lautarakenteinen veranta.

Talo 2 on vuonna 1854 rakennettu hirsinen ulkohuonerakennus. Se on vuoraamaton ja maalattu "slamni"värvillä. Pituus $37 \frac{3}{4}$ kyn, leveys $8 \frac{1}{2}$ kyn. ja korkeus 9 kyn. Sisältää makasiinin, lantalan, käymälän, navetan, tallin ja rehuvaraston.

Talo 3 on $9 \times 4 \frac{1}{2} \times 5 \frac{1}{2}$ kyn. kokoinen lautarakenteinen liiteri.

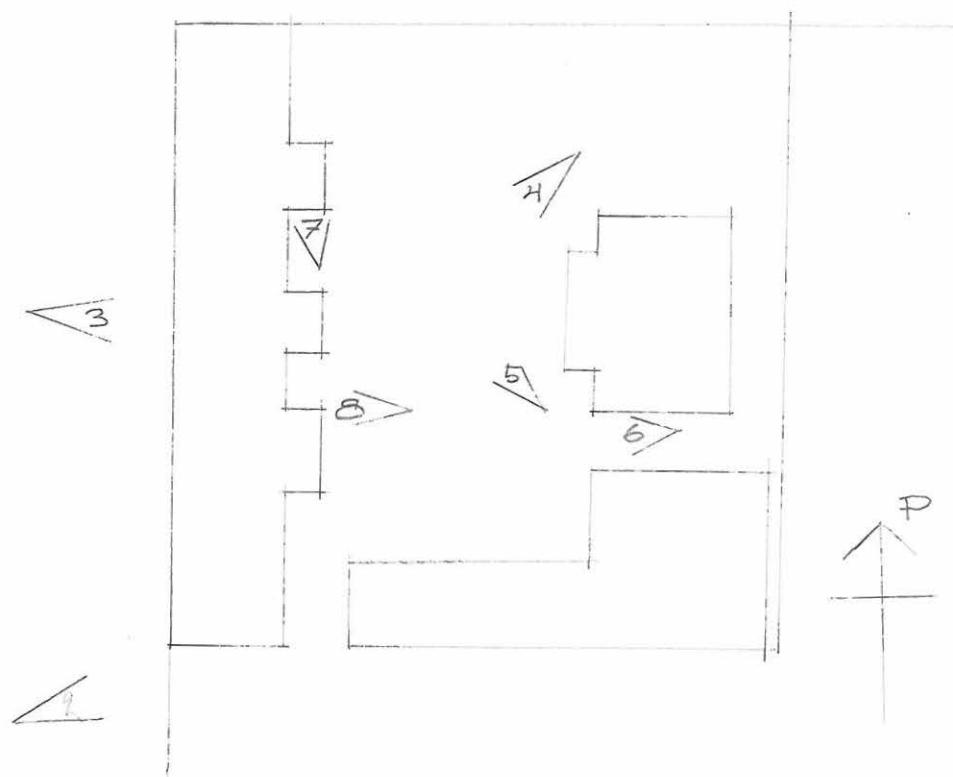
LIITE 5/ Palovalkuutuskirjaan E16513 liitetty asemapiirustus.

LIITE 6

- Valokuvat:
1. Katufasadi lounaasta.
 2. Pihamafasadi koilliseesta.
 3. Katufasadin ikkuna.
 4. Kuisti A.
 5. Kuisti C.
 6. Kuisti A idästä.
 7. Kuistin C sivuikkuna.
 8. Kuistin A ikkuna.
 9. Ulkorakennus 3 lounaasta.

2/1

1

MUSEOVIRASTO / RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija Timo Keinänen	Aika Heinäkuu 1966		
Paikkakunta Kristiinankaupunki	Kaup.osa/ Kylä II	Kortteli/ Tila 37	Tontti 90

Osoite
Itäinen Pitkäkatu 50 - Parmaninkatu 5

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 5 s.

Piirrokset

Asema-, pohjakaavio- ja yksityiskohtapiirroksia 3 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 19863 vuodelta 1897. 1 s.

Kuvakulmat

KRISTIINANKAUPUNKI

II/96

Itäinen Pitkäkatu 50 - Parmaninkatu 5

Inventoitu heinäkuussa 1966
Timo Keinänen

Inventointiin liittyvät piirrokset ovat Muinaiстtieteenliisen toimikunnan rak.hist.tston piirustusarkistossa.

Lähteet

Palovakuutuskirja n:o 19803, Tarnon arkisto, Valtionarkisto.

Piirustukset maistraatin arkistossa:

V. 1906 fasadin muutospireustus

V. 1916 vinkkeliosan rakennuspireustus (J.E. Slott)

V. 1932 fasadin muutospireustus

Tontti on suorakaiteenmuotoinen ja sijaitsee 34 korttelin lounaiskulmassa siten, että tonttia rajoittaa länessä Itäinen Pitkäkatu, etelässä Parmaninkatu, idässä tontti II/95 ja pohjoisessa tontti II/94. Päärakennus on tontin lounaiskulmassa fasadi Pitkäkadulle ja eteläpäätty Parmaninkadulle. Ulkorakennus on tontin pohjoislaidalla päätty Pitkäkadulle. Tontilla suoritetaan juuri uudistustöitä. Päärakennus vuorataan uudelleen ja vinkkeliosan itäpään rakenettaan lisärakennus. Ulkohuonerakennus puretaan.

Päärakennus on hirsistä rakennettu, pitkänurkalle salvottu, 1-kerrosinen vinkkelirakennus. Sen sunko-osa on pvk:n mukaan rakennettu ja vuorattu 1897. Asukkaiden kertoman mukaan se on siirretty nykyiselle paikalleen nykyisen uuden kirkon korttelista, kun kirkkoa alettiin rakentaa. Uusi kirkko rakennettiin v. 1897, siis samana vuonna, jolloin pvk mainitsee nykyisen talon rakennetuksi. Siirtämistä todistaa se, että hirret vuorauksen alla ovat punamullattuja. Vinkkeliosa Parmaninkadulla on rakennettu v. 1916.

Rakennuksen molemissa osissa on satulakatto. Runko-osan katto on päädyissä ylhäältä aumattu. Vinkkeliosa on jonkin verran runko-osaa korkeampi.

Kivijalka on harmaakivikvaadereista ja sen korkeus on n. 50 cm. Kivijalassa oli muutania tuuletusaukkoja katufasadäissä. Rakennuksen vinkkeliosan alla ollut pieni kellarisyvennys oli täytetty.

FASADI on vuorattu 1897 vuosisadan vaihteelle ominaisella, melko ikävällä tavalla pysty-ja vaakalautavyöhykkeeksi. Vuoraus kuitenkin uusitaan korjauksessa, jolloin fasadeihinkin tulee yhtenäinen vaakalaudoitus.

Pitkäkadun fasadi (kuva 1) on vuorauksella jaettu kahteen horisontaalivyöhykkeeseen. Viistosta vesilistasta n. 100 cm ylöspäin ikkunoitten alareunan tasolla on fasadi vuorattu pystyllä helmponttilaudoituksella. Tästä ylöspäin räystääseen asti on fasadi vuorattu 13-14 cm leveällä uurretulla puoliponttilaudalla. Vuorauksen alla näkyi hirsissä punamultausta. Hirsien ja laudoituksen välissä on käytetty tervapahvia.

Fasadin ikkunat ovat nykyään epäsännöllisesti. 4 ullakkoikkunaa on kuitenkin alkuperäisillä paikoillaan. Fasadin ikkunat ovat olleet samoilla akseleilla. V. 1906 suurennettiin keskimmäiset ikkunat ja keskelle tehtiin ovi. Vuonna 1937 avattiin fasadin eteläpäähän ovi ja tällöin lienee myös vieressä oleva ikkuna siirretty hieman pohjoisemmaksi. Eteläovi suljetaan uudistuksessa. Nykyään ovat kaikki ikkunat näyteikkunoita. Kulmissa olevat pitkänurkat on laudoitettu yhtenäisesti.

Parmaninkadun fasadi (kuva 2) muodostuu runko-osan päädystä ja vinkkeliosan pitkästä sivusta. Koko fasadi on jäsennelty kuten Pitkäkadullakin, vinkkeliosa on laudoitettu myöhemmin ja vaakalaudoituksessa laudan uurre on hieman leveämpi kuin runko-osan päädyssä. Päätyosassa on kaksi kaksoisikkunaa ja ullakkokamarin 3-levyinen ikkuna. Päädyssä vaakalaudoitus ulottuu ylhäällä räystääseen saakka. Vinkkeliosan fasadiissa on ovi ja kaksoisikkuna sekä kaksi ullakkoikkunaa katolla. Vinkkeliosa on salvottu lyhytnurkalle.

Itäpääty = vinkkeliosan pääty (kuva 3) on laudoitettu kuten muutkin fasadit, mutta päädyn yläosassa on pystylaudoitus ja se muodostaa siis kolmannen horisontaalivyöhykkeen. Ikkunoita on kaksi + ullakkoikkuna.

Pihafasadi. Runko-osassa on kaksi ikkunaa sekä pohjoisemman ikkunan yläpuolella ullakkoikkuna. Vinkkeliosassa on ovi ja ikkuna sekä katolla kaksi ullakkoikkunaa. Pihafasadin vuoraus on samanlainen kuin katufasadeissa.

Pohjoispääty on vuorattu kuten katufasadi. Päädyssä on kaksi ikkunaa

sekä ylhäällä keskellä ullakkoikkuna. Lisäksi alhaalla on ovi huoneeseen 1.

Pohjakaava. Runko-osan pohjakaava on karoliininen. Sali, huone 3, on ollut myymälänä ja siitä on sekundaari ovi kadulle. Ent. tambuuri, huone 4, on nykyään keittiö ja ovi tambuurista saliin on jäänyt tapetoinnin alla. Huoneiden 5 ja 6 välistä seinää on suurennettu niin, että huoneet muodostavat yhtenäisen tilan.

v.1916 rakennetussa vinkkeliosassa on neljä huonetta: kaksi eteistä ja kaksi kamaria. Runko-osassa huonekorkeus on 280 cm, vinkkeliosassa se on 295 cm.

SISÄTILAT, Runko-osa:

Huone 1 on nykyään asuinhuone, vaikka siinä onkin kaksi näyteikkunaa kadulle. Pohjoispäätysteinässä oleva ovi on sekundaari. Kaakkoinen nurkassa on pönttöuuni. Huoneesta on parioven aukko saliin (huone 3), itse ovi on poistettu jo uudistustöiden alkuvaiheessa.

Huone 2 on kamari, josta on ikkuna sekä pihalle että pohjoispäättyyn. Tästä huoneesta on myös portaat pohjoispäädyyn ullakkokamariin. Louhaiskulmassa on pönttöuuni.

Huone 3 on entinen sali, joka nykyään on liikehuoneena. Pitkäkadun puoleisessa länsiseinässä on keskellä ovi ja sen molemmilla puolilla näyteikkunat. Itäseinässä tambuuriin johtava ovi on tapetoinnin alla. Lisäksi on eteläpuoleisessa seinässä parioven aukko huoneeseen 5. Alkuperäisen Pitkäkadun fasadin ikkunan paikan osoitti oven pohjoispuolella olevan ikkuna-aukon etelälaidassa hirsissä oleva ikkunan kara. Koska ikkuna on levensetty ei pohjoispuolella ollut hirsissä ovenkaraa. Tapetteja oli useita kerroksia ja alinna oli hirsien päälle liimattu jotakin tilikirjan papereita.

Paperikaton alta esiin tulleet kattolaatat ovat 23-28 cm leveitä, ja ne on maalattu harmaalla väriillä. Pönttöuuni on ollut koillisnurkassa.

Huone 4 on ent. tambuuri ja nykyään keittiö. Se on kokonaan uusittu. Vinkkeliosan puolelta on eteisestä ovi huoneeseen 4. Salin ja huone 4:n välinen ovi on tapetoinnin alla. Keittiöstä on myös ovet huoneisiin 2 ja 6, jälkimmäinen on tosin suljettu ja tapetoinnin alla. Huoneessa 4 on yksi ikkuna pihalle.

Huone 5. Kaksoisikkuna Parmaninkadulle on tehty v. 1937. Tällöin tehtiin myös Pitkäkadun ovi. Tapetoinnin alla näkyi alkuperäisen ikkunan paikka. Oven ja nykyisen ikkunan välinen seinä oli nimitäin pystyhirsisistä ja tilkkeenä oli voilokkia, kun muussa osassa on tilkkeenä käytetty sannalta.

Aukkoa huoneeseen 6 on suurennettu huomattavasti alkuperäisestä oviaukosta (kts. pohjapiirros).

Huone 6 ovi vinkkeliosaan on sekundaari. Sen paikalla on ennen vinkkeliosan rakentamista ollut ikkuna, jonka aukon eteläreuna on näkyvissä hirsiseinässä oviaukon reunasta n. 30 cm etelään.

Kaksoisikkunan nykyinen asu on vuodelta 1937. Huoneesta 6 on portaat eteläiseen ullakkokamarin.

Huone 7 on eteishuone, jonka seinät ja katto on paneloitu helmipönttilaudalla. Samasta laudasta on myös tehty ulko-oven eteen tuuli-kaappi. Laudoituksen alta näkyi etä huoneiden 6 ja 7 välisessä seinässä, siis entisessä ulkoseinässä ovat hirret punamullattuja. Huoneesta 7 on portaat ullakolle.

Huone 8 on kamari, josta ikkuna sekä Parmaninkadulle että pihalle.

Huone 9 on kamari, jossa on päätyseinässä ja pohjoisseinässä ikkuna pihalle.

Huone 10 on eteishuone, jossa seinät ja katto on paneloitu helmipönttilaudalla. Lounaisnurkasta on laudalla erotettu komero, jonka pääällä on varaportaikko ullakolta. Tämän komeron länsiseinässä (= runko-osan ulkoseinässä) on ikkunan kehys, aukko on täytetty helmipönttilaudalla, jossa on saranat ja avaimenreikä. Aukon koko on n. 70x160 cm. Tällä kohdalla lienee ollut myös alkuperäisen runkoosan ikkunan paikka.

Ikkunat a) Kaikki katufasadien ikkunat on suurennettu näyteikkunoiksi. Ikkuna-aukkojen koko on n. 134x208 cm.

b) Runko-osan pihafasadin ja pohjoispäädyn ikkunat ovat T-ruutuisia ja kooltaan n. 113x190 cm.

c) Vinkkeliosa päätyikkunat oli jo uudistustöitten aikana poistettu, ikkuna-aukkojen koko on n. 130x190 cm.

d) Vinkkeliosan pohjoisseinässä on myös yksi ikkuna pihalle. Se on 4-ruutuinen, poikkivälikarmi on ikkunan puolivälin yläpuolella. Tämän ikkunan koko on n. 103x160 cm.

Runko-osassa on yhteensä 6 2-ruutuista ullakkoikkunaa (4 on Pitkäkadun puolella, 2 on pihan puolella). Ikkunoitten koko on n. 83x40 cm. Vinkkeliosassa on satulakatosta ulkonevat ikkunat, jotka ovat edellisten kanssa samankokoiset. Näiden ikkunoitten pääällä on 2-lappeiset katokset. Runko-osan päädyissä on ullakkokamarin ikkunat. Eteläpäädyn ikkuna on kooltaan n. 214x105 cm. Pohjoispäädyn ikkuna on 4-ruutuinen ja kooltaan n. 100x112 cm.

Vinkkeliosan länsipäädyssä on ullakkokamarin ikkuna n. 210x168 cm.

Ovet oli jo uudistustöitten alkaessa poistettu.

Ullakko Runko-osa:

Hirret on salvottu räystääseen saakka. Päätyseinät ja poikittaiset väliseinät on hirsistä harjaan saakka. Ullakon korkeus harjaan on n. 300 cm. Vesikatto on vuoliaisten varassa. Kateaineena on huopa. Väliseinät jakavat ullakon kolmeen osaan, joista päätyosista on sisustettu ullakkokamarit. Pohjoisullakkokamarissa on alhaalta tullevien savuhormien yhtymäkohta muurattu suorakulmaisen särmön muotoiseksi, tässä on yläreunassa koristelista. Hormit yhtyvät tässä savupiipuksi.

Runko-osan ullakkoikkunoitten alapuolella on aukko täytetty alhaalla n. 10 cm. Ullakkoikkunat ovat ehkä olleet suuremmat.

Vinkkeliosa:

Ullakon lattia on n. 50 cm runko-osan lattiaa korkeammalla. Satulakatto on melko jyrkkä ja siinä on kattotuolit, joissa selkäpuita tukee kontti ja käpälä. Vinkkeliosan vesikatto on korkeammalla kuin runko-osan katto, ja vinkkeliosan katto ulottuukin runko-osan harjan tasalle saakka, runko-osan vanha katto jää osittain tämän alle. Lautaseinin on vinkkeliosasta itäpäädystä erotettu kamari, jonka länsiseinän muodostaa tiili muuri. Tämän seinän edessä on n. 150 cm korkea kaakeliuuni.

Vinkkeliosan eteläpäädyn seinä on ullakolla ainoastaan vuorilautaa.

Rakenteelliset seikat. Runko-osa on hirsistä pitkänurkalle salvottu räystääseen saakka. Tilkkeenä on käytetty sammalta. Seinähirret ovat runko-osassa punamullatut. Katto on vuoliaisten varassa. V.1916 rakennettu vinkkeliosa on salvottu hirsistä lyhytnurkalle. Tässä osassa on kattotuolit. Vinkkeliosaa ei oltu salvottu runkoosaan, vaan se on liitetty tähän tukirautojen avulla.

Rakennushistoria. Rakennus on siirretty nykyiselle paikalleen v. 1897, uuden kirkon korttelista, kun kirkkoa alettiin rakentaa. Vinkkeliosa on tehty v. 1916.

Ulkohuonerakennus on muodostettu kolmesta hirsirakennuksesta, jotka kaikki on rakennettu v. 1887. Ne on vuorauksen avulla yhdistetty toisiinsa. Ulkohuonerakennus on uusittu varastotiloiksi ym. Tätä rakennusta en tarkemmin inventoinut.

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 19803, Tarmon arkisto, VA.

Vakuutusvuosi: 1897

Omistaja: Opettajatar M.A. Vahlfors

Tontin n:o II/96

Rakennus 1: Hirsinen asuinrakennus, rakennettu 1897, vuorattu ja maalattu öljyvärvillä. Huopakatto. 13,96x8,60x7,13 m.

Yksi kerros, jossa 6 asuinhuonetta ja tambuuri, yhteensä 5 kaakeliunia ja keittiöliesi, lisäksi on vintillä 2 huonetta ilman tulisiaa.

Lautarakenteinen veranta ja laudasta tehdyt keittiöportaat.

Rakennus 2: Ulkohuonerakennus laudoista, rakennettu 1887, maalattu kompositiovärvillä. Lautakatto. 3,75x4,00x4,10 m. Ruokatavaravarasto ja puuliiteri.

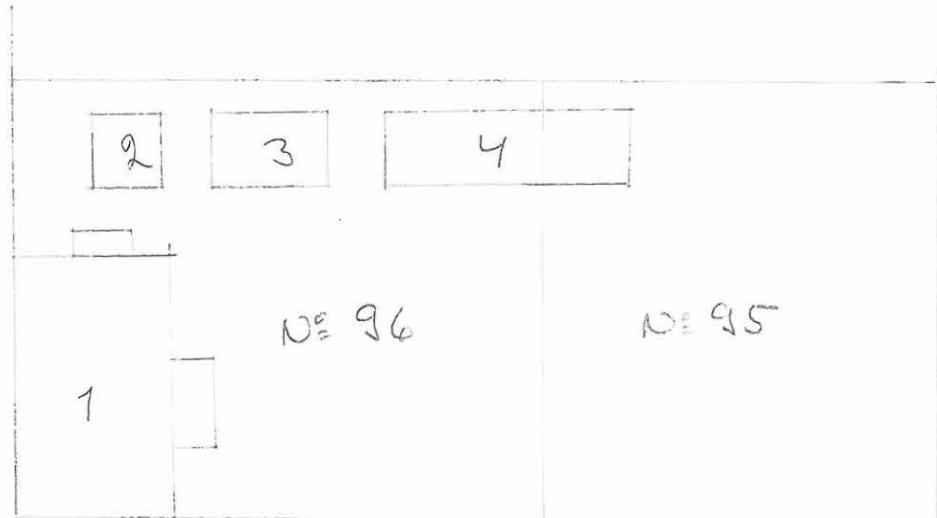
Rakennus 3: Asuinrakennus hirsistä, 1887, vuorattu ja maalattu kompositioonivärvillä. Lautakatto. 6,32x4,00x4,20 m. Pesutupa, jossa "vapaastiseisova" keittiöliesi sekä leivinuuni.

Rakennus 4: Ulkohuonerakennus laudasta, 1887, maalattu kompositioonivärvillä. Lautakatto. 13,50x4,00x4,10 m. 2 talousvajaa, 2 halkoliiteriä sekä käymälä ja lantala.

Liitepiirros palovakuutuskirjaan n:o 19803

Kristiinankaupunki II/96

LÄNGD 100
ÖSTRA

PÄRMANSKA GATAN

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0

10

20

30

40

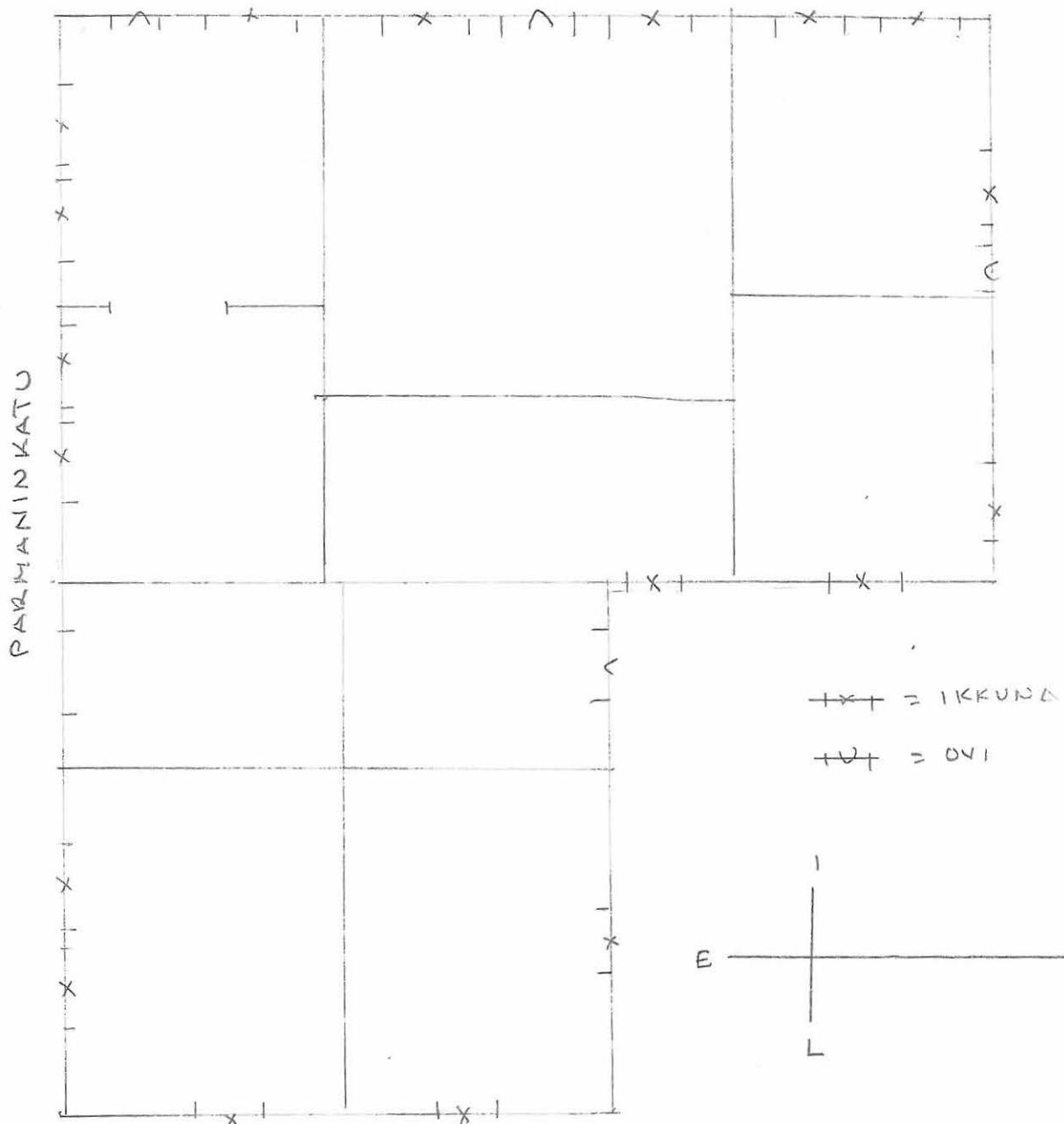
50

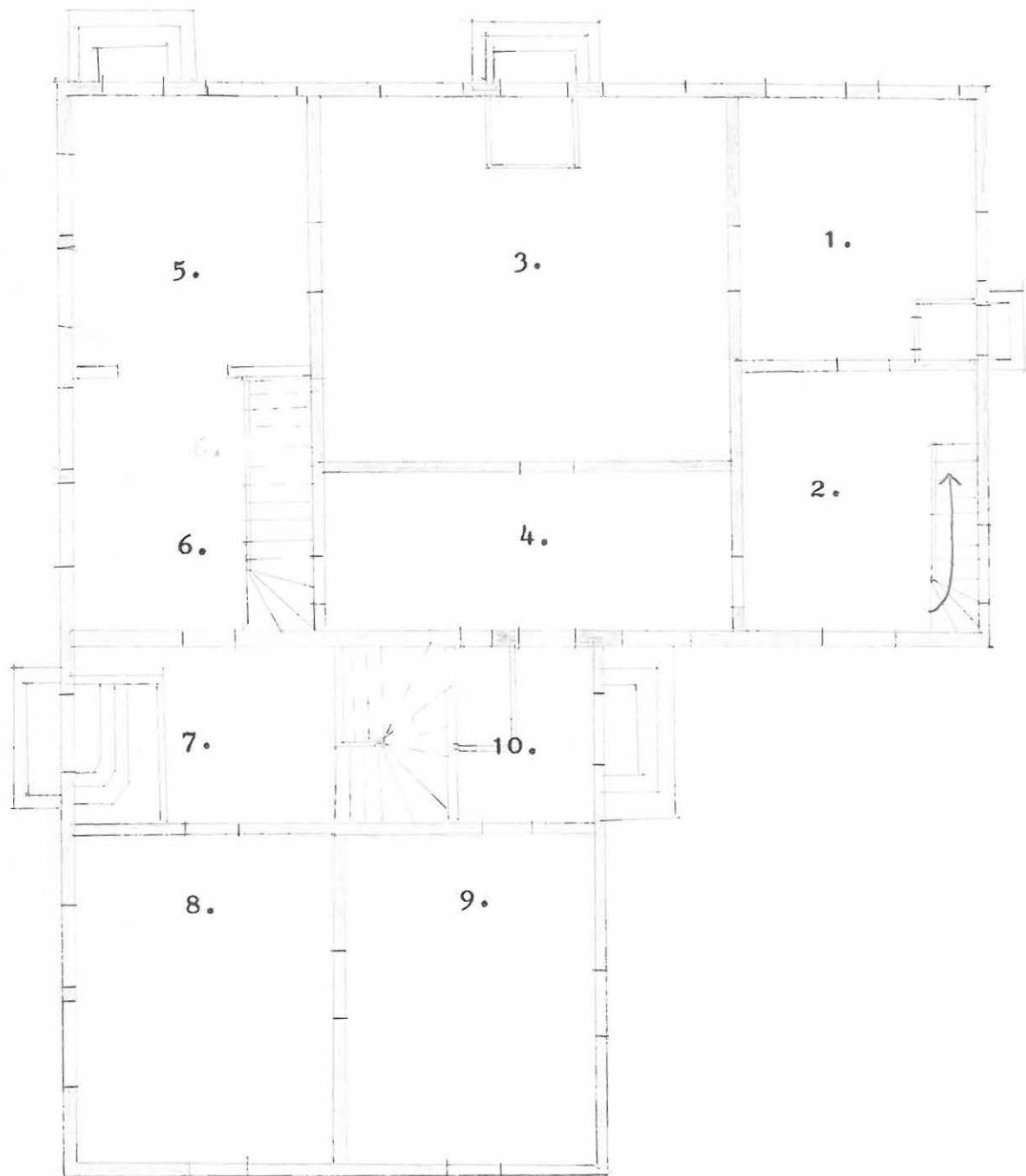
60 METRIL

VALOKUVALUETTELO

6. 1. Itäisen Pitkäkadun fasadi
 2. Parmanin kadun fasadi
 3. Länsipääty
 4. Pihafasadi
 5. Ulkorakennus
 6. Itäisen Pitkäkadun fasadi, uusi vuoraus
 7. Parmaninkadun fasadi, uusi vuoraus

ITÄINEN PITKÄKATU

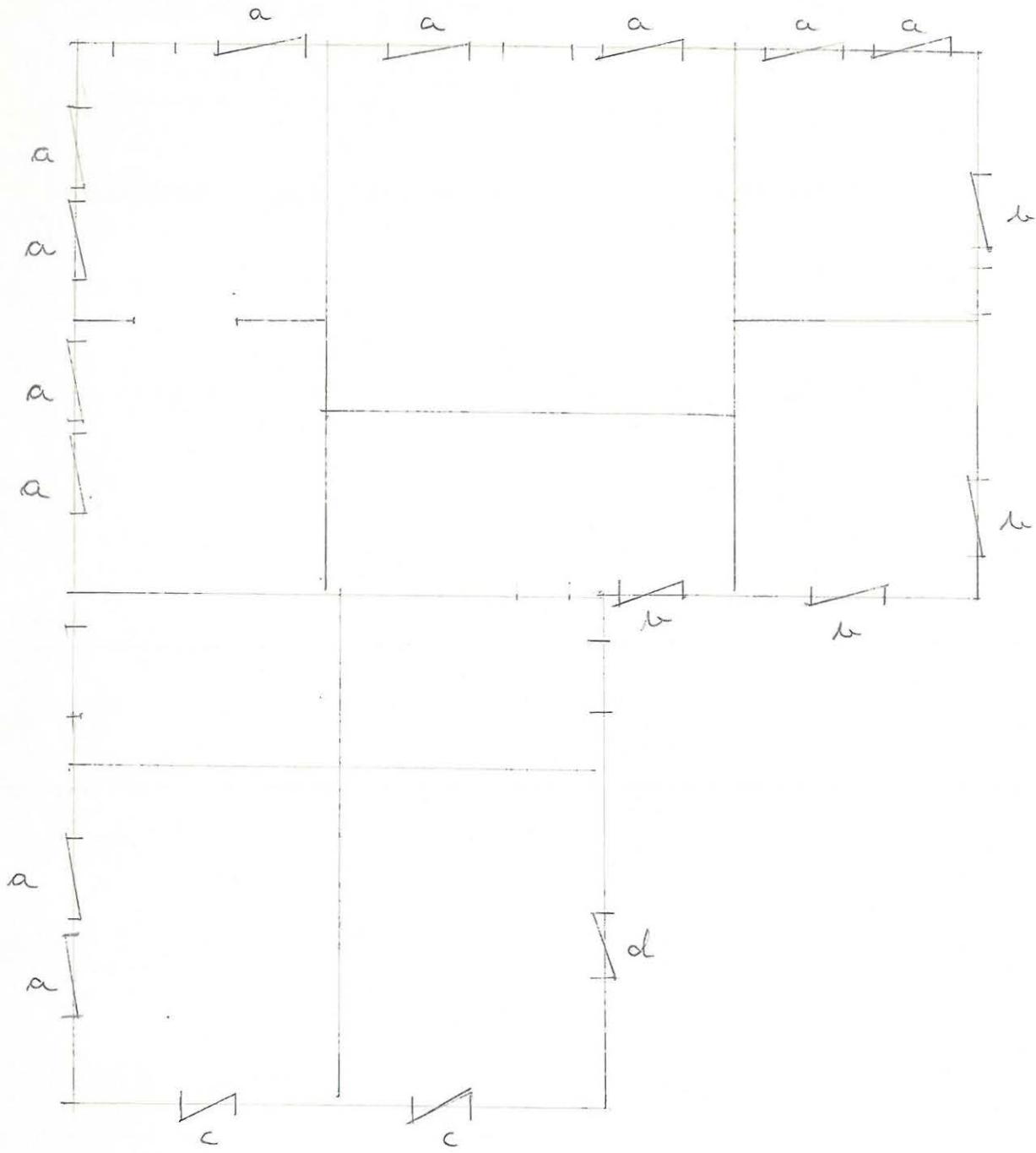

KRISTJÁN KAUPUNIKI

II/9b

IRKUAT

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija Timo Keinänen			Aika Heinäkuu 1966
Paikkakunta Kristiinankaupunki	Kaup.osa/ Kylä I	Kortteli/ Tila 34	Tontti 4

Osoite
Rantakatu 61 - Hållfastinkatu 3

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 4 s.

Piirrokset

Asema-, pohjakaavio- ja poikkileikkauspiirroksia 8 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopio palovakuutuskirjasta n:o 2725 vuodelta 1848, n:o 14236 vuodelta 1886, n:o 19319 vuodelta 1897 ja n:o 19844 vuodelta 1898. Tarmon arkisto. VA. 2 s.

KRISTIINANKAUPUNKI

I/34/4

Rantakatu 61 - Hållfastinkatu 3

Inventoitu heinäkuussa 1966

Timo Keinänen

Inventointiin liittyvät piirrokset Rak.hist.tston piirustusarkistossa

Lähteet

Palovakuutuskirjat n:o 2725, 14236, 19319, 19844, Tarmon arkisto, VA.

Tontti on suorakaiteenmuotoinen ja sijaitsee kortteliin 34 kaakkoiskulmassa siten, että sitä rajoittaa etelässä Hållfastinkatu, Idässä Rantakatu ja muilla sivuilla naapuritontit.

Tontin numeroointi on muuttunut. Gyldenin kartassa v. 1838 nykyinen tontti 34/4 käsitti silloinen tontin n:o 28 sekä puolet tontista 27. Tämä numeroointi oli voimassa vielä v. 1898.

Rakennuksia tontilla on kolme. Päärakennus on vinkkelirakennus Rantakadun ja Hållfastinkadun kulmassa. Rakennus 2 on tontin pohjois-laidalla ja ulkohuonerakennukset tontin itälaidalla.

Omistajia: V. 1848 kauppias Gabriel Holmudd, 1886 pormestari K. Johan Lund ja 1897 tullinhoitaja V. Enqvist.

Päärakennus on yksikerroksinen hirsinen vinkkelirakennus, joka on pvk:n mukaan rakennettu kahdessa osassa, itäsiipi vanhoista hirsistä 1836 ja eteläsiipi uusista hirsistä 1832. Rantakadun osa (osa A) on rakennettu kahdesta vanhasta rakennuksesta. Tämä osa on salvottu pitkänurkalle ja vuorattu pystyllä peiterimalaudoituksella ja siinä on satulakatto. Hållfastinkadun osa (osa B) on salvottu lyhytnurkalle ja vuorattu vaakalaudoituksella empiretyyliseksi. Tässä osassa on aumakatto.

Kivijalka on kvaadereista ja sen korkeus on Rantakadulla 40-60 cm ja Hållfastinkadulla 30-70 cm. Rantakadun puolella on kivijalassa 3 tuuletusaukkoja, Hållfastinkadulla näitä on 4 (koko 20x20 cm). Tämä kvaaderikivijalka on tehty myöhemmin kuin rakennukset. Pihan puolella kivijalka on maanpinnan tasalla eikä sitä ulkoa näkynyt. Sisäpuolelta ei kivijalkaa päässyt näkemään. Kellaria ei rakennuksessa ole.

Fasadit. Rantakadun osa (osa A) on vuorattu pystyllä peiterimalaudoituksella. Laudoitetut pitkänurkat jakavat Rantakadun fasadin kuuteen vertikaalivyöhykkeeseen, joissa ikkunat ovat pohjoisesta lukien

1:2:13:2:1. Horisontaalijaottelua ei ole vaan pystylaudoitus ulottuu vesilistasta räystääseen asti. Fasadin vuorauslaudat ovat 17-17 cm leveitä ja peiterimat 5,5-6,5 cm, niissä on kulmissa tavallinen pyörristävä profili. Laudioitus on kiinnitetty hirsiin taotuilla naukoilla.

Pitkänurkat on pystylaudoitettu n.21 cm leveillä laudoilla. Pitkänurkat ulkonevat seinäpinnasta 17 cm.

Vesilistan muodostaa kaksi lautaa, ylempi on pystysuunnassa, alempi vaakasuorassa. Muita listoja ei fasadissa ole. Räystää kannattavat selkäpuiden jatkeet, jotka on veistetty kaareviksi alareunasta.

Ikkuna-akseleita on 8. Jokaisella aksellilla on ikkuna ja ullakkoikkuna. Eteläpäässä on huoneikkunan tilalla ovi, joka on sekundaari. Tämän paikalla on ennen ollut samanlainen ikkuna kuin muutkin. Ikkunan kehyslaudan muoto näkyi vuorauksessa.

Kaikissa fasadin ikkunoissa on samanlaiset kehykset. Yläkehysen muodostaa suorakaiteenmuotoinen peili ja sen yläpuolella viisto vesilista. Sivukehykset ovat sileää lautaa. Alakehys on profiloitu sivuulta. Rakennuksen ikkunakehykset ovat melko tavallista tyypia Kristiinankaupungissa ja tästä alkuaan uusklassillisesta tyypistä esintyy erilaisia muunnoksia.

Hållfastinkadun fasadi jakautuu kahteen osaan. I) Rantakadun osan pääty ja II) vinkkeliosan (osa B) vaakalaudoitettu katufasadi.

I) Päätyosa on laudoitettu pystyllä saumarimalaudoituksella kuten katufasadikin. Laudioitus ulottuu satulakaton harjaan saakka. Päädyssä on keskellä ikkuna ja sen yläpuolella ullakkokamarin ikkuna, jossa on 1800-luvun kulmaraudat. Vuoraus on ikkunan alapuolelta uusittu ja paikalla on mahdollisesti ollut ovi.

II) B-osan vuoraus on empireleimainen. Hållfastinkadun fasadi on vaakalaudoitettu. Fasadi jakautuu kahteen horisontaalivýhykkeeseen: ikkunavyýhyke ulottuu vesilistasta välikaton tasalle seinälistaan, arkkitraavi ulottuu tästä räystääseen. Ikkunavyýhyke on vaakalaudoitettu 18-20 cm leveällä uurretulla puoliponttilaudalla. Uurre on teräväkulmainen, lisäksi laudan alareunassa on puolipyöreä kohoama. Ikkunoita B-osassa on 5 ja näilen yläpuolella on arkkitraavissa 2-ruutuiset ullakkoikkunat. Huoneikkunoissa on samanlaiset kehykset kuin Rantakadunfasadilla. Ullakkoikkunoitten kehykset muodostaa seinälistä. Sivu ja yläkehysset ovat samanlaiset kuin Rantakadulla.

Pihafasadi. A-osa on vuorattu kuten Rantakadun fasadikin pystyllä

peiterimalaudoituksella. Ikkuna-akseleita on 4. Eteläisin on kuistin sisäpuolella ja siinä on ovi samoin kuin pohjoisimmassakin. Ikkunat kehyksineen ovat samanlaiset kuin Rantakadulla.

Pihafasadissa on kaksi lautarakenteista kuistia, jotka on rakennettu vuorauksen päälle. Kuisti on 9 cm leveää helmiponttilautaa. Siinä on 1-lappeinen katto, joka jatkuu suoraan runko-osan räystäästä. Tähän kuistiin liittyy pohjoispuolella katos, joka on puuleikkauksin koristettu.

B-osa on laudoitettu kuten Hållfastinkadun fasadi vaakalaudoituksella. Ikkuna-akseleita on 5, huoneikkunoita on tosin muutettu eivätkä ullakko-ja huoneikkuna enää nykyisin ole samoilla akseleilla. Pihafasadissa on lautarakenteinen kuisti.

Pohjoispääty on vuorattu satulakaton harjaan saakka pystyllä peiterimalaudoituksella kuten Rantakadun fasadi.

Länsipääty on vaakalaudoitettu kuten Hållfastinkadun fasadi.

Rakennuksen nykyinen väri on vaalean harmaa. A-osan hirret oli punamullattu ja vuorauksessa oli alimpana keltainen väri. Tämä mainitaan myös pkv:ssa.

Pohjakaava ja sisätilat. A-osa muodostuu kahdesta erillisestä rakennuksesta, jotka on siirretty muualta. Ne ovat keskenään samanlaisia ja niissä lienee alunperin ollut karoliininen pohjakaava. Tätä ei kuitenkaan voidut varmasti todeta, sillä nykyinen huonejäristely on seknudaari ja huoneitten kokoa on muuteltu. Rakennuksen eteläosan huoneisiin ei ollut mahdollista päästä asukkaitten ollessa poissa.

B-osan pohjakaava on karoliininen.

Sisätilat: alaosa:

- huonekorkeus A-osassa on 295-305 cm.
- kaakeliuunit on vaihdettu pönttöuunieihin ja ainoastaan on yksi uusrenessanssityylinen valkea-ruskea kaakeliuuni.
- muu kiinteä sisustus on uusittu.

B-osa

- huonekorkeus on n. 300 cm, paitsi salissa, jonka korkeus on 325 cm.
- uunit: huone - valkea kielikulmainen uuni, jonka yläreunassa lehtiaiheinen koristelu, huone - uusrenessanssiuuni (kuva).
- ovet: kadunpuolella on parioviakseli, jossa 3-peiliset, täysrakalaiset pariovet (piirros). Tämä ovityyppi on tavallinen Kristiinankaupungissa ja samantapaisia on useissa rakennuksissa.

Ullakko ja vesikatto. Ullakolta näkyi selvästi, että A-osa on rakennettu kahdesta erillisestä vanhasta talosta. Rakennusten pääteinä ovat n. 20 cm päässä toisistaan. Pohjoisosan poikittainen väliseinä on salvottu lyhytnurkalle, pitkittäinen lyhytnurkalle. Eteläosassa taas päinvastoin.

A-osassa tasakerran korkeus on 130 cm ja harjan korkeus n. 270 cm. Pääty ja väliseinät on salvottu harjaan saakka. Selkäpuut lepäävät kolmen vuoliaisen varassa. Pohjoisosassa ei tilkettä ole käytetty lainkaan, eteläosassa on tilkkeenä sammalta.

Eteläpäädyssä on ullakkokamari.

B-osa liittyy A-osaan karojen avulla. Eteläseinässä muodostaa A-osan pitkänurkka, joka on veistetty kapeammaksi karan B-osan hirsille. Ullakolla on myös näkyvissä A-osan eteläpään ullakkoikkunat.

B-osassa kattotuolit ovat kontin ja käpälän varassa.

Salin kohdalla ullakon lattia on 30 cm muuta lattiaa krkeammalla.

Rakenne. Koko rakennus on rakennettu nelikulmaisiksi palhotuista hirsistä. A-osa on salvottu pitkänurkalle ja se on rakennettu kahdesta vanhasta talosta. B-osa on salvottu lyhytnurkalle. Vuoraus on molemmissa osissa eriaikainen. Kaikki kolme rakennusta ovat erillään toisistaan eikä niitä ole salvottu yhteen.

Rakennus 2. Yksikerroksinen, satulakattoinen hirsirakennus, joka alkuaan on ollut pakaritupa, nykyisin asuinrakennus. Talo on pvk:n mukaan rakennettu 1843.

Ulkorakennukset. Tontin länsisivulla olevat ulkorakennukset ovat osaksi hirsistä osaksi laudoista. Hirret on pitkänurkalle salvottu. Nykyisin ulkorakennuksiin on tehty sauna ja pesutupa.

LIITE

Lyhennelmä palovakuutuskirjasta n:o 2725

Vakuutusvuosi: 1848

Omistaja: kauppias Gabriel Holmudd

Rakennus 1: Vinkkelirakennus, jonka itäinen siipi on rakennettu vanhemmista hirsistä 1836 ja eteläsiipi uusista hirsistä 1832. Yksi kerros ja 2 vinttikamaria, joissa tulisijat. Rakennus on joka puolelta vuorattu ja maalattu keltaisella öljyväriillä. 15 huonetta: 2 eteistä, tambuuri, 2 salia, 7 kamaria, joista 2 vinttilä, kauppakonttori ja myymälä (yhteensä 11 kaakeliuunia) sekä keittiö, jossa on "rörspis".

Rakennuksen korkeus on 11 1/2 kynn., pituus Rantakadulla 43 1/2 kynn. sekä Hållfastinkadulla 39 kynn. Leveys on Rantakadulla 11 kynn., Hållfastinkadulla 15 kynn. Lautakatto. Kivijalka 1 1/4 kynn.

- 13 paneloitua, öljymaalattua ikkunaaukkoa.
- 8 -" -" -" -" -" -" (1 kynn. 22t. x 2 kynn. 4 t.)
- 2 paria kaksinkertaisia eteisovia
- 1 "beklädd" ovi myymälään.
- 14 puoliranskalaista ovea
- 5 savupiippua
- 18 suurehkoa ullakkoikkunaa

Rakennus 2: Pakaritupa, uusista hirsistä, 1843, vuoraamaton, punamullattu. 4 huonetta: eteinen, pakaritupa, renkikamari ja "fruktkammare".

- 2 kaakeliuunia ja liesi, jossa leivinuuni. 25x10x9 3/4 kynn.
 - 3 ikkuna-aukkoa 1 kynn. 22 tuum. x 2 kynn.
 - kivijalka 1 1/4 kynn.
- lautakatto, 2 savupiippua.

Rakennus 3: ulkohuonerakennus: talli, navetta ja rehuvarasto.

Uusista hirsistä rakennettu 1843, vuoraamaton, punamullattu. 31x10x8 3/4 kynn. Kivijalka 3/4 kynn. Lautakatto. 5 "beklädda" ovea.

Rakennus 4: Makasiinirakennus, uusista hirsistä, 1842, vuoraamaton, punamullattu. 32 1/4 x 9 1/2 x 10 kynn. Kivijalka 1 1/4 kynn. 4 vuorattua (beklädd) ovea. Lautakatto.

Rakennus 5: Harmaakivistä muurattu ja holvattu kellari, jossa on tiilestä holvattu portaikko, kiviportaat. Korkeus maanpinnan yläpuolelle 2 1/2 kynn., syvyys 4 1/2 kynn., pituus 9 ja leveys 7 1/2 k. 1 1/2 kynn vahvuiset muurit.

Vakuutus n:o 14236

Vak.vuosi: 1886

Omistaja: pormestari K.Johan Lund

Rakennus 1: Maalattu harmaalla öljyväärillä. Pärekkatto. 13 huonetta: 2 eteistä, tambuuri ja veranta, jossa ikkunoita ja ovia. Yhteensä 12 kaakeliuunia. Ullakolla 2 huonetta, joista toisessa on kaakeliuuni.

Rakennus 2: Maalattu keltaisella slammiväärillä. Pärekkatto. 1 kaak. uuni. ja 2 liettä, joista toisessa on leivinuuni.

Rakennus 3: Rakennettu osittain hirsistä, osittain laudoista v. 1843. Vuorattu ja maalattu. Pärekkatto.

Rakennus 4: Vuorattu ja maalattu. Pärekkatto.

Vakuutus n:o 19319

Vak.vuosi: 1897

Omistaja: Tullinhoitaja V. Enqvist

Rakennus 1: Maalattu keltaisella öljyväärillä. Pituus: Rantakadulla 25,60 m, Hållfastinkadulla 23,60 m. Leveys: Rantakadulla 6,53 m, Hållfastinkadulla 8,91 m. Korkeus: 7,43 m. 10 asuinhuonetta, 2 eteistä, tambuuri ja eteinen, jossa on ovia ja ikkunoita. Yhteensä 10 kaakeliuunia ja keittiöliesi sekä hellaliesi.

Rakennus 2: 14,85 x 5,94 x 6,83 m. Eteinen, pakaritupa ja renkikamari.

Rakennus 3: 18,41 x 5,94 x 5,20 m.

Rakennus 4: 19,30 x 5,64 x 5,94 m.

Rakennus 5: Korkeus maanpinnan yläpuolelle 1,48 m, syvyyt 2,67 m, leveys 5,34 m.

Rakennus 6: Ulkohuonerakennus laudoista, 1870, maalattu slammiväärillä. Lautakatto. 12,0 x 5,94 x 6,83 m.

Vakuutus n:o 19844

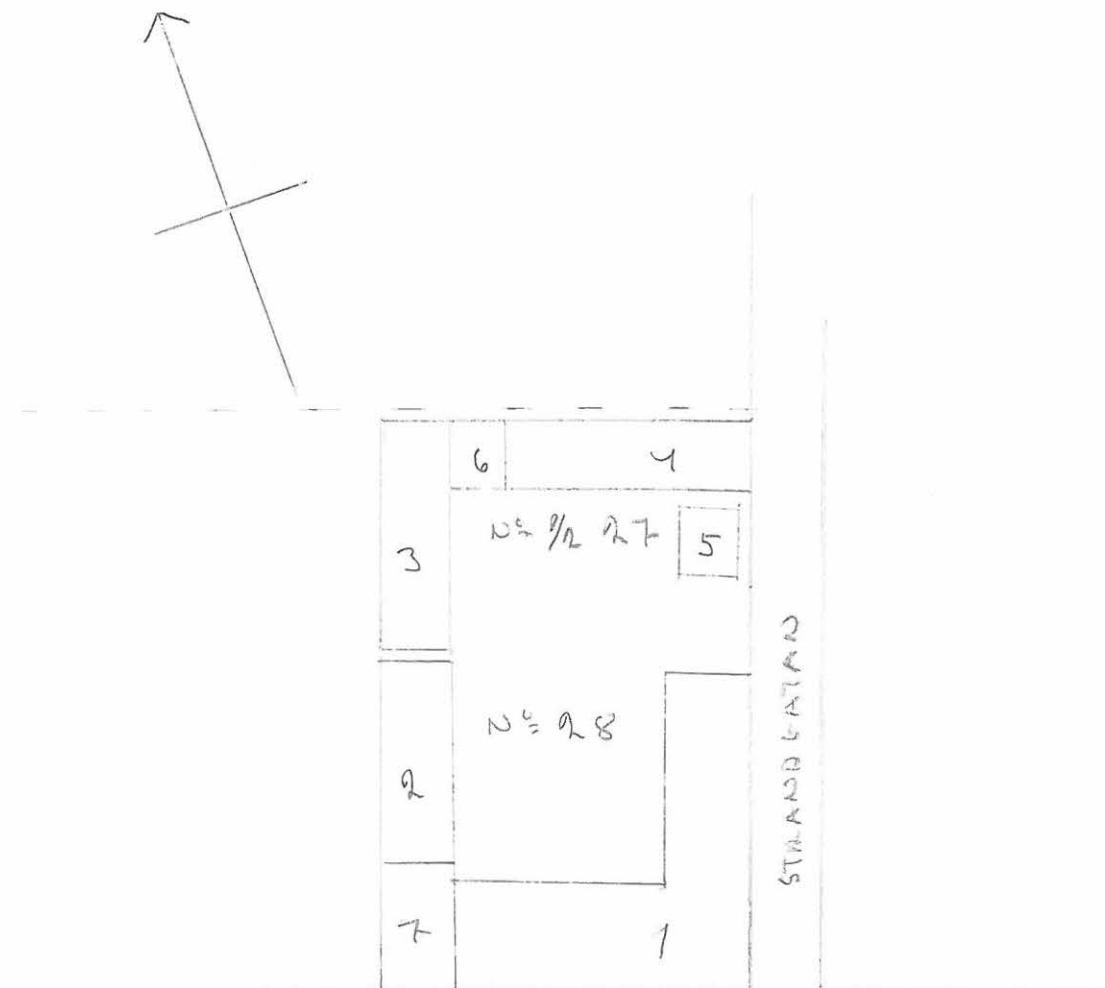
Vak.vuosi: 1898

Omistaja: Tullinhoitaja V. Enqvist

Rakennus 1: 12 kaakeliuunia.

Liitepiirros palovakuutuskirjaan N:o 2725, v.1848

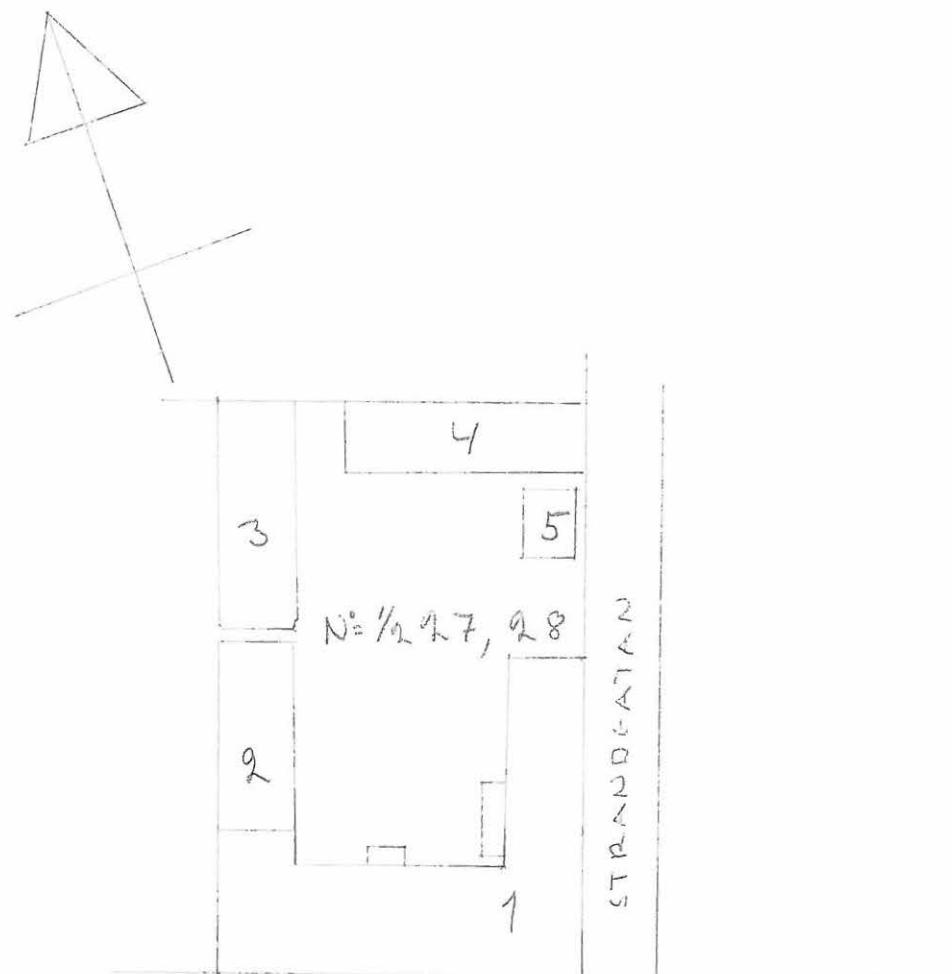
Kristiinankaupunki I/34/4

HÄLLFASTISKÄGATAN

Liitepiirros palovakuutuskirjaan n:o 14236, v. 1886

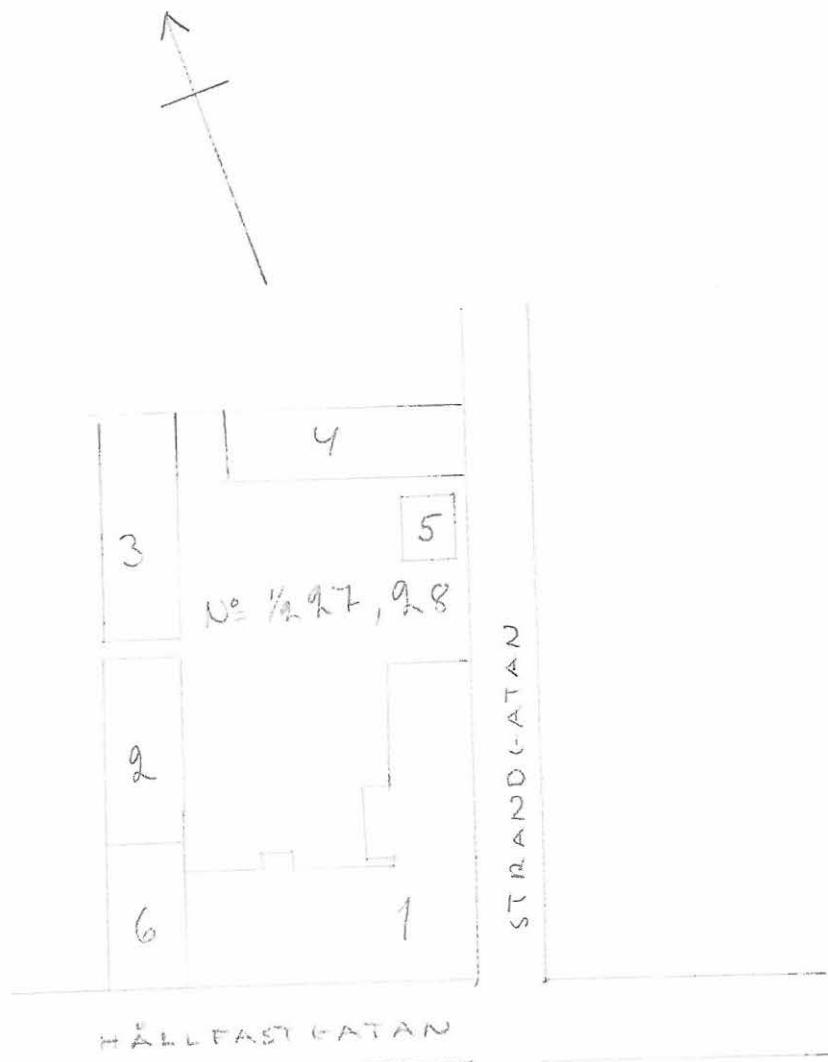
Kristiinankaupunki 1/24/4

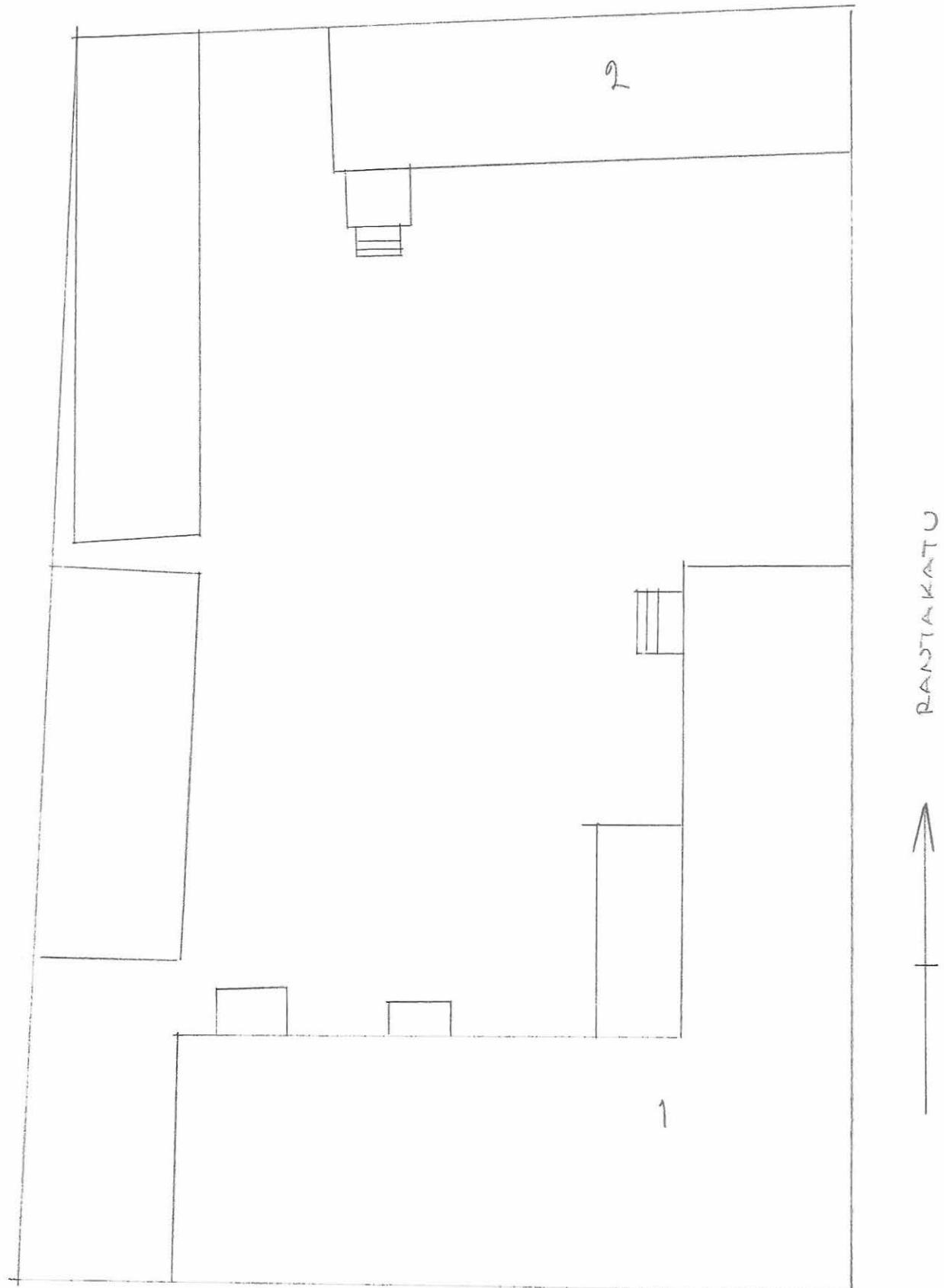
HÅLLFASTSKA SÄTAN

Liitepiirros palovakuutuskirjaan n:o 19319, v.1897

Kristiinankaupunki I/34/4

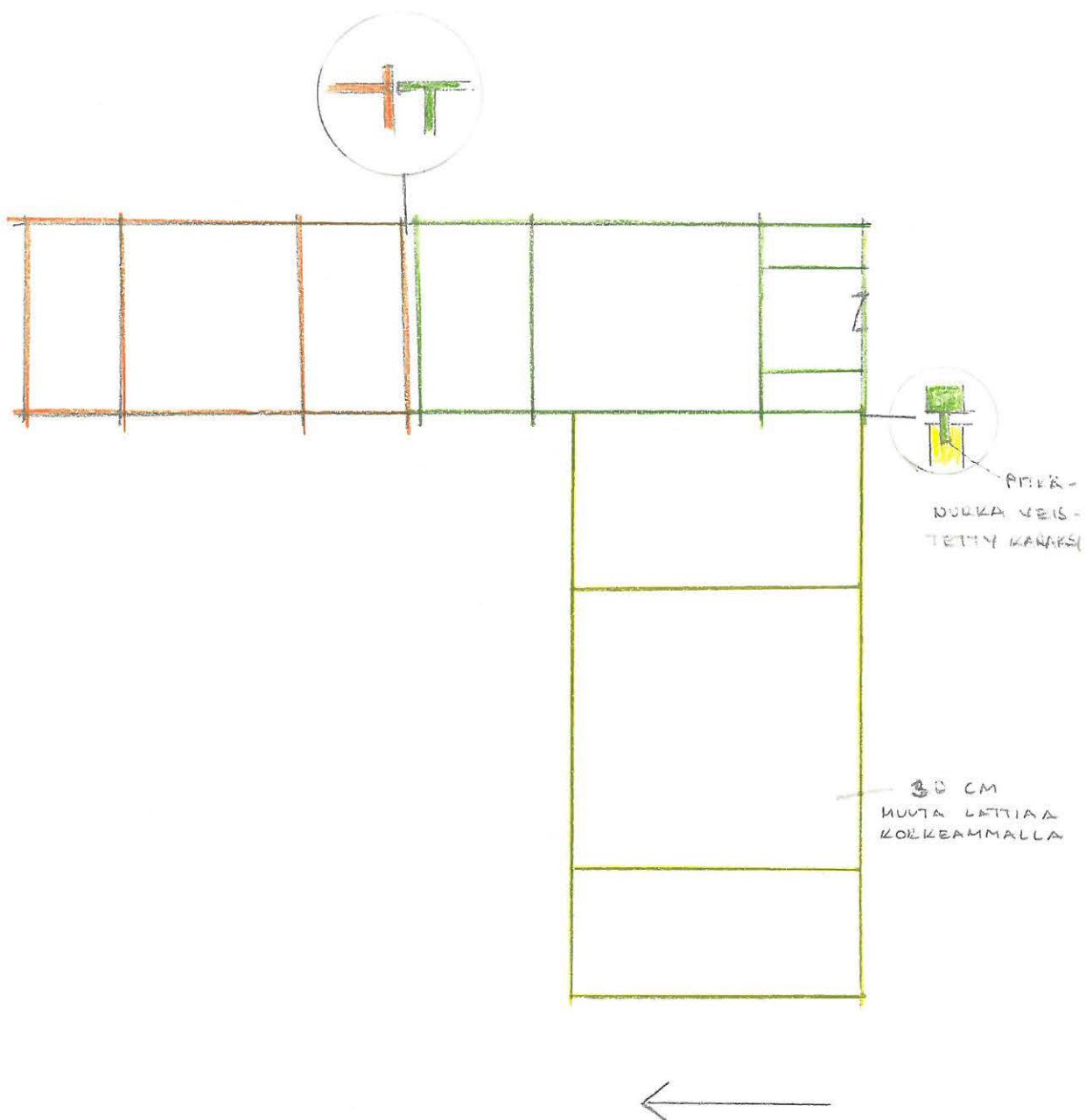
ASEMAPÄÄRROS

HÄLLFASTINKATU

PÄÄRROS

ULLAKON PÖHJÄKÄÄMÖ

KRISTIINANKUUNTA

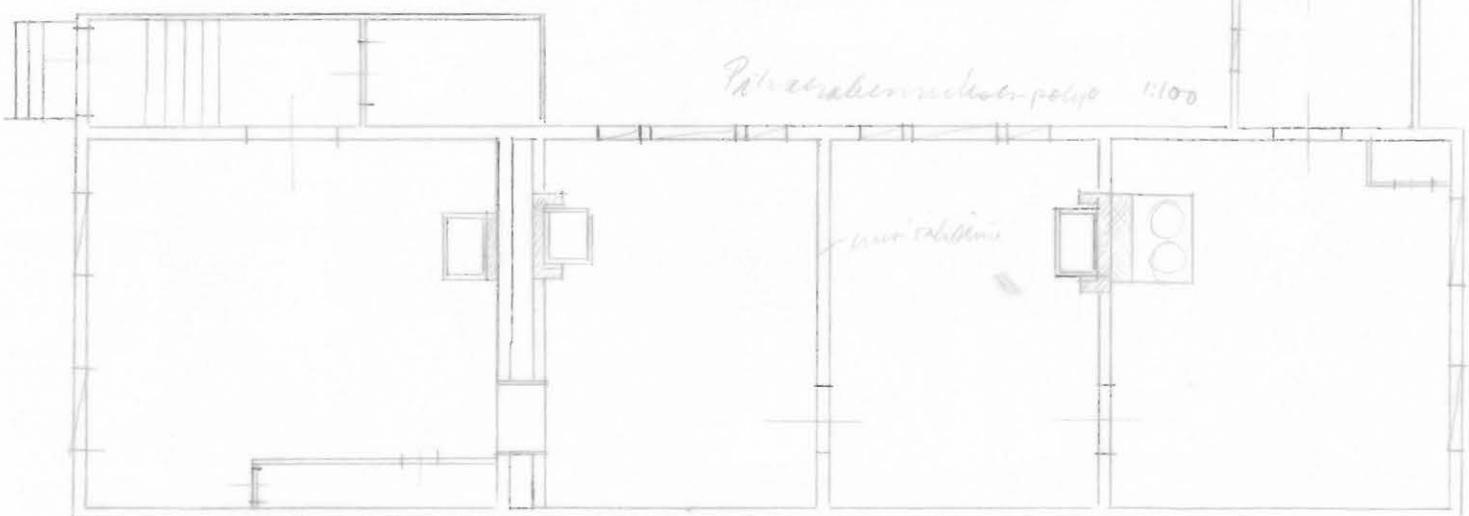
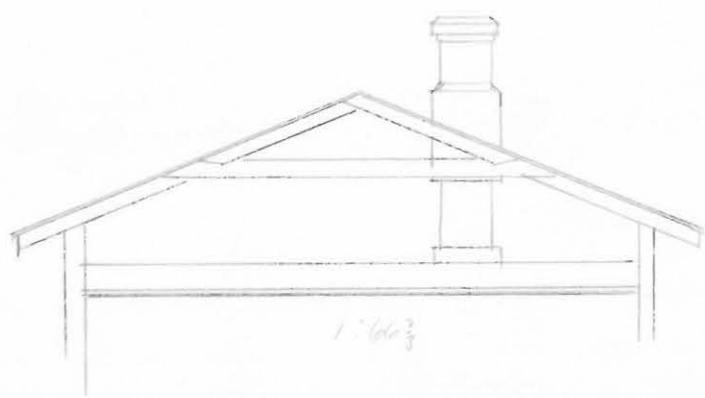
PÖHNAKAAVIO

— NYKINEN PÖHNÄKAVA

— RAIK. 1836, KÄRSTI YANHAIN
RAKENNUSTA

— RAIK. 1837 UUSISTA TILUSTISTA

MUSEOVIRASTO / RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija	Aika		
Timo Keinänen	Heinäkuu 1966		
Paikkakunta	Kaup.osa / Kylä	Kortteli / Tila	Tontti
Kristiinankaupunki	II	37	92-93

Osoite

Kauppatori 4 - Rantakatu 49

Tutkimuksen laatu

Inventointi

Työselostus

Inventointikertomus 12 s.

Piirrokset

Fasadi-, poikkileikkaus-, asema- ja pohjakaaviopiirroksia 37 kpl.

Valokuvat

Muuta

Kopiot palovakuutuskirjoista n:o 6343 vuodelta 1866 ja n:o 21202 vuodelta 1899. Tarmon arkisto. VA. 5 s. Valokopioita alkuperäisistä palovakuutuskirjoista (mm. vuosilta 1833, 1836, 1846 ja 1851) 20 kpl. Tarmon arkisto. VA. Osa Tarmon arkistossa, Liisankatu 4, Helsinki.

Lisiä Timo Keinäsen inventointikertomukseen. Pekka Kärki 10.7.1967 1 s. (2 kpl.)

Lyhennelmä Timo Keinäsen inventointikertomuksesta 1 s. (2 kpl.)

Valtioneuvoston päätös koskien tonteilla II/37/92-93 sijaitsevien rakennusten suojelua. Helsingissä 28.12.1967 2 s.

KRISTIINANKAUPUNKI
II/92/93
Kauppatori 4 - Rantakatu 49

Inventoitu heinäkuussa 1966.

Timo Keinänen

Lähteet:

- Palovakuutuskirjat 6343 ja 21202, Tarmo arkisto, Valtion arkisto.
- Jarle P-O: Kristinestads byggnadshistoria, Kristiinankaupungin maistraatti. Muutospirrustuksia maistraatin arkistossa:
 - päärakennus 1938
 - rakennus 2 1916, 1929.

Omistaja on nykyisin Kansallis-Osake-Pankki. Vuonna 1787 rakennutti raatimies Josef Hannelius päärakennuksen. 1800-luvun alussa omisti tontin kirjasitoja Sten, sitten kauppias Casper Holmtröm. Kauppias Henrik Oskar Fontell omisti tontin 1800-luvulla. Pvk:n mukaan omisti tontin v.1866 kauppias E.A. Töttermanin perikunta. Muista omistussuhteista en ole selvillä.

Tontti on Kauppatorin varrella itään viettävässä rinteessä. Se on suorakaiteen muotoinen ja rajoittuu pohjoisessa Kauppatoriin, idässä Rantakatuun, etelässä tonttiin II/93 ja länessä tonttiin II/37/1. Rakennuksia tontilla on kolme. Rak. 1, päärakennus, sijaitseen tontin koilliskulmassa katufasadi Kauppatorille ja itäpäätty Rantakadulle. Rak. 2, v. 1898-99 rakennettu asuinrakennus, sijaitseen Rantakadun varrella ja rak. 3, joka on yhdistetty asuin- ja ulkoihuonerakennuksesta, on tontin länsilaidalla tonttia II/37/1 vastaan.

Rakennus 1 on hirsistä rakennettu, pitkänurkalle salvottu, 2-kaksikerroksinen rakennus. Se on pvk:n mukaan rakennettu v. 1787. Rakennus on suorakaiteen muotoinen ja siinä on mansardikatto, jonka ylälappeet on päädyissä aujattu. Katteena on mustat lasitetut hollantilaiset kattotililet. V.1790 rakennus vuorattiin pystyrinalaukoituksesta. Rakennus on nykyään ho.

hotelli ja pankki. Sisätiloissa on tehty huomattavia muutoksia v. 1912 sekä 1938. Viineksi mainittuna vuonna tehtiin rakennuksen länsipäättyyn pankki.

Kivijalka on harmaakivikvaadereista ja sen korkeus on Kauppatorin fasalissa itärinteestä johtuen 20-230 cm, itäpäädyssä noin 230 cm, länsipäädyssä noin 20 cm ja pihafasadissa 20-230 cm. Nykyinen kvaaderikivijalka on tehty vuoden 1912 uudistuksessa. Tätä ennen kivijalka on ollut valokuvien mukaan lohkokivistä muurattu. Kauppatorin puolella on kivijalan itäosassa kolme ikkuna-auktoa kellarin sisustettuun myymälään, aukot ovat koltaan noin 140 x 140 cm. Itäpäädyn kivijalassa on 2 ikkunaa ja ovi myymälään. Ikkunoitten koko on 145 x 140cm ja oven koko 95 x 205 cm.

Kellarit on tehty 1938.

Fasadit on vuorattu saumarimalaudoituksella. Horisontaalijaottelua ei ole, vaan laudoitus alkaa viistosta vesilistasta ja päättyy profiloituun räystäslistaan, joka kiertää yläpäri rakennuksen. Räystäslistan alareunassa on mutulit noin 15 cm vlein toisistaan. Pitkänurkat jakavat fasadit vertikaalivyöhykkeisiin. (Räystäslistan profiili - piirros 4). Vuoralaudat ovat 20-25 cm leveitä. Rimat ovat 7-8 cm leveitä ja profiloituja. (Piirros 3). Vuoralaudat eivät ole yhtä pitkiä ja rakennuksen seinien keskellä ne muodostavat hyvin epätasaisen saunauslinjan. Pitkänurkkien päät on laudoitettu 20 x 22 cm leveällä laudalla, kulmissa on pitkänurkkien hirrenpäät laudoitettu erikseen. Vuoralaudat on nauhattu suurikantaisilla taotuilla nauhoilla. Rakennus on väristään vaalessa vihreää, listat ja kehykset ovat valkoiset. Länsipäädyssä oli hirsissä punaisista väriä päädyyn sekundäarin vuorauksen alla. Pvk mainitsee myös rakennuksen olleen väristään punaisen.

Kauppatorin fasadi. Laudoitetut pitkänurkat jakavat fasadin viiteen vertikaalivyöhykkeeseen. Ikkuna-akseliteita on 7 (1:2:1:2:1). Fasadissa ei alunperin ole ollut ovia. Nykyinen keskimmäisessä vyöhykkeessä oleva ovi tehtiin v. 1938, sekä samalla rakennuksen länsipäähän sisustettuun pankkiin suuret ikkunat Kauppatorille, jotka rikkovat fasadin yhtenäisyyden.

*Juomajalat
1833, 36
T800-lopun
valokuvaus
erilta osista*

Pihafasadi. Suurimman osan pihafasadia peittää sekundaari kuiti. Se on mahdollisesti tehty vuoden 1912 uudistuksesta. Lau- doitus lienee ainakin peräisin tältä ajalta. Nykyisen kuitin paikalla on ollut alunperin ennen pienempi kuisti, joka näkyy Kansallismuseon valokuva-arkiston kuvassa n:o 1871 vuodelta 1869. Tällöin kuistin eteläpuolella oli runko-osassa 4 ikkuna-akselia, kun niitä nykyään on 3. Oletettavasti kuitissa on ollut portaat toiseen kerrokseen. Runko-osan vuoraus on samanlainen kuin katufasalissa. Kuistin länsipuolella vuoraus on kuitenkin I kerroksen tasalla uusittu. Ikkunoita on suuresti muuteltu. Kuistin länsipuolella on runko-osassa ikkuna-akseli jossa sekä ensimmäisen, että toisen kerroksen ikkuna on suurennettu tekemällä ikkuna leveämäksi. Kuistin itäpuolella on taas alakerran ikkunoiden paikkaa muutettu, kun fasaliin on lisätty kapea ikkuna kuistin viereen. Kuisti on 2-kerroksinen ja siinä on pulpettikatto. Kuisti on vuorattu noin 14 cm leveällä kokoponttonilaudalla.

Itäpääty on vuorattu kuten fasait. Päädyssä on 2 ikkuna-akselia, joissa on ala- ja yläkerroksen ikkunat sekä 2 lunetti-ikkunaa ullakolla. Lunetti-ikkunoitten tasalta säystääseen saakka on vuorauksessa saunaus, joka osittaa päädyyn alkuperäisen keskellä olleen ullakkoikkunan paikan. Tämän ikkuna-aukon nykyinen koko on noin 130 x 150 cm. Ikkuna-aukko ulottuu aina räystääseen saakka. Lunetti-ikkunat on mahdollisesti tehty 1830-luvulla. I pvk: ssa mainitaan päädyissä ullakkoikkuna (2 x 5 kynn.).

Länsipääty ei ole vuorattu kuin vain osittain ja tämäkin vuoraus on sekundaari. Asuinkerroksissa ei ole ikkunoita, ullakolla sensijan on 2 lunetti-ikkunaa, sekä keskellä suorakai-teenmuotoisen pääikkunan hirsillä täytetty aukko, kuten itä-päädyssäkin. Ullakon tasalle saakka ulottuu keskellä päätyä oleva pitkänurkka, joka jakaa päädyyn kahteen osaan.

Sisätilat:

I kerros. Huoneet on lähes täydellisesti muutettu v. 1912 ja 1933. Länsipäässä on pankin huoneisto ja hotellin keittiö. (Pankki v. 1938). Itäpäässä huoneet on väliseinillä jaettu pienempiin hotelliuhoneisiin. (Hotelliuhoneet v. 1912). Huonekorkeus I kerroksessa on 280 cm. Huoneet 1 ja 2 ovat ehkä alkuaan oleet yhtä huonetta. Samoin huoneet 3 ja 5, sekä tämän vieressä oleva WC ovat alkuaan olleet samaa huonetta. Huoneet 4 x 6 ovat kuuluneet yhteen vielä v:den 1938 muutospirustuksessa. Alkuperäisen pitkittäisvälideinän paikasta en päässyt selville. Se on ollut joko aivan keskellä kuten länsipäädynssä tai sitten nykyisellä paikallaan rakennuksen keskiakselin eteläpuolella.

II kerros: Huonekorkeus II kerroksessa on 340 - 350 cm. Huoneiden kiinteä sisustus on lähes täydellisesti uusittu. Keskissa huoneissa on korkkimatto, uusitut tapetit ja joko pareri- tai levypanelikatto. Lisäksi on huoneiden kokoa muuttettu.

Huoneet I, II ja III muodostavat hotellin ravintolatilat. Huone III on alunperin ollut sali. Näissä huoneissa on noin 80 cm korkea seinäpanelointi. Paneelissa on suorakaiteenmuotoinen peilikoristelu. Peilin profiili on kaikissa huoneissa samanlainen, mutta huoneen I peilit ovat kääli erilaiset, ettu ~~niiden~~ kulmat on pyöristetty sisäänpäin (piirros 6), huoneessa II ja III peilin kulmat ovat suorat. Peilit ovat suorakaiteenmuotisia ja ne ovat eri kokoisia riippuen paikasta missä ne ovat. Piirroksen peili on nurkassa ja se on neliömuotoinen. Huoneiden I, II ja III kaikki ovet ovat samanlaisia täysranskalaisia 3-peilisiä pariovia, joissa on klassistiset kehykset (piirros 6). Nämä ovet on tehty myöhemmin 1800-luvulla, sillä niitä ei mainita ensimm. pk:ssa. Ovissa 1-3 ja 2-3 on noin 10,5 cm korkeat pallopäiset saranat, muissa ovissa saranat on uusittu. Salin ovet ovat olleet tiysin synnetristä, sillä pohjoisseinässä on ollut ovi huoneeseen IV (J. Wikstedt: Suomen kaupungien vanhaa rakennustaidetta, kuva). Ovi 1-2 on muodostettu 4 parioven puoliskosta, jotka on saranoilla liitetty toisiinsa. Pariovien kehyslista on samanlainen

tuin rak. 2 parioven kehys (piirros 7). Huoneissa I ja II on profiloitu kattolista. Huoneessa III on kourukattolista ja katto on pahvilevystä. II kerroksen länsipäädissä on tehty huonattavasti muutoksia. Keskellä on käytävä, jonka pohjoispuolella on hotelliuhoneita ja eteläpuolella suuri portakko-eteinen ja muita tiloja. Huoneiden IV ja V seinä on sekundaari, samoin seinä, joka erottaa siivouskoneron huoneesta VII länsipäädissä.

Portaikossa ullakolle on roiskematalattu tapetti. Portaikko huoneessa on myös profiloitu kattolista, josta osa on sahattu pois, (piirros 10). Portaat toiseen kerrokseen on alunperin luultavasti olleet kuistissa pihan puolella, nykyiset sisäportaat ovat sekundaarit, (luultavasti vuodelta 1912).

Unit on poistettu v. 1912 tapahtuneessa korjauksessa. Ainoastaan salissa on loinais ja luoteiskulmassa korinttilaisen pylvään malliset terrakottauunit, jotka on maalattu valkoiseksi. Huoneessa I on ollut 2-jakoinen puujalustalla oleva lieriöuuni, jossa on kiinalaisaiheinen koristelu. Tämä uuni on siirretty Kansallismuseoon, samoin kuin huoneen V uuni, joka on nyt Jaktarilan salissa.

Ullakko. Kattorakenteet selviävät ullakon leikkauspiirustuksesta. Tasakerran korkeus on noin 50 cm. Päädyissä hirsiseinä on harjkan saakka. Molemmissa päätyseinissä on näkyvissä alkuperäisen ullakkoikkunan paikka keskellä seinää. Päädyissä olevat lunetti-ikkunat on herra Sjöblomin, tontin entisen onistajan mukaan tehty v. 1835, jolloin myös kattoa oli siaskettu 2 jalkaa, tällöin olisi myös kattofriisi tehty. Ullakon keskellä oli hirsiarina, jonka päällä savukanava on ollut. Ullakon keskivaiheilla oli aivan rakennuksen eteläseinän vieressä savukanavan aukko, johon tuli 2 hormia, toinen suoraan alhaalta, toinen viistosti nykyisen salin kohdalta. Rakennuksessa on tilkseenä sammalta.

Ikkunat on uusittu v. 1912. Ikkunoitten koko on kuitenkin alkuperäinen, yläkerrassa ne ovat noin 12 cm korkeampia kuin alakerrassa, yläkerta 120 x 180 cm, alakerta 120 x 168 cm). Nykyiset ikkunat ovat 6-ruutuisia, ja niissä on sekä pystyettä poikkivälikarmia. Ullakon lunetti-ikkunoissa on 2 ruutua, jotka piena jakaa vielä kahteen osaan. Lunetti-ikkunoitten säde on noin 60 cm.

Yhteenvedo rakennushistoriasta. Talo on rakennettu 1787 ja vuorattu 1790. Alunperin se on ollut 1800-luvulla punaullattu. 1800-luvulla suurennettiin yläkerran salia poistamalla läntinen väliseinä. Tällöin lienee myös seinäpanelointi ja pylväsuunit tehty. Ullakon lunetti-ikunat ovat myös 1800-luvulta. Tontin entinen omistaja olettaa, että suuret muutokset on tehty 1835. Tällöin olisi myös kattoa laskettu 2 jalkaa ja mutulikattolistat tehty. Näiden olettanusten lähtestä ei tiedä. v. 1912 tehtiin huonattava korjaustyö. Tällöin vanhat kaakeliuunit poistettiin ja alakertaan tehtiin hotelilihuoneet, samoin uusittiin kivijalka. Maistraatin arkistossa ei tästä korjauksesta ollut minkäänlaisia piirustuksia. V. 1938 muutettiin I kerroksen länsiosa pankiksi ja tehtiin nykyiset kellarit.

LIITE

Luettelo inventointipiirustuksista Rak. hist. toimiston piirustusarkistossa.

1. Tontin rakennusten pohjapiirrokset
2. - " - ullakon leikkaukset
3. Tärrakennus: vuorauksen peiteriman profiili
4. kattolista
5. salin parioven peiliprofiili
6. salin pariovi kehysineen ja seinäpaneli
7. salin parioven kehysprofiili
8. huoneen 1 kattolista
9. huoneen 3 kattolista
10. ullakkoportaikon kattolista
11. Rakennus 2, käytävän kattolista
12. käytävä- huone 4, parioven kehyslista
13. käytävän parioven kehyslista

Rakennus 2 on hirsistä kahdessa osassa v. 1898 ja 1899 rakennettu, lyhytaukkalle salvottu yksikerroksinen suorakaiteenmuotoinen asuinrakennus, jota kattaa pellillä päälystetty satulakatto. Talossa on sekä asuin- että liikehuoneistoja.

Rakennuksen eteläosa (osa A) on vanhempi ja siini on karolinen pohjakakaava. Huoneita tässä osassa on 8. ~~On mähöllistä, tontilla 26,~~ ~~että~~ A osa on siirretty uuden kirkon korttelista, kun kirkkoa alettiin rakentaa. Kirkko valmistui 1987. Samalla tavoin on tontin 1/37/96 päärakennus siirretty kirkon korttelista. Pohjoisosa (B osa) rakennettiin vuotta myöhemmin 1899. B osassa on 5 huonetta.

Eteläosa vuorattiin heti rakentamisen jälkeen, pohjoisosa hieman myöhemmin, vuoraus elustaa lähinnä uusrenessanssia. Runsaasti koristellut ikkunakehykset (kuva) ovat rakennukselle leimaa antavia. Rakennus on väristään vaalean ruskea, listat ja kehykset ovat valkoiset.

Kivijalka on kvaadereista, ja sen korkeus on katufasadissa 90-115 cm, eteläpäädyssä 90-50 cm ja pohjoispäädyssä 100-10 cm sekä pihafasadissa 10-50 cm. Kvaadereissa on noin 6 cm leveä sileäksi hiottu reunus, keskiosa on hakkausen jäljiltä jätetty epätasaiseksi kvaadereissa. Kivijalassa on muutamia tuulitusaukkoja ja sekä eteläpäädyssä suurempi aukko. Rakennuksen pohjoispäädyssä on sisäänkäynti kellariin, jonka en kuitenkaan päässyt. Tämä kellarit on tehty rakennukseen myöhemmin.

Fasadit on vuorattu heti rakentamisen jälkeen. A osa v. 1899 ja B osa hienan myöhemmin. Jäsentelyltään vuoraus on molemmissa täysin samanlainen, mutta eriaikaisuudesta johtuen laudat poikkeavat molemissa osissa hieman toisistaan.

Fasadit jakautuvat kolmeen horisontaalivyöhykkeeseen. Vesilista ikkunoitten alareunan tasalle ulottuu pystyllä helmiponttilaudalla vuorattu vyöhyke. (Eteläosassa helmiponttilauta on noin 14 cm leveää ja siinä on myös keskellä "helmiuurre", pohjoisosan helmiponttilauta on noin 9 cm leveä). Ikkunan vyöhyke ulottuu ikkunoitten alareunan tasalle arkkiraaviin. Tämä vyöhyke on vaakalaudoitettu ja päättyy ylhäällä profiloituun ylälistaan. Arkkitraavi on pystylaudoitettu kuten alavyöhykekin helmiponttilaudalla. Rakennuksen kulmissa on noin 13 cm leveät sileät nurkkalaudat, joissa kulmat on veistetty viistoiksi. Vyöhykkeiden välillä on profiloidut listat, jotka menevät kulumalautojen yli. Räsytäslista ei ole, mutta selkäpuiden

päihin on ulkona sahattu koristevurteita. Kaikissa ikkunoissa, lukuunottamatta pihafasadin yhtä sekundaaria ikkunaa, on samanlaiset koristellut kehykset. Myös ullakkoikkunojen, jotka ovat arkkitraavissa aivan yläseinälistan yläpuolella, kehykset ovat samanlaiset, mutta pienemmässä koossa.

Rantakadun fasadi

A osa. Alunperin A osassa on ollut 9 ikkuna-akselia sähköllisin etäisyyskin toisistaan. Vuorauksen yhteydessä on joka toinen ullakkoikkuna jätetty laudoituksen alle, joten ullakkoikkunoita on ulkona näkyvissä enää 4. Huoneikkunoita on 7, sillä A osan pohjoispäähän on tehty näyteikkuna 1926. Tänän näyteikkunan eteläpuolella on ullakkoikkunan alapuolella alkuperäisen huoneikkunan paikka näkyvissä laudoituksessa olevassa saumassa. Sen Pohjoispuolella on vielä ollut yksi ikkuna, joka nyt on jäänyt näyteikkunan alle. Kaikki huoneikkunat ovat samanlaisia T-ikkunoita ja niissä on samanlaiset koristellut kehykset. Myös näyteikkunaan on tehty samanlainen kehys.

B osa. Eteläpäässä on ovi rakennuksen läpi kulkevian käytävän. Oven pohjoispuolella on 2 T-ikkunaa sekä näyteikkuna ja v. 1929 tehty ovi rakennuksen pohjoispäädyn olevaan myymälään. Ullakkoikkunoita on kaksi. Toinen on käytävän ovesta hieman pohjoiseen, toinen on pohjoiseman T-ikkunan yläpuolella. Eteläisenpi T-ikkuna lienee ollut noin 20 cm pohjoisempana, sillä seinässä on laudoituksessa tässä kohlassa sauna.

Päädyt on vuorattu kuten fasalitkin. Arkkitraavin pysty helmiptilaudoitus ulottuu päädyissä harjaan saakka. Eteläpäädyssä on 2 huoneikkunaa ja ullatolla 1 ikkuna, joka on alakerren ikkunoitten kanssa samanlainen. Pohjoispäädynssä on vain 1 huoneikkuna ja 1 ullakkoikkuna. Keskellä on ovi kellarin ja kaakkoskulmassa ovi myymälään. Päädyn räystästä kiertää seinään naulattu rimoista tehty "säleikkö", joka muodostavat pilodyn lippaiden kanssa yhdensuuntainen rima ja sen kanssa kohtisuorassa olevat lyhyemät rinat, joista niin muodostavat säleikön. Janoin on päälyisää harjaan muodostuva kolmio koristettu ristikäin nenevillä rimoilla, joista keskimmäinen kohoaa yli harjan.

Pihafasadi 3 kuistia peittää suuren osan pihafasadista. Pihafasadi kuisteinen on vuorattu kuten katufasadi. 1 kuisti on fasalin eteläpäällä. Siinä on 3-lappeinen katto. Keskellä kuistia on ovi ja molemmen puolin on kapeat kuistinikkurat. Vyöhykejaottelu on sama kuin runko-osassa, mutta vyöhykkeet ovat matalampia.

II kuisti on hirsirakenteinen ja se liittyy runko-osaan ja muodostaa karoliinisen pohjan mukaisen eteisen kanssa suuren huoneen. II kuistissa on eteläsisivussa 1 ikkuna ja länsisisivussa 2 ikkunaa, joissa kaikissa on samanlaiset kehykset kuin katufasalin ikkunoissa. Länsisisivun ikkunoitten sivukehyksiin liittyvät konsolit eivät ole oikeilla paikoilleen, vaan konsolit ovat keskellä siten että keskinäisten konsolien etäisyys on toisistaan noin 200 cm ja reunimaiset ovat näistä noin 65 cm päässä. Ikkunavyöhykkeen ja arkkitraavin välinen seinälista puuttuu ikkunoitten välisestä seinäosasta. Tässä on entisen omistajan mukaan ollut ennen vain yksi ikkuna.

III kuisti on B osassa. Siinä on kaksi ovea. Runko-osa on laudoitettu kuten katufasadissa. Kuistin I ja II välisessä osassa on ikkuna ja ovi sekä sekundääri kepea ikkuna oven pohjoispuolella. Ullakkoikkunoita on kaksi, ikkunan ja oven yläpuolella. Nämä samanlaiset koristekehysit kuin katufasadin ullakko-ikkunoissa. Kuistin II ja III välisessä osassa on ikkuna + ullakkoikkuna koristekehysineen. Myös II:n kuistin kohdalla on ullakkoikkuna. B osan pihafasadissa on 4 ikkunaa ja ovi, joka kuitenkin on sekundääri. B osan kolmessa ullakkoikkunassa ei ole ulkopuolisia kehyksiä.

Sisätilat

A osa

Pohjakaava on karoliininen. Eteläpäähän on kuitenkin vielä lisätty 2 kamaria. Saari on II kuisti liitetty runko-osaan huoneeksi. Huoneita on nykyään 9, sillä salia vastassa oleva tabbuuri, joka II kuistin kanssa muodostaa huoneen on jaettu sekundaarilla lautavälinenä kahteen huoneeseen, 6a ja 6b.

- Huonekorkeus on 345 cm.

- Uunit on muutettu useimmissa huoneissa pönttöhuoneiksi. Huoneessa 3 ja 4 on samanlaiset uusrenessanssi uunit, jotka ovat valkoisista kaakeleista. Ne ovat 2-jakoisia suorakaiteenmuotoisia uuneja, joissa reunissa on vialeanruskeita koriste-kaakeleita. Keskellä ylempäin suorakaiteen muotoista osaa on

vielä vaaleanruskea koristekaakeli, jossa on 1600-luvun sotilaasta esittävä kokokuva. Ullakolla oli tumman vihreitä ja mustia koristekaakaleita, jotka saattavat olla tämän rakennuksen puretuista uuneista.

- Ikkunoitten ja ovien kehykset on kaikissa huoneissa uusittu.
- Kaikissa huoneissa on myös uiset korkkimatot ja tapetit ja valkoisen paperikatto, paitsi huoneessa , jossa on katto helmponttilaudasta.
- A osan läpi kulkee kadun puolella parioviaksi. Nämä ovet ovat samanlaisia kuin Kaupunginhotellin salin ovet (piirros). Ovissa on pallopüiset saranat. Salista huoneeseen 6 oleva pariovi on sekundaari.
- Huoneissa 1, 2, 3, 4 ja 5a sekä 5b on profiloitu kattolista.
- Huoneissa 2 ja 3 kattolista on samanlainen ja muita korkeampi.
- Huoneissa 3, 4 ja 5 on kattomedaljonki. Huoneissa 4 ja 5 kattomeduljongit ovat samanlaiset, huoneen 3 kattomedaljonki on hieman suurempi ja se on seppelaiheinen.

3 osa

3-osassa on 5 huonetta, joista pohjoispäädynssä oleva on muita suurempi. Se on koko rakennuksen levyinen ja se on myös muita huoneita korkeampi. (Huoneet 9, 10, 12 ja 13 korkeus on noin 360 cm, huone 11 korkeus on noin 300 cm). 5 huoneen lisäksi 3-osan kuuluu koko rakennuksen läpi kulkeva käytävä 3-osan eteläpäädissä. Sisätilat on suurimmaksi osaksi uusittu. Kaikissa huoneissa on korkkimatto, tapetit sekä paperi- tai levypanelikatto. Kuitenkin huoneissa 10 ja 9 on helmponttilautakatto. Huonejärjestelyssä on tapahtunut muutoksia sikäli, että huonetta 9 on suurennettu siirtämällä eteläseinää. Vastaavasti on käytävä pienentynyt. Nämä muutokset tehtiin v.1916. Tällöin siirrettiin myöskin käytävän ovet nykyiselle paikalleen alkuperäistä hieman etelämmäksi. Rantakadun puoleinen ovi lienee ollut yläpuolella clevan ullakkoikunan kanssa samalla akselilla. Fihan puoleisen oven paikka näkyi nykyisen ullakkoportaikon länsiseinässä. Ovi huoneesta 13 portaikkoon seinähirsien sahauksesta piittellen on myöhenniin tehty.

Huoneen 9 itäseinässä on laudoitettu yhden hirren levyinen ulkonema, ja katossa samoin noin yhden hirren levyinen laulcitettu ulkonema osoittamassa vanhan väliseinän paikkaa. Entisen väliseinän eteläpuolella cleva katto huoneessa 9 on helmponttilautta kuten käytävässäkin. Käytävässä, jonka sekundaari lautaviliseinä jakaa kahteen osaan, on säilynyt varsin hyvin vuosi-

sadan vaihteen kiinteä sisustus (listat ja panelit on ilmeisesti tehty 1916 ulistuksessa tai ne on siirretty vanhasta väliseinistä kun se poistettiin). Käytävän lattialla on ruskea kukallinen korkkinatto, seinien alaosassa on noin 150 cm korkea pysty helmiPonttilauta panelointi, joka on punertavaksi lakattu. Katto on helmiPonttilautaa ja se on ruskeaksi petsattu. Samoin kattolista on puuta ja petsattu (kattolistan profiili - piirros 11).

- Huone 13 on keittiö ja se on täydellisesti uusittu.
- Huoneen 12 ulko-ovi tuulikaappeineen on sekundaari.
- Huoneessa 11 on kirjakalppa (jonka toimistotiloja huoneet 12 ja 10 ovat), ja siinä on sekundaari kiinteä sisustus. Ennen tässä on toiminut pankki.
- Huoneet 9 ja 13 ovat talonmiehen asuntona.
- Huoneen 10 lounaisnurkassa on suorakaiteenmuotoinen vaalean-vihreä jugend-tyylinen kaakeliuuni.

Vesikatto. Talossa on satulakatto. Kateaineena on pelti, joka on uusi. Pihan puolella kuistit ovat kolmilappeisia ja niissä on myös peltikatto. Ullakolla on tasakerran korkeus noin 90 cm, harjan korkeus on noin 400 cm. Kattotuolit näyttävät uusituulta. Jalasortta ei ole, vaan selkäpuita tukee lattianurkasta viistosti ylöspäin kohoava tukipuu sekä ylempää vankasuorassa oleva kitapuu. Väliseinien pätkät ulottuvat ullakolla tasakerran korkeudelle.

A osan ullakolla on ikkunoita kadulle 9 ja pihalle 4, joista yksi on II kuistin katon peittämä. Ullakkoiikkunoiden koko on noin 80 x 45 cm. Eteläpäädyssä on sekundaari ullakkokamari. Päädyssä on myös T-ikkuna (koko noin 120 x 190 cm).

B-osassa on tasakerran korkeus noin 80 cm. Pohjoispäädyyn huoneen 11 kohdalla ullakon lattia on noin 40 cm muuta lattiaa korkeammalla. Ikkunoita on kadulle 2 ja pihalle 3 (koko noin 80 x 40 cm). Pohjoispäädyssä on lisäksi T-ikkuna (koko 120 x 190 cm).

Rakenteellisia seikkoja. Sekä A että B osa on hirsistä rakennettu ja salvottu lyhytnurkalle. A-osassa on tilkteenä samalta, B-osassa lastuvilla. B-osan hirret on eteläpäässä karjen avulla liitetty yhteen.

Ulkorakennus, rak. 3 on muodostunut kolmesta eri rakennuksesta, joissa on yhteinen katto ja vuoraus. Pohjoisosa (osa I) ja keskiosa (osa II) on molemmat rakennettu pvk:n mukaan 1864. Eteläosa (III osa) on sensijaan nyöhäisempi. Se on tehty 1930-luvulla. Koko rakennuksen vuoraus on 1930-luvulta. Rakennus on määlattu punaisella väriillä.

I osa on hirsistä lykynuskalle salvottu asuinrakennus, jossa on 3 asuinhuonetta, pesutupa (entinen pakaritupa) ja 2 eteistä. Kivijalka on kvaalereista ja sen korkeus on itässivulla noin 50 cm. Koska maaperä viettää itään ovat hirret länsisivussa maanpinnan tasalla.

Itäfasadi: Ikkunan-akselileita on 4. Pohj. lukien on kolmannessa akselissa ikkunan tilalla ovi. Ikkunoista on 2. ja 4. 3-leuvisiä ja 1 ja 3. norm. T-ikkunoita. Ullakkoikkunoita on 4 ja ne ovat kaikki 4-ruutuisia (koko noin 65 x 110 cm).

Lyyhennelma palovakuutuskirjasta 1800-luvun alkupuolelta

Pääarakennus:

En träbyggnad af furutimmer, i gott stånd, af nytt timmer, uppfört 1787, af två våningar, brädfodrad 1790, målad med ~~rodfärg~~, bestående af 10 rum i nedra våningen: 1 förstuga, 1 takbur, 1 salubod, 2 salar, 4 kamrar med tillsammans 7 kakelugnar, hvaraf 6 med och 1 utan nischer och 1 kök ned spis och stekugn. I öfvre våningen 8 rum med 1 forstuga, 1 takbur, 1 sal, och 5 kamrar med inalles 7 kakelugnar, 5 med och 2 utan nischer. 2 fönsterlufter i vindflarna af hvitt glas i kitt och målare med oljefärg, 3 aln långa och 2 aln brädä. 2 mindre ofolrade fönsterlufter i vinscapporna af halvhvitt glas. 2 par bekladla dörrar utan foder, oljemålare med beslag och lås. 5 dubbeldörrar halfranska dörrar, oljemålare med beslag och missingslås. 13 st. enkl. halfranska dörrar, ofodrade, i speglar med beslag och lås, oljemålare. 3 st. Borsellain kakelugnar 1 kakel kakelugn 3 ugnar af tegel med bildhuggeri 7 ugnar af tegel med bildhuggeri

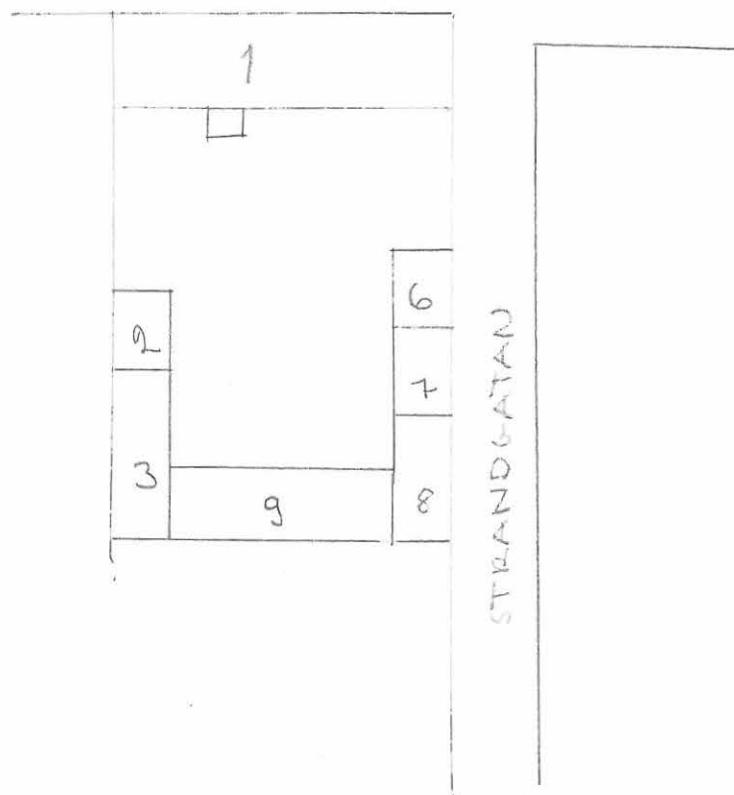
Rakennus 2. Träbyggnad af furu, 1822.

- Rakennus 3. Magasin
4. Mindre fähus
5. Vedliden
6. Äldre magasin.
7 ja 8. Rum
9. Uthus af granitimmer, 1822. Fähus, stall m.
3,4 och 10 har blivit nertrivna.

Liitepiirros palovakuutuskirjaan 1800-luvun alkupuolelta

TORRET

Pekka Kärki 10.7.-69

Lisiä Timo Keinäsen inventointiin (1966)

Hotellin lopetettua toimintansa oli nyt mahdollisuus irroittaa tapetteja ja selventää talon rakennushistoriaa.

Kaikista huoneista oli vanhat tapetit poistettu - ilmeisesti 1912. Ainoastaan pari fragmenttia löytyi, joista mielenkiintoisin yläkerran torinpuoleisen nurkkahuoneen oven pielestä tavattu suikale siniharmaaksi maalattua paperitapettia, joka on varmasti samaa kuin Lebellin museossa ja Vaasan museossa säilytettävät "ranskalaiset" tapetit.

Salin seinien hirsisaumat on peitetty vanhasta kukka-aiheisesta tapetista leikatuilla suikaleilla. Sali on laajennuksen jälkeen maalattu keltaiseksi - ilmeisesti tapetteja odotellessa.

Yläkerrasta ullakolle johtavan portaikon seinässä on marmoroidtu paperitapetti (harmaa pohja, punaiset, valkoiset ja mustat täplät). Salin ovia on sekundaarisesti suurennettu, niiden toisella sivulla on 208 cm korkea kara, joka ei kuitenkaan liene alkuperäisten ovien korkeus. Ovia on myös siirretty n. 10 cm:n lähemmäksi talon keskiosa. Tämä lienee johtunut siitä, että uudet uunit on tehty huoneen kaakkois- ja luoteisnurkkiin ja ovet ovat olleet tiellä. Myöskään paneleiden peilijako huoneissa IV ja V ei ole sopinut muutettavaan ovijärjestelyyn ja niitä on jatkettu ovien sivuilla.

Salin paneelia on lisätty salia suurennettaessa huoneesta II otetulla paneelilla ja viimeksimainittuun on tehty uusi, suorakulmaisilla peileillä varustettu paneeli, jossa tosin on tarkoin sama peiliprofiili kuin alkuperäisessä rokokopaneelissa. Paneelin alkuperäinen väri on siniharmaa.

Salin kattolista on ollut 16 x 16 cm:n kokoinen.

Yläkerran ikkunoita on myös sekundääriseksi laajennettu. Salin keskimmäisen katuikkunan sivulla on 172 cm korkea kara. Ullakolta löytyi 6-ruutuisen välikarmilla varustetun ikkunan alempi puolisko, kooltaan 112x55 cm (puitteen leveys n. 4 cm), jossa oli poikkipienna lyijystä. Ei saranarautoja, joten kyseessä lienee "tuplaikkuna".

Pekka Kärki 10.7.-69

Lisiä Timo Keinäsen inventointiin (1966)

Hotellin loppetettua toimintansa oli nyt maallollisuus irroittaa tapetteja ja selventää talon rakennushistoriaa.

Kaikista huoneista oli vanhat tapetit poistettu - ilmeisesti 1912. Ainoastaan pari fragmenttia löytyi, joista mielenkiintoisin yläkerran torinpuoleisen nurkkaläpönteen oven pielestä tavattu suikale siniharmaaksi maalattua paperitapettia, joka on varmasti samaa kuin Lebellin museossa ja Vaasan museossa säilytettävät "ranskalaiset" tapetit.

Salin seinien hirsisaumat on peitetty vanhasta kukka-aiheisesta tapetista leikatuilla suikaleilla. Sali on laajennuksen jälkeen maalattu keltaiseksi - ilmeisesti tapetteja odoteliessa.

Yläkerrasta ullakolle johtavan portaikon seinässä on marmiroitu paperitapetti (harmaa pohja, punaiset, valkoiset ja mustat täpiät). Salin ovia on sekundaarisesti suurennettu, niiden toisella sivulla on 208 cm korkea kara, joka ei kuitenkaan liene alkuperäisten ovien korkeus. Ovia on myös siirretty n. 10 cm:n läheemmäksi talon keskiosa. Tämä lienee johtunut siitä, että uudet uunit on tehty huoneen kaakkois- ja luoteisnurkkiin ja ovet ovat olleet tiellä. Myös käännpaneelien peilijakso huoneissa IV ja V ei ole sopinut muutettavaan ovijärjestelyyn ja niitä on jatkettu ovien sivuilla.

Salin paneelia on lisätty salia suurennettaessa huoneesta II otetulla paneelilla ja viimeksimainittuun on tehty uusi, suorakulmaisilla peileillä varustettu paneeli, jossa tosin on tarkoin sama peili profili kuin alkuperäisessä rokokopaneelissa. Paneelin alkuperäinen väri on siniharmaa.

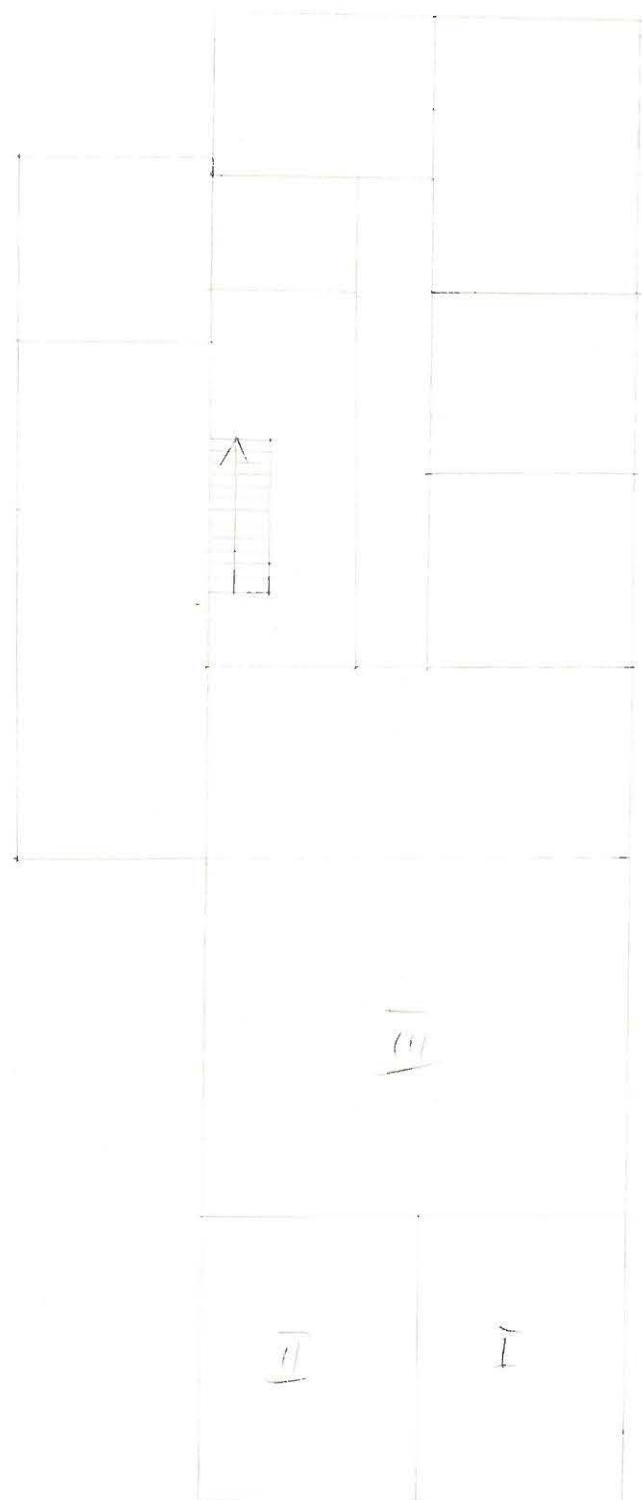
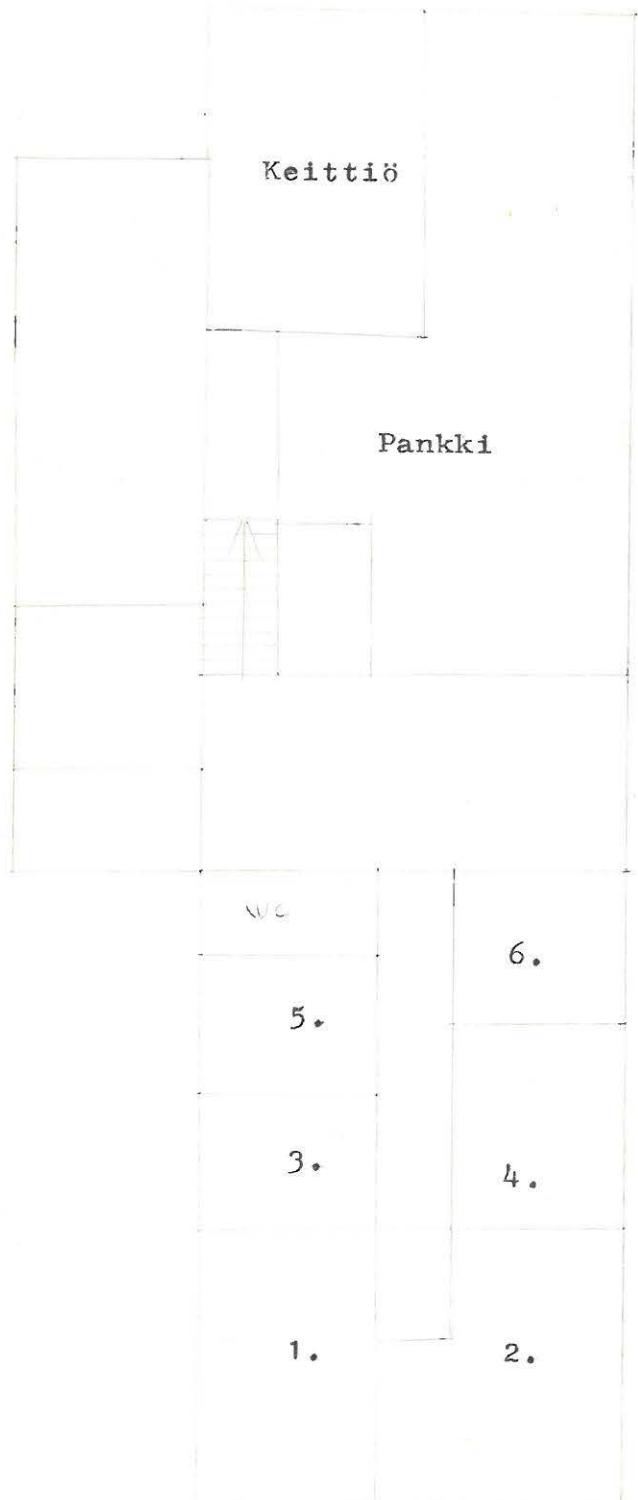
Salin kattolista on ollut 16 x 16 cm:n kokoinen.

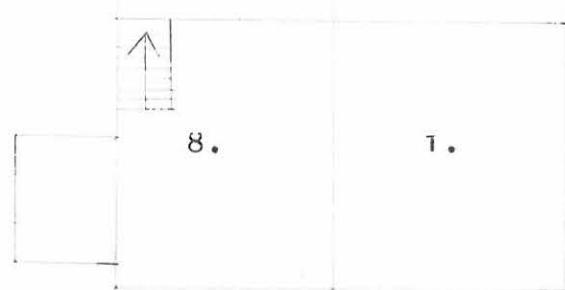
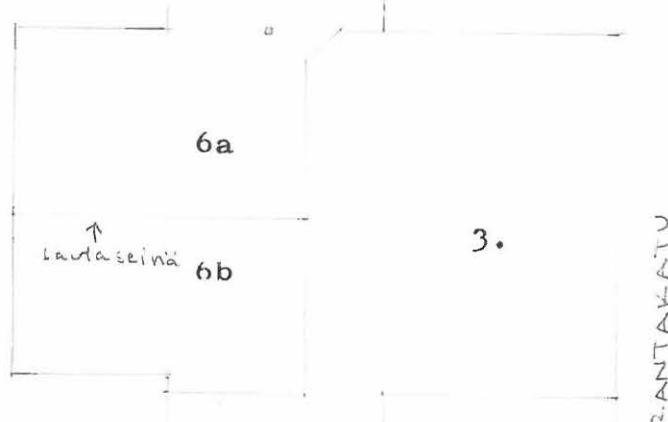
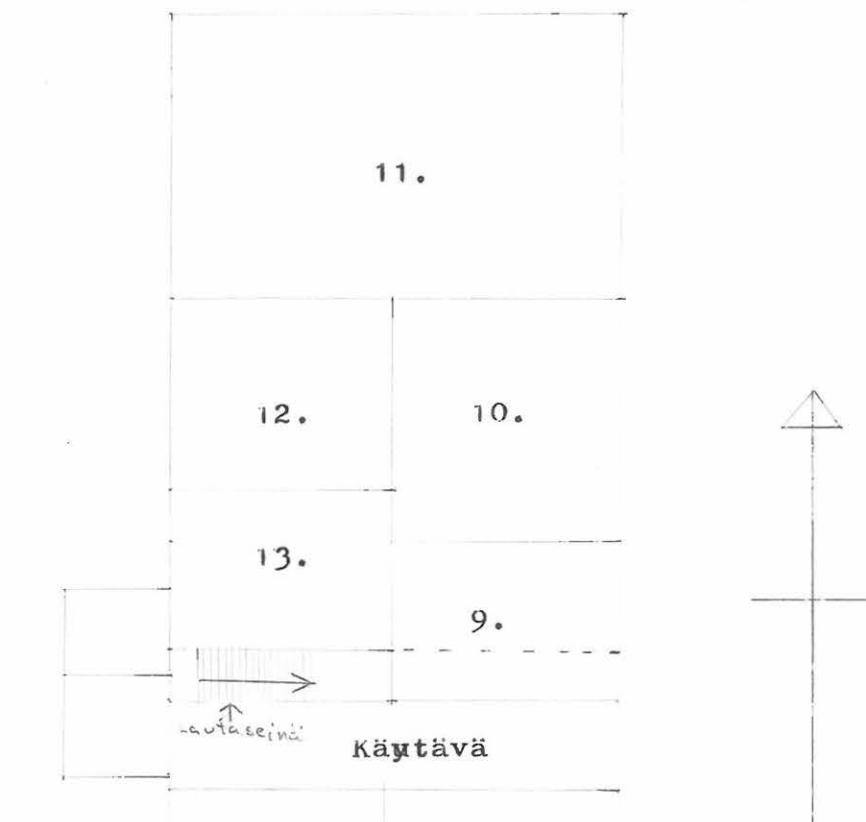
Yläkerran ikkunoita on myös sekundääriseksi laajennettu. Salin keskimmäisen katuikkunan sivulla on 172 cm korkea kara. Ullakolta löytyi 6-ruutuisen välikarmilla varustetun ikkunan alempi puolisko, kooltaan 112x55 cm (puitten leveys n. 4 cm), jossa oli poikkipie-nya lyijystä. Ei saranarsautoja, joten kyseessä lienee "tuplaikkuna".

Pohjakaavio

I kerros

II kerros

Mittakaava 1:150

LIITE

Palovalmimus

Tontti II/92

Aktin n:o 6343

Vakuutus vuosi 1866

Onistaja: Kauppias E. et. Tötterman

Rakennukset:

n:o 1

Rakennettu 1787, vuorattu ja maalattu punavirilä, tiilikatto,
50 x 14³/4 x 23¹/2.

Aaksi kerresta:

Alempia: 10 huonetta ja yhteenä 9 kaakeliuunia, sekä keittiö-
liesi ja siinä paistinuuni.

Ylempi: 8 huonetta ja yhteenä 8 kaakeliuunia. Lisäksi on raken-
nukseissa eteinen ja kahdet portaat. Laudasta pihlerakennettu
veranta, jolla on iljymäalattu. 2 tiiliholvattua kellaria, jonne
portaat pihalta.

n:o 2

Asuinrakennus 1864, vuorattu ja maalaaton, pääkatto.
24 x 10 x 13¹/2 kym.

Yksi kerros, jossa 5 huonetta: 2 eteistä, 2 kamaria, pataritupa
(yht. 1 kaakeliuunia) ja 2 liettä, leivinuuni ja hellä.

n:o 3

Ullakorakenus hirrestä 1864, vuoraamaton ja maalaaton, pää-
katto. 24 x 10 x 13¹/2.

KRISTIINANKAUPUNKI, ent. Kaupunginhotelli II/92-93
Ylimalkainen lyhennelmä Timo Keinäsen inventointikertomuksesta

Rakennettu palovakuutuskirjan mukaan 1787

Nykyinen vuoraus vuodelta 1790. Uusittu osin pihafasadissa ja kokonaan länsipäädyssä. Rakennus oli alkuaan punamullattu.

Mansardikatto, kateaineena lasitetut hollantilaiset tiilet.

Kivijalka on uusittu 1912, kellarit rakennettiin 1938.

Ulko-ovet. Nykyinen ovi torille on avattu 1938. Pihanpuoleinen kaksikerroksinen kuisti rakennettiin ehkä 1912. Sitä edelsi pienempi, yksikerroksinen kuisti, joka oli rakennettu vuoteen 1869 mennessä. Pääovi oli alkuaan pihan puolella, ilmeisesti ilmamkuistia. Torille avautui myymälän ovi, sen sijainti epäselvä.

Ikkunat. Ikkunat lienevät edelleen alkuperäisen kokoiset, toisen kerroksen ikkunoita on ehkä sekundaarisesti korotettu. I krs 120x168, II krs 120x180 cm. Ullakon lunetti-ikkunat on rakennettu vasta 1800-luvun alkupuolella.

Pihafasadin ikkunoita on siirretty, katufasadiin on rakennettu kaksi näyteikkunaa 1938.

Sisätilat. Ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin hotelli 1912 ja pankki 1938, sisätilat ovat siis uusitut. Toisen kerroksen kolme itäisintä huonetta ovat säilyneet 1800-luvun alkupuolen mukaisessa asussa. Niissä on seinäpaneelit, kolmipeliset täysranskalaiset ovet, kattolistat ja salissa on kaksi kaakeliuunia.

LIITE

Palovaltuutus

Tontti II/92

Aktin n:o 6343

Vakuutus vuosi 1866

Onistaja: Kauppias E. et. Tötterman

Rakennukset:

n:o 1

Rakennettu 1787, vuorattu ja maalattu punavärisillä, tiilikatto,
 $50 \times 14\frac{3}{4} \times 23\frac{1}{2}$.

Kaksi kerrosta:

Alempi: 10 huonetta ja yhteensä 9 kaakeliuunia, sekä keittiö-
liesi ja siinä paistinuuni.

Ylempi: 8 huonetta ja yhteensä 8 kaakeliuunia. Lisäksi on raken-
nukseissa eteinen ja kahdet portaat. Laudasta pihllerakennettu
veranta, jota on öljynmaalattu. 2 tiiliholvattua kellaria, jonne
portaat pihalta.

n:o 2

Asuinrakennus 1864, vuorattu ja maalaamaton, päärekkatto.
 $24 \times 10 \times 15\frac{1}{2}$ kynn.

Yksi kerros, jossa 5 huonetta: 2 eteistä, 2 kanaria, pataritupa
(yht. 1 kaakeliuunia) ja 2 liettä, leivinuuni ja hellä.

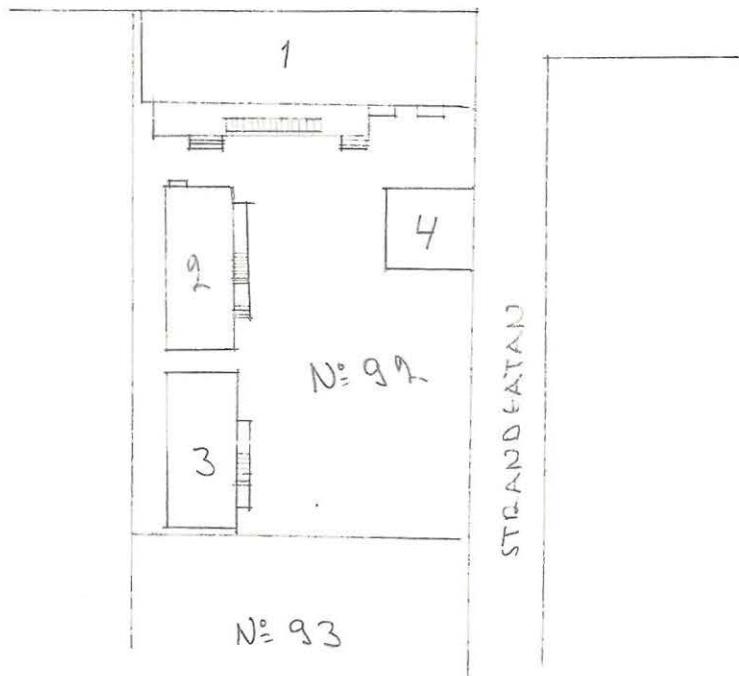
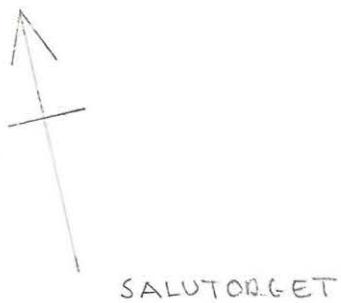
n:o 3

Ullakkorakennus hirrestä 1864, vuoraamaton ja maalaamaton, pää-
rekkatto. $24 \times 10 \times 15\frac{1}{2}$.

Sisältää vaunuliiterin, tallin ja käynälän, navetan ja heinävajan.

n:o 4

Fakaritupa

VAKUUTUS V. 1899

Aktin n:o 21202

Omistaja: Kauppaneuvos Töttermanin kuolinpesä.

Rakennukset:

N:o 1

Maalattu slaminvärillä. Tiilikatto.

29,69 x 8,76 x 13,95 m.

Alakerta: 9 asuinhuonetta (yht. 8 kaakeliuunia ja keittiöliesi, jossa hellä).

Yläkerta: 7 huonetta (yht. 8 kaakeliuunia). Gaurarakenteinen veranta ja kahdet portaat. Rakennuksen alla 2 holvattua kellaria.

N:o 2

Vuorattu ja maalattu öljyvärillä. Huopakatto.

14,25 x 5,94 x 8,02 m.

Yksi kerros, jossa 3 asuinhuonetta ja 2 eteistä (yht. 1 kaakeliuuni ja 2 keittiöliettä sekä leivinuuni, toisessa suuri muurattu pata.

N:o 3

Vuorattu ja maalattu öljyvärillä. Huopakatto.

14,25 x 5,94 x 8,02.

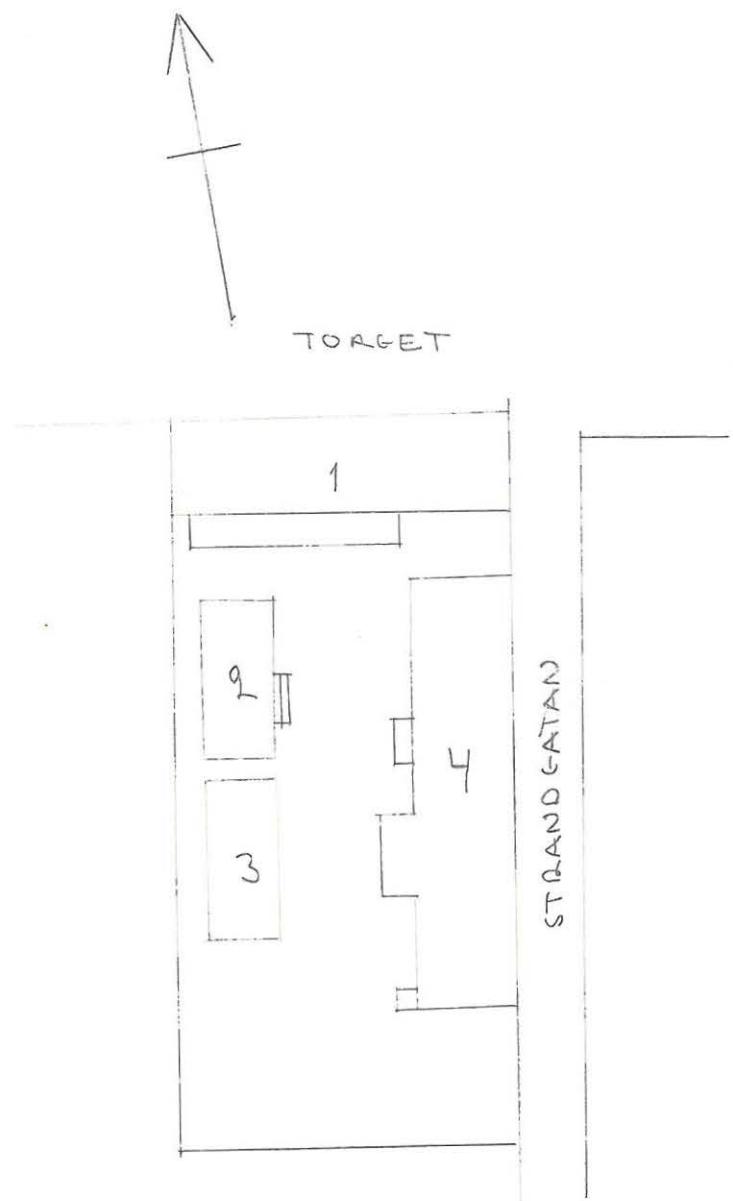
Vaunuliiteri, talli, käymälä ja lantala, navetta sekä heinäsuoja.

H:o 4

Hirsinen asuinrakennus, osittain 1898, osittain 1899. Vuorattu ja maalattu öljyväriillä, paitsi tänä vuonna rakennettu pohjoisosaa, jonka pituus on 15,70 m, on vuoraamaton ja maalaamaton. Teltikatto.

39,00 x 8,50 x 9,25 m.

Yksi kerros, jossa 12 asuinhuonetta, myymälä ja käytävä (yht. 10 kaakeliuunia ja 2 hellalla vatuustettua liettä).

KRISTIINANKAUPUNKI, ent. Kaupunginhotelli II/92-93
Ylimalkainen lyhennelmä: Timo Keinäsen inventointikertomuksesta

Rakennettu palovakuutuskirjan mukaan 1787

Nykyinen vuorauks vuodelta 1790. Uusittu osin pihafasadissa ja kokonaan länsipäädyssä. Rakennus oli alkuaan punamullattu.

Mansardikatto, kateaineena lasitetut hollantilaiset tiilet.

Kivijalka on uusittu 1912, kellarit rakennettiin 1938.

Ulko-ovet. Nykyinen ovi torille on avattu 1938. Pihanpuoleinen kaksikerroksinen kuisti rakennettiin ehkä 1912. Sitä edelsi pienempi, yksikerroksinen kuisti, joka oli rakennettu vuoteen 1869 mennessä. Pääovi oli alkuaan pihan puolella, ilmeisesti ilmamkuistia. Torille avautui myymälän ovi, sen sijainti epäselvä.

Ikkunat. Ikkunat lienevät edelleen alkuperäisen kokoiset, toisen kerroksen ikkunoita on ehkä sekundaarisesti korotettu. I krs 120x168, II krs 120x180 cm. Ullakon lunetti-ikkunat on rakennettu vasta 1800-luvun alkupuolella.

Pihafasadin ikkunoita on siirretty, katufasadiin on rakennettu kaksi näyteikkunaa 1938.

Sisätilat. Ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin hotelli 1912 ja pankki 1938, sisätilat ovat siis uusitut. Toisen kerroksen kolme itäisintä huonetta ovat säilyneet 1800-luvun alkupuolen mukaisessa asussa. Niissä on seinäpaneelit, kolmipeliset täysranskalaiset ovet, kattolistat ja salissa on kaksi kaakeliuunia.

KRISTIINANKAUPUNKI, ent. Kaupunginhotelli II/92-93
Ylimalkainen lyhennelmä Timo Keinäsen inventointikertomuksesta

Rakennettu palovakuutuskirjan mukaan 1787

Nykyinen vuoraus vuodelta 1790. Uusittu osin pihafasadissa ja kokonaan länsipäädyssä. Rakennus oli alkuaan punamullattu.

Mansardikatto, kateaineena lasitetut hollantilaiset tiilet.

Kivijalka on uusittu 1912, kellarit rakennettiin 1938.

Ulko-ovet. Nykyinen ovi torille on avattu 1938. Pihanpuoleinen kaksikerroksinen kuisti rakennettiin ehkä 1912. Sitä edelsi pienempi, yksikerroksinen kuisti, joka oli rakennettu vuoteen 1869 mennessä. Pääovi oli alkuaan pihan puolella, ilmeisesti ilman kuistia. Torille avautui myymälän ovi, sen sijainti epäselvä.

Ikkunat. Ikkunat lienevät edelleen alkuperäisen kokoiset, toisen kerroksen ikkunoita on ehkä sekundaarisesti kokotettu. I krs 120x168, II krs 120x180 cm. Ullakon lunetti-ikkunat on rakennettu vasta 1800-luvun alkupuolella.

Pihafasadin ikkunoita on siirretty, katufasadiin on rakennettu kaksi näyteikkunaa 1938.

Sisätilat. Ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin hotelli 1912 ja pankki 1938, sisätilat ovat siis uusitut. Toisen kerroksen kolme itäisintä huonetta ovat säilyneet 1800-luvun alkupuolen mukaisessa asussa. Niissä on seinäpaneelit, kolmipeliset täysranskalaiset ovet, kattolistat ja salissa on kaksi kaakeliuunia.

RT

lykennelkäin palovaatimusten kivijäistä
nr: 04, ~~Tarvion~~ ~~oikea~~ Glädermar
Allmänna Brandstöds - Bolaget i Finland

Huom: valumusten sijja ei ole Valtion-
arkiston mukaan Tarvion arkiston
liinat, 4, 6 hi.

Tuuli: 92/2 / Kristiina kaupunki
Seinät: kaupps. Lager Holmibööm
valumustulat voimassa 31.12.1853

Rak1: ^{Uusista} Houlatiivista Tikk 1787,
2 -korr., vuorattu 1798, mea-
tulla punavärillä

Ulkotila: 1 steiner, 1 tangmuri, 1 tang-
gajutti, 2 sotia, 4 Rannaria,
keittiö

Yläterä: 1 steiner, 1 tangmuri, 1 sotia
3 Lennaria.

Talon koko: kpl. 21 $\frac{1}{4}$, pit. 50 ft
lev. 14 $\frac{3}{4}$ kyytiä. Lanttu-
tallo, kerkin. 2 $\frac{1}{2}$ kyyja. Kor-
kean kivijallan

- kallistaan kivitilaa
- kattoa kivitilaa
- kantajatila, alla 3 ^{ja} ~~ja~~ ^(Kopfes + teres) *Gaffergia*
- 14 illavesa alikerrassa, 3×2 & 11 t.
- 16 ill. ykköskerrassa, $3 \frac{1}{2} 7 \frac{1}{2} 8 \times 2$ k. 11 t.
- 2 ill. ullakon päädyinä 3×2 k. 11 t.
- 2 pienempää ~~ullakotilaa~~, ill. ullakolla
⁴⁴ (i vindskapper)
- 2 paria laudotiluja ovia
- 5 kallionkertaista pudorenskalca ^{graniit} *Esra*
- 13 yksinkertaisista pudorenskalcaista ^{graniit} *Esra*
- 6 yläterän muoneesta rintapaneelit, ^{graniit}
100 kynn. peilitettyjä, 104 neliötä.

date M. 5. A. 6/25-68 saap. 8/1-68

VALTIONEUVOSTON päätös, joka koskee Vaasan lääninhallituksen päätöksen vahvistamista kulttuurihistoriallisesti huomattavan rakennuksen suojeleua koskevassa asiassa sekä Kansallis-Osake-Pankki nimisen pankkiyhtiön lääninhallituksen päätöksen johdosta tekemää valitusta. Annettu Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1967.

Vaasan lääninhallitus on lähetänyt valtioneuvoston vahvis-tettavaksi 21 päivänä elokuuta 1967 antamansa päätöksen, jolla Kansallis-Osake-Pankin omistama Kristiinankaupungin II kaupunginosan tonteilla n:o 92 ja 93 oleva kaksikerroksinen nykyisin hotellina ja pankkina toimiva rakennus oli kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojeleusta 27 päivänä marraskuuta 1964 annetun lain nojalla määrätty suojelevaksi siten kuin sanotussa laissa säädetään ja annettu seuraavat suojeleumääräykset:

- 1) Rakennukset ulkoasu peiterimalaudoituksella vuorattuine ulkoseinineen ja tiilisine taitekattoineen on kokonaisuutesaan suojeleva, lukuunottamatta myöhemmin rakennettuja kuis-teja. Ikkunat on sekä ala- että yläkerrassa säilytettävä kuusiruutuisina, itäpäädyn ullakon lunetti-ikkunat neliruu-tuisina.
- 2) Rakennuksen sisätilcista on suojeleva nykyinen ravinto-lana käytettävä suuri sali ja rakennuksen itäpäädyssä ole-vat kaksi huonetta, joiden vanhat ovet kehyksineen, seinä-panelit ja kattolistat on säilytettävä.
- 3) Muutos- ja korjaustöitä saadaan suorittaa vain muinais-tieteellisen toimikunnan hyväksymien suunnitelmien mukaan.
- 4) Rakennusta saadaan käyttää edelleen nykyiseen tarkoituk-seensa, mutta myös muunlaiset käyttömahdollisuudet, jotka eivät vähennä rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa, voi-

Maksuitta

Muinaistieteellinen toimikunta

vat tulla kysymykseen.

Kansallis-Osake-Pankki on valittanut lääninhallituksen päätöksestä ja esittämällään perusteilla pyytänyt, että päätöstä ei vahvistettaisi.

Valtioneuvosto on, asian oltua valmistavasti käsiteltäväänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa, kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelesta annetun lain 5 §:n 2 momentin nojalla käsitellyt tämän asian ja, hylätten asiassa tehdyn valituksen, harkinnut oikeaksi sanotun lain 1 ja 7 §:n nojalla vahvistaa kyseessä olevan lääninhallituksen päätöksen suojelemaäräyksineen.

Vt. opetusministeri

— *Alenia*]
Eli Alenius

Toimistopäällikkö

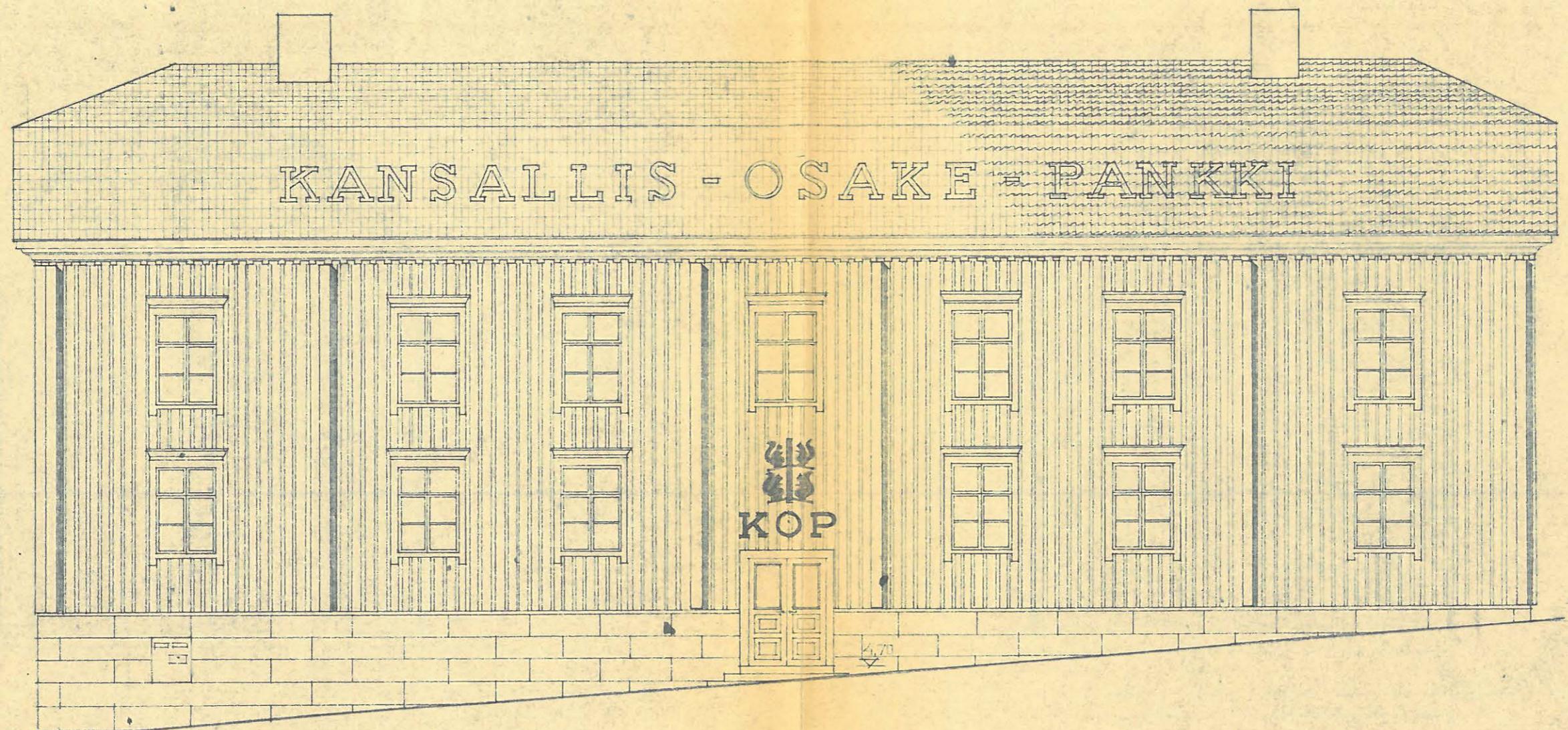
Patt. No.

M:0 9/597 KD opm 1967;

N:o 2073/399 AD opm 1907

MA/KS

n:054

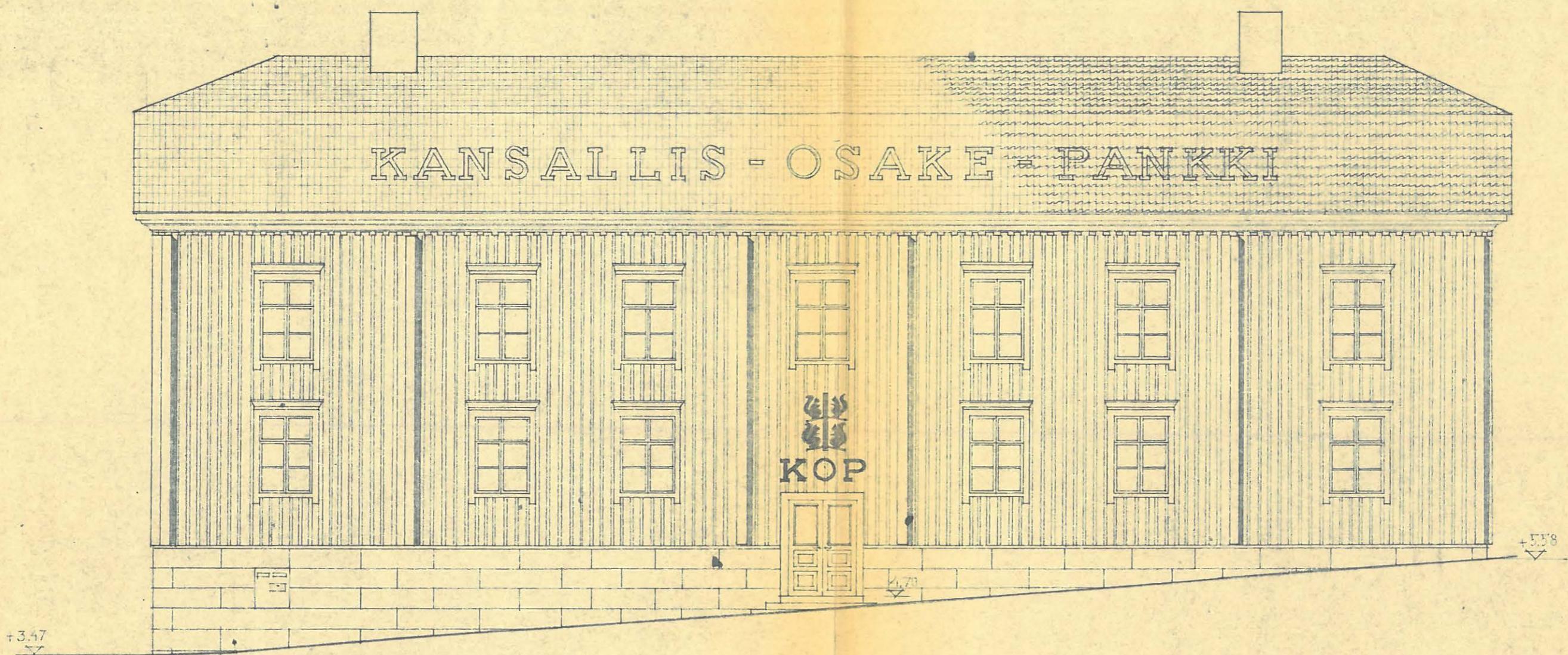
KOP KRISTIINANKAUPUNKI
FASADI TORILLE

1/100

No.

R. A. EHONMAA ARKKITEHTI SAFA HELSINKI

21.10.69 ATE

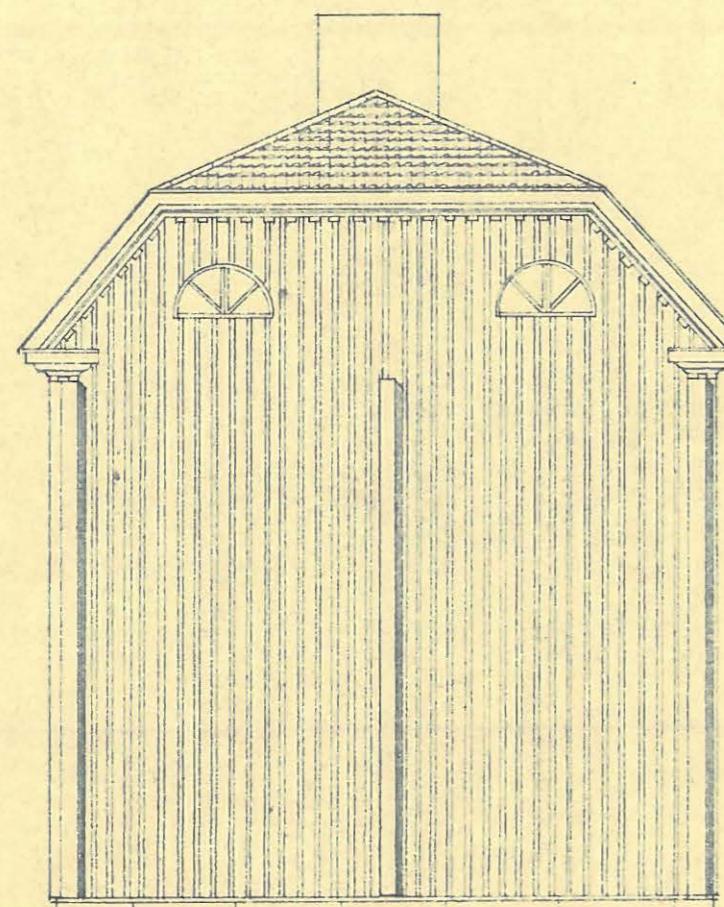
KOP KRISTIINANKAUPUNKI
EASADI TORILLE

1/100

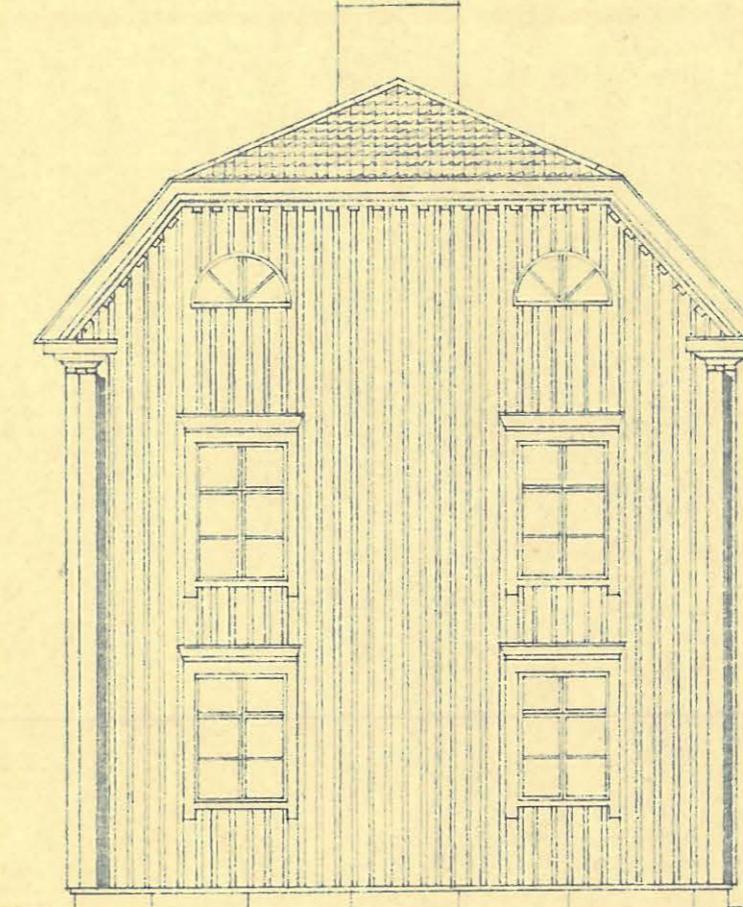
No.

E. A. ELLOMAA ARKKITEHTI SAFA HELSINKI

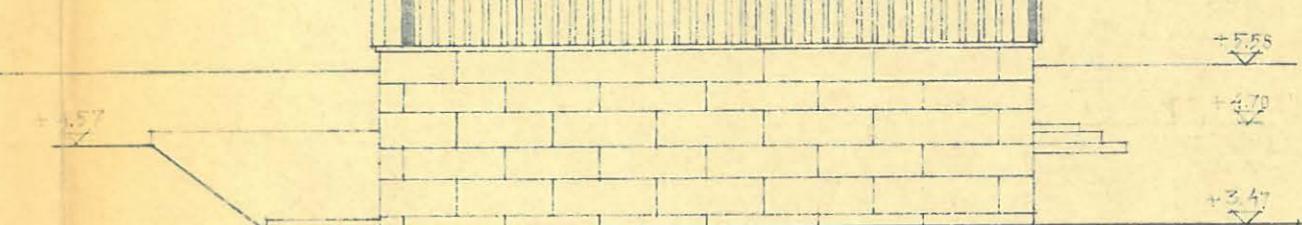
21.10.69 A.T.

LÄNSIPÄÄTY

ITÄPÄÄTY

KOP-KRISTIINANKAUPUNKI

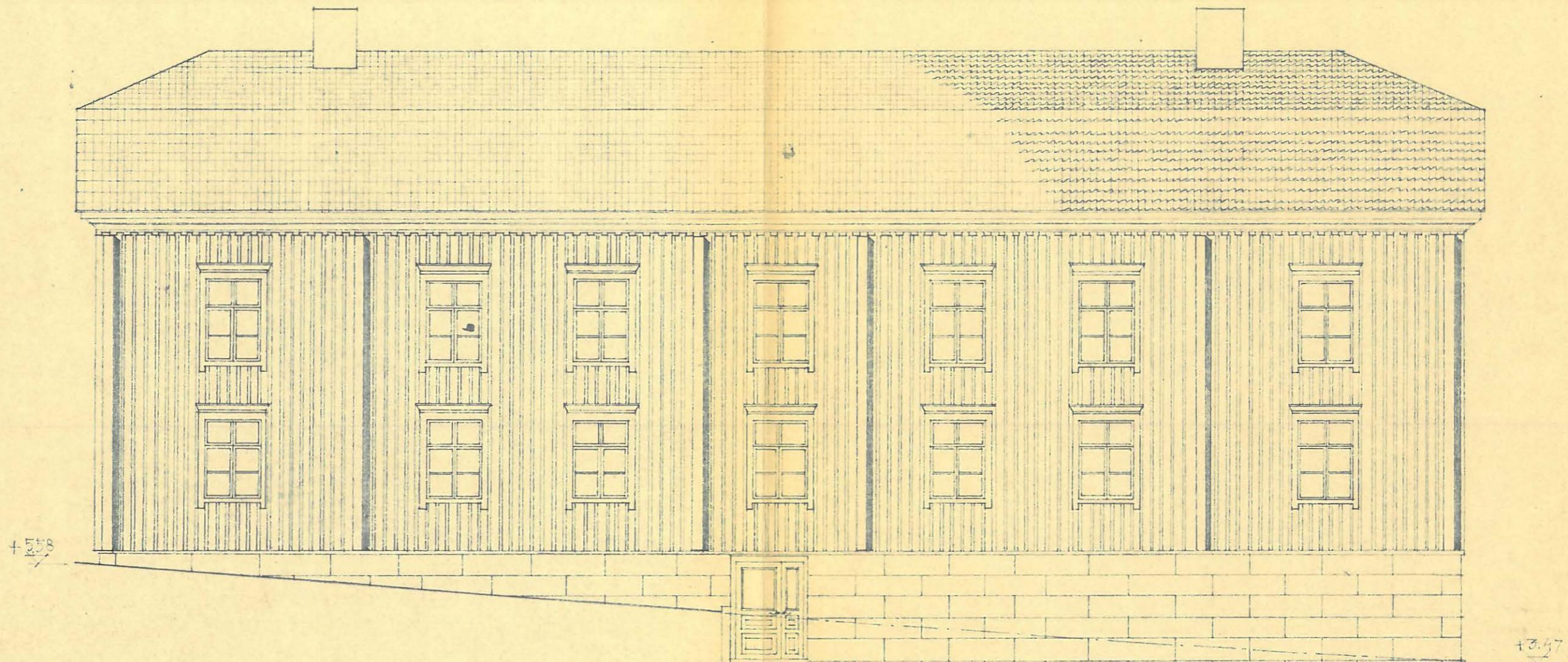
LÄNSIPÄÄTY JA ITÄPÄÄTY

1/100

No

21.10.69 AT

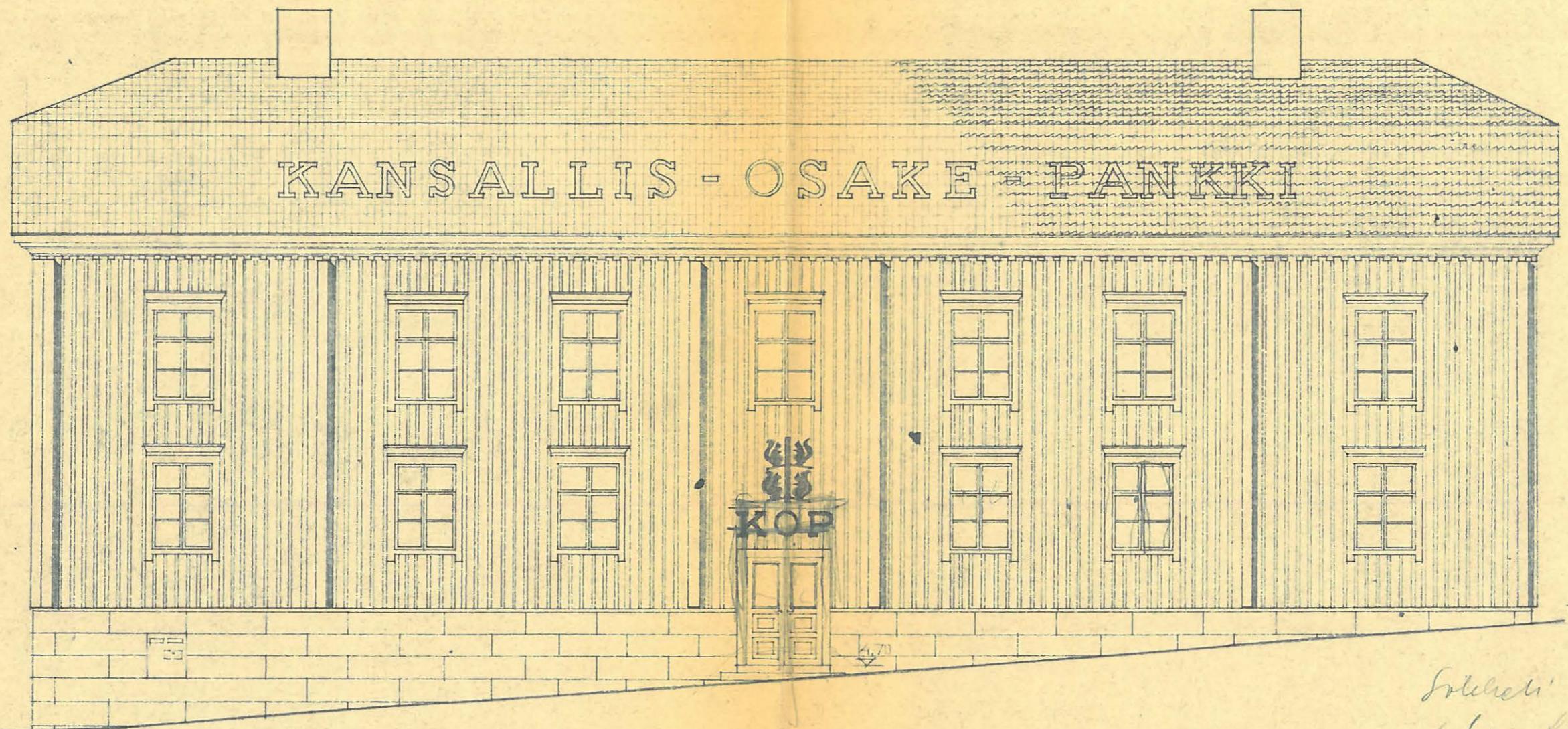
E. A. FINOMAA ARKKITEHTI SAFA HELSINKI

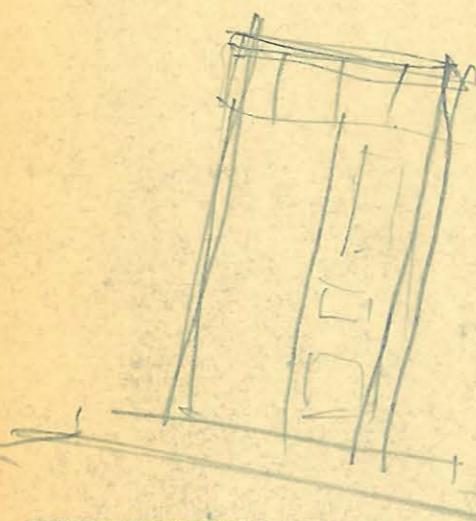
KOP KRISTIINANKAUPUNKI
RIHAESADI

1/100

21.10.69 A5

Sokkeli, ilman kattoa
ja kaareva forsi
ja matalat
KOP
iskunmat

KOP KRISTIINANKAUPUNKI

FASADI TORILLE

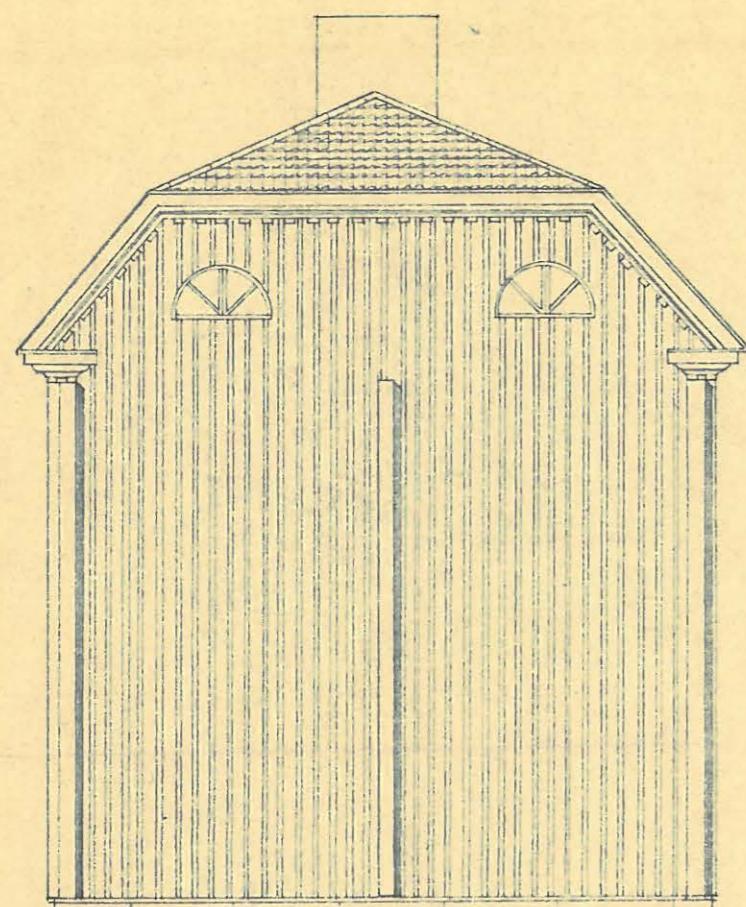
1/100

No

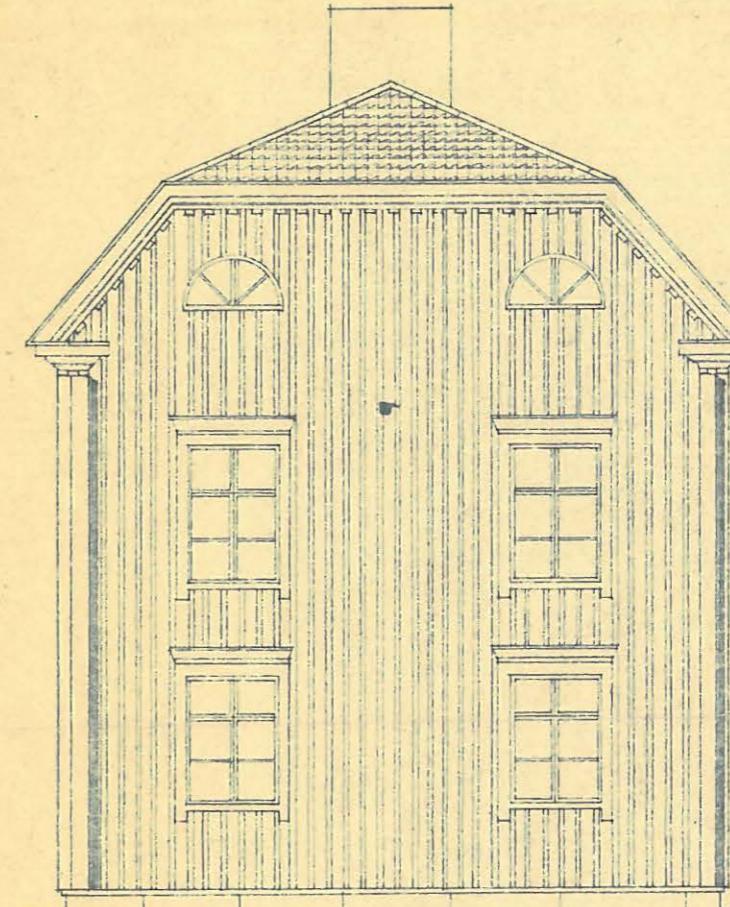
21.10.69

ATI

K. A. PÄÄOMAA ARKKITEHTI SAFA HELSINKI

LÄNSIPÄÄTY

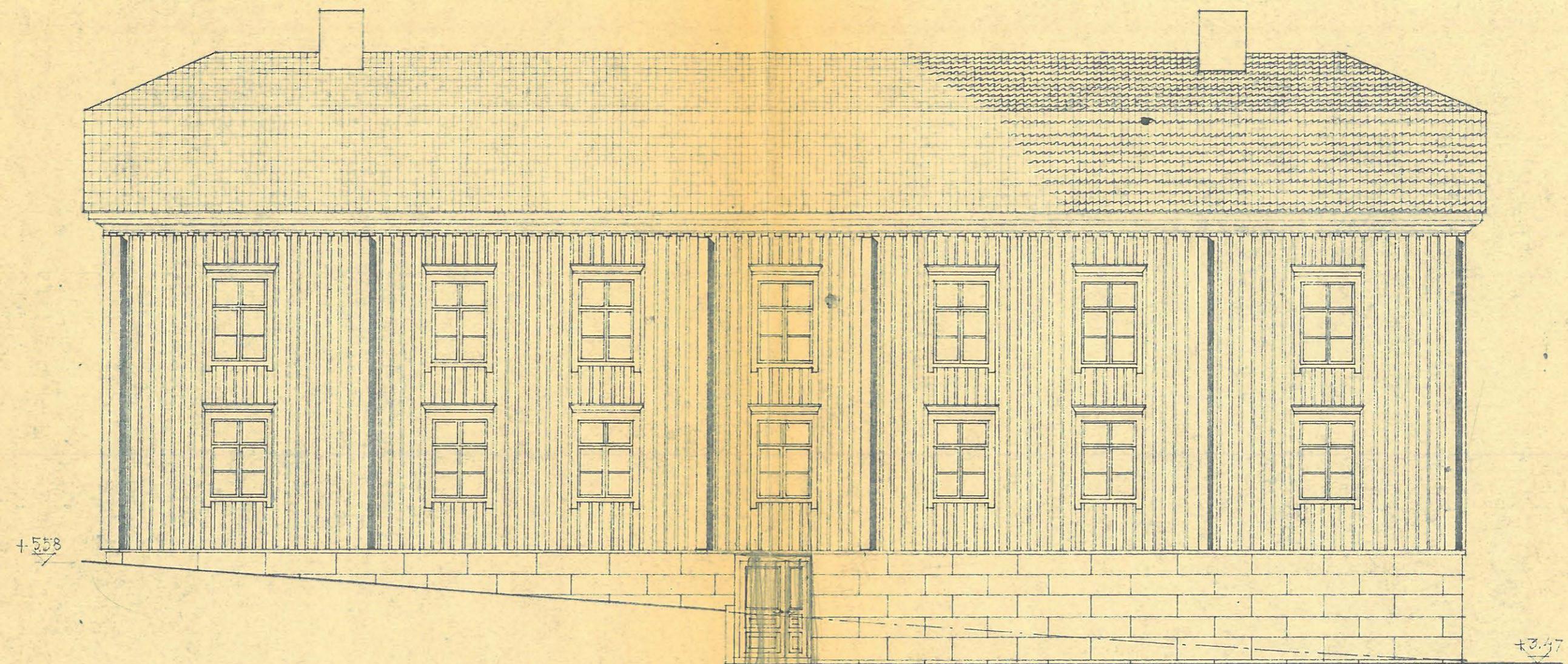
ITÄPÄÄTY

KOP. KRISTIINANKAUPUNKI
LÄNSIPÄÄTY JA ITÄPÄÄTY

K. A. FINOMAA ARKKITEHTI SAFA HELSINKI

1/100

No: 21.10.62 A7

KOP KRISTIINANKAUPUNKI

PIHAFASADI

1/100

No.

K. A. PINOMAA ARKKITEHTI ŠAFÄ HELSINKI

21.10.69

AT